

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΝΗΣΙΑΓΩΓΩΝ

Π.Μ.Σ.: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΓΛΩΣΣΗ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Διπλωματική εργασία

*«Απόψεις εκπαιδευτικών για την ένταξη και εκπαίδευση
νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης»*

της

Συμεωνίδου Σοφίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Γρίβα Ελένη, Καθηγήτρια

Εξεταστές: Αλευριάδου Αναστασία, Καθηγήτρια

Στάμου Αναστασία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Φλώρινα, Αύγουστος 2019

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ένα θερμό ευχαριστώ στην επόπτρια καθηγήτριά μου κα. Γρίβα Ελένη για την τιμή που μου έκανε να συνεργαστώ μαζί της στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας. Με την καθοδήγησή της και τις χρήσιμες συμβουλές της, εκπονήθηκε η παρούσα εργασία. Ευχαριστώ ακόμη, τις επιβλέπουσες καθηγήτριες, την κα.Αλευριάδου Αναστασία και την κα.Στάμου Αναστασία, οι οποίες στήριξαν επίσης το θέμα της εργασίας μου.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω τη διευθύντρια του σχολείου που εργαζόμουν, κα. Ζαχαράκη Βασιλική, η οποία μου παρείχε κάθε δυνατή βοήθεια και στήριξη στη διεκπεραίωση του ερευνητικού μέρους της εργασίας μου, καθώς και όλους τους εκπαιδευτικούς που δέχτηκαν να πάρουν μέρος.

Το πιο μεγάλο ευχαριστώ το οφείλω στους γονείς μου, οι οποίοι ανοίγουν πάντα τον δρόμο για το επόμενο βήμα μου!

Copyright © Συμεωνίδου Σοφία, 2019.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Συμεωνίδου Σοφία

A.E.M.: 0609

Ηλεκτρονική διεύθυνση: sofakisim@gmail.com

Έτος εισαγωγής: 2015-2016

Κατεύθυνση: Δίγλωσση Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: «Απόψεις εκπαιδευτικών για την ένταξη και εκπαίδευση νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης»

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία: 27 – 08 - 2019

Η δηλούσα

Συμεωνίδου Σοφία

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
ABSTRACT.....	10
Εισαγωγή.....	11
1. Μετανάστευση	17
1.1 Η έννοια της Μετανάστευσης και τα Βασικά της Στοιχεία	17
1.2 Μετανάστευση στην Ελλάδα του Σήμερα	18
1.3 Άφιξη και Επιπολιτισμός Νέων Μεταναστών και Προσφύγων.....	21
2. Εκπαιδευτική Πολιτική για Διαπολιτισμικότητα..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
2.1 Διαπολιτισμικά Πλαίσια Διδασκαλίας και στόχοι	25
2.2 Προτάσεις ορθής εφαρμογής των αρχών της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης..	26
2.3 Εκπαιδευτικά Μοντέλα για τη Διαχείριση της Πολυπολιτισμικότητας.....	31
2.3.1 Αφομοιωτικό Μοντέλο	31
2.3.2 Μοντέλο Ενσωμάτωσης.....	32
2.3.3 Πολυπολιτισμικό Μοντέλο	32
2.3.4 Αντιρατσιστικό Μοντέλο.....	32
2.3.5 Διαπολιτισμικό Μοντέλο	33
3. Εκπαίδευση Προσφύγων μαθητών	34
3.1 Εκπαίδευση Προσφύγων στην ΕΕ	34
3.2 Εκπαίδευση Προσφύγων στην Ελλάδα.....	37
3.3 Πολυπολιτισμική Πραγματικότητα.....	37
3.4 Ο ρόλος των Εκπαιδευτικών	46
4. Απόψεις Εκπαιδευτικών για την ένταξη νεομεταναστών μαθητών.....	50
4.1 Ο ρόλος της μητρικής γλώσσας (Γ1).....	51
4.2 Διγλωσσία και σχολικές επιδόσεις.....	54
4.3 Ετοιμότητα των εκπαιδευτικών	57

4.3.1	Συνεργασία με τους μετανάστες γονείς	58
4.3.2	Τάση αλλαγής των απόψεων των εκπαιδευτικών	50
5.	Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	62
5.1	Συμμετέχοντες.....	62
5.2	Μεθοδολογία.....	65
5.2.1	Ποιοτική ανάλυση – Συνεντεύξεις.....	65
5.3	Ερευνητικά εργαλεία.....	65
5.3.1	Συνέντευξη.....	65
5.3.2	Συλλογή δεδομένων	66
5.3.3	Ανάλυση δεδομένων	67
6.	Αποτελέσματα.....	68
6.1	Προσδιορισμός του νεομετανάστη-πρόσφυγα μαθητή.....	69
6.2	Εκπαιδευτική ένταξη/διαχείριση των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών...72	
6.3	Διδακτικές τεχνικές	83
6.4	Ζητήματα επιμόρφωσης.....	90
7.	Συζήτηση - Συμπεράσματα.....	93
7.1	Περιορισμοί Έρευνας.....	96
7.2	Θέματα Δεοντολογίας	97
7.3	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	97
	ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	98
	ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	106
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	114
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	201
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	211

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1. Φύλο των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών.....	62
Γράφημα 2. Μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών.....	63
Γράφημα 3. Χρόνια προϋπηρεσίας των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών.....	63
Γράφημα 4. Λειτουργία δομής υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ) στο σχολείο.....	64
Γράφημα 5. Επαφή εκπαιδευτικών με νεομετανάστες- πρόσφυγες μαθητές/τριες το σχολικό έτος 2018-19.....	64

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας Α. Βασική κατηγοριοποίηση προγραμμάτων δίγλωσσης εκπαίδευσης.....**45**

Πίνακας 1. Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων –
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του νεομετανάστη/πρόσφυγα μαθητή.....**70**

Πίνακας 2. Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων -
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική ένταξη/διαχείριση των
νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών.....**78**

Πίνακας 3. Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων-
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές πρακτικές.....**86**

Πίνακας 4. Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων-
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα επιμόρφωσης.....**92**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι έντονες πληθυσμιακές μετακινήσεις που συντελούνται είτε εξαιτίας διαφόρων καταστάσεων, όπως πόλεμοι, δυσχερών οικονομικών καταστάσεων ή ως αποτελέσματα αυταρχικών πολιτικών καθεστώτων έχουν τη μορφή μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών προς χώρες στις οποίες οι συνθήκες διαβίωσης είναι καλύτερες. Μία από αυτές τις χώρες είναι και η Ελλάδα, η οποία λόγω της γεωπολιτικής της θέσης, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, βιώνει τα σε έντονο βαθμό τα παραπάνω ζητήματα. Η παρουσία των προσφύγων και των μεταναστών αλλάζει την κοινωνική συνοχή των κοινωνιών, μετατρέποντάς τες σε πολυπολιτισμικές. Η αρμονική συμβίωση των διαφόρων πολιτισμικών ομάδων έρχεται μέσα από την εκπαίδευση, για την οποία η πολιτεία καλείται να αναπτύξει νέα μοντέλα και πρακτικές. Η παρούσα εργασία ασχολείται με τους τρόπους ένταξης των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στην εκπαίδευση και την τρέχουσα διαπολιτισμική εκπαιδευτική κατάσταση σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Ως εκ τούτου κρίθηκε αναγκαίο να καταγραφούν και να αναλυθούν οι απόψεις εκπαιδευτικών για την εκπαιδευτική ένταξη των νεομεταναστών οι οποίες καταδεικνύουν την θετική τους αλλαγή στο ζήτημα προς μελέτη. Το δείγμα της παρούσας έρευνας απαρτίζεται από 22 εκπαιδευτικούς στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, οι οποίοι απάντησαν σε ερωτήσεις σχετικά με πέντε θεματικούς άξονες. Οι ερωτήσεις των συνεντεύξεων οργανώθηκαν ως προς τον προσδιορισμό της έννοιας του νεομετανάστη, την εκπαιδευτική ένταξη και διαχείριση των νεομεταναστών, τις διδακτικές τεχνικές που χρησιμοποιούν και το ζήτημα επιμόρφωσης των ίδιων ως προς την διαπολιτισμική εκπαίδευση. Η απομαγνητοφώνηση βοήθησε στην συγκέντρωση και ανάλυση των δεδομένων, που κατέληξαν στις θετικές στάσεις των εκπαιδευτικών ως προς την εκπαίδευση των προσφύγων μαθητών, στις προσπάθειες τους να εντάξουν αυτά τα παιδιά στο σχολικό περιβάλλον, τις ποικίλες διδακτικές τεχνικές που χρησιμοποιούν παρά την έλλειψη κατάρτισης στο συγκεκριμένο ζήτημα και στο αίτημά τους προς την πολιτεία για συνεχή επιμόρφωση.

Λέξεις Κλειδιά: Πολυπολιτισμικότητα, Διαπολιτισμικότητα, Μετανάστες, Εκπαίδευση, Εκπαιδευτικοί

ABSTRACT

Intense population movements that occur either due to various situations, such as wars, difficult financial situations or as a result of authoritarian political regimes take the form of migratory and refugee flows to countries where living conditions are better. One of these countries is Greece, which due to its geopolitical position, especially in recent years, is experiencing strongly the above issues. The presence of refugees and immigrants changes the social cohesion of societies, turning them into multiculturalism. The harmonious coexistence of different cultural groups comes through education, for which the state is called upon to develop new models and practices. The present paper deals with the ways in which neo-migrant-refugee students are integrated into education and the current intercultural education situation at a theoretical and practical level. Therefore, it was considered necessary to record and analyze teachers' views on the educational integration of neo-immigrants whose options demonstrate their positive change in the issue under study. The sample of the present study is composed of 22 teachers in Primary Education who answered questions on five themes. Interview questions were organized to identify the concept of neo-immigrant, the educational integration and management of neo-immigrants, the teaching techniques they use, and the issue of training themselves on intercultural education. The transcript helped to gather and analyze the data, which resulted in teachers' positive attitudes towards the education of refugee students, in their efforts to integrate these children into the school environment, the diverse teaching techniques they use despite the lack of training in the subject. and their request to the state for continuing education.

Keywords: Multiculturalism, Interculturalism, Immigrants, Education, Teachers

Εισαγωγή

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά των σύγχρονων κοινωνιών είναι η πολυπολιτισμικότητα τους, η οποία έρχεται ως αποτέλεσμα της συμβίωσης ατόμων που προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια. Το φαινόμενο αυτό υπήρχε ανέκαθεν στις ανθρώπινες κοινωνίες, αλλά οι συνθήκες των τελευταίων δεκαετιών έχουν συμβάλλει ακόμη περισσότερο στις – εκούσιες ή ακούσιες – μετακινήσεις πληθυσμών. Η πάλαι ποτέ δεδομένη ομοιογένεια εντός μιας κοινωνίας έχει πλέον αντικατασταθεί από κοινωνίες βασισμένες στην ετερότητα, γεγονός που οδηγεί στην επονομαζόμενη “παγκοσμιοποίηση”, ένα φαινόμενο το οποίο είναι άμεσα συσχετιζόμενο με τις διαρκείς μεταβολές του πολιτισμού και την αντίληψη του κόσμου ως ένα σύνολο ενιαία οργανωμένο (Αλμπάνης, 1998, Κούτιβα, 2009). Τα αίτια που οδηγούν στην παγκοσμιοποίηση, δηλαδή οι λόγοι για τις αυξημένες αυτές πληθυσμιακές μετακινήσεις, είναι ένα πλήθος κοινωνικοοικονομικών και πολιτισμικών συγκρούσεων, είτε από τη θετική τους πλευρά (π.χ. ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επιστήμης, άνοιγμα των αγορών) είτε από την αρνητική (π.χ. διεθνής οικονομική κρίση, πολυετείς πόλεμοι, καταστροφές πάσης φύσεως και κλιματολογικές αλλαγές). Βασική είναι, τέλος, η επερχόμενη ρήξη με την παραδοσιακά δομημένη κοινωνία (Νικολάου 2005, Κούτιβα 2009). Είναι, συνεπώς, σημαντικό να διερευνηθεί η έννοια της μετανάστευσης και οι επιρροές της στην ελληνική πραγματικότητα, καθώς και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την ένταξη των ατόμων αυτών στην κοινωνία, με έμφαση στις μεταβολές που πρέπει να γίνουν στην εκπαιδευτική πολιτική.

Πριν την εμφάνιση της έννοιας της διαπολιτισμικότητας στην εκπαίδευση γεννήθηκε ο όρος της πολυπολιτισμικότητας. Η πολυπολιτισμικότητα στην εκπαίδευση δημιουργήθηκε ως όρος τις δεκαετίες του 1970 και 1980, μαζί με τις κοινωνικές αλλαγές που συντελέστηκαν στο εσωτερικό του κοινωνικού ιστού των ευρωπαϊκών κοινωνιών οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τη μετάβαση από το εθνοκεντρικό μονοπολιτισμικό μοντέλο που κυριαρχούσε έως τότε στην εκπαίδευση σε ένα πολυεθνικό και πλουραλιστικό μοντέλο με νέες προοπτικές. Συνεπώς, η ανάδυση της έννοιας της πολυπολιτισμικότητας συνδέεται άμεσα με τα ιστορικά γεγονότα εκείνης της εποχής. Η πολυπολιτισμικότητα, στην ουσία αναφέρεται σε μία κοινωνία η οποία δεν είναι απόλυτα ομοιογενής ως προς την πολιτισμική της

υπόσταση αλλά αποτελείται από πολιτισμικά ετερογενείς κοινωνικές ομάδες (Μηλίγκου, 2007).

Οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες και η ύπαρξη ενός είδους πολιτισμικής επικοινωνίας που έχει ως αποτέλεσμα τη διαλεκτική συνύπαρξη των πολιτισμικά ετερογενών κοινωνικών ομάδων (Haworth & Savage, 1989 ; Κωστούλα–Μακράκη & Μακράκης, 2006) δημιούργησε έναν νέο όρο, αυτόν της διαπολιτισμικότητας. Αν και οι δύο αυτές έννοιες συνδέονται μεταξύ τους, στην πραγματικότητα έχουν διακριτές διαφορές. Η βασική τους διαφορά σχετίζεται με το γεγονός ότι η πολυπολιτισμικότητα αναφέρεται αποκλειστικά στην ομαλή συνύπαρξη των διαφόρων πολιτισμών μέσα σε μία κοινωνία, ενώ η διαπολιτισμικότητα εκφράζει την αλληλεπίδραση και τον συσχετισμό αυτών των πολιτισμών. Άλλωστε και γλωσσολογικά, η λέξη “διαπολιτισμικότητα” αποτελεί έναν σύνθετο όρο, όπου η ύπαρξη του προθέματος “δια” προσδίδει στη λέξη την έννοια της αμοιβαιότητας και της ανταλλαγής (De Sousa, 2004).

Σχετικά με τη διαπολιτισμικότητα η Unesco ορίζει ότι προϋποθέτει και εμπεριέχει την πολυπολιτισμικότητα καθώς επίσης και ότι είναι το αποτέλεσμα του διαλόγου και της ανταλλαγής στοιχείων μεταξύ των πολιτισμών τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο (Barrett et al., 2014). Η έννοια της πολυπολιτισμικότητας αναφέρεται στη θρησκευτική, γλωσσική και κοινωνική διαφοροποίηση καθώς και στην πολιτιστική ποικιλομορφία μίας κοινωνίας. Ωστόσο, η έννοια της διαπολιτισμικότητας η οποία εκφράζει τις σχέσεις μεταξύ αυτών των πολιτισμικών στοιχείων, αποτελεί έναν δυναμικό όρο, από τη στιγμή που οι σχέσεις αυτές παρουσιάζουν έντονες αλλαγές.

Ο αλληλοσεβασμός και ο διάλογος αποτελούν δύο έννοιες οι οποίες έχουν άμεση σχέση με την διαπολιτισμικότητα και θεωρούνται απαραίτητες για την ομαλή συνύπαρξη ανάμεσα στους διαφορετικούς πολιτισμούς. Συνεπώς, αν και η διαπολιτισμικότητα προϋποθέτει την πολυπολιτισμικότητα, δεν απορρέει απ’ αυτή αλλά από το αποτέλεσμα του διαλόγου και της ανταλλαγής των πολιτισμικών στοιχείων που εμπεριέχονται σε αυτή (Μάρκου, 1996).

Μία άλλη έννοια που είναι αντίθετη της διαπολιτισμικότητας είναι η έννοια της αφομοίωσης, η οποία αποτελεί την τακτική της υιοθέτησης του πολιτισμού με την μεγαλύτερη επιρροή από τις διάφορες πολιτισμικά ετερογενείς ομάδες της

κοινωνίας. Η αντιδιαμετρική τάση της διατήρησης της ομοιογένειας των πολιτιστικών στοιχείων μίας πολυπολιτισμικής κοινωνίας έχει εξίσου αρνητικές συνέπειες για την διαπολιτισμικότητα. Η ακραία υπερεκτίμηση καθώς και η ακραία υποτίμηση των διαφορετικών πολιτισμών μιας δυσχεραίνει το διάλογο, τον αλληλοσεβασμό και την κατανόηση μεταξύ των μελών της. Αντίθετα, αυτό που αποτελεί πρόκληση και κομβικό σημείο για μία πολυπολιτισμική κοινωνία είναι η εξάλειψη των πολιτιστικών και κοινωνικών προκαταλήψεων, η ανάπτυξη μίας στάσης σεβασμού και εκτίμησης απέναντι στους άλλους πολιτισμούς καθώς και η ευαισθητοποίηση σε ζητήματα που σχετίζονται με τις κοινωνικές ανισότητες (Allemann-Ghionda, 2009).

Για την επίτευξη ενός ουσιαστικού διαπολιτισμικού διαλόγου υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις καθώς τα άτομα που απαρτίζουν τις πολυπολιτισμικές κοινωνίες πρέπει να διαθέτουν έναν εναλλακτικό τρόπο σκέψης, με μία πολυδιάστατη προοπτική αντίληψης του κόσμου. Επιπλέον, απαραίτητο στοιχείο για την εναλλακτικό τρόπο σκέψης και τη διαπολιτισμική επικοινωνία αποτελεί η διαπολιτισμική ετοιμότητα, δηλαδή ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, η ενσυναίσθηση και η κριτική αυτογνωσία (Κωστούλα-Μακράκη & Μακράκης, 2006). Ιδιαίτερα όσον αφορά την ικανότητα της ενσυναίσθησης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι αποτελεί μία βασική προϋπόθεση, καθώς μέσω αυτής επιτυγχάνεται η ταύτιση μεταξύ των διαφορετικών ατόμων που απαρτίζουν αυτού του είδους τις κοινωνίες και προσδίδει στα μέλη της την ικανότητα μίας κριτικής αντιμετώπισης της προσωπικής τους κουλτούρας (Allemann-Ghionda, 2009).

Η ανάπτυξη της επικοινωνία είναι πολύ σημαντική καθώς μέσω αυτής καλλιεργείται η διαπολιτισμική ικανότητα των ατόμων, που μεταφράζεται στην ικανότητα μεταβολής συμπεριφορών, αξιών και στάσεων ώστε να είναι ανοιχτοί στην αλληλεπίδραση με άλλους πολιτισμούς. Συγκεκριμένα, αναπτύσσεται μία στάση ζωής που αυξάνει την ανεκτικότητα και απαλλάσσει τα άτομα από τη δυσπιστία απέναντι σε άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Επιπλέον, καλλιεργείται μία κριτική πολιτισμική συνείδηση που έχει να κάνει με την ικανότητα της κριτικής αξιολόγησης των άλλων ατόμων και της αυτοαξιολόγησης (Κωστούλα-Μακράκη & Μακράκης).

Ο βασικός σκοπός της μελέτης σχετίζεται με την έρευνα και την ανάλυση των απόψεων των εκπαιδευτικών σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μέσω των οποίων αναμένεται να εντοπιστούν οι στάσεις τους σχετικά με την ένταξη και ενσωμάτωση μαθητών που έχουν μεταναστεύσει στην Ελλάδα. Οι απόψεις των εκπαιδευτικών κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές, καθώς αυτοί αποτελούν τους άμεσους αποδέκτες μιας σύγχρονης και διαπολιτισμικής εκπαιδευτικής κατάστασης. Επομένως, η περιγραφή της τρέχουσας εκπαιδευτικής πολιτικής και οι κρίσεις τους απέναντι σε αυτήν βοηθούν να εντοπιστούν τα τρέχοντα προβλήματα, ενώ παράλληλα εκφράζουν προτάσεις βελτίωσης της εκπαιδευτικής κατάστασης σε συνολικό και επίπεδο σχολικής μονάδας.

Οι βασικοί στόχοι της έρευνας αφορούν στην εκμείευση συμπερασμάτων σχετικά με το πώς ορίζουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί την έννοια των νεομεταναστών μαθητών και πώς διαμορφώνονται οι απόψεις τους για το θέμα βάσει των προσωπικών τους οπτικών και των δεδομένων των ελληνικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Εν συνεχεία, η μελέτη εστιάζει στην ύπαρξη και, κατ' επέκταση, χρήση διδακτικών μεθόδων από τους εκπαιδευτικούς με σκοπό να ενταχθούν τα παιδιά ομαλά στις σχολικές τάξεις και να λάβουν τις απαραίτητες γνώσεις από τα εκάστοτε γνωστικά αντικείμενα. Τέλος, ένας ακόμη στόχος τίθεται η λήψη συμπεράσματος για τη σημαντικότητα –ή μη- της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, που δεν έχουν καταρτιστεί στην εκπαίδευση προσφύγων και νεομεταναστών, και των τρόπων που αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται και αναλύονται όλα τα παραπάνω ζητήματα εστιάζοντας στην εκπαίδευση των προσφύγων. Η μελέτη ξεκινά με μια βασική εισαγωγή σχετικά με την έννοια της διαπολιτισμικότητας και τους στόχους που τίθενται, ώστε να προκύψουν συμπεράσματα για τις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την ένταξη των νέων μεταναστών και προσφύγων στις σχολικές τάξεις. Στο πρώτο κεφάλαιο (1) περιγράφονται οι όροι και οι έννοιες που συνδέονται με την μετανάστευση, ενώ γίνεται λόγος για τους λόγους μετακίνησης των πληθυσμών στο σύγχρονο κόσμο. Οι ενότητες του κεφαλαίου επεκτείνονται στην μεταναστευτική κατάσταση που υφίσταται η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια με μια συνοπτική αναφορά στο παρελθόν της χώρας και τους λόγους που επιλέγεται συχνά ως ενδιάμεσος ή τελικός προορισμός των μεταναστών (1.2.). Η τελευταία ενότητα αυτού του κεφαλαίου (1.3.) καταπιάνεται με τον επιπολιτισμό των μεταναστών και τα βήματα

που ακολουθούνται συνήθως κατά την παραμονή τους σε μια χώρα προορισμού και περιγράφονται οι ψυχολογικές αρχές που πρέπει να αναγνωριστούν και να κατανοηθούν από τους γηγενείς.

Στο δεύτερο κεφάλαιο (2) γίνεται εκτενής αναφορά στην εκπαιδευτική πολιτική της διαπολιτισμικότητας, ώστε να κατανοηθεί η έννοια και οι στόχοι της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης(2.1). Ως εκ τούτου αναλύονται οι τρόποι εφαρμογής της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (2.2.), εστιάζοντας στα θεωρητικά εκπαιδευτικά μοντέλα για την ένταξη των προσφύγων στο εκπαιδευτικό περιβάλλον (2.3). Επομένως, κρίνεται σημαντική η βασική αναφορά και επεξήγηση των εκπαιδευτικών μοντέλων, τα οποία είναι το αφομοιωτικό (2.3.1), το μοντέλο ενσωμάτωσης (2.3.2), το πολυπολιτισμικό (2.3.3), το αντιρατσιστικό (2.3.4) και το διαπολιτισμικό (2.3.5) με στόχο να κατανοηθούν οι στόχοι τους καθώς και τα θετικά και αρνητικά τους χαρακτηριστικά.

Το τρίτο κεφάλαιο (3) απαρτίζεται από την παρουσίαση του θέματος της εκπαίδευσης των προσφύγων στον Ευρωπαϊκό και Ελλαδικό χώρο(3.1&3.2). Περιλαμβάνεται η κατάσταση της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα(3.3) με σκοπό να διερευνηθεί κατά πόσο πραγματώνονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα μέσω των συνεντεύξεων των εκπαιδευτικών. Οι ανάγκες της παρούσας μελέτης επιβάλλουν την περιγραφή του πολυδιάστατου ρόλου που διαδραματίζουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την ένταξη των προσφύγων στις σχολικές τάξεις (3.4).

Το τέταρτο κεφάλαιο(4) περιλαμβάνει τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την ένταξη των νεομεταναστών μαθητών . Ασχολείται με τον ρόλο της μητρικής γλώσσας Γ1 (4.1) και με τη διγλωσσία και τις σχολικές επιδόσεις που επιφέρει(4.2). Τέλος, εξετάζει το θέμα της ετοιμότητας των εκπαιδευτικών(4.3), ελέγχοντας τη συνεργασία τους με τους γονείς(4.3.1) καθώς και τις τάσεις αλλαγής των απόψεων των εκπαιδευτικών(4.3.2)

Το πέμπτο κεφάλαιο (5) αναφέρεται συνοπτικά στον σκοπό και τους στόχους της παρούσας μελέτης κάνοντας αναφορά στον αριθμό των συμμετεχόντων που απασχόλησαν την έρευνα (5.1). Ακολουθούν η μεθοδολογία της ανάλυσης (5.2) που περιλαμβάνει τα εργαλεία της έρευνας (5.3) που ήταν οι συνεντεύξεις (5.3.1) με την μορφή ερωτήσεων προς τους εκπαιδευτικούς, τον τρόπο που συλλέχθηκαν τα δεδομένα προς εξέταση (5.3.2) καθώς και την αποσαφήνιση του τρόπου ανάλυσης

αυτών (5.3.3) που ήταν η ανάλυση ανά θεματικό άξονα. Οι θεματικοί άξονες οργανώθηκαν κατά τον σχεδιασμό των ερωτήσεων, ώστε να προκύψουν συγκεντρωτικά συμπεράσματα.

Στο έκτο κεφάλαιο (6) περιγράφονται και αναλύονται τα αποτελέσματα γενικά και ανά θεματικό άξονα. Οι θεματικοί άξονες αφορούν στον προσδιορισμό της έννοιας των νεομεταναστών μαθητών (6.1), τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τη δυνατότητα ένταξης αυτών των μαθητών (6.2), τις διδακτικές τεχνικές που προτείνουν και έχουν εφαρμόσει κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας τους (6.3) και το ζήτημα της επιμόρφωσης αυτών και των τρόπων που αυτή μπορεί να επιτευχθεί (6.4).

Τέλος, το έβδομο κεφάλαιο (7) περιλαμβάνει τα συμπεράσματα με επιμέρους συζήτηση για τα ευρήματα συγκριτικά με παρελθούσες έρευνες και επεκτείνεται στους περιορισμούς που τίθενται σε μια τέτοιου είδους πρακτική μελέτη (7.1), τα δεοντολογικά ζητήματα που αφορούν τον ερευνητή σχετικά με τους συμμετέχοντες (7.2) και καταλήγει σε προτάσεις και θεματικές προεκτάσεις μελλοντικών ερευνών (7.3).

1. Μετανάστευση

1.1. Η έννοια της Μετανάστευσης και τα Βασικά της Στοιχεία

Μετανάστευση είναι η εκούσια ή ακούσια απομάκρυνση πληθυσμών από τον τόπο στον οποίο παρευρίσκονται μια συγκεκριμένη στιγμή σε έναν άλλον τόπο υποδοχής, στον οποίο θα παραμείνουν είτε μόνιμα είτε προσωρινά (Δαμανάκης, 2007). Μπορούν να εντοπιστούν αρκετοί παράγοντες που έχουν σημαντικό ρόλο στη μετανάστευση, οι σημαντικότεροι από τους οποίους είναι οι πολεμικές συγκρούσεις, οι απελάσεις ολόκληρων εθνοτικών ομάδων (Tilly, 1978), οι ασταθείς πολιτικές καταστάσεις, οι ανισορροπίες σε δημογραφικό επίπεδο, οικονομικοί παράγοντες όπως οι επαγγελματικές ευκαιρίες και οι πολύ μεγάλες εισοδηματικές ανισότητες, κοινωνικοί παράγοντες όπως η καταπάτηση θεμελιωδών δικαιωμάτων, και οι οικολογικές καταστροφές.

Προφανώς δεν μπορεί να δοθεί ένας ενιαίος ορισμός περί του τι συνιστά μετανάστευση, και είναι κάτι που μεταβάλλεται ανάλογα με τη χώρα και την εκάστοτε κοινωνικοοικονομική της κατάσταση. Πρέπει να επισημανθεί βέβαια πως το γεγονός ότι το φαινόμενο έχει λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις τις τελευταίες δεκαετίες, δε σημαίνει πως είναι ένα γεγονός που συνιστά νέο φαινόμενο· αντιθέτως, είναι ένα φαινόμενο που υπάρχει όσο υπάρχει η ανθρώπινη κοινωνία. Η μόνη βασική πιθανώς διαφορά (Τσιάκαλος, 2011) είναι η αλλαγή της εθνότητας των πληθυσμιακών ομάδων που προβαίνουν σε μετανάστευση – παλαιότερα οι καταγόμενοι από την Ευρώπη μετανάστευαν συνήθως υπερπόντια, με αναζήτηση νέων ευκαιριών σε άλλες ηπείρους, ενώ τώρα γίνεται μεγαλύτερη εισροή από άτομα καταγόμενα από άλλες ηπείρους προς την Ευρώπη.

Παρατηρείται μια επιπλέον διάκριση της μετανάστευσης ανάλογα με τον τόπο προορισμού (Μπάγκαβος& Παπαδοπούλου, 2003): από τη μία πλευρά είναι η “σύγχρονη” μετανάστευση, με τελικό προορισμό τις ευρωπαϊκές χώρες, και από την άλλη πλευρά είναι η “παραδοσιακή” μετανάστευση, με τελικό προορισμό κυρίως τις ΗΠΑ, που έλαβε χώρα τον 19ο και 20ο αιώνα. Εκτός από αυτή τη διάκριση παρατηρούνται και άλλες διακρίσεις σε κατηγορίες (Κολωνιώτη, 2012) οι οποίες αφορούν κυρίως τον αριθμό των μεταναστών, τους λόγους των μετακινήσεων, το αν υπάρχουν μεταβολές στον τρόπο ζωής τους, και το αν οι μετακινήσεις γίνονται υπερπόντια ή είναι ηπειρωτικές.

Συμπερασματικά, το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι ένα φαινόμενο αρκετά παλιό που τα τελευταία χρόνια έχει λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις, και συνίσταται από μια πληθώρα παραγόντων που αξίζουν περαιτέρω διερεύνηση.

1.2. Μετανάστευση στην Ελλάδα του Σήμερα

Η εξέλιξη της Ελλάδας τους τελευταίους δύο αιώνες υπήρξε ίσως πιο αργή, ακολούθησε όμως τα ευρωπαϊκά δεδομένα και, ξεφεύγοντας από την εθνική της απομόνωση, ξεκίνησε μια διαδικασία ένταξης σε μια κοινωνία υπερεθνική, συμμετέχοντας σε όλα τα δρώμενα. Είναι γνωστό ιστορικά πως η διάρθρωση της ελληνικής κοινωνίας εκκινεί πολύ νωρίτερα από τα κράτη που θεωρούνται σήμερα πολυπολιτισμικά, όπως δηλαδή την Αυστραλία, τη Μεγάλη Βρετανία, τις Η.Π.Α., τα κεντροευρωπαϊκά κράτη κ.ά.

Η Ελλάδα του σήμερα αποτελεί ταυτόχρονα χώρα αποστολής και αποδοχής μεταναστών. Από τη μία πλευρά, η διεθνής οικονομική ύφεση που έχει επηρεάσει έντονα και το ελληνικό κράτος την τελευταία δεκαετία, καθώς και η αδυναμία του κράτους να παρέχει ερευνητικά και ακαδημαϊκά όσα χρειάζονται στους νέους επιστήμονες, χωρίς να έχει και μια αντίστοιχη αγορά εργασίας για να τους αφομοιώσει μετά, οδηγεί πολλούς νέους Έλληνες, ιδίως άτομα υψηλότερου ακαδημαϊκά μορφωτικού επιπέδου, να αναζητούν καλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες σε χώρες που είναι πιο οργανωμένες στους τομείς αυτούς· πρέπει να σημειωθεί βέβαια ότι η Ελλάδα υπήρξε ανέκαθεν χώρα με έντονα μεταναστευτικά ρεύματα, και ηπειρωτικά και υπερπόντια, καθώς και μετοικίσεις και παλιννοστήσεις (Καλοφορίδης, 2014). Από την άλλη πλευρά, σημαντικός είναι και ο αριθμός των μεταναστών που δέχεται το ελληνικό κράτος, ιδίως τις τελευταίες δεκαετίες, άτομα από διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά υπόβαθρα. Οι βασικότεροι λόγοι που ωθούσαν τις ομάδες αυτές σε μετανάστευση προς την Ελλάδα ήταν οικονομικοί – προς αναζήτηση καλύτερων επαγγελματικών ευκαιριών – αλλά και κοινωνικοί και πολιτικοί, όπως η αποφυγή εθνικών, ιδεολογικών και θρησκευτικών διώξεων, καθώς και η αποφυγή του πολέμου (Coelho, 2007). Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη μέτρηση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής το 2014, οι μετανάστες στην Ελλάδα ανέρχονται στους 59.013, ενώ οι 11.754 από αυτούς ήταν ανήλικοι ηλικίας έως 10 ετών.

Ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους η Ελλάδα αποτελεί τόπο εισροής μεταναστών είναι η γεωπολιτική σημασία της γεωγραφικής της θέσης. Η Ελλάδα αποτελεί “σταυροδρόμι τριών ηπείρων”, καθώς συνορεύει με Ευρώπη, Ασία, και Αφρική. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει στην άφιξη πολλών μεταναστών (και προσφύγων) από ασιατικές κυρίως αλλά και αφρικανικές χώρες, και κυρίως από την Συρία, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν, και την Τουρκία – να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι πολλές φορές οι μετανάστες έχουν πέσει θύματα λαθρεμπόρων, οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι την κατάστασή τους, τους στερούν από ένα μεγάλο μέρος της περιουσίας τους και θέτοντας τη ζωή των ανθρώπων αυτών σε κίνδυνο, τους αποβιβάζουν συνήθως σε νησιά του Αιγαίου. Οι περισσότεροι από αυτούς τους ανθρώπους θεωρούν την Ελλάδα ως χώρα μετάβασης, μέσω της οποίας θα διαβούν προς την υπόλοιπη Ευρώπη, όπου είτε έχουν ως σκοπό να συναντήσουν συγγενείς τους που ήδη διαμένουν εκεί, ή προσπαθούν να φτάσουν σε χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης, όπου και επικρατούν ευνοϊκότερες συνθήκες εργασίας και ζωής εν γένει.

Ένα από τα χαρακτηριστικά παραδείγματα των τελευταίων ετών αποτελεί το πολύ μεγάλο κύμα προσφύγων που προέρχονται από τη Συρία, οι οποίοι λόγω του εμφυλίου πολέμου που επικρατεί στη χώρα τους καθώς και τη δράση παραθρησκευτικών τρομοκρατικών οργανώσεων όπως ο ISIS, αναγκάζονται σε ακούσια μετανάστευση. Ενώ ένα τμήμα του κύματος αυτού κατάφερε να προχωρήσει στην Ευρώπη, πριν λάβει το ζήτημα μεγάλες διαστάσεις, το κλείσιμο των συνόρων πολλών κεντροευρωπαϊκών και βαλκανικών κρατών οδήγησε ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού αυτού να εγκλωβιστεί χωρίς τη θέλησή του στο Ελληνικό κράτος, αρχικά μένοντας με πρόχειρους καταυλισμούς και στη συνέχεια σε οργανωμένους από το κράτος χώρους. Το κύμα αυτών των ανθρώπων, οι οποίοι παρά τη μόρφωσή τους δεν έχουν επαφή με τον ελληνικό πολιτισμό και την γλώσσα, και φέρουν τελείως διαφορετικές καταβολές κοινωνικοπολιτισμικές, έχει οδηγήσει στη διαμόρφωση μιας νέας πραγματικότητας στον ελλαδικό χώρο, καθώς το κράτος πλέον καλείται να βρεθεί σε θέση να βοηθήσει στην ένταξη των ανθρώπων αυτών στην ελληνική κοινωνία.

Στο σημείο αυτό, για να περιγραφεί η συγκεκριμένη κατάσταση, μπορεί να εισαχθεί ο όρος “νεομετανάστευση”, ο οποίος ουσιαστικά σημαίνει την εμφάνιση καινούριων κυμάτων μεταναστών τα οποία διαρκώς ενσωματώνονται σε μη

προσωρινές μεταναστεύσεις πολλών ομάδων οι οποίες χαρακτηρίζονται από αξιοσημείωτες κοινωνικοπολιτισμικές και θρησκευτικές διαφορές (Esser, 2004). Αυτό το φαινόμενο της νεομετανάστευσης οφείλει το κράτος να το αντιμετωπίσει με επιτυχία, λαμβάνοντας ενεργό ρόλο στην ένταξή τους, και οργανώνοντας δομές με σκοπό την ιατρική τους περίθαλψη, την προσωρινή ή μόνιμη στέγασή τους, καθώς και τη μόρφωση ιδίως των νεότερων. Εκτός της ελληνικής πραγματικότητας, ο όρος “νεομετανάστευση” λαμβάνει και άλλη χροιά· για παράδειγμα στις Η.Π.Α. υπάρχει το επιπρόσθετο χαρακτηριστικό ότι στη νεομετανάστευση τα πληθυσμιακά κύματα προέρχονται από πληθυσμούς οι οποίοι προέρχονται από χώρες από τις οποίες ιστορικά δεν υπήρχαν έντονα μεταναστευτικά ρεύματα (Hirschman&Massey, 2008).

Το φαινόμενο της νεομετανάστευσης αποτελεί πλέον πραγματικότητα για πολλές χώρες, επηρεάζοντας έντονα τις ζωές των περισσότερων, είτε γηγενών είτε μεταναστών, και είναι ένα από τα βασικά ζητήματα που τίθενται επί τάπητος σε οικονομικά και πολιτικά κρατικά θέματα, και αυτό είναι εντονότερο τώρα παρά οποιαδήποτε άλλη ιστορική φάση της σύγχρονης εποχής (Papademetriou, 2006, Gibson&RiosRojas, 2006). Η σύγχρονη εποχή, η οποία ορίζεται κυρίως από τις εκτεταμένες αυτές μεταναστεύσεις καθώς και την πολυμορφία που έχουν δημιουργήσει σε επίπεδο πολιτισμικό, εγείρουν σαφώς ερωτήματα περί του ποιο θα είναι το μέλλον των διαπολιτισμικών κοινωνιών και πως οι πολυπληθείς αυτές ομάδες ανθρώπων θα μπορέσουν να ενταχθούν αποτελεσματικά στις κοινωνίες των χωρών υποδοχής (Κάστρα & Miller, 1993).

Όπως δημιουργείται η νέα πραγματικότητα, δημιουργούνται ταυτόχρονα προκλήσεις που αφορούν και την κοινωνία εν γένει αλλά και ειδικότερα την εκπαιδευτική διαδικασία, διότι το σχολείο αποτελεί συχνά έναν χώρο που ανθίζουν και επικρατούν συνθήκες προβληματικές, όπως η διάκριση έναντι των μεταναστών και ο αποκλεισμός των παιδιών αυτών (Φώτου, 2002). Ο λόγος γι’ αυτό είναι ότι ουσιαστικά το σχολικό περιβάλλον είναι καθρέπτης της ευρύτερης κοινωνίας, καθώς τα παιδιά συχνά φέρουν τις απόψεις που εκφράζουν οι γονείς τους, και είναι γνωστό ότι στα πλαίσια της ελληνικής κοινωνίας έχει διατηρηθεί μια επιφυλακτική – σχεδόν καχύποπτη – στάση έναντι στους μετανάστες, καθώς συχνά θεωρείται ότι “απειλούν” με κάποιον τρόπο την εθνική ομογένεια (Νικολάου, 2005). Το ότι η κατάσταση αυτή επιβιώνει ακόμη στο σχολικό περιβάλλον καθίσταται σαφές από το γεγονός ότι,

παρότι γίνονται αρκετές προσπάθειες για εφαρμογή διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η εκπαίδευση περιέχει ακόμη αρκετά δυνατά εθνοκεντρικά χαρακτηριστικά.

1.3. Αφιξη και Επιπολιτισμός Νέων Μεταναστών και Προσφύγων

Κάθε μετανάστης ο οποίος εγκαθίσταται σε μια νέα χώρα βιώνει κάποια μεταβατικά στάδια. Όπως είναι φυσικό, τα στάδια αυτά δεν είναι τα ίδια για κάθε άνθρωπο, λόγω και προσωπικών διαφορών ψυχοσύνθεσης, αλλά και καταστάσεων μετανάστευσης και εγκατάστασης. Από τη μια πλευρά, παρατηρούνται αρκετοί μετανάστες οι οποίοι έχουν επιλέξει ότι με τη μετάβασή τους στη νέα χώρα, αφήνουν πίσω την παλιά τους ζωή και προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες σχετικά εύκολα. Από την άλλη πλευρά όμως, υπάρχουν περιπτώσεις ανθρώπων για τους οποίους η μετάβαση και η προσαρμογή όχι απλά δεν είναι εύκολες, αλλά φέρουν ένα μεγάλο βάρος προηγούμενων τραυματικών εμπειριών που τους δυσχεραίνουν σε κάθε τους βήμα. Ειδικά όταν έχουμε να κάνουμε με παιδιά στη σχολική ηλικία, τα βιώματά τους και από τη χώρα προέλευσης αλλά και από τη χώρα υποδοχής, όπου συχνά αντιμετωπίζονται με μεγάλη αρνητικότητα, μπορούν να τους προκαλέσουν σημαντικά προβλήματα και ανάγκες, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν από το περιβάλλον στο οποίο αφομοιώνονται πιο άμεσα, δηλαδή το σχολικό (Sullivan&Simonson, 2016). Όλα τα παραπάνω δημιουργούν την ανάγκη να υπάρξει κατανόηση για τις ανάγκες των μεταναστών και πρόβλεψη για την κάλυψη των αναγκών τους, καθώς η νεομετανάστευση αποτελεί ένα γεγονός με αρκετά σημαντικές διαστάσεις, το οποίο επιφέρει αλλαγές στο σύνολο της κοινωνίας.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να εφαρμοστούν βασικές αρχές της ψυχολογίας, είτε κοινωνικής είτε ατομικής, με σκοπό να επέλθει αποτελεσματικά η διαδικασία που έχει ονομαστεί “επιπολιτισμός” (Sapigo, 2011). Ως “επιπολιτισμός” ορίζεται μια διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο προσαρμόζεται σε ένα ετερόκλητο πολιτισμικό περιβάλλον και μπορεί να περιλαμβάνει την αναγκαστική υιοθέτηση κάποιων πλευρών του πολιτισμού της χώρας υποδοχής, καθώς και την εγκατάλειψη κάποιων πλευρών ή διατήρηση του πολιτισμού της χώρας προέλευσης (Messingeretal., 2012). Ωστόσο η διαδικασία αυτή δεν είναι παρόμοια για όλους, καθώς πρέπει να ληφθούν

υπόψη παράγοντες και κοινωνικοί, πολιτισμικοί, οικονομικοί, και φυλετικοί (Lowenhaupt, 2016).

Με την άφιξη στη χώρα υποδοχής, οι μετανάστες στην προσπάθεια προσαρμογής τους στα νέα περιβάλλοντα, ακολουθούν μια σειρά τεσσάρων βημάτων που ανήκουν στη διαδικασία του επιπολιτισμού. Τα βήματα αυτά μπορούν να οριστούν ως εξής (Coelho, 2007):

1. Άφιξη / Πρώτες Εντυπώσεις· το στάδιο αυτό συνοδεύεται από έντονα συναισθήματα, και θετικά καθώς οι μετανάστες αναγνωρίζουν την επιτυχία τους να αποφύγουν μια κατάσταση που απειλούσε ή δυσχέραινε τη ζωή τους, αλλά και αρνητικά, καθώς αγωνιούν πλέον για το τι θα κάνουν στο παρόν και τι τους επιφυλάσσει το μέλλον.

2. Πολιτισμικό Σοκ· οι μετανάστες αναγνωρίζουν τις αρκετά έντονες πολιτισμικές διαφορές με τους πολιτισμούς της χώρας υποδοχής, γεγονός που τους προκαλεί αρνητικά συναισθήματα όπως δυσφορία και αποξένωση.

3. Ανάκαμψη / Αισιοδοξία· αφού παρέλθει το πολιτισμικό σοκ, οι μετανάστες αρχίζουν να εγκλιματίζονται στο νέο περιβάλλον και να γίνονται πιο αισιόδοξοι.

4. Επιπολιτισμός· αφού παρέλθει ένα διάστημα συνήθως 2+ ετών, οι μετανάστες αρχίζουν και εκκινούν πάλι τη διαδικασία εύρεσης της ταυτότητάς τους στα πλαίσια του νέου τους περιβάλλοντος. Έρευνες δείχνουν ότι η επιτυχία του σταδίου του επιπολιτισμού επηρεάζει άμεσα και σε μεγάλο βαθμό το πως θα μετεξελιχθούν και το αν θα καταφέρουν να ενταχθούν με επιτυχία στη χώρα υποδοχής (Καρναχωρίτη, 2011).

Σημαντικός παράγοντας στην κατανόηση της κατάστασης στην οποία βρίσκονται οι μετανάστες, είναι η διερεύνηση των προγενέστερων της μετανάστευσης εμπειριών τους. Η γνώση για την ως τώρα ζωή τους μπορεί να συμβάλλει αποτελεσματικά στον σχεδιασμό των ψυχολογικών παρεμβάσεων που μπορούν να γίνουν και να μειώσουν τα αρνητικά συναισθήματα που προκαλεί η διαδικασία του επιπολιτισμού στους νεομετανάστες (Conchaetal., 2013). Μπορεί να γίνει εντοπισμός ακόμη μιας διάκρισης της πορείας μετανάστευσης των ομάδων σε τρία στάδια: το στάδιο της προ-μετανάστευσης, το στάδιο της μετανάστευσης, και το στάδιο μετά τη μετανάστευση (Kirmayeretal., 2011). Προφανώς οι διαφορετικές συνθήκες κάθε

μετανάστευσης δημιουργούν και διαφορετικά προβλήματα (δυσχέρεια σε επικοινωνία λόγω απουσίας κοινού γλωσσικού κώδικα, διαφορές σε πολιτισμικό και θρησκευτικό επίπεδο, άρνηση αποδοχής των μεταναστών από τους γηγενείς).

Συγκεκριμένα στην Ελλάδα μπορούν να εντοπιστούν μετανάστες και πρόσφυγες προερχόμενοι από μια πληθώρα διαφορετικών χωρών, με τεράστιες διαφορές μεταξύ τους και μεταξύ αυτών και της Ελλάδας σε κάθε επίπεδο: πολιτισμός, θρησκεία, πολιτειακό σύστημα, ιστορικό παρελθόν, κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο. Οι πολυεπίπεδες αυτές διαφορές δημιουργούν συχνά περαιτέρω προβλήματα, τα οποία δημιουργούνται από την ετερότητα αυτή και εντοπίζονται συνήθως σε ζητήματα εύρεσης εργασίας και προσαρμογής στην ελληνική οικονομία. Για να επιλυθούν τα προβλήματα αυτά πρέπει να υπάρξει θέληση και από τις δύο μεριές· οι μετανάστες από την πλευρά τους πρέπει να έχουν διάθεση να ενσωματωθούν στην ελληνική κοινωνία, αλλά και η ελληνική κοινωνία με τη σειρά της θα πρέπει να διατίθεται να τους αντιμετωπίσει ως ισότιμα μέλη της, με σκοπό να υπάρξει μια αρμονική και καρποφόρα συμβίωση. Τίθεται λοιπόν έντονα το ζήτημα του πώς θα ενταχθούν οι μετανάστες στην κοινωνία, αλλά και σε τι βαθμό (Κασιμάτη, 2006).

Αν πρέπει να ερωτηθούν οι ίδιοι οι γηγενείς σχετικά με την ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία, παρατηρούνται δύο διαφορετικές απόψεις, οι οποίες έχουν να κάνουν με τις εκάστοτε επιλογές και τα συμφέροντα των φερόντων. Η μία άποψη, η οποία στρέφεται φιλόξενα προς τους ανθρώπους που έρχονται, κατανοώντας τις ανάγκες τους και τα προβλήματά τους, και επιθυμώντας ενεργά και ειλικρινώς να τους παράσχει βοήθεια, αναγνωρίζοντάς τους ως ισότιμους, είναι το μικρότερο. Οι άνθρωποι αυτοί παρατηρούνται να προσφέρουν εθελοντικά και αφιλοκερδώς βοήθεια, προσπαθώντας όσο μπορούν να κάνουν καλύτερες τις συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών. Η άλλη άποψη, και η πιο ευρέως διαδεδομένη και εκπεφρασμένη όπως φαίνεται από τα Μ.Μ.Ε. και από τα κοινωνικά δίκτυα, είναι η εχθρική αντιμετώπιση των προσφύγων και των μεταναστευτικών ομάδων, είτε λεκτικά είτε και με την εφαρμογή βίαιων πράξεων.

Το αν κάποιος θα φέρει τη μια ή την άλλη άποψη βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο αν το άτομο αυτό έχει μάθει να λειτουργεί βάσει του συλλογικού ή του ατομικού συμφέροντος· όσοι είναι διατεθειμένοι να λειτουργήσουν για την ευημερία του κοινωνικού συνόλου, αντιμετωπίζουν με μεγαλύτερη ευκολία τους μετανάστες ως

ισότιμους και επιθυμούν την ομαλή ένταξή τους, στα πλαίσια της ισονομίας, της ισοπολιτείας και της κοινωνικής δικαιοσύνης και ευημερίας: όσοι αντιθέτως ενδιαφέρονται ατομικιστικά για το συμφέρον τους αδιαφορώντας για οτιδήποτε άλλο, είναι πολύ πιο εύκολο είτε να απορρίψουν τους μετανάστες, είτε να δουν στα πρόσωπά τους μια απειλή της δικής τους βολής και δρουν ανταγωνιστικά και εχθρικά (Κασιμάτη, 2006).

Εν κατακλείδι, το να γίνει κατανοητή η ένταξη των νέων μεταναστών και των προσφύγων απαιτεί την κατανόηση και του πώς βιώνεται η απομάκρυνση των μεταναστών από την πατρίδα τους από τους ίδιους, καθώς και η μετακίνηση και η εγκατάστασή τους σε μια άλλη χώρα, αλλά και την κατανόηση του πώς οι γηγενείς εκλαμβάνουν την άφιξη των μεταναστευτικών ρευμάτων. Όπως προαναφέρθηκε, υπάρχει ένα πολύ μεγάλο ποσοστό Ελλήνων οι οποίοι αντιμετωπίζουν τους πρόσφυγες και τους μετανάστες ως εισβολείς και ως εχθρούς της εθνικής τους ομοιογένειας, και ένα πολύ μικρότερο ποσοστό το οποίο διατηρεί μια σαφώς ανθρωπιστική άποψη. Αρκετές έρευνες δείχνουν ότι οι Έλληνες συντηρούν έναν μη ανθρωπιστικό, εθνικιστικό τρόπο να βλέπουν τα μεταναστευτικά ρεύματα, ο οποίος συμπεριλαμβάνει απόψεις όπως ότι ο μετανάστης / πρόσφυγας είναι φύσει κατώτερος (ή πολιτισμικά κατώτερος) και ότι αποτελεί “απειλή” ως προς τις εργασιακές ευκαιρίες.

Συνεπώς, το γεγονός ότι η Ελλάδα αποτελεί πλέον έναν χώρο υποδοχής προσφύγων και μεταναστών, οφείλει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα έτσι ώστε να φροντίσει και για την υποδοχή τους, αλλά και για την σταδιακή τους ενσωμάτωση στην κοινωνία. Αυτό πρέπει να γίνει καταρχήν κατανοητό από εκπαιδευτικούς και διοικητικούς, οι οποίοι μπορούν να θεσμοθετήσουν και να αξιοποιήσουν καινούριες πολιτικές και στρατηγικές εκπαίδευσης, με απώτερο σκοπό τα παραπάνω. Η εκπαιδευτική διαδικασία έχει βαρύνουσα σημασία, καθώς έχει αποδειχθεί ότι η αίσθηση του “ανήκειν” στα πλαίσια ειδικά του σχολικού περιβάλλοντος έχει πολύ σημαντικό ρόλο και στην ευημερία των μεταναστών και των προσφύγων, αλλά και στην επιτυχή τους ενσωμάτωση στη χώρα υποδοχής (Keating&Ellis, 2007). Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι η συμπερίληψη της γλώσσας και του πολιτισμού των μεταναστών στο σχολικό πρόγραμμα μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά στην εκπαιδευτική επιτυχία (Cummins, 2005).

2. Εκπαιδευτική Πολιτική για Διαπολιτισμικότητα

Η εκπαίδευση έχει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της διαπολιτισμικότητας στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες που ζούμε. Επομένως, η ανάγκη για ένα νέο εκπαιδευτικό μοντέλο που θα εμπεριέχει διαπολιτισμικά χαρακτηριστικά κρίνεται απαραίτητο για την κοινωνία μας. Το σχολείο οφείλει να είναι ένας χώρος συνεργασίας, επαφής, και ανταλλαγής εμπειριών. Ως εκ τούτου είναι πολύ σημαντική η σχετικοποίηση των εννοιών και των κριτηρίων και η ύπαρξη ποικιλίας των απόψεων. Έτσι, είναι επιθυμητό να δοθεί ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς για δικαιώματα και αξίες, όπως ο σεβασμός της διαφορετικότητας των απόψεων.

Η αμοιβαία προσέγγιση των πολιτισμών βάσει της ισονομίας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο μίας πολυπολιτισμικής κοινωνίας η οποία χρειάζεται τη διαπολιτισμική εκπαίδευση καθώς αυτή θέτει τα θεμέλια για αυτού του είδους τις προσεγγίσεις. Βέβαια, κάτι τέτοιο προϋποθέτει την αλληλεγγύη, την ισονομία και την κατάργηση κάθε είδους διάκρισης, καθώς το διαπολιτισμικό σχολείο απευθύνεται τόσο σε μετανάστες όσο και σε γηγενείς πολίτες, ενώ παράλληλα καλείται να αποτελέσει το χώρο όπου όλοι πολιτισμοί αντιμετωπίζονται και αναγνωρίζονται ισότιμα. Για την πραγμάτωση αυτών των στόχων απαιτείται η εξάλειψη της πολιτισμικής ομοιομορφίας και της αφομοίωσης.

Ο κύριος στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θεωρείται η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας, η οποία είναι η ικανότητα κάποιου να ενεργεί και να συνδέεται κατάλληλα και αποτελεσματικά σε διάφορα πολιτισμικά πλαίσια (Messner & Schäfer, 2012), όπως αυτό της καταλληλότητας, όπου οι κανόνες και οι προσδοκίες της σχέσης μεταξύ των μαθητών που προέρχονται από ετερογενείς πολιτισμούς δεν παραβιάζονται σημαντικά και της αποτελεσματικότητας, όπου σε αυτό το πλαίσιο σημασία έχει η επίτευξη των μαθησιακών και των ενταξιακών στόχων σε σχέση με το κόστος και τις εναλλακτικές λύσεις. Η διαπολιτισμική ικανότητα γενικά θεωρείται ότι απαιτεί τρία συστατικά από την πλευρά του εκπαιδευόμενου. Σε αυτά περιλαμβάνεται ένα συγκεκριμένο σύνολο δεξιοτήτων, ένα πλήθος πολιτισμικά ευαίσθητων γνώσεων και μια νοοτροπία που εμπεριέχει κίνητρα και θέληση για μάθηση. Με περισσότερες λεπτομέρειες, συμπεριλαμβάνονται οι δεξιότητες, οι αξίες και οι στάσεις που συνιστούν διαπολιτισμική ικανότητα, διαπολιτισμικές συμπεριφορές, όπως το άνοιγμα, η περιέργεια και η ετοιμότητα, γενικές γνώσεις των θεωρητικών πτυχών του τρόπου εργασίας και αλληλεπίδρασης των κοινωνικών ομάδων, δεξιότητες

διερμηνείας και συσχέτισης ενός εγγράφου άλλης κουλτούρας με τον δικό του πολιτισμό, δεξιότητες ανακάλυψης και αλληλεπίδρασης, όπως η ικανότητα να ανακαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με έναν άλλο πολιτισμό και η δυνατότητα επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης σε πραγματικό χρόνο και η πολιτισμική συνείδηση ότι υπάρχουν διαφορετικοί πολιτισμοί δίπλα στο δικό μας πολιτισμό.

2.1. Διαπολιτισμικά Πλαίσια Διδασκαλίας και στόχοι

Ο καθηγητής, ο εκπαιδευτής ή ο μέντορας έχουν ως καθήκον να προκαλέσει την εκμάθηση όλων αυτών των πτυχών στον εκπαιδευόμενο. Όντας επιτυχής, η διαπολιτισμική μάθηση οδηγεί σε πολιτιστικά ικανούς μαθητές. Παράλληλα, τα πλαίσια που θεωρούνται κατάλληλα για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι εκείνα που προωθούν την απόκτηση διαπολιτισμικής ικανότητας αποτελούμενη από τα συστατικά που προαναφέρθηκαν. Παραδείγματα τέτοιων πλαισίων αποτελεί η επικοινωνία μεταξύ μελών διαφορετικών πολιτισμών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κάτι που δεν αποτελεί πρότυπο στην τυπική εκπαίδευση, αλλά εξυπηρετεί πολλούς χρήσιμους σκοπούς για τη διαπολιτισμική μάθηση. Ένα πιο κλασικό πλαίσιο διδασκαλίας αποτελεί το εκτυπωμένο κείμενο, καθώς είναι το ιδανικό μέσο για διαπολιτισμική μάθηση, δεδομένου ότι είναι το υπόστρωμα μιας συγκεκριμένης κουλτούρας και της ιστορίας της, ενώ παράλληλα περιέχει γενικές πτυχές της κουλτούρας, διεγείρει την προσωπική ταυτοποίηση και προσφέρει πολλές επιλογές για δημιουργικές δραστηριότητες και μπορεί επίσης να προκαλέσει συζητήσεις για θέματα υποκειμενικών, αλλά και αντικειμενικών, πολιτιστικών ζητημάτων. Τέλος ένα άλλο παράδειγμα πλαισίου είναι η προβολή ταινιών η οποία βελτιώνει ιδιαίτερα την γλωσσική επάρκεια και συνεπώς τη διαπολιτισμική ευαισθησία.

Οι μαθητές θα πρέπει άλλωστε να αναπτύξουν διαπολιτισμικές στάσεις και ικανότητες ώστε να είναι ικανοί να ανταποκριθούν στα σύγχρονα δεδομένα όπου τα έθνη αλληλοεξαρτώνται κοινωνικά και οικονομικά (Μάρκου, 1996). Επιπλέον, ο μαθητής θα πρέπει να θεωρεί το σχολείο ως ένα χώρο που θα μπορεί να πειραματιστεί με εναλλακτικές εκδοχές της ταυτότητας του. Οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και οι διαφορές στις συμπεριφορές που είναι νέες τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους θα πρέπει να αποτελούν αφορμή για συζήτηση και όχι κάποιου είδους προκατάληψης. Θεωρείται σκόπιμο να πραγματοποιείται ένας γόνιμος διάλογος σχετικά με αυτές τις διαφορές μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, οι οποίοι θα

πρέπει να αποτελούν πρότυπο για το σεβασμό της διαφορετικότητας (Auernheimer, 2009).

Οι πολιτικές ενσωμάτωσης και αφομοίωσης κρίθηκαν ακατάλληλες για την επίλυση διαφόρων προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι μαθητές που προέρχονταν από οικογένειες μεταναστών, με αποτέλεσμα την αντικατάστασή τους από την διαπολιτισμική φιλοσοφία, της οποίας τα βασικά χαρακτηριστικά δεν είναι απλά κοινά με αυτά που διέπουν το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά επιπλέον διευρύνουν τους εκπαιδευτικούς στόχους, προσδίδοντας σε αυτούς και την αμοιβαία επιρροή μεταξύ των πολιτισμών των χωρών υποδοχής και των χωρών καταγωγής. Επιπλέον, δημιουργούνται και οι κατάλληλες συνθήκες αποδοχής της πολιτισμικής πραγματικότητας που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες κοινωνίες.

Η ουσία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης βρίσκεται στην αλληλεπίδραση ανάμεσα στους πολιτισμούς και δεν θα πρέπει να συγχέεται απλά και μόνο με την αναγνώριση του πολιτισμικού πλουραλισμού των σύγχρονων κοινωνιών. Για την επίτευξη αυτής της αλληλεπίδρασης ωστόσο, είναι απαραίτητη η αλλαγή της εθνοκεντρικής φιλοσοφίας του σχολείου, καθώς αυτό θα πρέπει να υιοθετήσει μία διευρυμένη οπτική αντιμετώπισης του πολιτισμού και γενικότερα της εκπαίδευσης. Επιπλέον, το διαπολιτισμικό σχολείο θα πρέπει να αποτελεί το μέσο για τη βέλτιστη οικονομική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών, καθώς στα βασικά του χαρακτηριστικά συγκαταλέγονται η παροχή ίσων ευκαιριών, η ισονομία, η αλληλοαποδοχή, η αλληλεγγύη και η αλληλοκατανόηση (Μάρκου, 1996).

Μέσω του διαπολιτισμικού διαλόγου παρέχεται η δυνατότητα προβολής των προσωπικών πολιτισμικών αξιών που φέρουν όλοι οι μαθητές. Ωστόσο, για την επίτευξη αυτού του στόχου τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να διαθέτουν τα χαρακτηριστικά του αναστοχασμού, της αυτοκριτικής και της αυτογνωσίας (Κωστούλα-Μακράκη & Μακράκης, 2006). Βασική προϋπόθεση επίσης αποτελεί και η αποδοχή της φιλοσοφίας ότι όλοι μας αποτελούμε πολίτες του κόσμου, ανεξάρτητα από τη θρησκεία, το φύλλο, τη γλώσσα και τον πολιτισμό κ.λ.π. (Κωστούλα-Μακράκη & Μακράκης, 2006).

Ο σκοπός της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης δεν αποτελεί απλά την ενσωμάτωση των μαθητών στην πολυπολιτισμική κοινωνία και σε έναν κοινό πολιτισμό. Ο βασικός της σκοπός είναι κατά πολύ ευρύτερος, καθώς εστιάζει στη δημιουργία ενός

πολιτισμού με μεγαλύτερη ευελιξία. Εκφράζει μία δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης, μια διαλεκτική σχέση και μία αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των ατόμων που προέρχονται από διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες. Βασική αρχή της διαπολιτισμικότητας αποτελεί ο αμοιβαίος σεβασμός των ιδιαίτερων στοιχείων του κάθε πολιτισμού. Καθώς η πολυπολιτισμικότητα πλέον είναι δεδομένη, το ζητούμενο είναι η μετάβαση από την πολυπολιτισμική στην διαπολιτισμική κοινωνία, μέσω της αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών. Κάτι τέτοιο ωστόσο, δεν συνεπάγεται την εξάλειψη των πολιτισμικών χαρακτηριστικών της ταυτότητας του κάθε ατόμου (Μάρκου,1996).

Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση στην ουσία απλά προετοιμάζει τα άτομα για τα πολιτισμικά βιώματα που πρόκειται να συναντήσουν, καθώς είναι πολύ σημαντική η προσαρμογή της εκπαίδευσης τόσο στις ανάγκες και τα δεδομένα των μειονοτικών ομάδων όσο και των πλειονοτικών. Οι στόχοι της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης έχουν πολύ μεγαλύτερο εύρος που ξεπερνούν την ουσία της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ένας από αυτούς τους στόχους είναι η διαμόρφωση της κριτικής ικανότητας των πολιτών απέναντι στα πολιτισμικά πρότυπα που συναντούν στην καθημερινότητά τους, καθώς και η προώθηση νέων εκπαιδευτικών αντιλήψεων γύρω από την ανάπτυξη αξιών και στάσεων στο πλαίσιο των πολιτιστικών αλλαγών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση επηρεάζεται στον ίδιο βαθμό από όλες τις ετερογενείς ομάδες που συμμετέχουν στην διαπολιτισμική επικοινωνία.

Ο Geiger (Γκόβαρης, 2002), ενστερνίζεται την άποψη που υπαγορεύει ότι η πολιτική της διαπολιτισμικής εκπαιδευτικής στην ουσία αποτελεί τον προγραμματισμό μίας κοινής διδασκαλίας, εργασίας και παιχνιδιού που στηρίζεται σε δύο βασικές αρχές, την αναγνώριση και αποδοχή της διαφορετικότητας και την ισότητα. Μέσω αυτών των δύο χαρακτηριστικών παρέχονται οι κατάλληλες ευκαιρίες για την κατάθεση των προσωπικών εμπειριών που φέρουν όλοι οι μαθητές. Θα πρέπει να τονιστεί ότι ο Geiger περιγράφει τη μία από τις δύο βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με τον όρο της αναγνώρισης και όχι απλά με το όρο της ανεκτικότητας, καθώς αυτή η έννοια έχει άμεση σχέση με την ανοχή και μάλιστα την ανοχή που δείχνουν οι ισχυρές κοινωνικές ομάδες προς τις μειονοτικές.

Σύμφωνα με τον Πανταζή (Πανταζής, 2004), σκοπός της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι η εισαγωγή νεωτεριστικών μεθόδων που ενισχύουν τις έννοιες της δικαιοσύνης και της παροχής ίσων ευκαιριών και οι οποίες έρχονται ως απάντηση

στις πολιτισμικές μεταβολές που συντελούνται εντός μίας πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Αυτού του είδους η παιδαγωγική φιλοσοφία έχει ως στόχο τόσο την ομαλή ένταξη των μεταναστών στον κοινωνικό ιστό όσο και την εξάλειψη των συγκρούσεων και την ειρηνική διαπαιδαγώγηση. Η μετάδοση και η γνωριμία με τα στοιχεία των άλλων πολιτισμών αποτελούν πολύ σημαντικές πτυχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης καθώς μέσω αυτών ξεπερνιούνται και παραμερίζονται τα κοινωνικά στερεότυπα και οι προκαταλήψεις. Μέσω της αλληλεπίδρασης και της γνώσης με τα στοιχεία των διαφορετικών πολιτισμών επιτυγχάνεται η αναγνώριση και η κατανόηση της πολιτισμικής ετερότητας της πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

2.2. Προτάσεις ορθής εφαρμογής των αρχών της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Το σχολείο έχει ως πρωταρχικό στόχο να προσφέρει στους μαθητές μια εκπαίδευση βασισμένη στα δεδομένα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Ωστόσο, μια εκπαίδευση η οποία αγνοεί τον πολιτισμικό πλουραλισμό, τις κοινωνικοπολιτισμικές ετερότητες μιας σύγχρονης κοινωνίας και δεν ενστερνίζεται μία παγκόσμια προοπτική, πλέον θεωρείται αναχρονιστική και στην ουσία προετοιμάζει τους μαθητές να ζήσουν σε ένα κόσμο που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα (Μάρκου, 1996). Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Για την ορθή λειτουργία και την επίτευξη του σκοπού της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, απαιτείται ο κατάλληλος σχεδιασμός που θα συνδέει τη θεωρία με την πρακτική και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας. Αυτό σημαίνει ότι οι θεωρητικές προτάσεις θα πρέπει να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και να διαμορφώνουν τις κατάλληλες πρακτικές μεθοδολογίας. Αντίστροφα, οι υποθέσεις εργασίας, θεωρείται σημαντικό να υλοποιούνται στη πράξη και εν συνεχεία να ανατροφοδοτούν την θεωρία. Επομένως, το ζητούμενο για την απόκτηση των βέλτιστων αποτελεσμάτων είναι η διαλεκτική σύνδεση της θεωρίας με την πράξη και η ανατροφοδότηση της θεωρίας με τα αποτελέσματα των πρακτικών διδασκαλίας (Μάρκου, 1996).

Εκτός του χώρου της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η έννοια της διαπολιτισμικότητας όσον αφορά την εκπαίδευση είναι εμφανής και στην

Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Κάτι τέτοιο φαίνεται άλλωστε και από τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών διαφόρων τμημάτων Α.Ε.Ι., ιδιαίτερα αυτών που προσανατολίζονται στις κοινωνικές επιστήμες. Ακόμη, παρατηρείται ολοένα και εντονότερη η εμφάνιση νέων εργαστηρίων και ερευνητικών κέντρων, η διοργάνωση συνεδρίων και η έκδοση βιβλίων και επιστημονικών άρθρων που σχετίζονται με την διαπολιτισμικότητα (Γκότοβος, 2002).

Ιδιαίτερη σημασία για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση έχει η κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών στις διαδικασίες μάθησης. Τα προγράμματα διαπολιτισμικής μάθησης θα μπορούσαν να ωφεληθούν πολύ από την ανάλυση των πολιτιστικών τάσεων στις διαδικασίες αυτές. Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δουν πώς οι μαθητές που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς επηρεάζονται από τους κανόνες της τάξης. Οι μορφές επικοινωνίας μεταξύ των ετερογενών πολιτισμικών ομάδων διαφέρουν από εκείνες της "επίσημης" διδασκαλίας. Για παράδειγμα, ο βραδύτερος ρυθμός ομιλίας, το διάχυτο βλέμμα μεταξύ των μελών της ομάδας, η συχνότερη διακοπή του εκπαιδευτικού και ο μεγαλύτερος χρόνος αναμονής μεταξύ της ερώτησης των εκπαιδευτικών και της απάντησης των μαθητών είναι μερικές χαρακτηριστικές ιδιότητες μαθησιακών πρακτικών των μαθητών που προέρχονται από άλλους πολιτισμούς.

Οι μαθητές που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών συχνά περιθωριοποιούνται ή υφίστανται διακρίσεις κατά την επίσημη σχολική φοίτηση, διότι δεν ακολουθούν τον τρόπο μάθησης της κοινωνίας (Folkestad, 2006). Η ικανότητα κατανόησης της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της άτυπης μάθησης και η σύνδεση του τρόπου με τον οποίο συμβαίνει στη σημερινή κοινωνία μέσω της επίσημης μάθησης μπορεί να μας ωφελήσει και να μας βοηθήσει να μάθουμε πολύ περισσότερα. Είναι υπερβολικά απλοποιημένο όταν λέγεται ότι η τυπική μάθηση συμβαίνει σε ιδρύματα και ότι η άτυπη μάθηση συμβαίνει μόνο εκτός θεσμικών πλαισίων. Η ανάλυση των πολιτισμικών διαφορών στη μάθηση μπορεί να προσφέρει νέα και χρήσιμη γνώση που μπορεί να εφαρμοστεί στις διαπολιτισμικές πρακτικές εκπαίδευσης. Με άλλα λόγια, οι μαθησιακές τάσεις στο πολιτιστικό υπόβαθρο των μαθητών μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς για να δημιουργήσουν τις βέλτιστες παιδαγωγικές πρακτικές. Για παράδειγμα, στην περίπτωση που σε μία σχολική τάξη συνυπάρχουν τόσο γηγενείς μαθητές όσο και μαθητές από τρίτες χώρες που παρακολουθούν ένα πρόγραμμα διαπολιτισμικής

μάθησης, οι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να επικοινωνούν με τη γνώση δημιουργώντας ένα πιο συνεργατικό περιβάλλον και προσαρμόζοντας το ρυθμό του λόγου ώστε να είναι συνεπείς με τους μαθητές.

2.3 Εκπαιδευτικά Μοντέλα για τη Διαχείριση της Πολυπολιτισμικότητας

Η πολιτισμική ετερότητα των σημερινών κοινωνιών επιβάλλει και την εφαρμογή διαφόρων προγραμμάτων εκπαίδευσης, βασισμένες στον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα των μαθησιακών κοινοτήτων. Τα προγράμματα αυτά, τα οποία έχουν ως σκοπό κυρίως την ομαλή ένταξη των προσφύγων και μεταναστών μαθητών στα σχολεία της χώρας υποδοχής, μπορούν να διακριθούν βάσει του θεωρητικού μοντέλου στο οποίο βασίστηκαν στις εξής πέντε κατηγορίες: αφομοιωτικό μοντέλο, μοντέλο ενσωμάτωσης, πολυπολιτισμικό μοντέλο, αντιρατσιστικό μοντέλο, διαπολιτισμικό μοντέλο (Μάρκου, 1997, Δαμανάκης , 2000, Νικολάου , 2000, Ζωγράφου , 2003, και Σκλάβου , 2004).

Υφίσταται μια περαιτέρω διάκριση σε μονοπολιτισμικά και πλουραλιστικά, καθώς το αφομοιωτικό και το μοντέλο ενσωμάτωσης δίνουν κυρίως βάση στον κυρίαρχο πολιτισμό, ενώ τα υπόλοιπα τρία λαμβάνουν όλους τους πολιτισμούς ως ισότιμους και κοινώς αποδεκτούς.

2.3.1 Αφομοιωτικό Μοντέλο

Το συγκεκριμένο μοντέλο ήταν το κυρίαρχο μοντέλο μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του 1960, έχοντας ακόμη σημαντική επιρροή (Νικολάου 2000). Ουσιαστικά, στόχος ήταν η απόλυτη απορρόφηση των όποιων διαφορετικών ομάδων, από την ενιαία οντότητα του κυρίαρχου έθνους / πολιτισμού (Μάρκου 1995, Yinger, 1968). Συνήθως, αυτό οδηγεί στην σταδιακή εξαφάνιση των χαρακτηριστικών των μεταναστών, υπό την έννοια ότι ένα έθνος πρέπει να είναι ομοιογενές (Husen&Postlethwaite, 1958). Στα πλαίσια αυτού, στην εκπαίδευση υιοθετείται μια διαδικασία δημιουργίας ενός σχολείου μονογλωσσικού και μονοπολιτισμικού (Νικολάου, 2000) με σκοπό την εξασφάλιση κοινωνικής συνοχής (Γκοβάρης, 2001). Η μητρική γλώσσα απορρίπτεται από την επίσημη εκπαίδευση ως προσωπική υπόθεση.

2.3.2 Μοντέλο Ενσωμάτωσης

Το μοντέλο αυτό ακολούθησε χρονικά το αφομοιωτικό μοντέλο. Βασίζεται κυρίως στην “πολυεθνική ιδεολογία”, αναγνωρίζει την ετερότητα και την ανεκτικότητα, έχει ως στόχο μια κοινωνία ισόνομη (Μάρκου 1995). Βασίζεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο ομάδων και πολιτισμών (Γεωργογιάννης, 1997) με προϋπόθεση τη γνώση για τον πολιτισμό της μεταναστευτικής ομάδας, και την ανοχή της διαφορετικότητας στον τρόπο ζωής (Κάτσικας& Πολίτου, 1999). Εκπαιδευτικά βασίζεται μεν σε προγράμματα ενίσχυσης των μεταναστών ώστε να μπορέσουν να ενσωματωθούν, αλλά και πάλι η έμφαση δίνεται στη δημιουργία μιας κοινωνίας βασιζόμενης στην ομοιογένεια – υποχρεώνοντας άμεσα ή έμμεσα τους μετανάστες να προσαρμοστούν στον κυρίαρχο πολιτισμό (Κάτσικας& Πολίτου, 1999). Πολλές φορές τα δύο ανωτέρω μοντέλα αλληλεπιδρούν και συμπληρώνουν το ένα το άλλο.

2.3.3 Πολυπολιτισμικό Μοντέλο

Η βάση του μοντέλου αυτού, που εμφανίστηκε το 1970 ως συνέπεια της αναποτελεσματικότητας των προηγούμενων δύο, υποστηρίζει την ανομοιογένεια της κοινωνίας και ενθαρρύνει τον πολιτισμικό πλουραλισμό και την ύπαρξη ενότητας μέσα στην ετερότητα. Ωστόσο, οι ομάδες μέσα στην κοινωνία εξακολουθούν να ζουν απομονωμένες (Μάρκου, 1996). Εκπαιδευτικά, προωθείται η γνώση της εθνικής και της μειονοτικής παράδοσης, καθώς και η αναγνώριση πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων (Lynch, 1986). Καλλιεργείται στους μαθητές μια θετική αντίληψη σχετικά με τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες.

2.3.4 Αντιρατσιστικό Μοντέλο

Το μοντέλο αυτό εμφανίστηκε μέσα της δεκαετίας του 1980 στη Βρετανία, και στην Ολλανδία. Βασίζεται σε μια εναλλακτική παιδαγωγική που προωθεί την εξασφάλιση της εκπαιδευτικής ισότητας για όλους τους μαθητές, ίσες ευκαιρίες σε ζωή και συμμετοχή στα κοινά ανεξαιρέτως καταγωγής, ένα κράτος δικαίου για όλους, και μια πιθανή χειραφέτηση από πρότυπα ρατσιστικά (Γεωργογιάννης, 1999). Το πολιτισμικό φορτίο του κάθε μαθητή δεν επηρέαζε την μεταχείριση που θα δεχόταν (Brandt, 1986).

2.3.5 Διαπολιτισμικό Μοντέλο

Το διαπολιτισμικό μοντέλο ισχύει στην Ευρώπη από τη δεκαετία του 1980 ως σήμερα. Είναι το πιο εξελιγμένο και θεωρεί πως μπορεί να απαντήσει στα προβλήματα που τίθενται σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, προωθώντας τη συνεργασία διαφόρων μεταναστευτικών ομάδων. Υπάρχουν τρία αξιώματα γενικά στην διαπολιτισμική θεωρία (Δαμανάκης, 1997):

1. Αξίωμα ισοτιμίας πολιτισμών
2. Αξίωμα ισοτιμίας μόρφωσης ατόμων από διαφορετική προέλευση πολιτισμικά
3. Αξίωμα παροχής ίσων ευκαιριών

Τα βασικά χαρακτηριστικά του μοντέλου αυτού, κατά το Συμβούλιο της Ευρώπης, είναι ότι πρέπει να διέπει κάθε δραστηριότητα, πρέπει να βασίζεται στις άμεσες εμπειρίες των μαθητών, να λειτουργεί υπέρ της διεύρυνσης των εκπαιδευτικών στόχων και της οπτικής μέσα από την οποία θεωρείται η εκπαίδευση, να ευνοεί την επίδραση των πολιτισμών και των ανθρώπων μεταξύ τους (Μάρκου, 1997).

Υπάρχουν ακόμη τέσσερις βασικές αρχές (Essinger). Αρχικά, η εκπαίδευση με σκοπό την ενσυναίσθηση (empathy), δηλαδή την ικανότητα κατανόησης των προβλημάτων των άλλων και της συμπάθειας προς αυτούς. Δεύτερον, η προώθηση της αλληλεγγύης, που θα ξεπεράσει τα όρια ανάμεσα στις ομάδες. Τρίτον, ο σεβασμός στην πολιτισμική διαφορετικότητα, μέσω ανοιγμάτων σε άλλους πολιτισμούς. Τέταρτον, η προσπάθεια αντιμετώπισης του εθνικιστικού τρόπου σκέψης, ώστε να διευκολυνθεί η επικοινωνία των λαών. (Γεωργογιάννης, 1997).

Μια παρατήρηση που πρέπει να γίνει είναι ότι τα προβλήματα εκπαίδευσης είναι διαφορετικά σε κάθε χώρα υποδοχής, οπότε δε γίνεται να έχουν ενιαία αντιμετώπιση σε κάθε κράτος, γεγονός που σημαίνει ότι ανάλογα τη χρονολογία και τα προβλήματα, κάποιο πρόβλημα μπορεί να απαιτεί ένα άλλο μοντέλο απ' ότι κάποιο άλλο (Νικολάου, 2000).

3. Εκπαίδευση προσφύγων μαθητών

3.1 Εκπαίδευση Προσφύγων στην ΕΕ

Η εκπαίδευση ατόμων που είναι πρόσφυγες απασχολεί όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς η εκτεταμένη είσοδος ανήλικων προσφύγων στην ΕΕ οδήγησε στη λήψη ειδικών μέτρων, τα οποία όμως η ΕΕ δεν μπορεί να τα επιβάλλει στα κράτη μέλη της. Η βασική γραμμή στην εκπαιδευτική πολιτική βασίζεται στην αναγνώριση της ετερότητας και των ίσων ευκαιριών, την οποία ναι μεν έχουν υιοθετήσει και θεσμοθετήσει τα διάφορα κράτη μέλη, ωστόσο δεν μπορούν όλα να ακολουθήσουν την ίδια εκπαιδευτική πολιτική.

Η βασική διαφορά έγκειται στο αν οι χώρες έχουν μεγάλη εμπειρία στην εκπαίδευση προσφύγων (πχ Σουηδία, Αγγλία, Ολλανδία) ή βιώνουν το φαινόμενο για πρώτη φορά (Δανία, Ελλάδα, Ιταλία) οπότε δεν έχουν εμπειρία (Rudiger&Spencer, 2003). Πρέπει να λαμβάνονται πάντα υπόψη οι ιδιαίτερες συνθήκες και να λειτουργούν οι τάξεις υποδοχής για λίγα χρόνια.

Υπάρχουν διαφορετικές συνθήκες ανάλογα με τη χώρα υποδοχής. Στη Γαλλία, οι “αλλόφωνοι” διαχωρίζονται από τους “μαθητές αλλόφωνους νεοαφιχθέντες” (Elèves Allophones Nouvellement Arrivés" (EANA)) που είναι οι νεοαφιχθέντες πρόσφυγες από τη Μέση Ανατολή. Οι μαθητές στη Γαλλία κατηγοριοποιούνται μετά από ειδική εξέταση στα μαθηματικά και τα γαλλικά, μέχρι να μπου σε τάξη με παιδιά της ηλικίας τους. Στο Βέλγιο μπαίνουν πρώτα σε “τάξεις υποδοχής” ώσπου να είναι έτοιμα να εισαχθούν σε κανονικές τάξεις βελγικού σχολείου. Στην Αυστρία, τέλος, οι πρόσφυγες έχουν ίδιες υποχρεώσεις εκπαιδευτικά με τους ημεδαπούς, και η ένταξη πρέπει να γίνει όσο το δυνατόν γρηγορότερα, πάλι με τη λειτουργία “τάξεων υποδοχής”.

3.2 Εκπαίδευση προσφύγων στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, ειδικά τα τελευταία χρόνια, καθίσταται όλο και πιο επιτακτικό το έργο της συμπερίληψης των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παρότι άλλες χώρες με εμπειρία έχουν αντιμετωπίσει ίσως αποτελεσματικότερα το ζήτημα αυτό, το ελληνικό κράτος έχει συναντήσει αρκετά προβλήματα σχετικά και με τον σχεδιασμό αλλά και την υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων. Το ζήτημα ενσωμάτωσης των

προσφύγων από τη Συρία και τη Μέση Ανατολή, που είναι στο επίκεντρο των συζητήσεων τα τελευταία χρόνια, προσπάθησε αρχικά να λυθεί με τις επονομαζόμενες τάξεις υποδοχής – μια επιλογή αρκετά αμφιλεγόμενη· οι θιασώτες της υποστηρίζουν ότι σαν εκπαιδευτικό μοντέλο στηρίζει την πολιτισμική ετερότητα των μαθητών και τους προετοιμάζει για την ελληνική πραγματικότητα, ενώ όσοι το απορρίπτουν υποστηρίζουν ότι οι μαθητές για πολύ καιρό παραμένουν αποκομμένοι από Έλληνες μαθητές, κάτι που καθιστά δυσκολότερη αφενός την ενσωμάτωσή τους στο σχολείο και αφετέρου την κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας.

Η συμπερίληψη που αναφέρθηκε παραπάνω δε σχετίζεται αυστηρά με την προσφυγική κρίση των τελευταίων ετών, αλλά μπορεί να επεκταθεί για να συμπεριλάβει οποιοδήποτε ζήτημα ετερότητας εντός της σχολικής τάξης – μιας ετερότητας την οποία καλείται να αναγνωρίσει και να διαχειριστεί αποτελεσματικά. Η συμπερίληψη φέρεται ως τρόπος σκέψης, όχι απλά ως εκπαιδευτική πράξη, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές, και φροντίζοντας να προάγει τον σεβασμό για τη διαφορετικότητα, την ετερογένεια, το οικογενειακό περιβάλλον, τα εκάστοτε πολιτισμικά στοιχεία, το περιβάλλον κ.ο.κ., με απώτερο σκοπό την ευαισθητοποίηση των ατόμων για μια πληθώρα θεμάτων.

Το ελληνικό κράτος έχει λάβει αρκετά μέτρα με σκοπό την προώθηση της αποτελεσματικής συμπερίληψης των προσφύγων στην εκπαίδευση. Όσον αφορά το καθαρά ψυχολογικό κομμάτι, σημαντική είναι η δημιουργία προγραμμάτων που λειτουργούν προληπτικά με σκοπό να βελτιώσουν τη συναισθηματική νοημοσύνη και τις κοινωνικές ικανότητες των μαθητών, και δευτερογενώς η επικέντρωση της βαρύτητας σε όσους μαθητές παρουσιάζουν δυσκολίες είτε στην προσαρμογή τους στο σχολείο είτε στον τρόπο έκφρασης των συναισθημάτων τους.

Πρέπει να επισημανθεί, επίσης, το σημαντικό ζήτημα της θεσμοθετημένης εκπαίδευσης η οποία ασχολείται με διαφορετικότητες σε πολιτισμικό πλαίσιο. Αξίζει να αναφερθούν ορισμένα μέτρα που έχουν ληφθεί όπως η ψήφιση του νόμου ΦΕΚ Α'124/14-6-1996, ο οποίος αφορά την “Παιδεία των Ομογενών και τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση”, η ίδρυση φορέων όπως η Ειδική Γραμματεία Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και το Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, καθώς και τα ειδικά προγράμματα και σεμινάρια που διοργανώνονται από φορείς όπως το εκάστοτε Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τη Γενική Γραμματεία και τις Νομαρχιακές Επιτροπές

Λαϊκής Επιμόρφωσης. Σε όλη αυτή την προσπάθεια ένταξης των προσφύγων μαθητών, συνέβαλε αισθητά η ψήφιση του ΦΕΚ Α212/23-08-2005, του επονομαζόμενου μεταναστευτικού νόμου, στον οποίο αναφέρονται με τη σειρά όλες οι ενέργειες και τα βήματα που πρέπει να ληφθούν για να οδηγηθεί η κοινωνία σε αφομοίωση των προσφύγων και μεταναστών.

Αν πρέπει να γίνει συγκεκριμένα αναφορά στο διαπολιτισμικό πλαίσιο εκπαίδευσης, πρέπει να αναφερθεί ότι είναι το κατάλληλο πλαίσιο με σκοπό την αναγνώριση της ετερότητας των αλλοδαπών και την προώθηση ισότητας ευκαιριών. Εξασφαλίζεται επίσης το βασικό ζητούμενο, που είναι η απόκτηση γνώσεων για όλα τα μέλη μιας κοινωνίας, με σκοπό την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και την δημιουργία ενός περιβάλλοντος με σχέσεις αλληλεγγύης και αλληλοκατανόησης. Παρόλα αυτά, πράξεις τέτοιες που πρέπει να προωθούν τις ανωτέρω σχέσεις, δεν είναι πάντα αποτελεσματικές ακόμη και σε χώρες που όντως επέδειξαν διάθεση για βελτίωση. Το βασικό είναι ότι δεν υπάρχει ομοιογένεια στις σχολικές τάξεις και οι εκπαιδευτικοί, ειδικά οι μεγαλύτεροι σε ηλικία, καλούνται να αντιμετωπίσουν ζητήματα που αφορούν μια νέα πραγματικότητα. Πολλές φορές η απουσία της επιμόρφωσης που απαιτείται από τους εκπαιδευτικούς, οδηγεί σε διεύρυνση των προβλημάτων. Η λύση στα περισσότερα αυτά μπορεί να δοθεί από τα διαπολιτισμικά προγράμματα εκπαίδευσης.

Πιο συγκεκριμένες προσπάθειες της ελληνικής Πολιτείας για την ένταξη των αλλοδαπών μαθητών γίνεται ήδη από το 1980 με τη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου και προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, καθώς και Τάξεων Υποδοχής και Φροντιστηριακών Τμημάτων. Υπήρχαν και νόμοι με ειδικότερους στόχους είτε την ένταξη στις τυπικές τάξεις, είτε την ίδρυση σχολείων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με ευέλικτη διδακτική παρέμβαση. Το 2005 πρώτη φορά προβλέπεται η νομοθεσία για ανήλικους πρόσφυγες οι οποίοι οφείλουν να ακολουθήσουν την υποχρεωτική εκπαίδευση των ημεδαπών μαθητών, με τα αντίστοιχα δικαιολογητικά, καθώς και πρόβλεψη για την απουσία δικαιολογητικών που τους επιτρέπει και πάλι την πρόσβαση στην εκπαίδευση. Το 2010 ορίστηκαν οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, με σκοπό την ένταξη όλων στο εκπαιδευτικό σύστημα με υποστηρικτικές δράσεις. Το 2014 οι αλλοδαποί ανήλικοι υποχρεώνονται να ακολουθήσουν την ίδια υποχρεωτική σχολική φοίτηση με τους ημεδαπούς – όχι απλά δικαίωμα στην εκπαίδευση, αλλά ουσιαστικά υποχρέωση. Το 2016 ιδρύθηκαν οι

Δομές Υποδοχής για Εκπαίδευση Προσφύγων (ΔΥΕΠ) οι οποίες ενσωμάτωσαν όλους τους ανήλικους πρόσφυγες, γεγονός το οποίο δημιούργησε προβλήματα σχετικά με την ενίσχυση της παραεκπαίδευσης, οπότε την περίοδο 2017-2018 λειτούργησαν τμήματα Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας.

3.3 Πολυπολιτισμική Πραγματικότητα

Ένας τομέας στον οποίο υπάρχει έντονη επιρροή από τα ρεύματα των μεταναστευτικών ομάδων είναι σαφώς η εκπαίδευση, η οποία θα πρέπει να αναπροσαρμοστεί στο νέο πολυπολιτισμικό πλαίσιο. Καθίσταται επιτακτική η ανάγκη της ένταξης των παιδιών των μεταναστών στο σχολείο, και για τους ίδιους τους μετανάστες και για το κράτος ένταξης. Ο στόχος της εκπαιδευτικής στρατηγικής πρέπει να είναι αφενός η ένταξη των μεταναστών και αφετέρου η διαφύλαξη της ταυτότητάς τους. Η όλο και αυξανόμενη φοίτηση μεταναστών στα σχολεία έχει οδηγήσει στη δημιουργία μιας νέας πραγματικότητας και δημιουργεί κάποια ερωτήματα όσον αφορά τη διαχείριση της διαφορετικότητας και την εξασφάλιση ίσων δυνατοτήτων και ευκαιριών. Ήδη από τη δεκαετία του 1990 υπάρχει θεσμοθετημένος ο εκπαιδευτικός νόμος 2413/1996 με το όνομα “Ελληνική παιδεία στο εξωτερικό και την διαπολιτισμική εκπαίδευση”, ο οποίος προβλέπει και νομοθετικά τη δημιουργία και την παροχή διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η οποία θα εφαρμόζεται πλέον σε όλες τις βαθμίδες της δημόσιας εκπαίδευσης, με σκοπό την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών όλων των φοιτούντων σε ελληνικά δημόσια σχολεία, οι οποίες μπορεί να αφορούν σε ζητήματα αμιγώς εκπαιδευτικά και μορφωτικά, ή πολιτισμικά και κοινωνικά. Για το λόγο αυτό έχουν δημιουργηθεί αυτόνομα σχολεία που βασίζονται στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και έχουν ως σκοπό να αντιμετωπίσουν τα παραπάνω ζητήματα.

Μια ακόμη πρόβλεψη σχετική με το ζήτημα της εκπαίδευσης γίνεται στον νόμο 4251/2014, ο οποίος επιβάλλει υποχρεωτική φοίτηση στους αλλοδαπούς ανήλικους που βρίσκονται στην Ελλάδα αντίστοιχη με την υποχρεωτική φοίτηση των ημεδαπών. Αυτό σημαίνει εν ολίγοις ότι οι αλλοδαποί φοιτητές έχουν απέναντι στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τις ίδιες υποχρεώσεις αλλά και τα ίδια δικαιώματα απέναντι στη σχολική κοινότητα με τους ημεδαπούς. Άλλα διοικητικά μέτρα τα οποία έχουν ληφθεί με σκοπό την προώθηση της διαπολιτισμικής

εκπαίδευσης είναι η εκτεταμένη λειτουργία και ο εκσυγχρονισμός των επονομαζόμενων “τάξεων υποδοχής”, καθώς και η ίδρυση του Ινστιτούτου Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Ι.Π.Ο.Δ.Ε.), και τέλος η δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Νικολάου, 2005).

Παρά τις ανωτέρω προσπάθειες του κράτους για μεταβολή και εκσυγχρονισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής, οι επιτυχίες στους μετανάστες μαθητές δεν είναι οι αναμενόμενες. Παρατηρούνται πολύ συχνά προβλήματα μεγάλου βεληνεκούς, όπως η εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, τα οποία αφενός επιβεβαιώνουν την αναποτελεσματικότητα των μέτρων, αλλά αφετέρου κάνουν το φαινόμενο ακόμη χειρότερο, καθώς χάνεται η σημαντικότερη ευκαιρία που έχουν οι μαθητές να λάβουν βοήθεια από ένα περιβάλλον το οποίο είναι και θεσμικά υποχρεωμένο να τους εκπαιδεύσει αλλά και τροποποιείται αναλόγως ώστε να μπορέσει να τους βοηθήσει όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά (Νικολάου, 2000).

Παρά τις σημαντικές προσπάθειες εφαρμογής των διαπολιτισμικών προσεγγίσεων, παρατηρούνται κάποια πολύ βασικά μειονεκτήματα. Ένα από αυτά είναι η εμμονή της εκπαιδευτικής πολιτικής του ελληνικού κράτους με τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (Χριστοδούλου, 2009). Το πρόβλημα δεν είναι τόσο το ζήτημα της εκμάθησης της ελληνικής, όσο το γεγονός ότι στην προσπάθεια διδασκαλίας ως τώρα δεν χρησιμοποιείται η μητρική γλώσσα των μεταναστών στα πλαίσια τα μαθησιακά, και δεν εκμεταλλεύονται μεθόδους λειτουργικής σχέσης της μητρικής γλώσσας με τη γλώσσα υποδοχής (Dimakos&Tasiopoulou, 2003). Εκτός από το ζήτημα της γλώσσας, παρατηρείται ακόμη μια σωρεία προβλημάτων διαφορετικής φύσεως, όπως μαθησιακές δυσκολίες, χαμηλές επιδόσεις, ζητήματα ενσωμάτωσης και κοινωνικοποίησης, και η λανθασμένη άποψη των γηγενών γονέων ότι η ύπαρξη μεταναστών στη σχολική τάξη θα οδηγήσει σε μείωση του επιπέδου της ποιότητας της εκπαίδευσης, οπότε απορρίπτουν τα σχολεία που γνωρίζουν ότι υπάρχουν μεγάλοι αριθμοί μαθητών από οικογένειες μεταναστών ή προσφύγων (Μάρκου, 1996, Ευαγγέλου & Παλαιολόγου, 2007). Όλα αυτά τα προβλήματα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη, μαζί με το γεγονός ότι πλέον η ελληνική πραγματικότητα πρέπει να αντιμετωπίσει ένα πολυπολιτισμικό πλαίσιο, καθώς αυτό διαμορφώνεται και από την άφιξη των νεομεταναστών και από την ήδη ύπαρξη αλλοδαπών μαθητών (Νικολάου, 2005). Η ύπαρξη του μεγάλου ποσοστού αλλοδαπών μαθητών καθιστά

επιτακτική την ανάγκη σχεδιασμού μιας εκπαιδευτικής πολιτικής η οποία θα λαμβάνει υπόψη τα ζητήματα αυτά και σε επίπεδο του μικρόκοσμου της σχολικής τάξης, αλλά και ευρύτερα στη σχολική μονάδα. Συνοψίζοντας, υπάρχει ένα σύγχρονο και αρκετά διαφορετικό εκπαιδευτικό πλαίσιο το οποίο χαρακτηρίζεται από ετερότητα και πολυπολιτισμικότητα, με μαθητές είτε γεννημένους σε άλλη χώρα είτε γεννημένους στην χώρα υποδοχής, αλλά με γονείς καταγόμενους από άλλη χώρα.

Παρά τα ζητήματα που έχουν ήδη επισημανθεί, τίθεται το βασικότερο ζήτημα το οποίο είναι ότι για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που δημιουργούνται και προκύπτουν από τα νέα μεταναστευτικά ρεύματα πρέπει να υπάρξει συνειδητοποίηση από τους ίδιους τους ημεδαπούς της χώρας υποδοχής σχετικά με την σημασία της κατάστασης αυτής. Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να κατανοήσουν τη σημασία του ρόλου και της συμβολής τους στην κατάσταση αυτή, και να προβούν σε αντίστοιχες ενέργειες με σκοπό την επίλυση των προβλημάτων. Οι ενέργειες αυτές σε εκπαιδευτικό πλαίσιο συμπεριλαμβάνουν την γνώση και τη χρήση εκπαιδευτικών μεθόδων εκσυγχρονισμένων και προσαρμοσμένων στις νέες συνθήκες και στις ανάγκες των μαθητών που δημιουργούνται στο νέο πολυπολιτισμικό πλαίσιο. Για να μπορέσει, όμως, ο εκπαιδευτικός να καταφέρει τα παραπάνω θα πρέπει να έχει και τις αντίστοιχες ικανότητες, να είναι δηλαδή επιστημονικά καταρτισμένος και να δραστηριοποιείται διαρκώς στον τομέα του, να μη μένει στάσιμος, να μπορεί να εφαρμόσει τις νέες μεθόδους που μαθαίνει στη διδασκαλία του, καθώς και δημιουργεί ένα κλίμα επαρκές παιδαγωγικά (Ευαγγέλου & Παλαιολόγου, 2007). Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργηθούν τα αντίστοιχα επιμορφωτικά προγράμματα τα οποία θα φροντίσουν να ενημερώσουν τους εκπαιδευτικούς για όποιες εξελίξεις υπάρχουν, είτε θεωρητικές είτε εφαρμοσμένες, στον τομέα της εκπαίδευσης (Coelho, 2007).

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων θα είναι να μπορέσουν με τη σειρά τους να παρέχουν στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να δημιουργήσουν για όλους τους μαθητές ένα περιβάλλον το οποίο θα εμπνέει ασφάλεια και θα προωθεί την ελεύθερη μάθηση και τις ίσες ευκαιρίες, και θα τους καθιστά ικανότερους στο να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα σε οποιαδήποτε νέα πρόκληση δημιουργείται στη σύγχρονη τάξη. Ήδη έχουν εφαρμοστεί τέτοιου είδους επιμορφωτικά προγράμματα σε σχολεία του εξωτερικού με αρκετά μεγάλη επιτυχία. Για παράδειγμα στην Ατλάντα των Η.Π.Α. έχουν εφαρμοστεί προγράμματα έτσι ώστε οι

εκπαιδευτικοί να μπορέσουν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της πολυπολιτισμικής τάξης που έχει δημιουργήσει το φαινόμενο της νεομετανάστευσης. Τα προγράμματα αυτά συνίσταντο σε σεμινάρια 30-45 ωρών τα οποία παρέχονταν άνευ πληρωμής σε όλους τους εκπαιδευτικούς και κάλυπταν διάφορες θεματικές (Wainer, 2004). Ονομαστικά οι θεματικές αυτές αφορούσαν στα στάδια που περνούν οι μαθητές μέχρι να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής, στο πόσο επιδρά ο πολιτισμός στην εκπαίδευση και τη μαθησιακή διαδικασία, στην κατανόηση της βαρύτητας που έχουν οι προγενέστερες εμπειρίες των μαθητών για τον τρόπο μάθησης, στον ορισμό συγκεκριμένων τεχνικών και μεθόδων για τη διδασκαλία διαφόρων τμημάτων στα πλαίσια της γλωσσικής εκμάθησης όπως ανάγνωση, γραφή και λεξιλόγιο, καθώς και διαφορετικούς τρόπους να αξιολογούνται όσοι μαθητές προέρχονται από οικογένειες μεταναστών.

Είναι απαραίτητο, συνεπώς, να κατανοήσουν οι εκπαιδευτικοί όχι μόνο τις εμπειρίες και τον πολιτισμό των παιδιών που προέρχονται από άλλη χώρα, αλλά και να συνειδητοποιήσουν πως η επίλυση ενός προβλήματος είναι πολυπαραγοντική, και θα πρέπει οποιαδήποτε στιγμή να λαμβάνει υπόψη πολλαπλά θέματα όπως τη γλώσσα, τον πολιτισμό, καθώς και την ψυχολογική κατάσταση των μαθητών. Συνεπώς, θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να είναι σε θέση να κατανοήσει τους μαθητές και τον πολιτισμό τους, γεγονός το οποίο μπορεί να επιτευχθεί μόνο συνυπολογίζοντας το υπόβαθρο των μαθητών, τις πληροφορίες για όλα τα πολιτισμικά περιβάλλοντα από τα οποία προέρχονται οι μαθητές μια τάξης, καθώς να μπορεί να εκτιμήσει και να δείχνει σεβασμό στις πεποιθήσεις των μαθητών, κυρίως σε πολιτισμικό επίπεδο (Cheng, 1998). Στο πλαίσιο αυτό εννοείται ότι έχει μεγάλη σημασία η αλληλεπίδραση των εκπαιδευτικών με τους γονείς των μαθητών, διότι τις περισσότερες φορές ο λόγος για την εγκατάλειψη της εκπαίδευσης από τους μαθητές είναι διάφορες οικογενειακές συνθήκες, συνήθως κοινωνικοοικονομικής φύσεως (Νικολάου, 2000). Ένας ακόμη λόγος για τον οποίο οι γονείς συνηθίζουν να απέχουν από την εκπαίδευση των παιδιών τους είναι ότι πολύ συχνά δεν γνωρίζουν ούτε οι ίδιοι τη γλώσσα της χώρας υποδοχής, και δε γνωρίζουν και το πως λειτουργεί το εκπαιδευτικό σύστημα, τα οποία συνδυασμένα με πιθανές αρνητικές εμπειρίες από προηγούμενα περιβάλλοντα μπορεί να τους αποτρέπουν (Al-Hassan&Gardner, 2012).

Τα παραπάνω προβλήματα που προέρχονται από τους γονείς μπορούν να αποφευχθούν με διάφορες τεχνικές, οι οποίες συνίστανται κυρίως στο να γίνει θετική

αποδοχή των μεταναστών από το κράτος υποδοχής και από το σχολείο, που με τη σειρά της θα δημιουργήσει θετικά συναισθήματα και ψυχολογική επιβεβαίωση στους νεομετανάστες, βοηθώντας έτσι στην ομαλή τους ένταξη στο σχολικό περιβάλλον. Κάποιες από τις τεχνικές αυτές περιλαμβάνουν τη δημιουργία πινακίδων και λοιπών σημειωτικών αντικειμένων γραμμένων στις γλώσσες των μεταναστών με σκοπό να τους βοηθήσουν και να τους κάνουν να νιώσουν ευπρόσδεκτοι, να γίνεται μια επίσημη διαδικασία ώστε να καλωσορίζονται και τα παιδιά και οι γονείς όταν καταφθάνουν, να χρησιμοποιείται η μητρική τους γλώσσα σε κάθε ευκαιρία, να τους δίνεται αρκετός χρόνος κατά τη διάρκεια της συνέντευξης υποδοχής με σκοπό την καλύτερη γνωριμία, και την αξιολόγηση του υπόβαθρου και γλωσσικά και μορφωτικά έτσι ώστε να γίνουν κατανοητές οι ιδιαίτερες ανάγκες κάθε μαθητή, με πληροφορίες που θα δοθούν από τους γονείς αλλά θα αντληθούν και από τους ίδιους τους μαθητές (Coehlo, 2007).

Εκτός από τις στρατηγικές αυτές που μπορούν να εφαρμοστούν από τους εκπαιδευτικούς και από το σχολικό περιβάλλον, θα πρέπει να αρχίσουν να εφαρμόζονται νέες μέθοδοι διδασκαλίας, οι οποίες πλέον θα αποβάλλουν τα προβλήματα των παλαιότερων μεθόδων. Το βασικότερο ζήτημα είναι η διδασκαλία να πάψει να είναι δασκαλοκεντρική και να γίνει πλέον μαθητοκεντρική, με τη χρήση καλύτερων στρατηγικών διδασκαλίας της γλώσσας, και τη χρήση διαφόρων μέσων εκμάθησης, όπως μουσική, εικόνες, ταινίες, συνεργατικής διδασκαλίας (Friedlander, 1991). Γίνεται κατανοητό ότι το νέο αυτό πολυπολιτισμικό πλαίσιο οδηγεί στην ανάγκη δημιουργίας ενός νέου σχολικού περιβάλλοντος για μαθητές μικτών ικανοτήτων. Για να γίνει αυτό όμως πραγματικότητα σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί οφείλουν απαραίτητα να βρουν τρόπο να χειριστούν την ετερότητα του μαθητικού πληθυσμού με όλα τα χαρακτηριστικά της, και να προωθηθεί η ισότητα ευκαιριών για τους μαθητές, ανεξαρτήτως του τόπου καταγωγής τους ή της γλώσσας τους (Gamoran&Weinstein, 1995). Οι καλούμενες τάξεις μικτής ικανότητας θα καταφέρουν να λειτουργήσουν ως ένα παράδειγμα προώθησης της ισότητας των ευκαιριών, καθώς οι μαθητές πρέπει να λαμβάνουν μια διδασκαλία με περιεχόμενο που να ανταποκρίνεται και στο δικό τους προσωπικό στυλ μάθησης, στο κατά πόσο είναι έτοιμοι για αυτό, φροντίζοντας έτσι να αυξηθούν όσο γίνεται οι ευκαιρίες που έχουν οι μαθητές αυτοί για ανάπτυξη (McLaughlin&Talbert, 1993).

Στα πλαίσια αυτά έχουν δημιουργηθεί πέντε διαφορετικά μοντέλα βασισμένα σε διαφορετικά θεωρητικά πλαίσια (Γκόβαρης, 2001). Τα μοντέλα αυτά είναι: αφομοιωτικό μοντέλο, μοντέλο ενσωμάτωσης, πολυπολιτισμικό μοντέλο, αντιρατσιστικό μοντέλο, διαπολιτισμικό μοντέλο.

Το αφομοιωτικό μοντέλο έχει ως στόχο την απόλυτη απορρόφηση του μεταναστευτικού πληθυσμού από τον κυρίαρχο πολιτισμό, το οποίο θα επιτευχθεί με την εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής, χωρίς ωστόσο να λαμβάνονται καθόλου υπόψη τα χαρακτηριστικά των μεταναστών, καθώς σκοπός είναι η κοινωνική συνοχή και ομοιογένεια. Το μοντέλο ενσωμάτωσης αποδέχεται περισσότερο την ετερότητα και την ποικιλομορφία, αλλά πάλι σε επίπεδο που να μην απειλούνται οι αρχές της κυρίαρχης πολιτισμικής κοινότητας. Και εδώ προωθείται η ομοιογένεια, και ουσιαστικά η ισότητα ευκαιριών μεταφράζεται ως το πόσο είναι ικανά τα παιδιά των μεταναστών να μπορέσουν να προσαρμοστούν στους ήδη διαμορφωμένους για την κυρίαρχη ομάδα στόχους του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, οπότε και πάλι δεν έχει την ικανότητα να καλύψει τις πιθανές ανάγκες των παιδιών των μεταναστών (Νικολάου, 2000).

Τα δύο παραπάνω μοντέλα, τα οποία συχνά λειτουργούν συμπληρωματικά, δεν είχαν επαρκή επιτυχία στην ένταξη των μαθητών, ούτε κατάφεραν να προωθήσουν την πολιτισμική πολυποικιλότητα. Την απάντηση κλήθηκε να δώσει το τρίτο μοντέλο, το πολυπολιτισμικό, το οποίο ενθαρρύνει την ύπαρξη ενότητας μέσα στη διαφορετικότητα, με προώθηση της γνώσης της μειονοτικής παράδοσης και την καλλιέργεια θετικής αντίληψης σχετικά με τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Παρότι πιο αποτελεσματικό, το μοντέλο αυτό επικρίθηκε από τους θιασώτες του αντιρατσιστικού μοντέλου, το οποίο αναφέρεται σε παρεμβάσεις σε κάθε διεργασία που οδηγεί σε ρατσιστικές αντιλήψεις, προωθώντας ίσες ευκαιρίες σε ζωή και σε συμμετοχή στα κοινά, και φροντίζοντας ώστε το πολιτισμικό φορτίο του κάθε μαθητή δε θα επηρεάσει τη μεταχείριση που θα δεχτεί. Όλα αυτά οφείλουν να γίνονται στα πλαίσια συστηματικής ενασχόλησης (Τσιάκαλος, 2011).

Το τελευταίο μοντέλο, το οποίο βασίζεται στη “διαπολιτισμικότητα”, αναφέρεται στη δημιουργία μιας κοινωνίας που θα είναι άνετη με τον πλουραλισμό και την πολυμορφία των ανθρώπινων κοινωνιών, καθώς και την ελεύθερη έκφραση της ταυτότητας του κάθε μέλους της (Bloor, 2012). Κάποιες από τις βασικές αρχές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης είναι η ανάπτυξη ενσυναίσθησης, η προώθηση της

αλληλεγγύης, η αναγνώριση της ισοτιμίας και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των διάφορων πολιτισμών, ο σεβασμός στην πολιτισμική ιδιαιτερότητα, το δικαίωμα για ίσες ευκαιρίες, και τέλος η αντιμετώπιση του εθνικιστικού τρόπου σκέψης. (Φώτου, 2012, Γεωργογιάννης, 1997).

Παρότι το διαπολιτισμικό μοντέλο είναι το πιο ολοκληρωμένο θεωρητικά, η εφαρμογή του είναι αυτή που θα καθορίσει εν τέλει την επιτυχία ή την αποτυχία του. Είναι πολύ βασικό το αίτημα των μεταρρυθμίσεων στον χώρο της εκπαίδευσης, το οποίο θα έχει ως σκοπό να καταστήσει το εκπαιδευτικό σύστημα και το σχολείο ικανά να ακολουθήσουν τις όποιες μεταβολές λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια του νέου πολυπολιτισμικού πλαισίου (Νικολάου, 2005). Αυτό έχει ως συνέπεια την αποτυχία των διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, διότι αν δεν επιτευχθεί η ανάδειξη των ιδιαίτερων ικανοτήτων κάθε μαθητή μετανάστη ή πρόσφυγα, με σκοπό να βελτιώσει τις ακαδημαϊκές τους επιδόσεις, τότε το εκπαιδευτικό σύστημα θα συνεχίζει να μην ευνοεί την ανάπτυξη της ιδιαίτερης ταυτότητας του κάθε μαθητή, οδηγώντας με αυτό τον τρόπο αναπόφευκτα στις κακές επιδόσεις των μαθητών και στην εν γένει αποτυχία του μοντέλου (Γκότοβος, 2002).

Βασιζόμενοι στα πέντε μοντέλα εκπαίδευσης που αναφέρθηκαν παραπάνω, δημιουργούνται τρεις διαφορετικές κατηγορίες δίγλωσσης εκπαίδευσης, ανάλογα με το πως χρησιμοποιούνται οι δύο γλώσσες και τι ρόλο έχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία (Skuttnab-Kangas, 2000). Οι τρεις αυτές κατηγορίες είναι οι εξής (Πατσιαρίκα, 2014):

1. Μη-μορφές: οι μη-μορφές είναι ορισμένοι τύποι εκπαίδευσης βασισμένης σε δύο γλώσσες, οι οποίες όμως δεν κάνουν χρήση και των δύο γλωσσών που χρησιμοποιεί ο μαθητής ως μέσο μάθησης ή/και διδασκαλίας
2. Ασθενείς μορφές: οι ασθενείς μορφές έχουν ως στόχο είτε να γίνει ο μαθητής μονόγλωσσος είτε έστω περιορισμένα δίγλωσσος, χρησιμοποιώντας κυρίως την κυρίαρχη γλώσσα
3. Ισχυρές μορφές: οι ισχυρές μορφές αναφέρονται στους τύπους αυτούς της εκπαίδευσης οι οποίοι αποσκοπούν στην ανάπτυξη της πολυγλωσσίας των μαθητών.

Είναι επίσης γνωστό ότι με την εξέλιξη των τριών αυτών κατηγοριών έχει δημιουργηθεί μια πληθώρα προγραμμάτων που βασίζονται σε δίγλωσση εκπαίδευση,

και κατηγοριοποιούνται ανάλογα με διάφορους παράγοντες, κάποιιοι από τους οποίους είναι οι στόχοι του εκάστοτε προγράμματος, το πόσο χρόνος από την ώρα διδασκαλίας θα αφιερωθεί σε καθεμιά από τις δύο γλώσσες, το αν ο μαθητικός πληθυσμός έχει υψηλό ή χαμηλό κοινωνικό στάτους, καθώς και το ποια είναι η κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα της κάθε κοινωνίας υποδοχής.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα δίγλωσσης εκπαίδευσης που συνιστά “ασθενή μορφή” είναι ο τύπος αυτός της μεταβατικής εκπαίδευσης στην οποία γίνεται στην αρχή εκτεταμένη αξιοποίηση της μητρικής γλώσσας με σκοπό την προσέγγιση συνήθως του μαθητή, αλλά ο στόχος του μοντέλου είναι με την πάροδο του χρόνου να μειωθεί έως και να σταματήσει η χρήση της μέσα στο μαθησιακό περιβάλλον και να επιτευχθεί μια πλήρης και ομαλή μετάβαση στη γλώσσα που ομιλείται από τον κυρίαρχο πολιτισμό. Η χρήση τέτοιων προγραμμάτων γίνεται αρκετά εκτεταμένα στα επονομαζόμενα προγράμματα “πρόωρης εξόδου” και “όψιμης εξόδου” τα οποία λαμβάνουν χώρα ως επί το πλείστον σε σχολεία των Η.Π.Α. Από τη μία πλευρά, τα προγράμματα πρόωρης εξόδου έχουν ως στόχο να υποβοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν όσες γνώσεις χρειάζονται της αγγλικής έτσι ώστε να μπορέσουν να έχουν επαρκώς καλές επιδόσεις σε μια τάξη η οποία θα κάνει χρήση μόνο της αγγλικής γλώσσας. Αυτό που συμβαίνει, ουσιαστικά, είναι ότι η εκπαίδευση γίνεται αρχικά στη μητρική γλώσσα των μεταναστών, αλλά ο μόνος λόγος είναι να γίνει το πέρασμα στη μητρική γλώσσα του κυρίαρχου πολιτισμού, οπότε η διδασκαλία της μητρικής των παιδιών σταματά σχετικά γρήγορα. Από την άλλη πλευρά, τα προγράμματα όψιμης εξόδου έχουν διαφορές σε σχέση με τα πρώτα οι οποίες βασίζονται κυρίως στο πόσο χρησιμοποιείται η αγγλική γλώσσα στη διδασκαλία και για πόσο καιρό. Στα πλαίσια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά να παρακολουθούν σχεδόν το 1/2 της διδασκαλίας στη μητρική γλώσσα. Πάντως και τα δύο αυτά μοντέλα βασίζονται σε μια λογική προώθησης της μονογλωσσίας και της πολιτισμικής ομογένειας, γεγονός που τα καθιστά ασύμβατα με τη διατήρηση της ποικιλότητας και της ετερότητας σε γλωσσικό και πολιτισμικό επίπεδο.

Ως αντίθεση σε αυτά τα δύο μοντέλα παρατίθενται άλλα μοντέλα τα οποία έχουν ως στόχο τους και την ενίσχυση της γλώσσας των μεταναστών, αλλά και τη πολιτισμική διατήρηση. Όσοι μάχονται υπέρ αυτού του είδους προγραμμάτων υποστηρίζουν κυρίως όσα μοντέλα βασίζονται σε δίγλωσση εκπαίδευση για το

σύνολο των μαθητών, ανεξαρτήτως του γλωσσικού υπόβαθρου από το οποίο προέρχονται (Νικολάου, 2003). Μια βασική κατηγοριοποίηση δίνεται στον Πίνακα 1 (Baker, 2001) που ακολουθεί.

Όσον αφορά τα προγράμματα δίγλωσσης εκπαίδευσης τα οποία θα βασιστούν στη γλωσσική μειονότητα, τα βασικότερα είναι τα μοντέλα “Γλωσσικής Διατήρησης” και το “Γλωσσικά Αμφίδρομο”. Το μοντέλο “διατήρησης της μητρικής γλώσσας” όπως παρατηρείται στα σχολεία των Η.Π.Α. έχει αρκετές διαφορές από τα προηγούμενα, διότι και λειτουργεί με αποδοχή της πολυφωνίας και της ετερότητας, και γλωσσικά και πολιτισμικά, και σκοπός του είναι η όντως προώθηση της διγλωσσίας (Roberts, 1995).

Πίνακας Α. Βασική Κατηγοριοποίηση Προγραμμάτων Δίγλωσσης Εκπαίδευσης.

Τύπος Προγράμματος	Προέλευση Μαθητή	Γλώσσα Τάξης	Στόχος Κοινωνικοεκπαιδευτικός	Στόχος Γλωσσικός
<i>Εμβάπτιση</i>	Γλ. Πλειονότητα	Διγλωσσία, έμφαση σε Γ2	Πλουραλισμός, Εμπλουτισμός	Διγλωσσία, Διγλωσσικός Αλφαβητισμός
<i>Γλωσσική Διατήρηση</i>	Γλ. Μειονότητα	Διγλωσσία, έμφαση σε Γ1	Διατήρηση, Πλουραλισμός, Εμπλουτισμός	Διγλωσσία, Διγλωσσικός Αλφαβητισμός
<i>Γλωσσικά Αμφίδρομο</i>	Ανάμεικτη	Μειονοτική και Πλειονοτική	Διατήρηση, Πλουραλισμός, Εμπλουτισμός	Διγλωσσία, Διγλωσσικός Αλφαβητισμός
<i>Δίγλωσση Εκπαίδευση (Κυρίαρχες Γλώσσες)</i>	Γλ. Πλειονότητα	Δύο Κυρίαρχες Γλώσσες	Διατήρηση, Πλουραλισμός, Εμπλουτισμός	Διγλωσσία, Διγλωσσικός Αλφαβητισμός

Αυτά τα προγράμματα δε λειτουργούν με απόρριψη της μητρικής γλώσσας των μαθητών, αλλά με ενεργή αξιοποίησή της κατά τη μαθησιακή διαδικασία έτσι ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να αποκτήσουν ικανότητες και στις δύο γλώσσες. Το

μοντέλο αυτό βασίζεται στον “εμπλουτισμό δίγλωσσης εκπαίδευσης” που ενισχύει τη μητρική γλώσσα ενώ ταυτόχρονα προωθεί τον πλουραλισμό και οδηγεί σε αυτονομία σε κοινωνικό πλαίσιο (Hornberger, 1991). Η μορφή αυτή εκπαίδευσης έχει ως σκοπό να οδηγήσει στη χρήση των γλωσσών μειονοτήτων με σκοπό να ξεπεράσει την στατικότητα της μονογλωσσίας και να περάσει στον πολιτισμικό και γλωσσικό πλουραλισμό και την αυτονομία της μεταναστευτικής ομάδας (Νικολάου, 2003). Τέτοιου είδους προγράμματα εντοπίζονται σε σχολεία των Η.Π.Α και του Καναδά, και για να καταφέρουν να εφαρμοστούν πρέπει να υποστηριχθούν και από την κυρίαρχη ομάδα αλλά και από τις μειονοτικές κοινότητες. Παρουσιάζονται σημαντικές δυσκολίες στο σχεδιασμό τους και στην προσαρμογή εκπαιδευτικών και μαθητών, ωστόσο φαίνονται αρκετά αποτελεσματικά (Roberts, 1995). Έρευνες δείχνουν ότι τα προγράμματα αυτά έχουν αποδεδειγμένα επιτυχία, μειώνοντας το άγχος των μαθητών και δημιουργώντας τους κίνητρα με στόχο και να ελέγχουν την μητρική τους γλώσσα, αλλά να φτάνουν και σε υψηλά επίπεδα μάθησης της δεύτερης γλώσσας (Ellis, 2007). Όσον αφορά, τέλος, τα προγράμματα της αμφίδρομης γλωσσικής εκπαίδευσης, αυτά μπορούν να εφαρμοστούν μόνο όταν ο αριθμός των παιδιών που ανήκουν στην κυρίαρχη ομάδα είναι σχεδόν ίσος με τον αριθμό των μαθητών που ανήκουν στην πολιτισμική μειονότητα. Και αυτό το μοντέλο κυριαρχεί στις Η.Π.Α., όπου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση χρησιμοποιούνται κανονικά και η μητρική γλώσσα και η γλώσσα υποδοχής (Baker, 2001). Στη δημιουργία αυτών των σχολείων συμβάλλει και η δημιουργία μιας τάξης προσχολικής, ώστε να ευνοήσει την αρμονική συνεργασία των παιδιών και την ομαλή μετάβασή τους στο δημοτικό.

Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί πως κανένα από τα προαναφερθέντα μοντέλα δε θεωρείται απόλυτα αποτελεσματικό σε κάθε περίπτωση. Αυτό σημαίνει ότι ανάλογα με τη μαθησιακή περίπτωση, πρέπει πάντα να λαμβάνονται υπόψη πολλοί παράγοντες που θα οδηγήσουν στην τελική απόφαση περί του ποιο μοντέλο πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

3.4 Ο ρόλος των Εκπαιδευτικών

Ο ρόλος ενός εκπαιδευτικού είναι σύνθετος και επεκτείνεται σε πολλούς επιμέρους ρόλους πέραν του δασκάλου σε οποιοδήποτε σχολικό περιβάλλον. Γίνεται αντιληπτό ότι σε διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα απαιτούνται ακόμα πιο απαιτητικές ενέργειες από τους εκπαιδευτικούς για να ανταποκριθούν στην

ποικιλότητα μιας σχολικής τάξης που αποτελείται από ποικίλα κοινωνικοπολιτισμικά και εθνοτικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών (Παναναούμ, 2005). Οι σύγχρονες συνθήκες επιβάλλουν την αγνόηση εθνοκεντρικών πολιτικών και στάσεων με απώτερο στόχο να διδαχτούν οι μαθητές/τριες από οποιαδήποτε εθνικότητα τις αξίες του αλληλοσεβασμού και της αποδοχής του διαφορετικού (Γκόβαρης, 2001).

Πέραν των γνώσεων που υποχρεούνται να μεταλαμπαδεύσουν, οι εκπαιδευτικοί έρχονται αντιμέτωποι με τη διαχείριση των προσωπικών τους απόψεων και της αναγνώρισης πως κάθε προσωπική και συλλογική ταυτότητα είναι αξίες σεβασμού (Παλαιολόγου & Ευαγγέλου, 2003). Αυτό το εγχείρημα είναι ιδιαίτερα δύσκολο, καθώς οι εκπαιδευτικοί ως μέλη μιας κοινωνίας «κουβαλούν» χαρακτηριστικά και απόψεις σχετικές με το μεταναστευτικό που ενδεχομένως να επικρατούν και να συντηρούνται στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο (Devine, 2005). Φυσικά, οι απόψεις και οι στάσεις τους διαμορφώνονται και στο πλαίσιο των μαθησιακών ικανοτήτων των νεομεταναστών ανάλογα με τις εμπειρίες που έχουν αποκτήσει από το περιβάλλον εργασίας του (McDonald et al., 1998). Επομένως, οι διδακτικές και οι συμπεριφοριστικές τους πρακτικές επηρεάζονται και από τις προσωπικές τους αντιλήψεις και όχι μόνο από τις διαμορφωμένες τρέχουσες συνθήκες (Flores, 2001).

Ένα από τα σημαντικότερα σημεία του ρόλου τους είναι ο εντοπισμός των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων που επικρατούν σε μια σχολική τάξη και η εύρεση του πώς και πόσο αυτά επηρεάζουν την σχολική καθημερινότητα. Το γεγονός ότι η πληθώρα μαθητών εκφράζει διαφορετικά ατομικά και συλλογικά χαρακτηριστικά στο πλαίσιο των ποικίλων προσωπικοτήτων και στο πλαίσιο των διαφορετικών κοινωνικοπολιτισμικών υπόβαθρων των παιδιών, οι εκπαιδευτικοί επιβάλλεται να διαχειριστούν το κάθε χαρακτηριστικό με ξεχωριστή και διαφορετική μέθοδο διδασκαλίας (Hamilton & Moore, 2004).

Σύμφωνα με τα παραπάνω προκύπτει πως οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ενεργοποιούν το αίσθημα της συμμετοχής ως προς την οργάνωση και τον σχεδιασμό της σχολικής τάξης προωθώντας την ανάπτυξη ενσυναίσθησης από τους/τις γηγενείς μαθητές/τριες προς τα προσωπικά και συλλογικά βιώματα των νεομεταναστών (Saklan & Erginer, 2017). Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούν ένα φιλικό, οικείο και ασφαλές σχολικό περιβάλλον σε όλα τα παιδιά ανεξαιρέτως και παράλληλα διαχειρίζονται αποτελεσματικότερα τις ανάγκες των παιδιών –γγενών και αλλοδαπών (Χατζηδάκη, 2014). Η σημαντικότητα αυτών των ενεργειών σχετίζεται με

το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, που αναπτύσσουν οι νεομετανάστες, το οποίο εκκινεί από το σχολικό περιβάλλον και προχωρά στην ευρύτερη κοινωνία (Flores, 2001).

Όπως αναφέρει η Dryden-Peterson (2015), οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να εντοπίσουν και να κατανοήσουν τις ελλείψεις εκπαιδευτικές ευκαιρίες και τις συνθήκες που οι αλλοδαποί μαθητές αντιμετώπισαν. Ως εκ τούτου θα αναγνωρίσουν τις εύλογες γλωσσικές ελλείψεις, την μειωμένη διδακτική ποιότητα αλλά και τις αναδυόμενες διακρίσεις εντός του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, στοιχεία τα οποία είναι βασικά εμπόδια για να ενταχθούν τα παιδιά ομαλά και επιτυχημένα. Επομένως, η κατανόηση των εμπειριών των νεομεταναστών από τις χώρες καταγωγής τους και τα γενικότερα θέματα που τους απασχολούν και σχετίζονται μαζί τους –λόγοι και συνθήκες μετανάστευσης- θα τους βοηθήσουν να αναγνωρίσουν τη ρίζα του προβλήματος (Weber, 1978).

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί θα αντιληφθούν πως οι ελλείψεις των νεομεταναστών δε σχετίζονται με έλλειψη προσπάθειας ή παρουσία έντονων ψυχολογικών προβλημάτων αλλά με τις συγκρουσιακές και βίαιες συνθήκες που αντιμετώπισαν αυτά τα παιδιά στις χώρες τους. Μάλιστα αυτές οι συνθήκες τείνουν να είναι ακόμα πιο ισχυρές και αρνητικές εάν τα παιδιά δεν βρίσκονται με τους γονείς τους στη χώρα προορισμού και υποδοχής τους (Dryden- Peterson, 2015).

Η πραγματικότητα αυτής της κατάστασης πέραν των τροποποιήσεων των διδακτικών πρακτικών των εκπαιδευτικών επιβάλλει γενικότερες αλλαγές του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι εκ των άνω αλλαγές πρέπει να εστιάσουν στον επαναπροσδιορισμό των αναλυτικών προγραμμάτων και στη δημιουργία δομών κατάρτισης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών (Rhodes & Beneicke, 2002). Αποτελεί μια πραγματικότητα το φαινόμενο έλλειψης διαπολιτισμικών γνώσεων και διδακτικών πρακτικών στην Ελλάδα, το οποίο αναδύει επιμέρους δυσκολίες ως προς την αντιμετώπιση και διαχείριση των κοινωνικοπολιτισμικών και γλωσσικών χαρακτηριστικών των νεομεταναστών (Αγγελοπούλου & Μάνεσης, 2017). Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ενισχύσουν και να εστιάσουν σε μαθητοκεντρική και ομαδοσυνεργατική διδασκαλία χρησιμοποιώντας ποικίλους τρόπους προσέλευσης και διδασκαλίας των μαθητών με στόχο την επιτυχή αλληλεπίδραση και την αμοιβαία συμμετοχή όλων των παιδιών προς την εκπλήρωση εντός στόχου (Μαρτιμιανάκη, 2015).

Το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικές δυσκολίες για ένταξη των νεομεταναστών υφίστανται ακόμα στο ελληνικό περιβάλλον σχετίζεται με τους ανεπιτυχείς τρόπους που υλοποιήθηκε η επιμόρφωση, αφού, όπως αποδεικνύεται, δεν έχουν καταφέρει να ανταποκριθούν στις ανάγκες των δασκάλων σχετικά με την διαπολιτισμική εκπαίδευσης (Βεργίδης, 2012). Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν πως τα ευρωπαϊκά προγράμματα επιμόρφωσης χαρακτηρίζονται ως ασυνεχή και ανομοιόμορφα και δεν εξυπηρετούν τις ανάγκες τους (Μουζάκης και άλλοι, 2009).

Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ωθήσουν τους/τις μαθητές/τριες σε ανάπτυξη οργανωτικών ικανοτήτων σχετικά με την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία που θα έχουν με τα υπόλοιπα παιδιά. Αυτή η ανάπτυξη πρέπει να τεθεί στα πλαίσια συνεργασίας, αποδοχής και αλληλοσεβασμού προς το διαφορετικό με βασικό σκοπό και στόχο την ενδυνάμωση και το αίσθημα ασφάλειας των παιδιών (Γκόβαρης, 2005).

Η σημαντικότητα του ρόλου των εκπαιδευτικών και η άμεση και καθημερινή επαφή τους με όλους τους μαθητές οδηγεί την έρευνα σε καταγραφή των απόψεών τους για τα ποικίλα θέματα που απασχολούν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Οι διδακτικές συμπεριφορές των εκπαιδευτικών πηγάζουν από τις υπάρχουσες απόψεις τους για την εκπαιδευτική ένταξη (Stuart & Thurlow, 2000), οι οποίες συμπεριφορές συγκεντρώνονται στη διδακτική οργάνωση και την λήψη αποφάσεων σχετικά με την ατομική και διδακτική τους συμπεριφορά (Zheng, 2009). Επιπλέον, οι απόψεις που τείνουν να αποτελούν πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών τους οδηγούν σε παγιωμένες πρακτικές διδασκαλίας, ενώ η αλλαγή αυτών τίθεται ένα ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα εφόσον οι νέες προσεγγίσεις συγκρούονται με τις αντιλήψεις τους (Hall, 2005). Η καταγραφή των απόψεών τους παρουσιάζει τις προκαταλήψεις –ή μη- που κυριαρχούν στους εκπαιδευτικούς, καθώς και τις στάσεις τους απέναντι στην γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική της χώρας τους (Γρίβα & Στάμου, 2014). Διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο το γεγονός ότι οι απόψεις τους είναι τόσο ισχυρές που μπορεί να λειτουργούν θετικά ή αρνητικά στην εκπαιδευτική ένταξη των προσφύγων μαθητών, και κατά συνέπεια είναι αυτοί που μπορούν να βοηθήσουν ή να περιορίσουν τις δυνατότητες αυτών των μαθητών (Cho & Cho, 1990, βλ. Γρίβα & Στάμου, 2014). Τα παιδιά είναι οι άμεσοι αποδέκτες της συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών, η οποία πηγάζει από τις απόψεις τους, και ως εκ τούτου τα παιδιά μπορούν να λειτουργήσουν με θετικές ή αρνητικές επιδόσεις αναλογικά με την συμπεριφορά που έρχονται αντιμέτωποι (Δραγώνα, 2007).

4. Απόψεις Εκπαιδευτικών για την ένταξη νεομεταναστών μαθητών

Το ζήτημα εκπαιδευτικής ένταξης των μαθητών προσφύγων και νεομεταναστών έχει απασχολήσει για μακρόχρονο διάστημα τους ερευνητές σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Οι έρευνες προσπαθούν να περιγράψουν, να αναλύσουν και να ερμηνεύσουν τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ένταξη των νεομεταναστών και τα προβλήματα που αυτά τα παιδιά έρχονται αντιμέτωπα ως βασικό παράγοντα την ελλιπείς γλωσσικές ικανότητες της γλώσσας στόχου. Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την ένταξη των νεομεταναστών και τη γλωσσική τους πραγματικότητα μπορεί να ασκήσει έντονη επιρροή σε όλες τις πλευρές της μάθησης (Montilla et al., 2014). Ο Borg (2006) τείνει να πιστεύει πως οι διαμορφωμένες απόψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών δεν τίθενται εύκολα σε αλλαγές.

Οι εθνικές έρευνες επιδεικνύουν την τάση των Ελλήνων εκπαιδευτικών να εκφράζουν διακρίσεις απέναντι στους μαθητές από ξένες χώρες, και, παράλληλα, δηλώνουν ως βασικό εμπόδιο την έλλειψη γλωσσικής επάρκειας για εκπαιδευτική εκμάθηση και δε χρησιμοποιούν ορθά τα διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά υπόβαθρα των μαθητών (Παπαχρήστος, 2009). Ένα ακόμη αρνητικό στοιχείο είναι ότι οι απόψεις για το φαινόμενο της διγλωσσίας και της παράλληλης ανάπτυξης των γλωσσών εκμάθησης διακατέχονται από στερεότυπα και προκαταλήψεις (Γκοβάρης, 2001· Δαμανάκης, 1997· Μάρκου, 1997· Νικολάου, 2000· Παπαχρήστου, 2005· Σκούρτου, 2005). Οι αντιλήψεις τους μπορούν να χαρακτηριστούν ως εθνοκεντρικές, αφού κρίνουν πως οι πρόσφυγες μαθητές πρέπει να αφομοιωθούν από το πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο της χώρας υποδοχής. Το επιχείρημά τους τίθεται στο ζήτημα της κοινωνικής τους ενσωμάτωσης, που κρίνουν πως μπορεί να επέλθει με την αφομοίωσή τους (Michail & Stamou, 2009). Επομένως, αποτελεί γεγονός ότι οι στάσεις τους συγκρούονται με τα θεωρητικά και πρακτικά πορίσματα των κοινωνιογλωσσολογικών ερευνών που στηρίζουν πως η ομαλή εκπαιδευτική ένταξη των δίγλωσσων μαθητών επέρχεται με την παράλληλη ανάπτυξη των δύο υπαρχόντων υπόβαθρων των μαθητών (Ανδρουλάκης, 2014).

4.1 Ο ρόλος της μητρικής γλώσσας (Γ1)

Η μητρική γλώσσα των δίγλωσσων μαθητών φαίνεται να παραμερίζεται από τους εκπαιδευτικούς (Φιλιππάρδου, 1997· Κλεάνθους, 2009). Πιο συγκεκριμένα, οι έρευνες καταλήγουν στο ότι οι εκπαιδευτικοί δεν αποδέχονται τη διδασκαλία της πρώτης γλώσσας των μεταναστών στο ελληνικό εκπαιδευτικό περιβάλλον χωρίς όμως να είναι γνώστες του φαινομένου της διγλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών. Κρίνουν πως η ευκολότερη εκπαιδευτική ένταξη συνδέεται άρρηκτα με την ταχύτερη εκμάθηση της γλώσσας στόχου (Γ2), δηλαδή της ελληνικής (Γρίβα & Στάμου, 2014). Μάλιστα, η έρευνα των Μάγου και Πρέντζα (2009) αναφέρει πως οι εκπαιδευτικοί του δείγματος τους χαρακτηρίζουν ως «κίνδυνο» τους μετανάστες μαθητές για τους γηγενείς μαθητές, καθώς μπορεί να δημιουργηθούν προβλήματα κατά τη διάρκεια των διδασκαλιών.

Η Σκούρτου (2002γ) πραγματοποιεί παράλληλη έρευνα σε εκπαιδευτικούς της Ελλάδας και της Κύπρου, στην οποία φαίνεται πως οι εκπαιδευτικοί αγνοούν παντελώς τη σημασία της πρώτης γλώσσας σχετικά με την κατάκτηση μιας γλώσσας στόχου. Οι εκπαιδευτικοί της έρευνας εστίασαν στο γεγονός ότι πρέπει να χρησιμοποιείται στο σχολείο μόνο η γλώσσα στόχος αντίθετα από την μητρική, καθώς κρίνουν πως η μητρική δεν υποβοηθά στην κατάκτηση της ελληνικής. Παρά τις παρακολουθήσεις επιμορφωτικών σεμιναρίων, οι εκπαιδευτικοί δεν αναθεωρούν εύκολα τις ήδη υπάρχουσες απόψεις τους για την εκπαιδευτική ένταξη των μαθητών προσφύγων.

Επιπρόσθετα, αρκετοί εκπαιδευτικοί φαίνεται να εκφράζουν την άποψη πως οι δίγλωσσοι μαθητές πρέπει να μιλούν την δεύτερη γλώσσα στο οικογενειακό περιβάλλον για να αποφεύγονται οι γλωσσικές παρεμβολές και συγχύσεις (Karabenick & Clemens Noda, 2004). Και οι ελληνικές έρευνες τείνουν στο παραπάνω πόρισμα, αφού οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως τα δίγλωσσα παιδιά πρέπει να εκτίθενται όσο μπορούν στη γλώσσα στόχο (Γ2) για να την κατακτήσουν (Αθανασίου & Γκότοβος, 2002· Σκούρτου, 2002). Αυτές οι απόψεις υπονοούν πως οι εκπαιδευτικοί μεταθέτουν τις ευθύνες γλωσσικής εκμάθησης στις οικογένειες, στοιχείο που αποτελεί βασικό κομμάτι του εκπαιδευτικού τους ρόλου (Γρίβα & Στάμου, 2014). Αυτό το φαινόμενο μπορεί να χαρακτηριστεί ως διεθνές, καθώς η έρευνα της Sutton (2006) στη χώρα της Νότιας Αφρικής καταλήγει σε παρόμοια συμπεράσματα με τα παραπάνω.

Σχετικά με τα παραπάνω ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η έρευνα της Φιλιπάρδου (1997), η οποία πραγματοποίησε έρευνα στα σχολεία της νήσου της Ρόδου, στα οποία οι εκπαιδευτικοί δε λάμβαναν υπόψη τους τη δίγλωσση σχολική πραγματικότητα που πήγαζε από το αξιοπρόσεκτο ποσοστό μεταναστών μαθητών εντός των σχολικών τάξεων. Η εστίαση στο φαινόμενο της γλώσσας κρίνεται ιδιαίτερα έλλογη, καθώς αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα αύξησης των επιδόσεων των νεομεταναστών. Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί εξέφρασαν πως η ενίσχυση του αλφαριθμητισμού και η εκμάθηση της γλώσσας στόχου πρέπει να διδάσκεται στη γλώσσα στόχο, εν προκειμένω στην ελληνική, με έμφαση στην κατανόηση του λεξιλογίου. Κρίνεται σημαντικό να αναφερθεί πως οι εκπαιδευτικοί του δείγματος της έρευνας έδειχναν θετικότερες στάσεις απέναντι στις δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες εν συγκρίσει με τις ανατολικοευρωπαϊκές, ασιατικές και αφρικανικές γλώσσες, καθώς έκριναν ότι οι δεύτερες δε συντελούν στην άνοδο των σπουδών των μαθητών (Φιλιπάρδου, 1997). Η έρευνα αυτή επέδειξε την κυρίαρχη ιδεολογία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων η οποία χαρακτηρίζεται ως εθνοκεντρική με αποτέλεσμα την εχθρική διαχείριση και αντιμετώπιση των νεομεταναστών. Οι βασικές ελλείψεις στο θέμα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών οδηγούν σε αυτοσχεδιαστικές μεθόδους διδασκαλίας με αποτέλεσμα να μεταβιβάζονται οι ευθύνες εκμάθησης των νεομεταναστών στις οικογένειες.

Επιπλέον, η έρευνα της Τσοκαλίδου (2005) σε σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της περιοχής του Βόλου έδειξε πως οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί έχουν ελλείψεις γνώσεις σχετικά με την διαπολιτισμική εκπαίδευση. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι οι αλλοδαποί μαθητές εμφανίζουν σημαντικό πρόβλημα στην κατανόηση ελληνικών όρων που οφείλεται στην ανεπαρκή σύνδεση ελληνικών γλωσσικών φαινομένων με τη μητρική τους. Με άλλα λόγια, το πρόβλημα δεν εντοπίστηκε στην ανεπάρκειά τους ως προς την ελληνική γλώσσα αλλά στην αδυναμία σύνδεσης των φαινομένων με την πρώτη γλώσσα εκμάθησης που είναι η μητρική τους. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται ως ανίκανο να συνδέσει τα κοινά των δύο γλωσσών, ενώ οι εκπαιδευτικοί του δείγματος κρίνουν πως δεν αποτελεί εμπόδιο η ύπαρξη των δύο γλωσσών σε αυτά τα παιδιά. Αυτό έχει ως συνέπεια να μη χρησιμοποιούν πρακτικές διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στις σχολικές τάξεις. Παράλληλα, ωθούν τους νεομετανάστες να χρησιμοποιούν τη γλώσσα στόχο στο οικογενειακό περιβάλλον ενώ δεν ενισχύουν τη συμμετοχή των

αλλοδαπών γονέων στην εκπαιδευτική πρακτική. Η υπόθεση της Τσολακίδου (2005) για αυτές τις μεθόδους περιγράφει πως οι εκπαιδευτικοί κρίνουν πως όσο το δυνατόν περισσότερη επαφή με τη γλώσσα-στόχο έχουν οι νεομετανάστες τόσο πιο εύκολα θα την κατακτήσουν. Αυτό έρχεται σε αντίφαση με τις σύγχρονες μεθόδους που απαιτούν την παράλληλη ενίσχυση των δύο γλωσσών προς όφελος της γλωσσικής και ψυχολογικής ανάπτυξης των προσφύγων μαθητών.

Χαρακτηριστικό είναι ότι, παρότι οι εκπαιδευτικοί επιδεικνύουν θετικά αισθήματα στο φαινόμενο της διγλωσσίας, οι απόψεις αυτών εκφράζουν στερεοτυπικές αντιλήψεις σχετικά με τις Γ1 και Γ2 (Μάγος & Πρέντζα, 2009· Sakka, 2010· Stamou & Dinas, 2009). Ένα ακόμη αντιφατικό στοιχείο στις απόψεις των εκπαιδευτικών αποτελεί η τάση τους να δηλώνουν την επιθυμία εκμάθησης γλωσσικών στοιχείων από τις μητρικές γλώσσες των μαθητών τους, ενώ παροτρύνουν τις οικογένειες να μιλούν την Γ2 στα παιδιά τους με το επιχείρημα ότι θα κατακτήσουν ευκολότερα και ταχύτερα την Γ2 (Gogonas, 2007· Κασίμη, 2005· Σκούρτου, 2002). Όσοι εκπαιδευτικοί συναινούν στην συνέχιση εκμάθησης της Γ1 των μεταναστών μαθητών, προτείνουν τη διδασκαλία της μετά το πέρας των σχολικών μαθημάτων (Gogonas, 2007). Στα ίδια πορίσματα καταλήγουν και άλλες έρευνες, στις οποίες οι εκπαιδευτικοί, που συμμετείχαν, αναφέρουν πως η παράλληλη ανάπτυξη της Γ1 και Γ2 ενέχει αρκετά πλεονεκτήματα –όπως τις αυξημένες σχολικές επιδόσεις- αλλά δεν είναι σίγουροι για το περιβάλλον που πρέπει να διδάσκεται η μητρική τους (August & Hakuta, 1997· Karathanos, 2005· Lipka, 2002).

Για παράδειγμα, οι Μητακίδου και Δανηλίδου (2007) πραγματοποίησαν έρευνα σε σχολεία της Βόρειας Ελλάδας. Οι ερευνήτριες διαπίστωσαν πως υπάρχει μεταβολή των απόψεων των εκπαιδευτικών σε αυτό το ζήτημα, αφού τείνουν να αποβλέπουν θετικά τα διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά υπόβαθρα των παιδιών. Ταυτόχρονα με αυτήν την αλλαγή, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος τίθενται υπέρ της εφαρμογής νέων μεθόδων διδασκαλίας, υποστηρίζοντας πως αναμένουν καλύτερες επιδόσεις από τους νεομετανάστες. Επιπλέον, αυτή η έρευνα αποδεικνύει πως οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν καλύτερες συνθήκες επαφών και σχέσεων μεταξύ των οικογενειών αυτών των παιδιών και του σχολείου. Ωστόσο, παρά τις θετικές στάσεις των εκπαιδευτικών φαίνεται ότι υστερούν ακόμα σε ζητήματα επιμόρφωσης και κατάρτισης με στόχο την διδασκαλία της γλώσσας στόχου.

4.2 Διγλωσσία και σχολικές επιδόσεις

Οι έρευνες σχετικά με το φαινόμενο της διγλωσσίας και την επιρροή της στις σχολικές επιδόσεις των μεταναστών μαθητών καταλήγουν σε συμπεράσματα, σχετικά με τα οποία οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η διγλωσσία είναι υπεύθυνη για τις αρνητικές επιδόσεις των μαθητών (Αθανασίου & Γκότοβος, 2002· Κωστινούδη, 2011). Οι αρνητικές στάσεις, όπως δηλώνουν οι εκπαιδευτικοί, φαίνεται να ωθούνται από το μειωμένο χρονικό περιθώριο διδασκαλίας των γνωστικών αντικειμένων, την έλλειψη επιμόρφωσής τους και από το εθνοκεντρικό πρότυπο (Walker, Shafer & Hams, 2004).

Κρίνεται σημαντικό να αναφερθεί πως η έρευνα των Stamou & Dinas (2009) αναφέρει πως οι εκπαιδευτικοί του δείγματός τους δηλώνουν πως οι δίγλωσσοι μαθητές επιδίδονται καλύτερα στα θετικά μαθήματα λόγω της μειωμένης γλωσσικής χρήσης της Γ2. Αυτό συνδέεται και με το εύρημα των Christopoulou, Pampaka και Vlassopoulou (2012), οι οποίοι αναφέρουν πως οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί αναφέρουν αυξημένες δυσκολίες σε βασικές γλωσσικές ικανότητες όπως είναι η ανάγνωση και η γραφή των μεταναστών μαθητών συγκριτικά με τους μονόγλωσσους. Χαρακτηριστικό είναι ότι πολλοί εκπαιδευτικοί, οι οποίοι εργάζονται πολλά χρόνια στο εκπαιδευτικό σύστημα, διαμορφώνουν αρνητικές στάσεις στην Γ1 των μαθητών τους, καθώς δεν επιθυμούν να αλλάξουν τους τρόπους που διδάσκουν, οι οποίοι θα έπρεπε να είναι αναλογικοί των αναγκών των μαθητών τους (Garcia-Nevarez, Stafford & Arias (2005). Ένα σχετικό «ακραίο» πόρισμα προκύπτει από τους Βρατσάλης και Σκούρτου (2000), οι οποίοι αναφέρουν πως συνολικά οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφέρουν ότι η διγλωσσία αποτελεί το βασικό εμπόδιο εκμάθησης και θετικής απόδοσης στη Γ2 και ως εκ τούτου οδηγεί σε μειωμένες σχολικές επιδόσεις.

Σε γενικότερο πλαίσιο, οι εκπαιδευτικοί δε δέχονται την παρουσία προβλημάτων των πολυπολιτισμικών τάξεων, ενώ άλλοι, σε πολλές περιπτώσεις, αναφέρουν ότι δεν υπάρχει στήριξη από άλλους φορείς στο δύσκολο έργο που πρέπει να φέρουν εις πέρας (Sharma, 2015). Αντίθετα, άλλη έρευνα αναφέρει ότι η διγλωσσία λειτουργεί υπέρ της νοητικής και γνωστικής ανάπτυξης των μαθητών – και συνεπώς επίδοσης (Shin & Krashen, 1996). Για παράδειγμα, μια πιο πρόσφατη έρευνα της Τσοκαλίδου (2008) σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών, καταλήγει στο ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν σε

αλλαγή των απόψεών τους. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί ενισχύουν την παράλληλη ενσωμάτωση γλωσσικών στοιχείων των δύο χωρών με έμφαση στην ανάπτυξη νοητικών ικανοτήτων και της επικοινωνίας ανάμεσα σε ποικίλες κοινωνικές και πολιτισμικές κοινότητες εντός του σχολικού χώρου. Παρόλα αυτά, αρκετοί από αυτούς προτείνουν την επιλογή της δεύτερης γλώσσας ως μέσο επικοινωνίας των νεομεταναστών για να επιτευχθεί πιο εύκολα η κατάκτησή της.

Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και η έρευνα των Αβραμίδου και άλλοι (2012), καθώς συμπεραίνει πως οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν θετικότερες απόψεις και στάσεις σχετικά με τα διαφορετικά υπόβαθρα των μαθητών προσφύγων, που τους οδηγεί σε καλύτερη αντιμετώπιση και διαχείριση των μαθητών αυτών. Η παράλληλη συνύπαρξη γλωσσικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών βοηθά τους μαθητές να ενσωματωθούν καλύτερα στο νέο περιβάλλον εκμάθησης. Και αυτή η έρευνα καταλήγει στην ελλιπή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο ζήτημα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης παρά το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος τείνουν να υποστηρίζουν και να ενσωματώνουν στη διδασκαλία τους γλωσσικά και πολιτισμικά στοιχεία της πρώτης γλώσσας των μαθητών. Σε γενικότερο πλαίσιο, κρίνουν πως η ποικιλότητα των τάξεων αποτελεί ένα θετικό στοιχείο, ενώ παράλληλα επαναδιαμορφώνει τις διδακτικές πρακτικές και μεθόδους της εκπαιδευτικής τους διαδικασίας. Αντίθετα, από τις παραπάνω έρευνες, η εν προκειμένω αποκαλύπτει πως οι εκπαιδευτικοί ωθούν τα παιδιά στη χρήση και των δύο γλωσσών με σκοπό να επιταχύνεται και να επιτυγχάνεται η σύνδεση μεταξύ των δύο γλωσσών. Επιπλέον, δεν αποποιούνται την ευθύνη τους σχετικά με την εκπαιδευτική ένταξη και εκμάθηση των προσφύγων μαθητών μεταφέροντάς τη στις οικογένειες των μαθητών.

Επιπρόσθετα, σχετικά με τη διγλωσσία και τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών έχουν γίνει έρευνες σχετικά με το ποιοι παράγοντες ασκούν επιρροή στην επίδοση αυτών των μαθητών σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών. Αυτοί επισημαίνουν ότι άμεση επιρροή στη χαμηλή επίδοση των μαθητών αποτελούν τα οικογενειακά περιβάλλοντα υπό την ευρεία έννοια. Πιο ειδικά, θεωρούν ότι παρουσιάζονται προβλήματα λόγω του χαμηλού ή διαφορετικού οικονομικού, μορφωτικού και γλωσσικού υπόβαθρου της οικογένειας, ενώ ταυτόχρονα χαρακτηρίζουν τους μετανάστες γονείς ως αδιάφορους απέναντι στην εκπαίδευση των παιδιών τους (Κασίμη, 2005). Αυτό το πόρισμα διαπιστώνεται και από τον Δαμανάκη (1997), η έρευνα του οποίου αναφέρει πως οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι

οι μετανάστες γονείς δεν απασχολούνταν με τις εκπαιδευτικές επιδόσεις των παιδιών τους και είχαν μειωμένες προσδοκίες από αυτά.

Πορίσματα που συνδέονται με τις παραπάνω αναφορές προέρχονται από την έρευνα της Σκούρτου (2005), στην οποία γίνεται λόγος για εκπαιδευτικούς που κατηγοριοποιούν τους μαθητές σε «καλούς» δίγλωσσους συνδέοντας τις επιδόσεις τους με το υψηλό μορφωτικό υπόβαθρο των οικογενειών και σε «κακούς» δίγλωσσους με οικογένειες χαμηλότερου κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου. Η έρευνα του Franson (1999, βλ. Γρίβα & Στάμου, 2014) στην πόλη του Λονδίνου καταλήγει σε παρόμοια συμπεράσματα, αφού οι εκπαιδευτικοί του δείγματος συναινούν στην άποψη ότι οι σχολικές επιδόσεις των δίγλωσσων μαθητών επηρεάζονται πολύ περισσότερο από το κοινωνικό και οικογενειακό τους περιβάλλον παρά από το εκπαιδευτικό.

Όπως είναι αναμενόμενο, οι αρνητικές και στερεοτυπικές στάσεις των εκπαιδευτικών για τις επιδόσεις αυτών των μαθητών οφείλονται στην έλλειψη που επιδεικνύουν στην πολιτισμική ευαισθητοποίηση και ετερότητα (Γρίβα & Στάμου, 2014). Πιο αναλυτικά, η ελλιπής εμπειρία της διαχείρισης ενός πολυπολιτισμικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος οδηγεί σε αρνητικές στάσεις των εκπαιδευτικών ως προς τη διδασκαλία δίγλωσσων μαθητών (Sirin, 2009). Η ανυπαρξία επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για τα ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης οδηγούν σε αρνητικές στάσεις, αφού οι εκπαιδευτικοί που έχουν επιμορφωθεί περαιτέρω και σχετικά με αυτό το ζήτημα επιδεικνύουν θετικότερες στάσεις στη διδασκαλία παιδιών από διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά περιβάλλοντα (Youngs & Youngs, 2001).

Όπως έχει προαναφερθεί, οι αρνητικές στάσεις και απόψεις των μαθητών ως προς τη διγλωσσία και την επιρροή της στις σχολικές επιδόσεις καθορίζουν και το σχεδιασμό της διδασκαλίας τους και των πρακτικών αυτής, στοιχεία που εν τέλει καθορίζουν τις επιδόσεις αυτών των παιδιών (Fueyo, 1999). Αυτό οφείλεται στις χαμηλές προσδοκίες των εκπαιδευτικών, στην αποθάρρυνση των μεταναστών προσφύγων, στην έλλειψη προσαρμογής της διδασκαλίας τους στις ανάγκες των μαθητών και στη διαφορετική μεταχείρισή τους. Οι αρνητικά ή θετικά διακείμενες στάσεις των εκπαιδευτικών μπορούν να εμποδίσουν τα παιδιά στην ανάπτυξη σχολικών ικανοτήτων και επιδόσεων ή μπορούν να αναπτύξουν αυτές τις ικανότητες αντίστοιχα (Γρίβα & Στάμου, 2014).

4.3 Ετοιμότητα των εκπαιδευτικών

Σε γενικότερο πλαίσιο, οι έρευνες επιδεικνύουν πως οι εκπαιδευτικοί δεν είναι έτοιμοι να διαχειριστούν και να αντιμετωπίσουν τα νέα διδακτικά δεδομένα και την διαπολιτισμική εκπαίδευση (Γρίβα & Στάμου, 2014). Ενώ, φαίνεται να αναγνωρίζουν ότι το ζήτημα της διγλωσσίας πρέπει να αντιμετωπιστεί, παράλληλα εκφράζουν την άποψη πως δεν είναι προετοιμασμένοι για μια τέτοια μορφή διδασκαλίας. Αυτό επισημαίνεται από τις δηλώσεις τους σχετικά με την ανάγκη επιμόρφωσής τους για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση για να καταστούν κατάλληλοι να το διαχειριστούν (Μάγος & Πρέντζα, 2009· Μαντζανίδου, 2009).

Οι Χατζησωτηρίου & Ξενοφώντος (2014), μέσω της έρευνάς τους, κατέληξαν στο ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί του δείγματος προς εξέταση δεν θεωρούν τους εαυτούς τους έτοιμους σε μια τέτοια διδασκαλία. Πιο ειδικά, δεν γνώριζαν τους τρόπους και τις πρακτικές διαχείρισης τέτοιων μαθητών εντός της σχολικής τάξης. Τα ίδια συμπεράσματα είχαν προκύψει και πολύ παλαιότερα από τον Porter (1990), του οποίου η έρευνα συμπεριλάμβανε εκπαιδευτικούς οι οποίοι ανέφεραν ότι δεν έχουν επιμορφωθεί και τους εκλείπουν γνώσεις θεωρητικού αλλά και πρακτικού επιπέδου, ώστε να διδάξουν επιτυχώς τους δίγλωσσους μαθητές. Ωστόσο, άλλες έρευνες δείχνουν πως οι εκπαιδευτικοί τείνουν να συναινούν στις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης χωρίς, ωστόσο να δύνανται να τις εφαρμόσουν στη διδασκαλία τους (Shin & Krashen, 1996). Σημαντικό εύρημα αποτελεί η διαπίστωση των Walker, Shafer και Iiams (2004), οι οποίοι πιθανολογούν ότι οι αρνητικές στάσεις των εκπαιδευτικών διαμορφώνονται κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας μεικτών πολιτισμικών τάξεων, οι οποίες προκαλούνται από την αδυναμία που παρουσιάζουν ως προς τη διαχείριση αυτών των μαθητών.

Ιδιαίτερα σημαντική αναφορά αποτελεί η θετική στάση των εκπαιδευτικών που είναι νεότεροι ηλικιακά στην εκπαιδευτική δραστηριότητα, καθώς αυτοί είναι πιο πρόθυμοι να καταρτιστούν στην διαπολιτισμική εκπαίδευση (Γρίβα & Στάμου, 2014· Στούμπος & Τηγάνης, 2005· Μανιάτης & Χατζηνικολάου, 2001). Φαίνεται πως η στοιχειώδης επιμόρφωση των εκπαιδευτικών επιδρά θετικά στις στάσεις και τις απόψεις που διαμορφώνουν σχετικά με την εκπαιδευτική ένταξη και εκμάθηση των μεταναστών μαθητών (Walker, Shafer & Iiams, 2004). Επιπρόσθετα, η περαιτέρω επιμόρφωση ωθεί στη δημιουργία καλύτερων σχέσεων και επαφών με τους δίγλωσσους μαθητές, ενώ η ελλιπής επιμόρφωση ωθεί σε ανεπάρκεια διδακτικών

μεθόδων με μεταβίβαση ευθυνών σχετικά με τις χαμηλές επιδόσεις τα κοινωνικά και οικογενειακά περιβάλλοντα των μαθητών (Shin & Krashen, 1996).

4.3.1 Συνεργασία με τους μετανάστες γονείς

Οι ερευνητές/τριες έχουν ασχοληθεί και με τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη δυνατότητα συμμετοχής των μεταναστών γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και με την αμοιβαία συνεργασία. Η ομαλή συνεργασία με τις οικογένειες των δίγλωσσων παιδιών φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ένταξη και την επίδοση αυτών των μαθητών στα σχολεία. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικό είναι ότι πολλοί εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η ελλιπής συμμετοχή αυτών των γονέων οφείλεται στην έλλειψη ενδιαφέροντος αυτών για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και επιδόσεις των παιδιών τους, παραμερίζονται τα επικοινωνιακά προβλήματα αυτών των οικογενειών λόγω ύπαρξης διαφορετικών γλωσσών (Δαμανάκης, 1997· Κασίμη, 2005).

Φυσικά, κάποιοι εκπαιδευτικοί αποδίδουν την έλλειψη συνεργασίας με τις οικογένειες στην ανεπαρκή επιμόρφωσή τους στο γενικότερο ζήτημα της γονικής συμμετοχής στα σχολεία (Wong & Hughes, 2006). Ωστόσο, πιστεύουν πως οι συντηρητικές οικογένειες και οι απόψεις που φέρουν αποτελούν εμπόδιο στους σχολικούς στόχους που οι ίδιοι θέτουν για τους μαθητές τους (Γρίβα & Στάμου, 2014). Ιδιαίτερα αρνητικό φαινόμενο αποτελεί η διάδοση της άποψης ότι οι γονείς των μεταναστών είναι αδιάφοροι ως προς την εκπαίδευση και την επίδοση των παιδιών τους, άποψη που έχει εγκαθιδρύσει μια άλλη πεποίθηση ότι οι μετανάστες γονείς δεν αναμένουν υψηλές επιδόσεις από τα παιδιά τους (Portes & Rumbaut, 2006).

Όπως αποδεικνύει ο Crozier (1999, βλ. Γρίβα & Στάμου, 2014), οι εκπαιδευτικοί «μπλοκάρουν» τη συνεργασία με τους μετανάστες γονείς, γιατί την χαρακτηρίζουν ως κίνδυνο για το κύρος τους. Οι εκπαιδευτικοί τείνουν να αποστασιοποιούνται από τις πιο υψηλά μορφωμένες αλλοδαπές οικογένειες, ώστε να επικρατεί ο δικός τους λόγος και οι απόψεις για την εκπαιδευτική διαδικασία (Beck, 2010). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να κρίνουν πως δε χρειάζονται τη βοήθεια των γονέων, κατατάσσοντας τους εαυτούς τους ως μοναδικούς αρμόδιους της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Gestwicki, 2000, βλ. Γρίβα & Στάμου, 2014). Επομένως,

ενώ κάποιοι εκπαιδευτικοί κρίνουν τη συνεργασία τους με τους γονείς σημαντική, δε φαίνεται να υλοποιούν εμπράκτως τέτοιες ενέργειες, απορρίπτοντας τους γονείς από τις εκπαιδευτικές διαδικασίες (Ντολιοπούλου & Κοντογιάννη, 2003).

Οι παράγοντες, που επηρεάζουν τη διαμόρφωση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συνεργασία τους με τους αλλοδαπούς γονείς, οφείλονται, σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς στην έλλειψη διαθέσιμου χρόνου των ίδιων και των οικογενειών, στην απουσία γνώσεων των γονέων για εφαρμογή και κατανόηση των εκπαιδευτικών πρακτικών και στις αδυναμίες των ίδιων των εκπαιδευτικών να οδηγηθούν σε μια υγιή συνεργασία με τους μετανάστες γονείς (Gettinger & Guetschow 1998, Carey et al., 1998, βλ. Γρίβα & Στάμου, 2014).

4.3.2 Τάση αλλαγής των απόψεων των εκπαιδευτικών

Φαίνεται ότι με την πάροδο των ετών, οι απόψεις των εκπαιδευτικών τίθενται σε κάποιες αλλαγές σχετικά με τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που εξέφραζαν τα προηγούμενα έτη (Τσολακίδου, 2008). Η έρευνα της Μαρμασίδου (2016-2017) καταγράφει και αναλύει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για το ζήτημα της ένταξης και της εκμάθησης των νεομεταναστών στα ελληνικά σχολεία. Η μελέτη αυτή προσανατολίζεται στις απόψεις και τους τρόπους που οι εκπαιδευτικοί διαχειρίζονται την πολιτισμική ετερότητα και τις μεθόδους που χρησιμοποιούν για να βοηθήσουν τους αλλοδαπούς μαθητές παράλληλα με την ενίσχυση της συμμετοχής των γονέων αυτών των παιδιών στην εκπαιδευτική ένταξη. Τα συμπεράσματα της έρευνας σχετίζονται με το γεγονός πως οι εκπαιδευτικοί κρίνουν ως εξέχουσα σημαντική της κατάκτηση της ελληνικής από τους νεομετανάστες, καθώς η ανεπάρκειά της τους δημιουργεί μελλοντικά εμπόδια ως προς την μετέπειτα εκπαίδευση των παιδιών και την κοινωνική τους ένταξη. Οι εκπαιδευτικοί εστιάζουν στην ψυχολογική στήριξη αυτών των παιδιών, καθώς η ψυχολογία τους έχει διαταραχτεί από τα προσωπικά βιώματα και εμπειρίες που αντιμετώπισαν στις χώρες τους. Η άποψή τους σχετίζεται με το γεγονός δημιουργίας ενός οικείου και ασφαλούς περιβάλλοντος που θα απαρτίζει μια σχολική τάξη. Επιπρόσθετα, η ίδια έρευνα κάνει λόγο για τη σημαντικότητα κάλυψης των αναγκών των μαθητών σχετικά με αποδοχή και ένταξη στο σχολικό περιβάλλον. Αυτό συνεπάγεται πως τα παιδιά πρέπει να ενταχθούν μαζί

με τα πολιτισμικά στοιχεία που φέρουν χωρίς να «απειλούν» τα στοιχεία της κυρίαρχης κοινωνίας που τους υποδέχεται.

Σχετικά με την ύπαρξη Δομών Υποδοχής και Εκπαίδευσης προσφύγων οι εκπαιδευτικοί του δείγματος χαρακτηρίζουν την εκπαίδευση στις δομές επιφανειακή, καθώς κρίνουν πως δημιουργήθηκαν ανοργάνωτα και έκτακτα για να ικανοποιήσουν τις τρέχουσες ανάγκες. Παρόλα αυτά θεωρούν ότι μπορούν να βοηθούν στην ένταξη και όχι στην εκμάθηση των νεομεταναστών, ενώ συναινούν στο γεγονός ότι η βασική εκπαίδευση πρέπει να τελείται εντός των σχολικών τάξεων με το επιχείρημα ότι αυτός είναι ο ορθός τρόπος ένταξης και κοινωνικοποίησης των νεομεταναστών με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους. Επίσης, η ανάλυση του δείγματος αποκάλυψε πως οι εκπαιδευτικοί κάνουν προσπάθειες διαχείρισης της τρέχουσας διδακτικής κατάστασης χωρίς, ωστόσο, να έχουν αποκτήσει κατάλληλη επιμόρφωση. Και αυτοί οι εκπαιδευτικοί σχολιάζουν τις γλωσσικές ελλείψεις των παιδιών αυτών, αφού αυτές είναι που δυσχεραίνουν την επικοινωνία τους, ενώ επισημαίνουν ότι οι μικροί σε ηλικία μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν σχετικά εύκολα τις γλωσσικές δομές της γλώσσας στόχου. Τέλος, τα ευρήματα της Μαμασίδου (2016-2017) καταλήγουν στη δυσκολία ένταξης των νεομεταναστών εξαιτίας της μη αποδοχής τους από γηγενείς οικογένειες.

Η έρευνα των Μητροπούλου και άλλοι (2017) εξετάζει τις αντιλήψεις, αλλά και τις γνώσεις των εκπαιδευτικών σε Δημοτικά και Γυμνάσια σχολεία στην ευρύτερη περιοχή της Αχαΐας. Η μελέτη τους πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίων, των οποίων οι απαντήσεις έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί είχαν λάβει ανεπαρκή επιμόρφωση στο προς συζήτηση θέμα και έκριναν τους εαυτούς τους ως ανεπαρκείς στην αντιμετώπιση του γλωσσικού και πολιτισμικού υπόβαθρου των νεομεταναστών. Για αυτό το λόγο εκφράστηκε το αίτημα για δημιουργία και εφαρμογή σεμιναρίων επιμόρφωσης για διαπολιτισμική εκπαίδευση. Πλειοψηφικά, συμφώνησαν πως οι νεομετανάστες πρέπει να εκπληρώνουν το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση και, ταυτόχρονα, είχαν γνώση των συνθηκών που επικρατούσαν στις χώρες καταγωγής των μαθητών τους.

Σε γενικότερο πλαίσιο, με την πάροδο των ετών αποκαλύπτεται μια αλλαγή στις αντιλήψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών που τείνουν είναι ευνοϊκότερες και θετικότερες ως προς την εκπαιδευτική ένταξη των προσφύγων και την διαπολιτισμική εκπαίδευση εντός των τάξεων (Αβραμίδου και άλλοι, 2012). Αποτελεί γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί που έχουν αποκτήσει περαιτέρω τίτλους σπουδών είναι πιο θετικά διακείμενοι στην ένταξη και διδασκαλία των νεομεταναστών μαθητών (Αγγελοπούλου & Μάνεσης, 2017α). Η εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών επιδεικνύει μια πολύπλοκη οπτική που σχετίζεται με διδακτικές, παιδαγωγικές, ψυχολογικές, θεσμικές και διοικητικές συνθήκες.

5. Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της παρούσης έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων και των στάσεων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης στα σχολεία. Πιο αναλυτικά, οι στόχοι αναλύονται μέσα από τα ερευνητικά ερωτήματα που προέκυψαν και βάσει των οποίων οργανώθηκαν και οι παρακάτω ερωτήσεις :

→ Πώς προσδιορίζουν οι εκπαιδευτικοί τον όρο του νεομετανάστη/πρόσφυγα μαθητή;

→ Ποιες οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την ένταξη των νεομεταναστών μαθητών στα σχολεία;

→ Ποιες διδακτικές τεχνικές χρησιμοποιούνται ή θα χρησιμοποιηθούν για την εκπαιδευτική ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών;

→ Ποιες οι ανάγκες των εκπαιδευτικών για επιμόρφωση ώστε να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες των νεομεταναστών μαθητών;

5.1 Συμμετέχοντες

Στην έρευνα συμμετείχαν 22 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, εκ των οποίων όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα (Γράφημα 1) το 91% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 9% άνδρες.

Γράφημα 1. Φύλο των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών

Μορφωτικό επίπεδο

Το 68% των εκπαιδευτικών που αποτέλεσαν το δείγμα της συγκεκριμένης έρευνας, δουλεύει με την κτήση του βασικού πτυχίου. Το 14% του δείγματος κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών όπως επίσης και το 14% των εκπαιδευτικών είναι κάτοχος πτυχίου και σε δεύτερη σχολή και μόλις το 4% είναι κάτοχος διδακτορικού (Γράφημα 2).

Γράφημα 2. Μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών

Χρόνια προϋπηρεσίας

Το 9% των εκπαιδευτικών που πήραν μέρος στην έρευνα δουλεύει από 31 χρόνια και άνω, με το 18% εμφανίζονται οι εκπαιδευτικοί που δουλεύουν από 21 έως 30 χρόνια. Το 36% εργάζεται 11 έως 20 χρόνια. Τέλος, το 37% ανήκει σε αυτούς που εργάζονται από 1 έως 10 χρόνια (Γράφημα 3).

Γράφημα 3. Χρόνια προϋπηρεσίας των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών

Λειτουργία δομής υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ) στο σχολείο

Το 86% των εκπαιδευτικών απάντησε θετικά στη λειτουργία ΔΥΕΠ στα σχολεία που εργάζονταν. Ενώ το υπόλοιπο 14% απάντησε αρνητικά. (Γράφημα 4).

Γράφημα 4. Λειτουργία δομής υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ) στο σχολείο

Επαφή εκπαιδευτικών με νεομετανάστες- πρόσφυγες μαθητές/τριες το σχολικό έτος 2018-19.

Το 18% των εκπαιδευτικών είχε νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στην τάξη του. Ενώ το 82% δεν είχε κατά τη φετινή χρονιά.(Γράφημα 5).

Γράφημα 5. Επαφή εκπαιδευτικών με νεομετανάστες- πρόσφυγες μαθητές/τριες το σχολικό έτος 2018-19.

5.2 Μεθοδολογία

5.2.1 Ποιοτική ανάλυση – Συνεντεύξεις

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τη διεξαγωγή της παρούσας ερευνητικής εργασίας ήταν εξολοκλήρου η ποιοτική έρευνα και ανάλυση. Μέσω της ποιοτικής έρευνας συλλέγονται δεδομένα τα οποία περιγράφουν ζητήματα και έννοιες από την ανθρώπινη ζωή. Τα δεδομένα προέρχονται από συνεντεύξεις, παρατηρήσεις, συμμετοχικές παρατηρήσεις, ιστορίες, μελέτες περίπτωσης, προσωπικές εμπειρίες, ιστορίες ζωής και αναλύσεις αρχείων. Η μέθοδος της ποιοτικής έρευνας κρίθηκε η πλέον κατάλληλη και αποτελεσματική για τις ανάγκες, τους στόχους και τα ερωτήματα της παρούσας εργασίας.

5.3 Ερευνητικά εργαλεία

5.3.1 Συνέντευξη

Στο πλαίσιο της έρευνας διενεργήθηκαν ημιδομημένες ατομικές συνεντεύξεις (Πα) σε 22 εν ενεργεία εκπαιδευτικούς, που εργάζονται σε σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Μέσα από ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να συλλέξει όσο το δυνατόν σαφέστερες απαντήσεις στα ερευνητικά του ερωτήματα.

Πιο αναλυτικά, μέσα από 21 ερωτήσεις οι συνεντευξιαζόμενοι είχαν την ευκαιρία να εκφράσουν τη γνώμη τους για την ένταξη και εκπαίδευση των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης στα σχολεία.

Η συνέντευξη ξεκινούσε με ερωτήσεις που αφορούν το προφίλ του εκπαιδευτικού. Ζητήθηκαν πληροφορίες για το μορφωτικό επίπεδο, τα χρόνια προϋπηρεσίας καθώς και για το σχολείο και την πόλη όπου εργάστηκαν τη φετινή χρονιά. Με αυτές τις ερωτήσεις ο εκπαιδευτικός άρχισε να συνηθίζει τη διαδικασία της συνέντευξης και οι επόμενες ερωτήσεις απαντήθηκαν με ομαλή και συνεχή ροή.

Οι ερωτήσεις των συνεντεύξεων κινήθηκαν στους ακόλουθους τέσσερις άξονες:

- 1)Θεματικός άξονας Α- Προσδιορισμός του νεομετανάστη/πρόσφυγα μαθητή
- 2)Θεματικός άξονας Β- Εκπαιδευτική ένταξη/διαχείριση των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών
- 3)Θεματικός άξονας Γ- Διδακτικές πρακτικές
- 4)Θεματικός άξονας Δ- Ζητήματα επιμόρφωσης

5.3.2 Συλλογή δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων διήρκησε 3 μήνες και πραγματοποιήθηκε κατά τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο του 2019.

Πολλοί ήταν οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι δεν ήθελαν να συμμετέχουν στην έρευνα εξαιτίας της μαγνητοφώνησης, ενώ τους είχε γίνει σαφές ότι δεν κινδυνεύουν να γνωστοποιηθούν. Όσοι έδειξαν προθυμία και συμμετείχαν στη διαδικασία της συνέντευξης είχαν στη διάθεσή τους όσο χρόνο ένιωθαν οι ίδιοι ότι χρειάζονται για να απαντήσουν σε κάθε ερώτηση χωρίς κανένα άγχος.

Όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν σε σχολικό χώρο μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου και αφού πρωτίστως είχα πάρει άδεια από τον διευθυντή ή διευθύντρια του σχολείου.

Αφού ολοκληρώθηκαν και οι 22 συνεντεύξεις με δασκάλους της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ακολούθησε η απομαγνητοφώνηση με πλήρη καταγραφή όσων ειπώθηκαν. Καταγράφηκε κάθε τι το οποίο θα βοηθούσε στην ανάλυση των δεδομένων. Ακόμη δε διορθώθηκαν συντακτικά λάθη που ίσως υπήρχαν με σκοπό να μην "αλλοιωθούν" τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων.

5.3.3 Ανάλυση δεδομένων

Ποιοτικά είναι τα δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις και ποσοτικά εκείνα που αφορούν τα προφίλ των συνεντευζομένων εκπαιδευτικών. Τα ποσοτικά δεδομένα εξετάστηκαν και αποδόθηκαν μέσα από γραφήματα του Microsoft Word. Ενώ, τα ποιοτικά δεδομένα αναλύθηκαν με τη μέθοδο θεματικής ανάλυσης (Miles & Huberman, 1994).

Η θεματική ανάλυση είναι μια μέθοδος που δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να μετατρέψει τις πληροφορίες σε δεδομένα, μέσω του εντοπισμού, της ανάλυσης και της δημιουργίας θεμάτων στα δεδομένα (Braun & Clarke, 2006). Ακόμη, αποτελεί έναν τρόπο ταξινόμησης και αποτύπωσης του υλικού της συνέντευξης, με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα. Η ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώνονται μέσα από διαδικασία κατηγοριοποίησης, επιτρέπει τη μετατροπή του λεκτικού περιεχομένου των συνεντεύξεων σε συνοπτικά ευρήματα, τα οποία, στη συνέχεια, ερμηνεύονται με ποιοτικούς όρους (Κεδράκα, 2008:6).

Πιο συγκεκριμένα, αφού πραγματοποιήθηκε απομαγνητοφώνηση με μεγάλη προσοχή και συγκεντρώθηκαν τα δεδομένα, το κείμενο διασπάστηκε σε ενότητες και προέκυψαν οι αντίστοιχοι κωδικοί. Στη συνέχεια, εκείνοι οι κωδικοί ταξινομήθηκαν σε μεγαλύτερες κατηγορίες με βάση τους θεματικούς άξονες και τα ερευνητικά ερωτήματα. Έτσι, οι κατηγορίες και οι κωδικοί τους συγκεντρώθηκαν σε κοινές κατηγορίες. Στο Παράρτημα Β εμφανίζεται ο συγκεντρωτικός πίνακας και στο Παράρτημα Γ οι ατομικοί πίνακες έκθεσης των δεδομένων για καθένα από τους εκπαιδευτικούς.

6. Αποτελέσματα

Το φαινόμενο της μετανάστευσης, η θελημένη ή αναγκαστική μετακίνηση μεγάλων τμημάτων εντός πληθυσμού μιας χώρας, αποτελεί μια πραγματικότητα που δεν μπορεί να αγνοηθεί από μια κοινωνία που φιλοξενεί μετανάστες και πρόσφυγες σε επίπεδα κοινωνίας και εκπαίδευσης. Οι λόγοι που ωθούν τους πληθυσμούς να μετακινούνται από τον τόπο τους προς άλλους οφείλονται σε πολλούς παράγοντες όπως είναι ο πόλεμος, η οικονομική κρίση, μια οικολογική καταστροφή κ.ο.κ. Η πληθώρα των νέων ξένων ανθρώπων, που εισέρχονται σε μια χώρα, επιβάλλει την ενημέρωση των γηγενών για τους λόγους μετανάστευσης και για τα πολιτισμικά στοιχεία του εκάστοτε τόπου. Με αυτόν τον τρόπο αντιμετωπίζονται αποτελεσματικότερα φαινόμενα ρατσιστικών καταστάσεων, ενώ παράλληλα μπορεί να περιοριστεί η αίσθηση άγχους και φόβου που, συνήθως, αισθάνονται οι μόνιμοι κάτοικοι μιας χώρας.

Η νεομετανάστευση αποτελεί ένα φαινόμενο, που όπως έχει αναφερθεί, σχετίζεται με την σταθερή διαμονή νέων μεταναστευτικών πληθυσμών εντός μιας χώρας. Όπως είναι εύλογο, οι διαφοροποιήσεις θρησκευτικών, κοινωνικών και πολιτισμικών ζητημάτων εγείρουν συγκρούσεις ή αισθήματα ξενοφοβίας από τους γηγενείς. Η προσέλευση νεομεταναστών και προσφύγων στο ελληνικό κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον γίνεται όλο και μεγαλύτερη τα τελευταία έτη. Πολλές οικογένειες από ξένες χώρες έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα και τα παιδιά αυτών των οικογενειών έχουν τη δυνατότητα να ενταχθούν στα ελληνικά σχολεία με σκοπό να μην διακόψουν την προγενέστερη εκπαίδευσή τους. Οι νεομετανάστες, συνήθως, προέρχονται από χώρες που έχουν βιώσει τον πόλεμο ή ακραίες οικονομικές κρίσεις, αντιμετωπίζοντας ψυχοφθόρες και επίπονες καταστάσεις κατά την παραμονή στη χώρα τους και κατά την μετακίνησή τους σε μια νέα χώρα. Αυτό συνεπάγεται ότι δεν χαρακτηρίζονται μόνο από τον δικό τους πολιτισμό και κουλτούρα, αλλά και από τις σκληρές καταστάσεις που ήρθαν αντιμέτωποι με αποτέλεσμα να επιβάλλεται και η ψυχολογική τους στήριξη, πέραν της εκπαιδευτικής ένταξης των παιδιών αυτών.

Το ελληνικό κράτος έρχεται αντιμέτωπο με το προαναφερθέν φαινόμενο, καθώς οφείλει να δημιουργήσει κατάλληλες και ορθά σχεδιασμένες δομές που θα μπορούν να εξυπηρετήσουν τις τρέχουσες ανάγκες των νεομεταναστών σχετικές με υγεία, διαμονή, διαβίωση και εκπαίδευση. Σχετικά με το εκπαιδευτικό ζήτημα, επιβάλλεται η άμεση διαχείριση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στο σχολικό

περιβάλλον είτε αφορά το ζήτημα εκμάθησης και διδασκαλίας των προσφύγων είτε σχετίζεται με το ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα ομαλής ένταξής τους στο σχολικό περιβάλλον. Η αναγκαιότητα της αντιμετώπισης της παραπάνω κατάστασης ωθείται από την πληθώρα παιδιών που εγγράφονται στα σχολεία της χώρας, γεγονός που δημιουργεί νέες συνθήκες διαβίωσης μεταξύ παιδιών από πολλές διαφορετικές χώρες (Gibson & RiosRojas, 2006).

6.1 Προσδιορισμός του νεομετανάστη-πρόσφυγα μαθητή

Από τις απαντήσεις που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί στις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν διακρίνεται η ανησυχία και ο προβληματισμός των περισσότερων για το φαινόμενο της νεομετανάστευσης. Αρχικά, επισημαίνεται πως οι προβληματισμοί τους δε διακατέχονται από ρατσιστικά ή εθνικιστικά αισθήματα, αλλά από το γεγονός ότι ο αριθμός των αλλοδαπών παιδιών είναι αρκετά μεγάλος και ότι η αφύπνιση για την ομαλή και επιτυχή τους ενσωμάτωση αποτελεί ένα φαινόμενο που θα έπρεπε να απασχολεί την κοινωνία συνολικά. Με άλλα λόγια, εκφράζουν ανησυχία για τους τρόπους που αυτοί οι πληθυσμοί μπορούν να ενσωματωθούν επιτυχώς στο κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον. Οι ίδιοι στο ερώτημα για το ποια είναι η γνώμη τους για τους νεομετανάστες μαθητές και το πώς κρίνουν την κατάσταση αναφέρουν ενδεικτικά «Εεε...είναι παιδιά που έρχονται από άλλες χώρες και σίγουρα θα επικρατεί το άγχος, ο φόβος για το καινούριο, το άγνωστο...εεε...και πρέπει η προσέγγιση να είναι όσο το δυνατόν πιο θερμή. Πρέπει ο δάσκαλος και γενικότερα όλη η κοινωνία να σταθεί όσο μπορεί πιο κοντά στα παιδιά αυτά και στις οικογένειές τους» ή «Θα έλεγα ότι βιώνουν μια δύσκολη κατάσταση και ότι η κοινωνική τους ενσωμάτωση είναι κάπως δύσκολη και θα πρέπει να συνεργαστούν και η πολιτεία και η κοινωνία αλλά και οι ίδιοι οι νεομετανάστες!».

Οι προς ανάλυση συνεντεύξεις έδειξαν πως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν διδάξει σε διαπολιτισμικά σχολικά περιβάλλοντα, ενώ παράλληλα εξέφρασαν την άποψη ότι το σχολείο αποτελεί την μικροκοινωνία του ευρύτερου περιβάλλοντος μιας χώρας. Σχετικά με το τελευταίο, η πληθώρα των εκπαιδευτικών εξέφρασε την ανησυχία για περιορισμό των αλλοδαπών παιδιών, γεγονός που διαπιστώνεται στο ευρύ κομμάτι των κοινωνιών από τους πολίτες μιας χώρας, χαρακτηριστικά ένας εκπαιδευτικός αναφέρει πως η ένταξή τους μπορεί να επιτευχθεί «Αν

καταπολεμηθούν κάποια κοινωνικά στερεότυπα που υπάρχουν, πιστεύω πως ναι!». Οι περισσότεροι εστίασαν στις αξίες και τις απόψεις που μεταφέρουν τα παιδιά από τις οικογένειές τους χωρίς να θίξουν το ζήτημα της εθνοκεντρικής εκπαίδευσης που συντηρείται εδώ και δεκαετίες στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αφού αρκετοί σχολιάζουν το ρόλο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης όπως «Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικός γιατί αν καλλιεργήσουμε από μικρή ηλικία τη διαπολιτισμική επικοινωνία ανάμεσα στα προσφυγόπουλα και στα ελληνόπουλα σίγουρα θα βοηθήσει στο να γνωρίσουν καλύτερα ο ένας τον πολιτισμό, την κουλτούρα, τα ήθη, τα έθιμα του άλλου και φυσικά να τα αποδεχτούν και να συνυπάρξουν.». Αυτό, ωστόσο, επιδεικνύει πως οι εκπαιδευτικοί που ερωτήθηκαν είναι διατεθειμένοι να βοηθήσουν έμπρακτα σε μια ομαλή ένταξη των αλλοδαπών παιδιών στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς και σε μια αποτελεσματική διδασκαλία και εκπαίδευση αυτών των παιδιών.

Πίνακας 1.Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων- Θεματικός άξονας Α

Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη/πρόσφυγα μαθητή

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	<i>ΠΡΕΚΠ=</i>	Προβληματισμός εκπαιδευτικών	1
	<i>ΕΚΠΑΝΑΝΜ=</i>	Η εκπαίδευση αναφαίρετο δικαίωμα των νεομεταναστών	2
	<i>ΔΥΕΝΣΧ=</i>	Δυσκολία της ένταξής τους στα σχολεία	1
	<i>ΔΥΣΚΑΤ=</i>	Δύσκολη κατάσταση	10
	<i>ΔΥΔΓΝΕΛ=</i>	Δύσκολη αφού δε γνωρίζουν την ελληνική	2
	<i>ΥΠΣΥΠΚΝΜ=</i>	Υποχρεωτική συνεργασία	1

		πολιτείας, κοινωνίας και νεομεταναστών	
	ΛΟΓΥΠ=	Λογική η ύπαρξή τους	2
	ΔΥΕΝΣΣΔ=	Δύσκολη η ενσωμάτωσή τους σε όλες τις δομές	1
	ΑΠΕΝΜΣΚ=	Αποδοχή και ένταξη νεομεταναστών στην κοινωνία μας	2
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	ΘΕΠΡΑΔΚ=	Θερμή προσέγγισή τους από τους δασκάλους και την κοινωνία	5
	ΚΔΑΑΛΜ=	Καμία διάκριση από τους άλλους μαθητές	5
	ΔΣΥΝΜΑΛΜ=	Δυσκολία συνύπαρξης με τους άλλους μαθητές	2
	ΑΠΠΡΓΕΝ=	Απαραίτητη η καλή προετοιμασία για την ένταξή τους	4
	ΑΓΤΡΔΙΑ=	Άγνωστος ο τρόπος διαχείρισής τους	1
	ΑΔΝΜΕΝΕΚ=	Αδιαφορία νεομεταναστών να ενταχθούν στην ελληνική κοινωνία	2
	ΝΜΠΡΓΕΝ=	Προθυμία νεομεταναστών για την ένταξή τους	1
	ΑΔΔΠΑΣΕΜ=	Αδικημένοι λόγω πολέμων και άσχημων εμπειριών	1

6.2 Εκπαιδευτική ένταξη/διαχείριση των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών

Επιπρόσθετα, προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν διαπιστώσει την ανησυχία και το φόβο των νεομεταναστών που διακατέχεται και από αβεβαιότητα για τις δυνατότητές τους σε ένα νέο περιβάλλον και για τις συνθήκες συνύπαρξης σε αυτό. Συγκεκριμένα, αναφέρουν «Εεε...είναι παιδιά που έρχονται από άλλες χώρες και σίγουρα θα επικρατεί το άγχος, ο φόβος για το καινούριο, το άγνωστο...εεε...και πρέπει η προσέγγιση να είναι όσο το δυνατόν πιο θερμή.». Οι δάσκαλοι και οι δασκάλες των προς εξέταση συνεντεύξεων κάνουν λόγο για τη σημαντικότητα του ρόλους τους όχι μόνο στο διδακτικό πλαίσιο, αλλά και στο κοινωνικό, αφού νιώθουν την ευθύνη να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν ορθά φαινόμενα συγκρούσεων που προκύπτουν από ξενοφοβικές τάσεις, αφού «Τις περισσότερες φορές είναι πρόθυμοι να ενταχθούν. Δείχνουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Βέβαια υπάρχουν και εκείνες οι περιπτώσεις που πολύ εύκολα παρασύρονται από το γενικότερο κλίμα που δεν τους αποδέχονται κάποιες φορές και τους αφήνουν στο περιθώριο.». Παράλληλα, τονίζουν το αναφαίρετο δικαίωμα όλων των παιδιών του κόσμου για εκπαίδευση και μόρφωση, αφού δηλώνουν «Όπως είπα και πριν θεωρώ ότι ως μαθητές δεν πρέπει να υφίστανται κάποια διάκριση σε σχέση με τους υπόλοιπους μαθητές της χώρας και...φυσικά είναι αναφαίρετο δικαίωμά τους να ενταχθούν στο δημόσιο σχολικό σύστημα.». Οι εκπαιδευτικοί επικεντρώνονται στο ζήτημα της συζήτησης με τους ημεδαπούς μαθητές σχετικά με τα πολιτισμικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους νέους τους συμμαθητές, ενώ εστίασαν και σε έναν διδακτικό τρόπο που εξισώνει όλα τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των πολιτισμών παγκόσμια.

Ωστόσο, η εμπειρία τους μαρτυρά την πληθώρα αναγκών των νεομεταναστών, ειδικά στο ζήτημα της διδασκαλίας βασικών γνωστικών αντικειμένων όπως είναι η «γλώσσα». Το γλωσσικό ζήτημα αναδύεται ως εξέχον αφού αποτελεί το βασικό εργαλείο επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων και συνεπώς των παιδιών και των συμμαθητών. Όπως αναφέρουν «Παίζει πολύ σημαντικό ρόλο η γλώσσα. Θα μπορούσαμε όμως να επικοινωνήσουμε και να ανταλλάξουμε ιδέες μέσα από τη ζωγραφική και με νοήματα.», «Θα μπορούσαν να υπάρχουν κάποιες επιπλέον ώρες στο σχολείο όπου εξειδικευμένο προσωπικό θα διδάξει την ελληνική γλώσσα στους νεομετανάστες μαθητές.». Ο προσανατολισμός τους τίθεται στην προσπάθεια να ωθήσουν τους γηγενείς μαθητές να αποδεχτούν την γλώσσα προέλευσης των

νεομεταναστών, γιατί με αυτόν τον τρόπο θα αποδεχτούν και πολλά από τα στοιχεία ενός ξένου πολιτισμού. Παράλληλα, η αποδοχή μιας γλώσσας ευνοεί σε ένα φιλικότερο περιβάλλον για όλα τα παιδιά συνολικά. Με άλλα λόγια, η αποδοχή του διαφορετικού επιτρέπει την μεταξύ τους ανταλλαγή γλωσσικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και θρησκευτικών στοιχείων, στοιχείο που συντηρεί μια ήπια συνύπαρξη εντός του σχολικού περιβάλλοντος και κατά συνέπεια εντός μιας ευρύτερης κοινωνίας.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί πως οι εκπαιδευτικοί που δεν είχαν μετεκπαιδευτεί γενικά ή ειδικά –και σχετικά με τη διδασκαλία ειδικής αγωγής και αλλοδαπών παιδιών- εξέφραζαν πιο έντονες ανησυχίες ως προς την αποτελεσματικότητα να αντιμετωπίσουν διαπολιτισμικές τάξεις παρά το γεγονός ότι στηρίζουν την διαπολιτισμική εκπαίδευση. Αυτή η διαπίστωση σχετίζεται άρρηκτα με την έλλειψη μετεκπαίδευσης, αφού πολλοί εκπαιδευτικοί, παρότι το επιθυμούν, αδυνατούν να βρουν τρόπους διδασκαλίας και προσέλευσης των νεομεταναστών εντός των σχολικών τάξεων. Ταυτόχρονα η συντριπτική πλειοψηφία αυτών εξέφρασε θετικές απόψεις για την ύπαρξη δομών εκπαίδευσης προσφύγων, καθώς αισθάνονται πως τα παιδιά εισέρχονται ομαλότερα στην πρωινή ζώνη σε σχέση με τα παιδιά που δεν έχουν περάσει αυτό το προενταξιακό στάδιο εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, γίνεται λόγος «Φυσικά και συμφωνώ. Θεωρώ ότι είναι ένα προ ενταξιακό στάδιο για αυτούς τους μαθητικούς πληθυσμούς που είτε έχουν ελλιπή φοίτηση είτε δεν έχουν φοιτήσει καθόλου είτε έχει περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα από την τελευταία χρονιά που φοίτησαν σε κάποιο σχολείο της χώρα τους. Οπότε μας εξυπηρετεί έτσι ώστε να επιτύχουμε την ομαλότερη σχολιοποίηση αυτών των παιδιών».

Από την άλλη, θεωρητικά έχουν ληφθεί μέτρα από το ελληνικό κράτος για την εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών και προσφύγων, όπως ορίζεται από το Νόμο ΦΕΚ (1996) «Παιδεία των Ομογενών και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση» και από τον ΦΕΚ (2005) που είναι ο μεταναστευτικός νόμος, όπου καθορίζονται τα στάδια και οι ενέργειες που πρέπει να υλοποιούνται με σκοπό την ορθότερη και ομαλότερη ενσωμάτωση των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία. Παρόλα αυτά οι εκπαιδευτικοί κάνουν λόγο για έλλειψη οργάνωσης και δόμησης ενός ορθού προγραμματισμού και σχεδίου που θα είναι ικανό να υποδεχτεί και να αφομοιώσει ομαλά τους πρόσφυγες σε κοινωνικό και εκπαιδευτικό επίπεδο. Εντός του ίδιου πλαισίου κρίνουν πως είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν και να

επαναπροσδιοριστούν οι δομές της εκπαίδευση σχετικά με το ζήτημα των νεομεταναστών στα σχολεία, καθώς με αυτόν τον τρόπο διευκολύνεται και το δικό τους λειτούργημα.

Επιπλέον, έχει αναφερθεί πως πρέπει να δημιουργηθούν και να τεθούν προγράμματα σε λειτουργία που θα καλύπτουν τις ψυχολογικές ανάγκες αυτών των παιδιών, οι οποίες δεν έχουν προκύψει μόνο από την ξαφνική μετανάστευση αλλά και από τις επικρατούσες συνθήκες στην χώρα καταγωγής τους. Η ανάπτυξη και η προστασία της συναισθηματικής νοημοσύνης αναδύεται ως εξέχουσα αφού βοηθά στην κοινωνική θετική εξέλιξη των ικανοτήτων τους και κατ' επέκταση στην κοινωνική και εκπαιδευτική τους ενσωμάτωση. Τα προαναφερθέντα δε φαίνεται να απασχολούν εμπράκτως το ελληνικό κράτος, αφού οι εκπαιδευτικοί τονίζουν το έντονο ψυχολογικό φορτίο που φέρουν οι αλλοδαποί μαθητές και ως εκ τούτου κάνουν λόγο για την αναγκαιότητα μιας θερμής υποδοχής και προσέγγισης των μαθητών αυτών ώστε να βιώσουν αποδοχή, σιγουριά και ασφάλεια από το σχολικό περιβάλλον. Ειδικότερα, επισημαίνεται πως «Θεωρώ ότι είναι αδικημένοι από τους πολέμους, από το όλο σκηνικό που υπάρχει γύρω τους και είναι αναγκασμένα να βιώσουν και φυσικά ο ψυχολογικός τους παράγοντας δεν είναι ο καλύτερος».

Σχετικά με την διαπολιτισμική εκπαίδευση πρέπει να αναφερθεί ότι όλοι ανεξαιρέτως οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν τις θετικές σκέψεις τους για αυτήν, εκφράζοντας και έμπρακτες ενέργειες στις σχολικές τους τάξεις. Οι βασικές αρχές και αξιώματα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης δέχονται αποδοχής των εκπαιδευτικών, καθώς όλοι σχεδόν αναφέρθηκαν στην ψυχολογική και κοινωνική στήριξη των νεομεταναστών, στη διδασκαλία της πολιτισμικής ισότητας και στον περιορισμό εκφράσεων εθνοκεντρικών αντιλήψεων. Στο ίδιο πλαίσιο, κρίνουν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν τα ίδια δικαιώματα και ευκαιρίες όπως είναι αυτό της εκπαίδευσης, και ως εκ τούτου θα εργαστούν υπέρ μιας εκπαίδευσης ίσης προς όλους τους μαθητές. Αρκετά παραδείγματα τονίζουν «Σκοπός της καλλιέργειας της διαπολιτισμικής επικοινωνίας είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων αποτελεσματικής επικοινωνίας, ενθάρρυνση θετικών σχέσεων και συμπεριφορών , καθώς και ενδυνάμωση των παιδιών ώστε να αντιμετωπίσουν κάθε δυσκολία στη ζωή τους.», «Σημαντικότερος γιατί αργότερα θα ενταχθούν και στο ελληνικό σύστημα οπου εκεί εκ των πραγμάτων θα έρθουν σε επαφή και με μαθητές που έχουν μια άλλη κουλτούρα, με τους Έλληνες . Πρέπει να μάθουν να αποδέχονται και τα ίδια το διαφορετικό, να καταλάβουν ότι

όλοι είμαστε διαφορετικοί αλλά έχουμε τα ίδια δικαιώματα και αξίζουμε τον ίδιο σεβασμό. Θεωρώ ότι όταν αυτό θα γίνει μια βιωμένη γνώση θα διευκολυνθούν και στη δική τους ενσωμάτωση στο ελληνικό σχολείο όπου δε θα έρθουν σε επαφή μόνο με Έλληνες μιας και η εισροή είναι μαζική και από διαφορετικές εθνικότητες.».

Πιο αναλυτικά και σχετικά με την εκπαιδευτική διαχείριση για την ένταξη των νεομεταναστών, στο ερώτημα για το αν κρίνουν οι εκπαιδευτικοί πως είναι δυνατή η ενσωμάτωση αυτών των παιδιών όλοι αποκρίθηκαν θετικά, εκφράζοντας όμως τη διευκρίνιση πως πρέπει να δημιουργηθούν κατάλληλες εκπαιδευτικές δομές υποδοχής. Παρά το γεγονός ύπαρξης ΔΥΕΠ –και τις θετικές σκέψεις των δασκάλων για αυτές τις δομές- όπου οι πρόσφυγες λαμβάνουν μια πρώτη επαφή με την ελληνική εκπαίδευση και κοινωνία, οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν την επιθυμία για περαιτέρω ενέργειες όπως η εισαγωγή καταρτισμένων εκπαιδευτικών και μεταφραστών της γλώσσας των προσφύγων. Με αυτόν τον τρόπο οι καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί θα βοηθούσαν και τους ίδιους να διδάξουν αποτελεσματικότερα την ελληνική γλώσσα ως δεύτερη σε αυτά τα παιδιά, όπως αναφέρει ένας εκπαιδευτικός πως «Οπωσδήποτε πρέπει να υπάρξει επιμόρφωση των δασκάλων. Από την πολιτεία θα ζητούσα υποστηρικτικό υλικό και κάποιους μεταφραστές οι οποίοι θα βοηθούσαν στην πρώτη επαφή με τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές έτσι ώστε αυτή η προσπάθεια να είναι επιτυχής!».

Επιπρόσθετα, στο ερώτημα για το ποιοι είναι οι κατάλληλοι άνθρωποι να διδάξουν τους νεομετανάστες, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε πως κρίνει ως καταλληλότερους τους εξειδικευμένους δασκάλους σε ζητήματα εκπαίδευσης μεταναστών. Ωστόσο, δεν έλειψαν οι απόψεις που εξέφραζαν πως οι μαθητές αυτοί μπορούν να εκπαιδευτούν από τους ήδη υπάρχοντες εκπαιδευτικούς, οι οποίοι, όμως, πρέπει να επιμορφωθούν σε νέες πρακτικές εκπαιδευτικών μεθόδων και τρόπων διαχείρισης νεομεταναστών. Συνδυαστικά, αναζητούν την παρουσία εξειδικευμένου προσωπικού, που θα μπορούσε να τους εξοπλίσει με τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να διδάσκουν με επάρκεια όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως γλώσσας και πολιτισμού. Με άλλα λόγια, ακόμα και αν δε διδάσκει εξειδικευμένο και καταρτισμένο προσωπικό, θα πρέπει να διατίθεται στα σχολεία ένας αριθμός ατόμων που θα εκπαιδευαν κατάλληλα τους υπάρχοντες διορισμένους εκπαιδευτικούς με στόχο την αποτελεσματική διδασκαλία και αφομοίωση των προσφύγων εντός της μικροκοινωνίας του σχολείου. Για παράδειγμα, σχολιάζουν πως «Έχει αποδειχτεί ότι

στους ανθρώπους που έχουν κάποια εξοικείωση με τεχνικές διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης γλώσσας τους είναι πιο ευκολο να διδάξουν ίσως γιατί είναι η βιωμένη εμπειρία η οποία έχει εξελιχθεί σε θεωρητική γνώση», «Θα μπορούσαν να υπάρχουν κάποιες επιπλέον ώρες στο σχολείο όπου εξειδικευμένο προσωπικό θα διδάξει την ελληνική γλώσσα στους νεομετανάστες μαθητές.». Παρόλα αυτά, οι εκπαιδευτικοί συναινούν αρχικά σε μια εκπαίδευση που θα ενισχύει την πολιτική και θρησκευτική ετερότητα και συνεπώς συνύπαρξη όλων αυτών των διαφορετικών στοιχείων.

Όπως έχει αναφερθεί συνοπτικά, η έκφραση ξενοφοβικών και στερεοτυπικών συμπεριφορών αποτελεί συχνό φαινόμενο στην ελληνική κοινωνία και κατά συνέπεια εντοπίζεται και στο σχολείο. Η διαχρονική ύπαρξη τέτοιων φαινομένων, πολλές φορές, ενισχύεται όταν οι ξένοι πληθυσμοί είναι ακόμα μεγαλύτεροι. Μαρτυρία μιας εκπαιδευτικού αναφέρει πως τμήμα ΔΥΕΠ χρησιμοποιούσε την αίθουσά της για τα μαθήματα και αρκετά συχνά οι γηγενείς μαθητές εξέφραζαν παράπονα και δηλώσεις πως «μολύνουν» την τάξη τους. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας πραγματικότητας η ερώτηση σχετικά με τον ρόλο του εκπαιδευτικού στην δραστική αντιμετώπιση των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων εκμαίευσε ομόφωνες απαντήσεις. Τέτοια παραδείγματα περιγράφουν πως «Νομίζω πως εμείς οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είμαστε ευέλικτοι. Να μπορούμε να προσαρμοζόμαστε στις διαφορετικές καταστάσεις. Αυτό ακριβώς προσπαθούμε να περάσουμε και στους μαθητές μας. Τους μιλάμε συνέχεια για τη διαφορετικότητα, για το “ξένο” και το ότι δεν είμαστε όλοι ίδιοι αλλά έχουμε τις ίδιες ανάγκες και τα ίδια δικαιώματα», «Όλοι είμαστε δημιουργήματα ενός Θεού. Ο δάσκαλος μέσα και έξω από την τάξη στην καθημερινή του επαφή με τα παιδιά σίγουρα καταπολεμά αυτά τα στερεότυπα . Το έργο του είναι πιο εύκολο όταν έχει σύμμαχό του τους γονείς.».

Οι εκπαιδευτικοί κρίνουν αυτό το κομμάτι ρόλου τους ως ιδιαίτερα σημαντικό και κομβικό, αφού οι ίδιοι αποτελούν πρότυπα στους μαθητές τους και είναι αυτοί που έρχονται σε καθημερινή και άμεση τριβή με αυτούς. Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν στη δυνατότητα που έχουν να διοργανώνουν δράσεις υπέρ της συνύπαρξης διαφορετικών ατόμων, πολιτισμών και θρησκειών στο ίδιο περιβάλλον. Οι δράσεις αυτές πρέπει να εξυπηρετούν τις ανάγκες όλων των παιδιών ανεξαιρέτως, γεγονός που ωθεί στη διαπίστωση ότι πρέπει να πραγματώνονται συζητήσεις ατομικά και συλλογικά με όλους τους μαθητές. Ειδικότερα, «Θεωρώ πως

ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να προωθήσει τη συνεργασία όλων των παιδιών μέσα από ομαδικές δραστηριότητες όπου να συμμετέχουν και οι Έλληνες αλλά και οι πρόσφυγες μαθητές. Επίσης μπορεί να διδάξει σεβασμό απέναντι στη διαφορετικότητα δίνοντας ο ίδιος το παράδειγμα στους μαθητές του.».

Παράλληλα με τα προαναφερθέντα, οι εκπαιδευτικοί κάνουν λόγο για δημιουργία και καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων και ώθηση σε θετικές σχέσεις και συμπεριφορές από όλους προς όλους. Αυτό συνεπάγεται και την κατανόηση του καινούριου περιβάλλοντος από τους νεομετανάστες, το οποίο αποτελεί για αυτούς κάτι καινούριο με άγνωστα για αυτά τα παιδιά πολιτισμικά, κοινωνικά και θρησκευτικά χαρακτηριστικά. Αυτές οι ενέργειες διαπολιτισμικής εκπαίδευσης τίθενται ως βασικός κορμός κοινωνικής ενσωμάτωσης των προσφύγων στο περιβάλλον διαμονής τους, στοιχείο που θα βελτιώσει με τον καιρό την ποιότητα ζωής τους. Όμως, σε αυτήν την περίπτωση οι εκπαιδευτικοί τονίζουν τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει και η κρατική πρακτική σχετικά με την κοινωνική ένταξη αυτών των παιδιών. Επεξηγηματικά, η κρατική μέριμνα πρέπει να διακατέχεται από ορθή ενημέρωση όλων των πολιτών για τους πρόσφυγες με σκοπό την αποδοχή αυτών και όχι μόνο την υποδοχή τους στη χώρα.

Ακόμη, κρίθηκε σημαντικό το ερώτημα εάν κρίνουν οι εκπαιδευτικοί πως οι αλλοδαποί γονείς πρέπει να συμμετέχουν στις σχολικές δραστηριότητες. Οι περισσότεροι αποκρίθηκαν πως μια τέτοια συμμετοχή θα μπορούσε να βοηθήσει στην καλύτερη δυνατή ένταξη των προσφυγόπουλων στα σχολεία, καθώς οι γονείς τους θα γνώριζαν το περιβάλλον εκπαίδευσής τους, ενώ ταυτόχρονα θα γνωρίζονταν οι γονείς μεταξύ τους. Αυτό συγκαταλέγεται στο γενικότερο πλαίσιο αφήγησης βιωμένης εμπειρίας, αφού μόνο εκείνοι μπορούν να μεταδώσουν με ακρίβεια και σαφήνεια την κουλτούρα, τα ήθη και τον πολιτισμό που οι ίδιοι μεταφέρουν. Έτσι, οι άλλοι γονείς θα μπορούν να ενημερωθούν πληρέστερα για τους νέους ανθρώπους και για τις οικογένειες αυτών που συναναστρέφονται τα παιδιά τους και θα κατανοήσουν καλύτερα και τις συνθήκες μετανάστευσής τους. Για παράδειγμα, αναφέρθηκε πως «Ασφαλώς και θα ήταν! Μάλιστα η βιωμένη εμπειρία μας έχει δείξει ότι αυτό ισχύει κιόλας. Στα σχολεία στα οποία είχαμε ενεργή συμμετοχή γονέων μαθητών προσφύγων και στον σύλλογο γονέων έδειχναν ενδιαφέρον για τη διαδικασία μάθησης των παιδιών τους και έρχονταν σε επαφή με τους καθηγητές και τους

διευθυντές των σχολείων τα παιδιά τους είχαν μια πολύ πιο ομαλή ένταξη στο σχολικό σύστημα.». Ωστόσο, μια μικρή μερίδα εκπαιδευτικών δεν παρέλειψε το γεγονός πως πολλοί αλλοδαποί γονείς δεν γνωρίζουν καθόλου την ελληνική γλώσσα, και λόγω αυτού προτείνουν την παρουσία μεταφραστή/διερμηνέα ή την ανοιχτή συζήτηση με κάποιον/α δάσκαλο/α της χώρας προέλευσης των παιδιών που μπορεί να επικοινωνήσει και στην ελληνική γλώσσα, όπως χαρακτηριστικά δηλώθηκε πως «Ναι, θα ήταν σίγουρα πιο ομαλή. Όμως είναι αρκετά δύσκολο να πραγματοποιηθεί αφού ούτε οι γονείς γνωρίζουν τη γλώσσα και τις συνήθειες του ελληνικού σχολείου.»

Πίνακας 2.Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων- Θεματικός άξονας Β

Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών- Προσφύγων Μαθητών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
3. Ένταξη των νεομεταναστών/ προσφύγων μαθητών στο σχολείο	<i>ΔΥΕΝΤ=</i>	Δυνατή η ένταξη	15
	<i>ΔΠΟΘΡΕΤ=</i>	Διακοπή πολιτιστικής και θρησκευτικής ετερότητας	1
	<i>ΣΠΡΟΓΚΡ=</i>	Σωστός προγραμματισμός του κράτους	3
	<i>ΠΡΝΜΑΕΛΜ=</i>	Προσέγγιση νεομεταναστών από Έλληνες μαθητές	1
	<i>ΒΥΠΕΚΠ=</i>	Βοήθεια και υποστήριξη των εκπαιδευτικών	1
	<i>ΕΦΑΛΔΥΕΝ=</i>	Εφικτή αλλά δύσκολη ένταξη	4
	<i>ΔΥΠΡΚΧΡ=</i>	Δυνατή υπό προϋποθέσεις και χρόνο	2

	<i>ΔΗΕΙΤΜ=</i>	Δημιουργία ειδικών τμημάτων	1
	<i>ΠΡΕΠΙΚΑΤ=</i>	Προβλήματα επικοινωνίας και κατανόησης	1
	<i>ΚΠΟΑΚΣΤ=</i>	Καταπολέμηση κοινωνικών στερεοτύπων	1
	<i>ΕΝΠΠΡΖΩ=</i>	Ένταξη προσφύγων στην πρωινή ζώνη	1
	<i>ΑΠΚΥΠΚΡ=</i>	Απαραίτητες οι κατάλληλες υποδομές από το κράτος	5
	<i>ΑΠΕΠΜΕΚΠ=</i>	Απαραίτητη επιμόρφωση εκπαιδευτικών	2
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	<i>ΣΗΥΠΔΥΕΠ=</i>	Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ	19
	<i>ΣΤΕΝΜ=</i>	Σταδιακή ένταξη νεομεταναστών μαθητών	3
	<i>ΟΜΣΧΠΡ=</i>	Ομαλότερη σχολειοποίηση των προσφύγων	4
	<i>ΕΠΚΠΡΚΥΛ=</i>	Επάνδρωση τους με κατάλληλο προσωπικό και υλικό	1
	<i>ΠΡΕΝΠΡΖΩ=</i>	Προτιμότερη η ένταξή τους στην πρωινή ζώνη	3
	<i>ΠΡΣΕΚΠΔ=</i>	Προσαρμογή στην εκπαιδευτική διαδικασία	1
	<i>ΕΜΕΛΓΛ=</i>	Επαφή με την ελληνική γλώσσα	2
	<i>ΨΥΠΡΜ=</i>	Ψυχολογική προετοιμασία μαθητών για μετάβαση σε πρωινή ζώνη	1

5.Διδασκαλία νεομεταναστών- προσφύγων μαθητών	ΕΠΕΚΔΙΑ=	Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπ/ση	7
	ΔΙΕΛΔΑ=	Διδασκαλία από τους Έλληνες δασκάλους	6
	ΓΝΔΙΕΛΞΓΛ=	Εξειδικευμένη γνώση στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας	3
	ΚΓΝΑΓΛ=	Καλή γνώση αγγλικής γλώσσας	1
	ΔΑΠΧΡΕΜΠ=	Διδασκαλία από δασκάλους με πολλά χρόνια εμπειρίας	1
	ΕΚΓΝΞΓΛ=	Εκπαιδευτικοί γνώστες ξένων γλωσσών	5
	ΔΑΓΝΓΛΠΡ=	Δάσκαλοι γνώστες της γλώσσας των προσφύγων	3
	ΕΠΕΚΠ=	Επιμορφωμένοι εκπ/κοί	6
	ΣΥΔΜΚΨΥΧ=	Συνεργασία δασκάλου- κοινωνικού ψυχολόγου	1
	ΕΚΠΥΠΚΑΓ=	Εκπ/κοί με υπομονή και αγάπη	2
6.Ο ρόλος του εκπ/κού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε ‘ξένο’- διαφορετικό	ΚΑΡΟΕΚΠ=	Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού	1
	ΔΗΕΠΙΚΠΕ=	Δημιουργία ενός επικοινωνιακού περιβάλλοντος	2
	ΔΙΑΠΔΙΑ=	Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας	13
	ΔΙΑΞΑΡΚ=	Διδασκαλία αξιών και αρχών της κοινωνίας	3
	ΕΞΕΘΝΜΕ=	Εξάλειψη του εθνικιστικού	1

	μένους	
ΔΡΚΑΤΠΡ=	Δράσεις καταπολέμησης προκαταλήψεων	3
ΕΚΠΠΑΠΡΜΙ=	Ο εκπ/κός παράδειγμα προς μίμηση	2
ΔΡΠΡΟΡΑ=	Δράσεις πρόληψης του ρατσισμού	1
ΚΠΕΚΠΟΙΚ=	Κοινή πορεία εκπ/κού και οικογένειας	4
ΑΙΣΑΣΦΜ=	Αίσθημα ασφάλειας στους μαθητές	1
ΚΜΦΑΣΥΠΑ =	Καταπολέμηση μέσω φιλιαναγνωσίας, συζήτησης και παιχνιδιού	1
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	ΣΥΖΑΝΠΑΡ=	3
	Συζήτηση και ανάγνωση παραμυθιών	
	ΣΥΜΤΔΙΔ=	9
	Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας	
	ΑΝΞΦΜΠΑΙ=	3
	Αντιμετώπιση ξενοφοβίας μέσα από παιχνίδια	
	ΔΥΔΙΑΞΦ=	4
	Δυσκολία διαχείρισης της ξενοφοβίας	
	ΚΔΡΕΚΠ=	4
	Κοινή δράση εκπ/κών	
	ΟΙΚΔΥΔΙΑΞ=	4
	Η οικογένεια δυσκολεύει τη διαχείριση της ξενοφοβίας	
	ΜΠΚΕΖΒΔ=	1
	Μελέτη Περιβάλλοντος & Ε.Ζ βοηθούν στη διαχείρισή της	

8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	ΧΡΠΠΙΑΙΒΙ=	Χρήση παραμυθιών, παιχνιδιών και βίντεο	4
	ΔΙΣΕΥ=	Διδασκαλία για την ισότητα ευκαιριών	1
	ΣΗΜΠΡΟΔΑ=	Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου	7
	ΣΧΜΙΚΓΡΚ=	Σχολείο, μια μικρογραφία της κοινωνίας	2
	ΣΗΣΥΚΡ=	Σημαντική η συμβολή του κράτους και των δήμων	6
	ΚΟΙΕΝΤΚΔΙ=	Κοινωνική ένταξη μαθητών κατά τη διδασκαλία	7
	ΟΡΔΡΕΚΣΧ=	Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου	2
	ΑΝΣΥΜΟΙΚ=	Ανάγκη συνεργασίας με την οικογένεια	1
	ΧΡΒΙΩΠΡΟ=	Χρήση βιωματικών πρότζεκτ	3
	ΟΡΠΙΑΣΑΥ=	Οργάνωση βιωματικών παιχνιδιών στην αυλή	
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	ΒΔΡΑΝΓΜΠ=	Βιωματικές δραστηριότητες με ανταλλαγή γεύσεων, μουσικής και παιχνιδιών	3
	ΕΠΓΡΕΓΝ=	Επίτευξη γρηγορότερης εγκλιμάτισης των νέων	3
	ΟΕΝΣΧΣΥ=	Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα	11
	ΜΑΓΙΕΝ=	Η μάθηση γίνεται ενδιαφέρουσα	2

ΤΡΑΠΠΡΑΠΕΛ=	Τρόπος αποδοχής των προσφύγων από τους Έλληνες	4
ΔΥΟΡΤΕΔΡ=	Δύσκολη η οργάνωση τέτοιων δράσεων	2
ΣΥΓΠΙΑΝΔΡ=	Η συνεργασία εκπ/κού-γονιού-παιδιού ανοίγει νέους δρόμους	4
ΑΓΕΛΓΛ=	Άγνοια ελληνικής γλώσσας	6
ΑΠΓΟΑΠΣΧ=	Αποστασιοποιημένοι οι πρόσφυγες γονείς από το σχολείο	1
ΕΚΕΛΓΛΠΡΓ=	Εκμάθηση ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες γονείς	4
ΠΙΟΜΕΝ=	Πιθανή η ομαλότερη ένταξη	5

6.3 Διδακτικές τεχνικές

Περνώντας στο μέρος των ερωτήσεων που σχετίζονται με τις διδακτικές πρακτικές των ερωτηθέντων δασκάλων, η πρώτη αφορούσε την προσαρμογή της διδασκαλίας τους ανάλογα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί απάντησαν θετικά και μονολεκτικά, αλλά κάποιοι πρόσθεσαν στη θετική τους απάντηση πως η διδασκαλία προσαρμόζεται πάντα και ανεξαιρέτως αναλογικά με τις ανάγκες των μαθητών/τριών τους είτε πρόκειται για πρόσφυγες είτε για ΑΜΕΑ είτε για παιδιά μη τυπικής ανάπτυξης. Θεωρούν, δηλαδή, βασικό κομμάτι της διδασκαλίας τους να ενεργούν παράλληλα με τις ανάγκες των μαθητών τους.

Σχετικά, όμως, με τους νεομετανάστες, οι εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν αν χρησιμοποιούν συγκεκριμένες τεχνικές εκμάθησης των γνωστικών αντικειμένων στα διαπολιτισμικά τμήματα και ποιες είναι αυτές. Συγκεντρωτικά αναφέρουν πως υιοθετούν μια ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, ωθώντας τα παιδιά στην υλοποίηση ομαδικών εργασιών όπου οι μαθητές από διάφορες χώρες θα συνεργάζονται με

βασικό στοιχείο την αλληλοβοήθεια. Γενικά, κρίνουν πως οι μέθοδοι εργασιών/projects βοηθούν τους αλλοδαπούς μαθητές να έρχονται σε επαφή με την καθημερινή ελληνική γλώσσα, κάτι που θα ευνοήσει τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και εν συνεχεία τις γνωστικές τους επιδόσεις. Παράλληλα, τα διδακτέα κείμενα που επιλέγονται από τους καθηγητές σε ένα πιο ευρύ διδακτικό πλαίσιο περιλαμβάνουν διαπολιτισμικές προσεγγίσεις (βλ.: «Το Ταξίδι της Χαλιμά»), τα οποία παράλληλα με βιωματικές εργασίες προσαρμοσμένες σε ποικίλους πολιτισμούς αναδύουν αναγνώριση και κατανόηση της διαφορετικότητας. Αρκετοί έκαναν λόγο για χρήση διαδραστικών πινάκων στους οποίους θα προβάλλονται αποσπάσματα κειμένων, παραμυθιών και βίντεο που ωθούν στην ένταξη των παιδιών και στην αποδοχή των ατομικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών τους.

Άλλες διδακτικές πρακτικές που προτάθηκαν από τους εκπαιδευτικούς αφορούσαν μια διδασκαλία με πιο απλοποιημένη χρήση της ελληνικής γλώσσας μέσω της έκφρασης βασικών δομών και κατάλληλου λεξιλογίου, που θα είναι εύληπτο για όλα τα παιδιά. Συμπληρωματικά για αυτό, επισήμαναν τη σημαντικότητα της επανάληψης των διδακτέων φαινομένων, την αδιάκοπη επεξήγηση και την ώθηση σε καθημερινά γλωσσικά πρότυπα που θα ευνοούν τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών. Στο ίδιο πλαίσιο, τονίστηκε η ένταξη του παιχνιδιού κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, που θα στοχεύει στην εκμάθηση στερεοτυπικών ελληνικών εκφράσεων όπως χρησιμοποιούνται σε φυσικά περιβάλλοντα λόγου, ενώ κρίνεται ως απαραίτητη η επαφή με τη γλώσσα σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα ώστε να υλοποιείται μια παράλληλη προσπάθεια ανάπτυξης της γλωσσικής εκμάθησης.

Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα των παραπάνω δηλώσεων αποτελούν «θα χρησιμοποιούσα τεχνικές οι οποίες συνήθως προσφέρονται για τη διδασκαλία ελληνικών ως δεύτερης ξένης γλώσσας οι οποίες κατά τη γνώμη μου δε διαφέρουν κατά πολύ από αυτές που χρησιμοποιούμε γενικότερα. Γιατί αν αναλύσουμε λίγο την κατάσταση αυτών των παιδιών βλέπουμε ότι είναι ίδιες οι ανάγκες τους με μικρές διαφοροποιήσεις...στη βάση είναι ίδιες οι ανάγκες τους με τα άλλα παιδάκια κυρίως στο δημοτικό. Θα προσπαθούσα να απολοποιώ το κείμενο έτσι ώστε να γίνεται κατανοητό σε αυτούς τους μαθητές. Θα προσπαθούσα να χρησιμοποιήσω βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας. Να αντλήσω από το γνωστικό υπόβαθρο αυτών των μαθητών και πάνω σε αυτόν να πατήσω για να διδάξω τη νέα γνώση. Με αυτόν τον τρόπο θα κατάφερα να κερδίσω το ενδιαφέρον τους και να τους εμπλέξω στη μαθησιακή

διαδασία.»), «Θα χρησιμοποιούσα τον διαδραστικό πίνακα, δείχνοντάς τους κάποια βιντεάκια και επίσης πολλές φορές έχει αποδειχτεί χρήσιμο το παιχνίδι. Μέσα από δράσεις με παιγνιώδη περιεχόμενο προσπαθούμε να διδάξουμε τα παιδιά αυτά που δε γνωρίζουν τη γλώσσα.»), «Θα δούλευα αρχικά πολύ με την εικόνα και με τις κινήσεις, τη γλώσσα του σώματος. Ίσως με τη ζωγραφική, με τη μέθοδο πρότζεκτ ή κάποια βίντεο.»).

Στις ερωτήσεις σχετικά με την πληρότητα και την επάρκεια των υπαρχόντων σχολικών εγχειριδίων, καθώς και για τη διαχείριση παιδιών που δεν γνωρίζουν καθόλου την ελληνική γλώσσα, οι εκπαιδευτικοί στο πρώτο ερώτημα απάντησαν πως τα εγχειρίδια δεν επαρκούν ούτε για τους Έλληνες μαθητές πόσο μάλλον για τους πρόσφυγες. Συγκεκριμένα, αναφέρουν πως «Τα παιδιά μαθαίνουν πολύ εύκολα και την ώρα της διδασκαλίας, στα διαλείμματα και στις κοινωνικές υποχρεώσεις όποτε αν οι πρόσφυγες μαθητές ενταχθούν στην πρωινή ζώνη και στην κοινωνία και συμμετέχουν στις δραστηριότητες μαζί με τα ελληνόπουλα θα μάθουν τη γλώσσα» και πως το διδακτικό υλικό χρειάζεται αναβάθμιση και επαναπροσδιορισμό για να προσαρμοστεί στα τρέχοντα κοινωνικά και εκπαιδευτικά δεδομένα της σύγχρονης Ελλάδας. Σχετικά με τους μαθητές που δεν γνωρίζουν καθόλου την ελληνική γλώσσα οι δάσκαλοι/ες εξέφρασαν τις δυσκολίες που ενέχει μια τέτοια διδασκαλία, αλλά τόνισαν πως τα παιδιά όλου του κόσμου λειτουργούν σαν «σφουγγάρια», εννοώντας πως μπορεί να καταναλωθεί περισσότερος χρόνος εκμάθησης αλλά εν τέλει θα καταφέρουν να κατακτήσουν τις βασικές δομές και τα σχήματα της ελληνικής γλώσσας. Για παράδειγμα, «Τα παιδιά είναι σαν τα σφουγγάρια ρουφάνε οτιδήποτε καινούριο αρκεί να το θέλουν. Πρόσφυγες μαθητές που έχουν ίδια ηλικία και μπήκαν στο ελληνικό σχολείο μαζί ο ένας ήδη επικοινωνεί ενώ ο άλλος δεν αντιλαμβάνεται ούτε απλά νοήματα. Ο δάσκαλος προσπαθεί αλλά χρειάζεται και η θέληση του καθενός μαθητή.»). Συμπληρωματικά με αυτό, ανέφεραν πως χρησιμοποιούν πολλές εικόνες και βίντεο για την εκμάθηση της αλφαβήτου σε τέτοιους μαθητές, που φαίνεται να αποδίδει ως διδακτική μέθοδος. Ωστόσο, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών επικεντρώθηκε στην αναγκαιότητα αύξησης του διαθέσιμου χρονικού ορίου διδασκαλίας, ούτως ώστε τα παιδιά να αφομοιώνουν και να κατακτούν όσα διδάσκονται.

Πίνακας 3.Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων- Θεματικός άξονας Γ

Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές πρακτικές			
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	<i>ΔΥΣΠΡΟ=</i>	Δύσκολη η προσαρμογή	4
	<i>ΑΠΡΕΠΑΙ=</i>	Απαραίτητη η προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία	8
	<i>ΔΙΕΑΝΚΜ=</i>	Διερεύνηση αναγκών καθενός μαθητή	5
	<i>ΥΠΔΑΠΡΔΙ=</i>	Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας	7
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες -πρόσφυγες μαθητές	<i>ΔΙΕΛΦΡΚΧ=</i>	Διδασκαλία ελληνικών φράσεων καθημερινής χρησιμότητας	6
	<i>ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=</i>	Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων	8
	<i>ΔΙΕΛΑΜΒ=</i>	Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με βιντεοπαρουσίαση	5
	<i>ΔΙΕΛΒΙΜΕΘ=</i>	Διδασκαλία ελληνικών ως ξένης γλώσσας με βιωματικές μεθόδους	3
	<i>ΓΝΥΠΣΥΝΓΝ=</i>	Άντληση γνωστικού υποβάθρου και συνέχιση στη νέα γνώση	3
	<i>ΔΗΟΠΕΔΙ=</i>	Δημιουργία οικείου	6

		περιβάλλοντος και έπειτα διδασκαλία	
	ΟΜΣΥΔΙ=	Ομαδοσυνεργατικές διδασκαλίες	2
	ΕΞΑΤΔΙΔ=	Εξατομικευμένη διδασκαλία	2
	ΜΕΘΠΡΟ=	Μέθοδος πρότζεκτ	3
	ΔΙΜΖΩΚΣΚ=	Διδασκαλία μέσα από τη ζωγραφική και τα σκίτσα	3
	ΔΤΠΑΙΜΣΤΑΥ=	Διδακτικές τεχνικές παιγνιώδους μορφής στην τάξη και την αυλή	4
	ΧΡΔΙΑΔΡΠ=	Χρήση διαδραστικού πίνακα	3
	ΧΡΒΠΡΑΣ=	Χρήση βιβλίων με προγραφικές ασκήσεις	1
	ΧΡΛΔΗΚΕ=	Χρήση λεξικού και δημιουργία κώδικα επικοινωνίας	1
	ΑΠΛΠΓΛ=	Απλοποίηση της γλώσσας	2
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών -προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	ΜΧΡΣΧΕΓ=	Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια	9
	ΜΒΓΜΑΜΔΥ=	Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης	15
	ΑΝΕΞΔΙΥΛ=	Ανάγκη για εξειδικευμένο διδακτικό υλικό	1
	ΔΧΡΒΔΥ=	Δύσκολη χρήση των βιβλίων ΔΥΕΠ	1
	ΑΠΑΝΣΧΕΓ=	Απαραίτητη αναπροσαρμογή των σχολικών εγχειριδίων	1
	ΒΣΧΕΓΜΔ==	Βοηθητικά τα σχολικά εγχειρίδια για μαθητές με δυσκολίες μάθησης	1

13.Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	ΣΥΠΡΣΟΜ=	Συμμετοχή των προσφύγων σε όλα τα μαθήματα	2
	ΕΚΕΛΕΚΣΧ=	Εκμάθηση ελληνικών και εκτός σχολικού πλαισίου	5
	ΕΞΕΛΓΛΕΚΠ=	Εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα μέσα από το εκπαιδευτικό παιχνίδι	4
	ΕΝΕΤΕΣΤ=	Ένταξη σε ειδικά τμήματα και έπειτα στην τάξη	4
	ΧΡΛΕΤΓΛ=	Χρήση λεξικού της γλώσσας τους	3
	ΕΝΠΡΛΟ=	Ενίσχυση προφορικού λόγου	6
	ΠΡΤΜΥΠ=	Προβολή ταινιών με υπότιτλους	2
	ΕΝΜΟΜΔΡ=	Ένταξη μαθητών σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες	5
	ΔΙΕΛΕΠΔΑ=	Διδασκαλία ελληνικών από επιμορφωμένους δασκάλους	2
ΑΠΘΕΜ=	Απαραίτητη η θέληση των μαθητών	2	
ΕΠΜΝΟΕΙ=	Επικοινωνία μέσω νοημάτων και εικόνων	6	

14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	ΑΝΕΞΠΡ=	Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό	14
	ΔΙΔΕΠΔΑ=	Διδασκαλία από επιμορφωμένους δασκάλους	2
	ΑΝΕΠΥΠΕΚ=	Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού	9
	ΔΙΠΡΑΦΙ=	Διδασκαλία προσφύγων από φιλόλογους	1
	ΑΠΕΚΓΝΠΓΛ=	Απαραίτητοι εκπ/κοί γνώστες πολλών γλωσσών	1
	ΔΙΑΔΑΔΣΧ=	Διδασκαλία από τους δασκάλους του δημοσίου σχολείου	6
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	ΧΡΕΠΥΛ=	Χρήση εποπτικού υλικού	5
	ΣΥΕΠΓΛΠΡ=	Συχνή επανάληψη γλωσσικών προτύπων	2
	ΕΞΜΣΤΕΚ=	Εξοικείωση με στερεότυπες εκφράσεις	2
	ΕΞΜΕΚΠΠ=	Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι	7
	ΕΝΜΣΕΙΤΜ=	Ένταξη μαθητών σε ειδικά τμήματα	3
	ΒΙΔΡΑ=	Βιωματικές δραστηριότητες	5
	ΕΝΠΡΛ=	Ενίσχυση προφορικού λόγου	7
	ΣΥΜΕΞΔΡ=	Συμμετοχή μαθητών σε εξωσχολικές δραστηριότητες	2
	ΣΥΕΜΕΛΜ=	Συχνή επαφή με Έλληνες μαθητές	5
ΔΗΒΓΔΙΠΡΜ=	Δημιουργία βιβλίων για τη	2	

		διδασκαλία προσφύγων μαθητών	
	ΧΡΥΠΙ=	Χρήση των υπολογιστών	1
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	ΕΝΘΣΧΣΥ=	Ενθάρρυνση θετικών σχέσεων & συμπεριφορών	2
	ΑΝΔΥΖ=	Αντιμετώπιση δυσκολιών της ζωής	1
	ΔΙΕΝΠΡ=	Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων	9
	ΑΠΣΕΔΙ=	Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό	13
	ΣΥΠΙΑΔΙΕΘ=	Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων	7
	ΑΙΑΣΦ=	Αίσθημα ασφάλειας	4
	ΑΝΤΣΥΚΟ=	Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας	8

6.4 Ζητήματα επιμόρφωσης

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικό είναι ότι οι εκπαιδευτικοί στην ερώτηση για το αν είναι ή νιώθουν προετοιμασμένοι για μια τέτοια ενσωμάτωση απάντησαν πως ενώ θα το ήθελαν πολύ δε νιώθουν ότι είναι λόγω της ανεπαρκούς πληροφόρησης και κατάρτισης. Οι εκπαιδευτικοί, όμως, που έκριναν ότι μπορούν στηρίχτηκαν στην αγάπη και την βαθιά πεποίθησή τους να μορφώσουν όλα τα παιδιά της εκάστοτε σχολικής τάξης. Τα παραπάνω οδήγησαν εύλογα στην απάντηση ότι χρειάζονται περαιτέρω επιμόρφωση στα σχολεία, όταν ερωτήθηκαν τι ζητούν από την πολιτεία. Μερικοί από αυτούς διευκρίνισαν πως η πολιτεία δεν έχει αντιμετωπίσει ριζικά πολλά γενικότερα προβλήματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και κατ' επέκταση έχει επέλθει η στιγμή που πρέπει να τα αντιμετωπίσει καθολικά και παράλληλα. Από αυτό προκύπτει η διαπίστωση πως οι εκπαιδευτικοί αναζητούν καλύτερες συνθήκες εκμάθησης και εκπαίδευσης για όλους τους μαθητές ανεξαιρέτως.

Πιο συγκεκριμένα, επιζητούν σεμινάρια κατάρτισης για διδασκαλία των προσφύγων και τόνισαν την επιμόρφωσή τους σε πρακτικές μεθόδους και όχι θεωρητικές. Αυτό επιδεικνύει την οπτική πως η θεωρητική γνώση των εκπαιδευτικών δεν αρκεί για να βοηθηθούν επαρκώς οι αλλοδαποί μαθητές και χρειάζονται πρακτικά εφόδια και μέσα για να δημιουργήσουν ορθές συνθήκες εκπαίδευσης και ένταξης. Επιπλέον, πρότειναν αλλαγές στο υπάρχον διδακτικό υλικό, το οποίο πρέπει να αναδιαμορφωθεί ή να ενισχυθεί με διδακτικούς τρόπους που θα ευνοούν την εκπαίδευση των μεταναστών στα γνωστικά αντικείμενα εκπαίδευσης. Εξίσου σημαντική αναδύεται η συστηματική και σταθερή επιμόρφωση, καθώς οι κοινωνικές και οι εκπαιδευτικές ενέχουν αδιάκοπες μεταβολές, οπότε μερικά σεμινάρια δεν αρκούν για να νιώσουν επαρκείς οι δάσκαλοι/ες ώστε να διδάξουν και εκπαιδεύσουν αυτά τα παιδιά σε γνωστικό και κοινωνικό επίπεδο.

Τέτοιες δηλώσεις εκφράστηκαν από τους εκπαιδευτικούς όπως «Είναι αναγκαία η επιμόρφωση των δασκάλων! Από την πολιτεία θα ζητούσαμε καινούρια αναλυτικά προγράμματα, επιμόρφωση όλων των εκπ/κων και περισσότερο επιστημονικό προσωπικό.», «Ναι, θεωρώ απαραίτητη την επιμόρφωση των δασκάλων. Πιστεύω ότι πρέπει να γίνουν κάποια σεμινάρια σε πρώτη φάση για να μάθουν πως να διαχειρίζονται τα συγκεκριμένα παιδιά και έπειτα ο κάθε δάσκαλος να αναζητά μόνος του τρόπους που θα τον βοηθήσουν», «Είναι τεράστιο το ζήτημα της επιμόρφωσης των δασκάλων. Πιστεύω ότι θα έπρεπε να γίνεται σε συστηματική και σταθερή βάση. Ειδικά για μια εμπειρία όπως το προσφυγικό που είναι σχετικά πρωτόγνωρη για τα ελληνικά δεδομένα όσον αφορά τη μαζικότητα που το αντιμετωπίζουμε τώρα. Διότι σαν εμπειρία την είχαμε και στο παρελθόν. Αλλά σε αυτή την περίπτωση είναι διαφορετικά αφού έχουμε μαζική εισροή μεταναστών από πολλές διαφορετικές χώρες με πολλές διαφορετικές κουλτούρες. Από την πολιτεία θα ζητούσα περισσότερα τέτοια προγράμματα επιμόρφωσης σε σταθερή βάση που θα αποσκοπούν στη στήριξη του εκπαιδευτικού και τη γνωστική και την ψυχολογική».

Πίνακας 4.Κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση των συνεντεύξεων- Θεματικός άξονας Δ

Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα επιμόρφωσης			
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
17. Αναγκαιότητα Επιμόρφωσης	ΑΠΕΠΕΚ=	Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών	8
	ΑΝΚΑΕΚΑΠ=	Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία	16
	ΕΠΔΑΣΤΑΒ=	Επιμόρφωση δασκάλων σε σταθερή βάση	5
	ΣΕΓΝΨΥΣΤ=	Σεμινάρια γνωστικής και ψυχολογικής στήριξης	3
	ΠΑΠΡΣΕΜ=	Παρακολούθηση πρακτικών σεμιναρίων	5

7. Συζήτηση - Συμπεράσματα

Από την παρούσα εργασία προκύπτει ότι η εκπαίδευση όλων των μαθητών στοχεύει στην ενίσχυση μιας διαπολιτισμικής φιλοσοφίας, ώστε να ανταποκρίνονται με επάρκεια στις σύγχρονες διαμορφωμένες καταστάσεις σε παγκόσμιο κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο (Μάρκου, 1996). Αυτό το στοιχείο προκύπτει και από τις συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών, οι οποίοι κρίνουν πως αυτό το στοιχείο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την κοινωνική ένταξη και συνύπαρξη όλων των παιδιών στην κοινωνία. Όπως προκύπτει και από τους ερωτηθέντες, κρίνονται σημαντικές οι συζητήσεις μεταξύ των μαθητών και των δασκάλων, οι οποίες θα ωθούν τα παιδιά σε εξάλειψη των προκαταλήψεων και του φόβου απέναντι στο «διαφορετικό» (Auernheimer, 2009), προωθώντας την άποψη των ίσων δικαιωμάτων και ευκαιριών μεταξύ όλων των ανθρώπων (Δαμανάκης, 1997).

Η ανάλυση των δεδομένων συντελούν στην θεωρητική άποψη ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι η πιο ορθή πολιτική αντιμετώπισης προβλημάτων εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος (Σκλάβου, 2004). Ανάμεσα σε ποικίλα μοντέλα όπως είναι το αφομοιωτικό, το μοντέλο ενσωμάτωσης, το πολυπολιτισμικό και το αντιρατσιστικό, η θεωρία αλλά και το πρακτικό μέρος αυτής της μελέτης έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί τάσσονται υπέρ του διαπολιτισμικού μοντέλου. Η ορθότητα αυτού του τρόπου εκπαίδευσης έγκειται στο γεγονός ότι υπάρχει μια αμοιβαία ανταλλαγή και αποδοχή πολιτισμικών στοιχείων από όλους τους τόπους καταγωγής των μαθητών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα καλύτερες συνθήκες υποδοχής, αποδοχής και ένταξης των πολιτισμικών και ατομικών χαρακτηριστικών των γηγενών και των αλλοδαπών (Σκλάβου, 2004). Φυσικά, προκύπτει πως η κάθε χώρα υποδοχής διακατέχεται από διαφορετικά χαρακτηριστικά τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωση μιας εκπαιδευτικής φιλοσοφίας και πρακτικής (Νικολάου, 2000). Αυτός είναι και ο λόγος που παρατηρήθηκαν πολλές ευφάνταστες, πέραν των προτεινόμενων, μέθοδοι εκμάθησης των προσφύγων από τους ερωτηθέντες καθηγητές.

Το πρακτικό μέρος της εργασίας αποκάλυψε την αναγνώριση και την κατανόηση των εκπαιδευτικών ότι οι κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνθήκες έχουν μεταβληθεί, καθώς χαρακτηρίζονται από έντονη ετερότητα. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν την αξία όλων των πολιτισμών και την ώθηση αναγνώρισης αυτής από όλους τους μαθητές, στοιχεία που οδηγούν στις αναγκαίες μεταβολές που πρέπει να υλοποιήσει

το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Κούτιβα, 2009). Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο δείγμα δείχνουν να κατανοούν πλήρως τον πολυπαραγοντικό ρόλο τους εντός της σχολικής τάξης και είναι διατεθειμένοι να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν όλα τα αναδυόμενα προβλήματα που παρουσιάζονται σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Επιπλέον, στοχεύουν στην προστασία και ενίσχυση της συναισθηματικής νοημοσύνης των μαθητών με στόχο την κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη (Νικολάου, 2000).

Οι δάσκαλοι/ες έδειξαν την θέληση και την επιθυμία να επιμορφωθούν σε νέες εκσυγχρονισμένες μεθόδους διδασκαλίας, οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις τρέχουσες ανάγκες των παιδιών μέσω ενός πολυπολιτισμικού πλαισίου. Οι θεωρητικές προτάσεις για περαιτέρω κατάρτιση και εκπαίδευση των δασκάλων στα νέα δεδομένα και τις καινούριες απαιτήσεις εκπαίδευσης γηγενών και αλλοδαπών παιδιών (Ευαγγέλου & Παλαιολόγου, 2007) επιβεβαιώνονται και από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Συγκεκριμένα, προκύπτει και από τους έμπειρους και από τους νέους εκπαιδευτικούς ότι επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν και να εφοπλιστούν με νέες γνώσεις που θα τους καταστήσουν ικανότερους στο επάγγελμά τους και θα μπορούν να προσφέρουν ένα παιδαγωγικό και υγιές κλίμα διδασκαλίας και εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά καθολικά. Άλλες έρευνες, ωστόσο, επιδεικνύουν την απροθυμία των εκπαιδευτικών να καταρτιστούν (Μαντζανίδου, 2009), ενώ άλλοι εκπαιδευτικοί εκφράζουν την ανάγκη και τη σημαντικότητα επιμόρφωσής τους (Μάγος & Πρέντζα, 2009· Μαντζανίδου, 2009).

Ακόμη, η θεωρητική σκέψη για τη δημιουργία προγραμμάτων επιμόρφωσης που θα περιλαμβάνουν πρακτικούς τρόπους εκπαίδευσης προσφύγων (Coelho, 2007) επιζητούνται και από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έκαναν λόγο για έλλειψη πρακτικών λύσεων και μεθόδων διδασκαλίας τέτοιων διαπολιτισμικών σχολικών τάξεων. Συμπερασματικά, κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία ενός περιβάλλοντος ασφάλειας, αλληλοσεβασμού και αλληλοκατανόησης, μέσα στο οποίο οι μαθητές θα αντιμετωπίζονται ισότιμα ως προς τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις ευκαιρίες που τους δίνονται. Αυτές οι πρακτικές οδηγούν στη διαπίστωση που προκύπτει και θεωρητικά και πρακτικά πως τα παιδιά θα εξοπλιστούν με όλα τα απαραίτητα εφόδια να ενταχθούν πλήρως στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και εν συνεχεία στο κοινωνικό. Ο στόχος των εκπαιδευτικών και του συστήματος γενικά πρέπει να αφορά σε μια κοινή και ισότιμη αποδοχή όλων των πολιτισμών. Αυτό

συνεπάγεται πως οι γηγενείς πρέπει να αποδέχονται τους ξένους πολιτισμούς και οι πρόσφυγες τον πολιτισμό και τα χαρακτηριστικά της χώρας στην οποία διαμένουν.

Επιπρόσθετα, η ανάλυση των απαντήσεων των εκπαιδευτικών επέδειξαν τα λειτουργικά και έμπρακτα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα σύγχρονα ελληνικά σχολεία. Παρόλα αυτά, προέκυψε μια συνολική θέληση να εκπαιδεύσουν τους πρόσφυγες με τους καλύτερους δυνατούς τρόπους, χρησιμοποιώντας και την προσωπική τους φαντασία. Ως εκ τούτου, φάνηκαν αισιόδοξοι για την εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών στο ελληνικό σχολείο, τονίζοντας, ωστόσο, την ανάγκη για βοήθεια από εξειδικευμένο προσωπικό. Από το σύνολο των απαντήσεων προέκυψε ότι κρίνουν σημαντική τη συμβολή των φιλολόγων, των μεταφραστών και των δασκάλων της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Αυτή η συμβολή δε σχετίζεται απαραίτητα με την έναρξη διδασκαλίας προσφύγων από αυτές τις ειδικότητες, αλλά αφορά στην επιμόρφωση και την κατεύθυνση των υπαρχόντων δασκάλων από τα άτομα αυτών των γνωστικών τομέων.

Σημειώνεται, επίσης, πως οι εκπαιδευτικοί που δεν έχουν μετεκπαιδευτεί – ενώ είναι εν ενεργεία πάνω από δέκα (10) χρόνια- εκφράζουν πιο έντονους προβληματισμούς για την εκπαίδευση και την ένταξη αυτών των παιδιών στην πρωινή ζώνη των σχολικών τμημάτων. Από αυτό συμπεραίνεται ότι η ενημέρωση και η επιμόρφωση των καθηγητών αποτελεί φλέγον ζήτημα, το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα από το κράτος. Αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί που είχαν πραγματοποιήσει κάποιο ή περισσότερα μεταπτυχιακά διπλώματα επέδειξαν πιο αισιόδοξοι στάση για την επιτυχία της εκπαιδευτικής ένταξης και μόρφωσης των νεομεταναστών, στοιχείο που επισημαίνεται και από τους Youngs & Youngs (2001). Τέλος, το θεωρητικό πλαίσιο καθώς και το πρακτικό μέρος της παρούσας εργασίας ανέδειξαν τον εξαιρετικά σύνθετο ρόλο που αναλαμβάνουν οι δάσκαλοι σε μια τέτοια μορφή εκπαίδευσης. Δηλαδή, το γεγονός ότι πρέπει να διαχειριστούν ορθά και αποτελεσματικά τους μαθητές –αλλοδαπούς και γηγενείς-, τους γονείς, τις συμπεριφορές αυτών αλλά και τις ψυχολογικές διακυμάνσεις των παιδιών παράλληλα με τη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων τους ωθεί στο αίτημα για αύξηση του διδακτέου χρόνου με στόχο την αποτελεσματικότερη διδασκαλία και μόρφωση των παιδιών σε σχολικό και κοινωνικό επίπεδο.

Τέλος, το παρόν δείγμα εκπαιδευτικών επέδειξε ότι επιθυμεί τη συνεργασία με τους γονείς ως προς τη γνωριμία τους με το εκπαιδευτικό περιβάλλον των παιδιών

τους και κρίνουν ότι η καλή συνεργασία με τους γονείς θα ωθήσει τους μαθητές σε μια πιο ομαλή και υγιή ένταξη. Αυτό το πόρισμα έρχεται σε αντίθεση με άλλες έρευνες που καταλήγουν πως οι εκπαιδευτικοί δεν επιθυμούν να συνεργαστούν με τους γονείς των μεταναστών μαθητών, καθώς τους θεωρούν ανεπαρκείς να κατανοήσουν και να διαχειριστούν ζητήματα εκπαιδευτικής διαδικασίας (Gestwicki, 2000· Portes & Rumbaut, 2006). Επιπλέον, η παρούσα μελέτη καταλήγει στο γεγονός ότι ενώ οι εκπαιδευτικοί προτείνουν τη χρήση της γλώσσας στόχου στο οικογενειακό περιβάλλον δεν τίθενται υπέρ της αποκοπής των παιδιών από τη μητρική τους και κατ' επέκταση της αφομοίωσής της από την Γ2, αποτέλεσμα που συγκρούεται με άλλες έρευνες (Karabenick & Clemens Noda, 2004· Μάγος & Πρέντζα, 2009).

Οι πιο πρόσφατες έρευνες που έχουν υλοποιηθεί καταλήγουν πως οι απόψεις των εκπαιδευτικών για το ζήτημα της εκπαιδευτικής ένταξης των νεομεταναστών και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης τείνει σε θετικές αλλαγές (Τσολακίδου, 2018). Με την πάροδο των ετών οι εκπαιδευτικοί φαίνονται να είναι πιο θετικοί απέναντι στις νέες μορφές διδασκαλίας και θεωρούν πως είναι πλέον εφικτή η εκπαίδευση τέτοιων μαθητών (Αβραμίδου και άλλοι, 2012). Ωστόσο, εστιάζουν στο ζήτημα της γλώσσας και κρίνουν πως είναι το πιο σημαντικό για την επιτυχή ένταξη των μαθητών προσφύγων (Τσολακίδου, 2005). Ευρήματα που αφορούν στη στάση των εκπαιδευτικών, η οποία φαίνεται να είναι θετικότερη σε αυτούς που έχουν υλοποιήσει περαιτέρω σπουδές επιβεβαιώνονται και από τους Αγγελοπούλου & Μάνεσης (2017α). Επιπλέον, οι απόψεις για έλλειψη διαπολιτισμικής επάρκειας και η ανάγκη για επιμόρφωση επιβεβαιώνεται και από τους Βεργίδη (2012), Μητροπούλου και άλλοι (2017), Μαμασίδου (2016-2017), Μητακίδου & Δανηλίδου (2007).

7.1 Περιορισμοί Έρευνας

Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητο να επισημανθεί ότι η παρούσα ερευνητική εργασία έχει σαφείς περιορισμούς. Συγκεκριμένα, η συζήτηση, καθώς και τα συμπεράσματα που θα ακολουθήσουν δεν γενικεύονται στο σύνολο των εκπαιδευτικών, αλλά αφορούν στην υπό μελέτη περίπτωση. Για να συναχθούν καθολικά συμπεράσματα είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν μεγαλύτερης ευρύτητας έρευνας οι οποίες να καλύπτουν το σύνολο των εκπαιδευτικών. Κάτι τέτοιο, φυσικά, δεν ανήκε ούτε στους στόχους ούτε στις προϋποθέσεις της παρούσας εργασίας.

7.2 Θέματα Δεοντολογίας

Σχετικά με τις συνεντεύξεις και τους συμμετέχοντες, κινηθήκαμε σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες δεοντολογίας και ηθικής, όπου η εκούσια και ενήμερη συγκατάθεση των συμμετεχόντων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διεξαγωγή κάθε έρευνας. Ως εκ τούτου ζητήσαμε τη συγκατάθεση και τη συναίνεση των ατόμων για συμμετοχή στην έρευνα, αφού ενημερώθηκαν επαρκώς για την έρευνα, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Τέλος, ενημερώθηκαν για το ότι θα τους αποσταλεί σε εκτυπωμένη μορφή η τελική εργασία που θα προκύψει από τη συγκεκριμένη έρευνα.

7.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Μελετώντας τα αποτελέσματα της έρευνας παρατηρείται ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών συμφωνεί με την ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στα σχολεία. Στους περισσότερους επίσης, κυριαρχεί η αμφιβολία για τη δυνατότητα της διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας από τους ίδιους. Για αυτό και το μεγαλύτερο δείγμα των συνεντευξιαζόμενων εκπαιδευτικών ζητά από την πολιτεία σχετική επιμόρφωση. Θα ήταν λοιπόν ενδιαφέρον να εξεταστεί σε μελλοντική έρευνα η μαθητική επίδοση των νεομεταναστών μαθητών οι οποίοι διδάχθηκαν από εξειδικευμένους/επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς και από μη εξειδικευμένους/επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς.

Επιπροσθέτως, οι πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι τα υπάρχοντα σχολικά εγχειρίδια δεν είναι βοηθητικά για την διδασκαλία των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών. Θα μπορούσαν να εξεταστούν σε μελλοντική έρευνα, οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους νεομετανάστες/πρόσφυγες μαθητές μέσω ΤΠΕ, μιας και ο υπολογιστής και οι εφαρμογές που υπάρχουν είναι μια μέθοδος που ενισχύει τη διάθεση και τις δυνατότητες των μαθητών.

Τέλος, περισσότεροι από τους μισούς εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα έδειξαν θετική στάση στην παρουσία και συμμετοχή των γονέων προσφύγων σε εκδηλώσεις και δραστηριότητες του σχολείου. Σε μελλοντική έρευνα θα ήταν ενδιαφέρον να εξεταστεί αν οι πρόσφυγες γονείς θα ήθελαν να πάρουν μέρος σε τέτοιες δράσεις και τι θα περίμεναν από το ελληνικό δημόσιο σχολείο.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αβραμίδου, Β., Τσικαλάς, Θ., Καρυπίδου, Α., Λουλά, Μ. (2012). Στο Γ. Ανδρουλάκης, Σ. Μητακίδου, Ρ. Τσοκαλίδου (επιμ.), *Πρακτικά 1ου Διεθνούς Συνεδρίου: Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών: Μαθαίνοντας Εκτός Σχολείου*. 207-227, Θεσσαλονίκη, 8-10 Απριλίου 2011, Θεσσαλονίκη, 1, 207-227. Ανακτήθηκε στις 17 Αυγούστου 2017 από: http://stavrodromiglwsswn.auth.gr/s2/Proceedings_Crossroad_Of_Languages_and_Cultures_Learning_Beyond_Classroom.pdf.
- Αγγελοπούλου, Π., & Μάνεσης, Ν. (2017α). Δίγλωσσοι μαθητές στο δημοτικό σχολείο και διαπολιτισμική εκπαίδευση: η περίπτωση της Αχαΐας. Ανακτήθηκε από: https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwilp_b_nP_WAhWoFJoKHXxBD0QFggIMAA&url=https%3A%2F%2Fejournals.epublishing.ekt.gr%2Findex.php%2Fhjre%2Farticle%2Fdownload%2F14100%2F13197&usg=AOvVaw19YQVUIDv0MmF68wddsD58.
- Αθανασίου, Λ., & Γκότοβος, Α. (2002). Η Διγλωσσία των διαφορετικών. Αντιλήψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών της προσχολικής ηλικίας απέναντι στη διγλωσσία των μεταναστών και παλιννοστούντων μαθητών. *Επιστήμες Αγωγής, Θεματικό τεύχος* 2002, 23-44.
- Αλμπάνης, Ε. (1998). *Παγκοσμιοποίηση*. Εκδόσεις Τροχαλία.
- Ανδρουλάκης, Γ. (2014). Ιδεολογία και πρακτικές κοινωνικής ένταξης και διγλωσσίας: Ανθεκτικοί εκπαιδευτικοί μύθοι και προτάσεις για την αναίρεσή τους. *Πρακτικά της 34^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 57-65.
- Βεργίδης, Δ. (2012). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα ως διάσταση της εκπαιδευτικής πολιτικής. *Επιστήμη και Κοινωνία. Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 29, 97-126.

- Βρατσάλης, Κ., & Σκούρτου, Ε. (2000). Δάσκαλοι και μαθητές σε τάξεις πολιτισμικής ετερότητας: Ζητήματα μάθησης. *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τεύχος, 54, 26-33.
- Γκόβαρης, Χ. (2001). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.
- Γκόβαρης, Χ. (2002). Η κατανόηση του “ξένου”, Προβλήματα και προοπτικές για τη Διαπολιτισμική Αγωγή. Στο Μ. Καΐλα, Φ. Καλαβάσης, Ν. Πολεμικός (Επιμέλεια), *Μύθοι, Μαθηματικά, Πολιτισμοί: αποσιωπημένες σχέσεις στην εκπαίδευση* (σ. 418-428). Αθήνα: Ατραπός.
- Γκόβαρης, Χ. (2005). *Διαπολιτισμικό εργαστήριο: υποδοχή, επικοινωνία, αλληλεπίδραση σε πολυπολιτισμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον*. Αθήνα: Ατραπός.
- Γκόβαρης, Χ., & Λέκτορας, Π. Α. (2005). Αντιλήψεις εκπαιδευτικών της Α/θμιας εκπ/σης για τα περιεχόμενα και τους στόχους της διαπολιτισμικής εκπ/σης—Πορίσματα για τις ανάγκες επιμόρφωσής τους. Στο: *Πρακτικά του*, 8, 8-10.
- Γκότοβος Α., (1998). *Ρατσισμός. Κοινωνικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές όψεις μιας ιδεολογίας και μιας πρακτικής*. ΥΠΕΠΘ-ΓΓΛΕ.
- Γκότοβος, Α. (2002). *Ετερότητα και Εκπαίδευση: Ζητήματα Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*.
- Γρίβα, Ε., & Στάμου, Α. (2014). *Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον. Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων*. Θεσσαλονίκη: Δέσποινα Κυριακίδη.
- Γεωργογιάννης, Π. (1997). *Εκπαίδευση και διαπολιτισμική επικοινωνία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δαμανάκης, Μ. (1997). *Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα: Διαπολιτισμική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δαμανάκης, Μ. (1998). *Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg, 94-98.
- Δαμανάκης, Μ. (2007). *Ταυτότητες και Εκπαίδευση στη Διασπορά*. Αθήνα: Gutenberg.

- Δραγώνα, Θ. (2007). *Στερεότυπα και προκαταλήψεις*. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- Ευαγγέλου, Ο. (2007). *Διαπολιτισμικά Αναλυτικά Προγράμματα*. Αθήνα: Τυποθήτω - Γιώργος Δάρδανος.
- Ζωγράφου Α. (2003). *Διαπολιτισμική Αγωγή στην Ευρώπη και στην Ελλάδα*. Αθήνα: Τυποθήτω.
- Καλοφορίδης, Β. (2014). Ταυτότητα, μετανάστευση και διαπολιτισμική εκπαίδευση στη σύγχρονη Ελλάδα. *Εκπαιδευτικός κύκλος*, 2(1), 199-216.
- Καρναχωρίτη, Δ. (2011). *Επιπολιτισμός και Θρησκευτικότητα: Μια ερευνητική προσέγγιση σε γηγενείς μαθητές και μαθητές πολιτισμικά διαφορετικών ομάδων*. Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πάτρα.
- Κασιμάτη, Κ. (2006). 'Η ένταξη των Αλβανών μεταναστών στην ελληνική κοινωνία'. Παπαδοπούλου Δ., *Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κασίμη, Χ. (2005). Αλλοδαποί μαθητές, γλωσσικές δυσκολίες και κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας στο σχολείο: Αντιλήψεις και αναπαραστάσεις των δασκάλων. *Επιστήμες Αγωγής*, 3 (2005), 13-24.
- Κάτσικας, Χ. & Πολίτου, Ε. (1999). *Τσιγγάνοι, μειονοτικοί, παλιννοστούντες και αλλοδαποί στην ελληνική εκπαίδευση. Εκτός «τάξης» το «διαφορετικό»*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κλεάνθους, Σ. Σ. (2009). *Οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την παρουσία και τη σχολική επίδοση των δίγλωσσων μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ή Παράγοντες που επηρεάζουν την επίδοση των δίγλωσσων μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο μάθημα της ελληνικής γλώσσας* (No. GRI-2009-3504). Aristotle University of Thessaloniki.

- Κολωνιώτη, Ι. (2012). *Ευρωπαϊκή Ένωση και Μετανάστευση. Ευκαιρίες και Προκλήσεις*. Πτυχιακή Εργασία, Τ.Ε.Ι. Ηπείρου, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Λογιστικής, Πρέβεζα.
- Κούτιβα, Α. (2009). *Η συμβολή των παιδαγωγικών τμημάτων δημοτικής εκπαίδευσης στη διαπολιτισμική ετοιμότητα και επάρκεια των μελλοντικών δασκάλων - Μελέτη περίπτωσης*, ΠΤΔΕ Πάτρας. Διπλωματική εργασία. Πάτρα: ΠΤΔΕ.
- Κυριάκου, Α., & Χατζηπαναγιώτου, Π. (2013). Ο ρόλος της διεύθυνσης στη διαχείριση της γλωσσικής ετερότητας σε σχολικές μονάδες. Πολυπολιτισμικές κοινωνίες και εκπαίδευση. *Ο ρόλος του σχολείου στη διαχείριση της ετερότητας*, Λευκωσία, Πανεπιστήμιο Frederick, 20-21 Απριλίου 2013, 2, 31-44.
- Κωστούλα-Μακράκη, Ν., & Μακράκης, Β. (2006). Διαπολιτισμικότητα και εκπαίδευση για ένα βιώσιμο μέλλον. E-Media: Ψηφιακό Κέντρο Εκπαιδευτικών Μέσων Πανεπιστημίου Κρήτης.
- Κωστινούδη, Α. (2011). *Διερεύνηση απόψεων και στάσεων εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής σε θέματα διγλωσσίας* [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Μάγος, Κ., & Πρέντζα, Ε. (2009). Απόψεις εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης για τους αλλοδαπούς μαθητές τους. *Επιστήμες Αγωγής*, 1, 73-89.
- Μαντζανίδου, Σ. (2009). Η ανάπτυξη της διγλωσσίας και της διαπολιτισμικής ταυτότητας των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών: Ο ρόλος του σχολείου και της οικογένειας. Στο *Συνέδριο Φοιτητών του Τομέα Παιδαγωγικής με θέμα: «Νέες Φωνές»*. Θεσσαλονίκη, 9-10 Οκτωβρίου 2009, Κέντρο Ιστορίας Δήμου Θεσσαλονίκης.
- Μαμασίδου, Ε. (2016-2017). *Απόψεις Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την Εκπαίδευση των Παιδιών Προσφύγων*. Διπλωματική Εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

- Μάρκου, Γ. (1995). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική αγωγή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μάρκου, Γ. (1996). *Προσεγγίσεις της πολυπολιτισμικότητας και η διαπολιτισμική εκπαίδευση– επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης Αθήνα.
- Μάρκου, Γ. (1997). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Μαρτιμιανάκη, Α., (2015). Ο ρόλος του διευθυντή και των εκπαιδευτικών δημοτικού σχολείου στην προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στο Χ. Πανταζής, Ε. Μαράκη, Μ. Καδιανάκη, & Ε. Μπελαδάκης (Επιμ.), *Το σύγχρονο σχολείο μέσα από το πρίσμα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών: από τη θεωρία στην καθημερινή πρακτική* (σσ. 161-169). Ηράκλειο Κρήτης: Ινστιτούτο Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών.
- Μηλίγκου, Ε. (2007). Πολυπολιτισμικότητα, Κοινωνική Δικαιοσύνη και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Στο ΑΒ Ρήγα (Επιμ). *Οικονομικές μετανάστριες στην Ελλάδα, Διαπολιτισμικότητα και Εκπαίδευση*, 107-130.
- Μητακίδου, Χρ. & Δανηλίδου, Ε. (2007). Διδασκαλία και Μάθηση της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας: Απόψεις Εκπαιδευτικών. Σε Κ. Ντίνας & Α. Χατζηπαναγιωτίδη (Επιμ.) *Η Ελληνική Γλώσσα ως Δεύτερη/ Ξένη-Έρευνα, Διδασκαλία, Εκμάθηση, Πρακτικά Συνεδρίου* (σ.453-465). Θεσσαλονίκη: University Studio Press.φ
- Μητροπούλου, Φ., Σγούρα, Α., & Μάνεσης, Ν. (2017). Εκπαίδευση Παιδιών- Προσφύγων: Γνώσεις και Αντιλήψεις Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Στο *Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου eTwinning*, Πάτρα, 24-26 Νοεμβρίου 2017.
- Μουζάκης, Χ., Μπουρλετίδης, Κ., Μαγκλογιάννης, Η., & Μπουρλετίδης, Δ. (2009). Εξ αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών της ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης και Ηπείρου. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 5, 195-209.

- Μπάγκαβος, Χ. & Παπαδοπούλου, Δ. (2003). *Μεταναστευτικές Τάσεις και Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική Πολιτική*. Αθήνα: ΙΝΕ- ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ.
- Νικολάου, Γ. (2000). *Ένταξη και εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο δημοτικό σχολείο. Από την ομοιογένεια στην πολυπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Νικολάου, Γ. (2003). Δίγλωσσα Προγράμματα Σπουδών: Τυπολογία και ο Επιστημονικός Διάλογος σχετικά με τη σκοπιμότητα της εφαρμογής τους. *Επιστημονικό Βήμα*, (2), 65-78.
- Νικολάου, Γ. (2005). *Διαπολιτισμική Διδακτική. Το νέο περιβάλλον- Βασικές αρχές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. Παιδαγωγικής. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ντολιοπούλου, Ε., & Κοντογιάννη, Α. (2003). Η αλληλεπιδραστική σχέση νηπιαγωγών–γονέων στον Ελληνικό χώρο. *Επιστημονική Περιοδική Έκδοση της ΟΜΕΡ* τ, 5.
- Παλαιολόγου, Ν., & Ευαγγέλου, Ο. (2003). *Διαπολιτισμική παιδαγωγική: εκπαιδευτικές διδακτικές και ψυχολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ατραπός.
- Παπαναούμ, Ζ. (2005). Ο ρόλος της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική τους ανάπτυξη: γιατί, πότε, πώς. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.), *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού* (σσ. 82- 91). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Παπαχρήστος, Κ. (2005). Η Διαπολιτισμικότητα αφορά το ολόημερο σχολείο; Οι απόψεις των εκπαιδευτικών Π.Ε. Στα *Πρακτικά του 8^{ου} Συνεδρίου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης 'Ελληνική ως Δεύτερη ή Ξένη Γλώσσα'* (Τόμος 2^{ος}), 340-352. Πάτρα: Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΚΕ.Δ.ΕΚ)- Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών.
- Παπαχρήστος, Κ. (2007). Διαπολιτισμική Ετοιμότητα των Εκπαιδευτικών: Μια πρόταση για την Εκπαίδευση όλων των Εκπαιδευτικών. Στα *Πρακτικά του 1^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με Διεθνή Συμμετοχή*, 1, 109-124. Αθήνα: Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

- Πανταζή, Β. (2004). *Γλωσσικές μειονότητες στη σχολική τάξη με ιδιαίτερη έμφαση στα μαθήματα των μαθηματικών και της γλώσσας* (Bachelor's thesis).
- Πατσιαρίκα, Α. (2014). *Η εκμάθηση των γλωσσών στο σύγχρονο πολιτισμικό και δίγλωσσό Περιβάλλον της Ελληνικής Εκπαίδευσης. Επαφή Ελληνικής Γλώσσας και Αγγλικής*. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Σχολή Οικονομικών και Περιφερειακών Σπουδών, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη.
- Σκλάβου Κ., (2004). *Οδηγός Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες*.
- Σκούρτου, Ε. (2002γ). Δίγλωσσοι μαθητές στο ελληνικό σχολείο. *Επιστήμες Αγωγής, Θεματικό τεύχος 2002*, 12-22.
- Σκούρτου, Ε. (2005). Οι εκπαιδευτικοί και οι δίγλωσσοι μαθητές τους. *Διδακτική εμπειρία και παιδαγωγική θεωρία*, 261-272. Αθήνα: Νήσος.
- Στούμπος, Ε. & Τηγάνης, Β. (2005). Οι στάσεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα. Μια έρευνα με τους εκπαιδευτικούς της ευρύτερης περιοχής του Αγρινίου. *Στα πρακτικά του 8^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Ελληνικά ως Δεύτερη ή Ξένη Γλώσσα»*. Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.
- Τσιάκαλος, Γ. (2011). *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*. Θεσσαλονίκη:Επίκεντρο.
- Τσοκαλίδου, Ρ. (2005). Η αφανής διγλωσσία στο ελληνικό σχολείο: Δεδομένα επιτόπιας έρευνας. Στο *Επιστήμες Αγωγής, Δίγλωσσοι μαθητές στα ελληνικά σχολεία: Διδακτικές προσεγγίσεις και θεωρητικά ζητήματα*, θεματικό τεύχος, 37-50. Ανακτήθηκε στις 10 Ιουλίου 2017 από: http://users.auth.gr/tsokalid/files/epistimes_agogis.pdf.
- Τσοκαλίδου, Ρ. (2008). Η επαφή των γλωσσών στην εκπαίδευση: Ένα κοινωνιογλωσσικό πολιτικό ζήτημα. Στο: *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα, Πρακτικά της Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.*, 21-22 Απριλίου 2007,

Γλώσσα και Κοινωνία (28), Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ, 2008, 402-412. Ανακτήθηκε στις 10 Ιουλίου 2017 από: <http://users.auth.gr/tsokalid/images/EPAFI%20GLOSSON%2008.pdf>.

Φιλιπάρδου, Χ. (1997). Απόψεις εκπαιδευτικών για τη διγλωσσία στα δημοτικά σχολεία της πόλης της Ρόδου. Στο Ε. Σκούρτου (επιμ.), *Θέματα Διγλωσσίας και Εκπαίδευσης*, 178-187. Αθήνα: νήσος.

Φραγκουδάκη, Α. (1985). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*. Παπαζήση, Αθήνα.

Φώτου, Γ. (2002). *Πολυπολιτισμική Εκπαιδευτική Πραγματικότητα*. Αθήνα: Έλλην.

Χατζηδάκη, Α. (2014). *Η ανάπτυξη της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας μέσα στις συμβατικές τάξεις*.

Χατζησωτηρίου, Χ., & Ξενοφώντος, Κ. (2014). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Προκλήσεις, Παιδαγωγικές Θεωρήσεις και Εισηγήσεις*. Καβάλα: Σαΐτα, 14.

Χριστοδούλου, Θ. (2009). Μετανάστες και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Ελλάδα. *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση –Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα: Πρακτικά 12ου Διεθνούς Συνεδρίου*, 19-21 Ιουνίου 2009, Πάτρα, 283-292.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Al-Hassan, S., & Garner III, R. (2002). Involving immigrant parents of students with disabilities in the educational process. *Teaching Exceptional Children*, 34 (5),52-58.
- Allemann-Ghionda, C. (2009). From intercultural education to the inclusion of diversity. *The Routledge international companion to multicultural education*, 134.
- Auernheimer, G. (2009). Διαπολιτισμική παιδεία και αγωγή-Κεντρικές θεωρητικές κατευθύνσεις, κοινωνικές προϋποθέσεις και πεδία εφαρμογών. Στο Γκόβαρης, Χ.(επιμέλεια). *Κείμενα για τη διδασκαλία και τη μάθηση*.
- August, D., & Hakuta, K. (1997). *Improving schooling for language-minority children* (pp. 35-39). Washington, DC: National Academy Press.
- Baker, C. (2001). *Εισαγωγή στη Διγλωσσία και στη Δίγλωσση Εκπαίδευση* (επιμ.-εισαγ. Μ. Δαμανάκης, μτφ. Α. Αλεξανδροπούλου) Αθήνα: Gutenberg.
- Barrett, M. D., Huber, J., & Reynolds, C. (2014). *Developing intercultural competence through education*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Beck, A. (2010). *Age at Immigration and the Education Outcomes of Immigrant Children*, with M. Corak and M. Tienda. Association of Public Policy Analysis and Management. February, Maastricht, Netherlands. Paper.
- Borg, S. (2006). *Teacher cognition and language education: Research and practice*. London: New York, NY: Continuum.
- Brandt, G. (1986). *The Realization of Anti-racist Teaching*. London: The Falmer Press
- Cheng, L. (1998, July). *Enhancing the communication skills of newly-arrived Asian American students* (ERIC/CUE Digest No. 136). New York, NY: ERIC Clearinghouse on Urban Education.
- Coelho, E. (2007). *Διδασκαλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία* (Ε. Τρέσσου & Σ. Μητακίδου, Επιμ.). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

- Concha, M., Sanchez, M., De la Rosa, M., & Villar, M. (2013). A Longitudinal Study of Social Capital and Acculturation-Related Stress Among Recent Latino Immigrants in South Florida. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 35(4), 469–485.
- Coulby, D. (2006). Intercultural education: theory and practice. *Intercultural Education*, 17(3), 245-257.
- Cummins, J. (2005). *Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση – Εκπαίδευση με Σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας*, (επιμ. Ε. Σκούρτου, μετφρ. Σ.Αργύρη), Αθήνα: Gutenberg.
- DeSousa, I. C. F. (2004). Intercultural Education in School and Recognition of the Other. *Education policy analysis archives*, 12, 59.
- Devine, D. (2005). Welcome to the Celtic Tiger? Teacher responses to immigration and increasing ethnic diversity in Irish schools. *International Studies in Sociology of Education*, 15(1), 49-70.
- Dimakos, I. & Tasiopoulou, K. (2003). Attitudes towards Migrants: what do Greek students think about their immigrant classmates. *Intercultural Education*, 14(3), 307-316.
- Dryden-Peterson, S. (2015). *The educational experiences of refugee children in countries of first asylum*. Washington, DC: Migration Policy Institute.
- Ellis, R. (2007). Educational Settings and Second Language Learning. In Paul Robertson, John Adamson and Roger Nunn (Ed.), *Proceedings Volume English as an International Language: Setting the Standards*, Asian EFL Journal Conference 9(4), 11-22.
- Esser, H. (2004). Does the “New” Immigration Require a “New” Theory of Intergenerational Integration? *International Migration Review*, 38(3), 1126-1159.
- Flores, B. B. (2001). Bilingual education teachers' beliefs and their relation to self-reported practices. *Bilingual Research Journal*, 25(3), 275-299.

- Folkestad, G. (2006). Formal and informal learning situations or practices vs formal and informal ways of learning. *British journal of music education*, 23(2), 135-145.
- Friedlander, M. (1991). The Newcomer Program: Helping Immigrant Students Succeed in U.S. Schools. *NCBE Program Information Guide Series*, 8, 3-33.
- Fueyo, V. (1999). Those who can't teach: Reflections on teaching diverse populations. *Teacher Education Quarterly*, 26(3), 25.
- García-Nevarez, A. G., Stafford, M. E., & Arias, B. (2005). Arizona elementary teachers' attitudes toward English language learners and the use of Spanish in classroom instruction. *Bilingual Research Journal*, 29(2), 295-317.
- Gamoran, A., Nystrand, M., Berends, M., & LePore, P. C. (1995). An organizational analysis of the effects of ability grouping. *American Educational Research Journal*, 32(4), 687-715.
- Gettinger, M., & Guetschow, K. W. (1998). Parental involvement in schools: Parent and teacher perceptions of roles, efficacy, and opportunities. *Journal of Research & Development in Education*.
- Gibson, M. A., & Rios Rojas, A. (2006). Globalization, Immigration, and the Education of New Immigrants' in the 21st Century. *Current Issues in Comparative Education*, 9(1), 69– 76.
- Gogonas, N. (2007). *Ethnolinguistic vitality and language maintenance in second-generation migrants: A study of Albanian and Egyptian pupils in Athens* (Doctoral dissertation, University of Sussex).
- Hall, G. (2005). *Literature in language education*. Springer.
- Hamilton, R. J., & Moore, D. (Eds.) (2004). *Educational interventions for refugee children: Theoretical perspectives and implementing best practice*. N.Y.: Routledge Falmer.

- Haworth, D. A., & Savage, G. T. (1989). A channel-ratio model of intercultural communication: The trains won't sell, fix them please. *The Journal of Business Communication* (1973), 26(3), 231-254.
- Hirschman, C. & Massey, D. (2008). Places and Peoples: The New American Mosaic. In *New Faces in New Places: The Changing Geography of American Immigration*, edited by D. S. Massey. New York: Russell Sage Foundation, 1-21.
- Hornberger, N. (1991). Extending enrichment bilingual education: Revisiting typologies and redirecting policy. In Ofelia García (Ed.), *Bilingual Education Focusschrift in Honor of Joshua A. Fishman on the Occasion of his 65th Birthday*, Volume 1 (pp. 215-234). Philadelphia: John Benjamins.
- Husén, T. & Postlethwaite, T. N. (Ed.) (1985). *The International Encyclopedia of Education*. Vol.1 New York: Pergamon Press.
- Karabenick, S. A., & Noda, P. A. C. (2004). Professional development implications of teachers' beliefs and attitudes toward English language learners. *Bilingual Research Journal*, 28(1), 55-75.
- Karathanos, K. A. (2005). *Exploring the self-reported perspectives and behaviors of predominantly English-speaking teachers regarding the incorporation of English language learners' native languages into instruction* (Doctoral dissertation, Kansas State University).
- Keating, M. K., & Ellis, B. H. (2007). Belonging and Connection to School in Resettlement: Young Refugees, School Belonging, and Psychosocial Adjustment. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 12(1), 29-43.
- Kirmayer, L., Narasiah, L., Munoz, M., Rashid, M., Ryder, A., & Guzder, J. et al. (2010). Common mental health problems in immigrants and refugees: general approach in primary care. *Canadian Medical Association Journal*, 183(12).
- Lipka, J. (2002). *Schooling for Self-Determination: Research on the Effects of Including Native Language and Culture in the Schools*. ERIC Digest.

- Lowenhaupt, R. (2016). Immigrant Acculturation in Suburban Schools Serving the New Latino Diaspora. *Peabody Journal of Education*, 91(3), 348-365.
- Lynch, J. (1986). *Multicultural Education: Principles and Practice*. London: Routledge & Kegan Paul
- McLaughlin, M. W., & Talbert, J. E. (1993). *Contexts that matter for teaching and learning: Strategic opportunities for meeting the nation's educational goals*.
- McDonald Culp, A., Culp, R. E., Blankemeyer, M., & Passmark, L. (1998). Parent education home visitation program: Adolescent and nonadolescent mother comparison after six months of intervention. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of The World Association for Infant Mental Health*, 19(2), 111-123.
- Messenger, A., Nieri, T., Villar, P., & Lunego, M. (2012). Acculturation Stress and Bullying Among Immigrant Youths in Spain. *Journal of School Violence*, 11, 306–322.
- Messner, W., & Schäfer, N. (2012). *The ICCA facilitator's manual: intercultural communication and collaboration appraisal*. GloBus Research Limited.
- Michail D. & Stamou A.G. (2009). Pre-primary teachers' discourses about immigrant children's identity construction. *Intercultural Education: Paideia, Polity, Demoi*. Cd-rom *Proceedings of the International Conference co-organized by the International Association for Intercultural Education (IAIE) and the Hellenic Migration Policy Institute (IMEPO), under the aegis of Unesco*, N. Palaiologou (ed.).
- Montilla, E.V., Just, M., & Triscari, R. (2014). Teachers' dispositions and beliefs about cultural and linguistic diversity. *Universal Journal of Educational Research*, 2(8), 577-587. Ανακτήθηκε από: <http://www.hrpub.org/download/20141001/UJER6-19502609.pdf>.
- Papademetriou, D. G. (Ed.). (2006). *Europe and its immigrants in the 21st century: a new deal or a continuing dialogue of the deaf?*. Migration Policy Inst.

- Porter, M. (1990). e.(1990) The competitive advantage of nations. *Harvard Business Review*, 68(2), 73-93.
- Portes, A. & Rumbaut, G.R. (2006). *Legacies: The Story of the Immigrant Second Generation*. Berkeley and New York: University of California Press and Russel Sage Foundation.
- Roberts, C. (1995). Bilingual Education Program Models: A Framework for Understanding. *The Bilingual Research Journal*, 19 (3&4), 369-378.
- Rudiger, A., & Spencer, S. (2003, January). Social integration of migrants and ethnic minorities: policies to combat discrimination. In *Conference on the Economic and Social Aspects of Immigration organized by the European Commission and OECD*.
- Sakka, D. (2010). Greek teachers' cross-cultural awareness and their views on classroom cultural diversity. *Hellenic Journal of Psychology*, 7(9), 98-123.
- Saklan, E., & Erginer, A. (2017). Classroom management experiences with Syrian refugee students. *Education Journal*, 6(6), 207-214. doi:10.11648/j.edu.20170606.17.
- Sapiro, M. (2011). The Bicultural I: A Social and Cognitive Approach for Understanding the Psychology of Acculturation. *Journal of International Students*, 1(2), 69-72.
- Sharma, D. (2005). Dialect stabilization and speaker awareness in non-native varieties of English 1. *Journal of Sociolinguistics*, 9(2), 194-224.
- Shin, F. H., & Krashen, S. (1996). Teacher attitudes toward the principles of bilingual education and toward students' participation in bilingual programs: Same or different?. *Bilingual Research Journal*, 20(1), 45-53.
- Sirin, S. R., Ryce, P., & Mir, M. (2009). How teachers' values affect their evaluation of children of immigrants: Findings from Islamic and public schools. *Early Childhood Research Quarterly*, 24(4), 463-473.

- Skuttnab-Kangas, T. (2000). *Linguistic genocide in education – or worldwide diversity in human rights?* Mahwah, NJ.: Lawrence Erlbaum.
- Stamou, A. G., & Dinas, K. D. (2009). Greek teachers' common misconceptions about bilingualism. In *Intercultural Education: Paideia, Polity, Demoi. Cd-rom Proceedings of the International Conference co-organized by the International Association for Intercultural Education (IAIE) and the Hellenic Migration Policy Institute (IMEPO), under the aegis of Unesco*, N. Palaiologou (ed.).
- Stuart, C., & Thurlow, D. (2000). Making it their own: Preservice teachers' experiences, beliefs, and classroom practices. *Journal of teacher education*, 51(2), 113-121.
- Sullivan, A., & Simonson, G. (2016). A Systematic Review of School-Based Social-Emotional Interventions for Refugee and War-Traumatized Youth. *Review of Educational Research*, 86 (2), 503–530.
- Sutton, C. (2006). *A Case Study of Two Teachers' Understanding of and Attitudes Towards Bilingualism and Multiculturalism in a South African Primary School* (Doctoral dissertation, Rhodes University).
- Walker, A., Shafer, J., & Iiams, M. (2004). Not in my classroom”: Teacher attitudes towards English language learners in the mainstream classroom. *NABE Journal of Research and Practice*, 2(1), 130-160.
- Weber, M. (1978). *Economy and society*. Berkeley: University of California Press.
- Weiner, A. (2004). *The New Latino South and the Challenge to Public Education: Strategies for Educators and Policymakers in Emerging Immigrant Communities*. Los Angeles, CA: Tomas Rivera Policy Institute.
- Wong, S. W., & Hughes, J. N. (2006). Ethnicity and language contributions to dimensions of parent involvement. *School psychology review*, 35(4), 645.
- Yinger, J. M., (1968). *Religion Society and Individual: An Introduction to the Sociology of Religion*. New York: Macmillan.

Zheng, H. (2009). A review of research on EFL pre-service teachers' beliefs and practices. *Journal of Cambridge Studies*, 4 (1), 73-81.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

(Δείγμα συνεντεύξεων)

1^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Μαρία.

-Καλημέρα.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-Εργάζομαι ως δασκάλα τα τελευταία εννιά χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Ήμουν στο 7^ο Δημοτικό Σχολείο της Θήβας για δεύτερη χρονιά.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι!

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

- Είναι ένα θέμα που προβληματίζει και εμένα και τους περισσότερους εκπαιδευτικούς και θεωρώ πως για να μπορέσουν να ενταχθούν ομαλά στο εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να υπάρχουν εκπαιδευτικοί που να έχουν την ανάλογη κατάρτιση για να προσφέρουν όσα περισσότερα μπορούν.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Εεε...είναι παιδιά που έρχονται από άλλες χώρες και σίγουρα θα επικρατεί το άγχος, ο φόβος για το καινούριο, το άγνωστο...εεε...και πρέπει η προσέγγιση να είναι όσο το δυνατόν πιο θερμή. Πρέπει ο δάσκαλος και γενικότερα όλη η κοινωνία να σταθεί όσο μπορεί πιο κοντά στα παιδιά αυτά και στις οικογένειές τους.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Πιστεύω πως είναι δυνατή η ένταξη των μαθητών αυτών στα σχολεία αν πρωτίστως ακολουθηθούν πολιτικές που άρουν την πολιτιστική και θρησκευτική ετερότητα .

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Υπήρχε ΔΥΕΠ στο σχολείο μου τα τελευταία δύο χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Συμφωνώ με την ύπαρξη αυτών των δομών καθώς πιστεύω ότι με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η σταδιακή ένταξη των νεομεταναστών στα σχολεία.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Αυτοί πιστεύω ότι είναι εκπαιδευτικοί που όμως έχουν επιμορφωθεί σχετικά με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και είναι γενικότερα ενημερωμένοι όσον αφορά τα ιδιαίτερα των προσφύγων...των νεομεταναστών.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Ναι...τα παιδιά αυτά χρειάζεται να μάθουν να επικοινωνούν σε μια γλώσσα καινούρια ή οποία θα λειτουργήσει σαν ένα μέσο έτσι ώστε να ενταχθούν ομαλά και στην κοινωνία και στο καινούριο σχολείο. Ο εκπαιδευτικός θα παίξει σημαντικό ρόλο αν αντιληφθεί ότι η μητρική γλώσσα αυτών των παιδιών έχει αξία και προσπαθήσει να δημιουργήσει μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων ένα περιβάλλον όπου αυτά τα παιδιά θα διερευνούν, θα σκέφτονται, θα μιλούν και με την πρώτη και με την καινούρια γλώσσα, δημιουργώντας έτσι θετική αυτοεικόνα και ταυτότητα.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Θα προσπαθούσα. Θα μιλούσα αναλυτικά στους μαθητές μου για τα παιδιά άλλων χωρών, τα χαρακτηριστικά αυτών: την καταγωγή, το χρώμα και θα προσπαθούσα από παραμύθια όπως είναι «Το ταξίδι της Χαλιμά» και δραστηριότητες διαφόρων ειδών να εξαφανίσω το “εμείς και οι άλλοι” που υφίσταται μέχρι στιγμής.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου ως προς αυτό;

-Η ένταξη πρέπει να θεωρείται μια διαδικασία ή οποία να βασίζεται στα αμοιβαία δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των νεομεταναστών που κατοικούν νόμιμα στη χώρα μας. Ο εκπαιδευτικός μέσα από διάφορες δραστηριότητες όπως είναι τα παραμύθια, βιντεάκια, παιχνίδια θα πρέπει να καταστήσει σαφές ότι τα προσφυγόπουλα πρέπει να γίνουν επί της ουσίας αποδεκτά από την κοινωνία. Θα πρέπει οι Έλληνες μαθητές ότι τα παιδιά αυτά πρέπει να έχουν ισότητα ευκαιριών, ίση πρόσβαση σε παιδεία, στέγαση και γενικότερα απασχόληση.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Θα μπορούσαν ενδεχομένως οι γονείς των νεομεταναστών να μιλήσουν στους Έλληνες μαθητές για τις συνήθειές τους, τις δραστηριότητές τους, τα φαγητά τους και γενικά να εκφράσουν τρόπον τινά την κουλτούρα τους έτσι ώστε μέσα από πραγματικές βιωματικές δραστηριότητες να επιτευχθεί η εγκλιμάτιση των νέων στη νέα τους ζωή και πραγματικότητα.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Προσπαθώ να την προσαρμόζω αν και δεν είναι πάντα εύκολο και εφικτό.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα τους παρουσίαζα ...μάλλον στην αρχή για να έρθω πιο κοντά τους θα μάθαινα κάποιες φράσεις στη γλώσσα τους. Αφού θα δημιουργούσα ένα οικείο περιβάλλον θα τους παρουσίαζα κάθε γράμμα από το ελληνικό αλφάβητο με μια εικόνα , θα τους έδειχνα βιντεάκια με το ελληνικό αλφάβητο και θα προσπαθούσα ξεχωριστά σε κάθε παιδί...εεε...να κάνουμε εξάσκηση στο κάθε γράμμα που θα διδασκόμασταν κάθε φορά.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Τα σχολικά εγχειρίδια δυστυχώς δε βοηθούν τον εκπαιδευτικό να ενσωματώσει τους πρόσφυγες με δυσκολίες μάθησης.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Για τους πρόσφυγες μαθητές η εκμάθηση των ελληνικών μπορεί να γίνει και εκτός του σχολικού πλαισίου μέσα από την επαφή με σχολικούς ομιλητές και εντός του σχολικού πλαισίου. Όχι απαραίτητα μόνο στο μάθημα της γλώσσας αλλά και μέσω της διδασκαλίας άλλων μαθημάτων.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Ναι, θεωρώ πως πρέπει να ανατεθεί σε εξειδικευμένο ή να έχει κάνει κάποια σεμινάρια, να έχει μια κατάρτιση παραπάνω από έναν κοινό εκπαιδευτικό.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Οι νεομετανάστες έχουν ανάγκη από περισσότερες ευκαιρίες από επανάληψη , για εξάσκηση , για επεξήγηση των εννοιών ... πιο συχνή χρήση εποπτικού υλικού, μεγαλύτερη παροχή γλωσσικών προτύπων, περισσότερες ευκαιρίες για ελεγχόμενη αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή αλλά και μαθητών φυσικά! Περισσότερο χρόνο να εσωτερικεύσουν όλα τα δομικά σχήματα της γλώσσας.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Σκοπός της καλλιέργειας της διαπολιτισμικής επικοινωνίας είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων αποτελεσματικής επικοινωνίας, ενθάρρυνση θετικών σχέσεων και συμπεριφορών , καθώς και ενδυνάμωση των παιδιών ώστε να αντιμετωπίσουν κάθε δυσκολία στη ζωή τους.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Είμαι προετοιμασμένη. Κυριαρχεί μέσα μου ο φόβος αλλά πιστεύω ότι αν υπάρχει αγάπη και θέλεις να είσαι κοντά στα παιδιά...ότι όποιο εμπόδιο προσπερνάται και όλοι συνδράμουμε με τον τρόπο μας έτσι ώστε να βοηθήσουμε την ομαλότερη ένταξη των παιδιών αυτών στη χώρα μας και γενικότερα στο σχολείο .

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

- Θεωρώ αναγκαία την επιμόρφωση , ναι! Θα ζητούσα από την πολιτεία ναααα...κάνει στους εκπαιδευτικούς ανάλογα σεμινάρια προκειμένου οι ίδιοι να ενημερωθούν και μέσω της ενημέρωσης και της κατάρτισης να αισθανθούν και οι ίδιοι πιο σίγουροι και δυνατοί απέναντι στη νέα πρόκληση αυτή που ονομάζεται νεομετανάστες- πρόσφυγες.

-Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας!

-Κι εγώ, ευχαριστώ!

2^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Γεωργία.

-Καλημέρα σας.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-Τρία χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

- Έχω κάνει ένα μεταπτυχιακό, ένα διδακτορικό και τώρα κάνω ένα μεταπτυχιακό στη διδακτική της ιστορίας.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Εργάστηκα στο κέντρο φιλοξενίας προσφύγων , στην πόλη της Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Ναι, είχα!

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Θεωρώ ότι οι νεομετανάστες οφείλουν και πρέπει να ενταχθούν στην εκπαίδευση, καθώς η εκπαίδευση αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμά τους.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

- Όπως είπα και πριν θεωρώ ότι ως μαθητές δεν πρέπει να υφίστανται κάποια διάκριση σε σχέση με τους υπόλοιπους μαθητές της χώρας και...φυσικά είναι αναφαίρετο δικαίωμά τους να ενταχθούν στο δημόσιο σχολικό σύστημα.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Φυσικά και είναι δυνατή με κάποιες προσαρμογές του συστήματος πιστεύω ότι μπορούν και αυτοί να ενταχθούν. Έχει ήδη αρχίσει να γίνεται αυτή η προσπάθεια.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

- Ναι ! Ως συντονίστρια στο κέντρο φιλοξενίας προσφύγων τα τελευταία δύο χρόνια είχα την ευθύνη για τη λειτουργία όλων των ΔΥΕΠ της πόλης μου.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Φυσικά και συμφωνώ. Θεωρώ ότι είναι ένα προ ενταξιακό στάδιο για αυτούς τους μαθητικούς πληθυσμούς που είτε έχουν ελλιπή φοίτηση είτε δεν έχουν φοιτήσει καθόλου είτε έχει περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα από την τελευταία χρονιά που φοίτησαν σε κάποιο σχολείο της χώρα τους. Οπότε μας εξυπηρετεί έτσι ώστε να επιτύχουμε την ομαλότερη σχολειοποίηση αυτών των παιδιών.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Θεωρώ ότι αυτά τα παιδιά μπορούν να διδαχτούν από τους Έλληνες δασκάλους οι οποίοι δουλεύουν στο ελληνικό δημόσιο σύστημα και ...σαφώς αν υπάρχει κάποια εξειδικευμένη γνώση όπως ας πούμε κάποιο μεταπτυχιακό στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας...σαφώς βοηθάει περισσότερο!

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

- Θεωρώ ότι είναι καταλυτικός ο ρόλος του εκπαιδευτικού διότι είναι οι άνθρωποι οι οποίοι έχουν επωμιστεί το πολύ σημαντικό έργο της διαπαιδαγώγησης των παιδιών

στην πιο σημαντική φάση της ζωής τους όπου μαθαίνουν και εσωτερικεύουν τις αξίες και τις αρχές της κοινωνίας μας. Θεωρώ λοιπόν ότι είναι ο ρόλος τους καταλυτικός στο να διδάξουν τόσο τις δημοκρατικές αρχές βάση των οποίων θα δεχτούμε τη διαφορετικότητα των άλλων και θα διδάξουν τα παιδιά μας στο πως να είμαστε ανοιχτοί στις διαφορετικές κουλτούρες, αντιλήψεις με τις οποίες ερχόμαστε σε επαφή και στην κοινωνία αργότερα.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Πιστεύω ότι ως εκπαιδευτικός...θέλω να πιστεύω ότι θα μπορούσα να το διαχειριστώ και θα το ενέτασσα στη γενικότερη προσπάθεια διαπαιδαγώγησης που ως εκπαιδευτικοί έχουμε αναλάβει ως καθήκον να φέρουμε σε πέρας απέναντι στα παιδιά και τους νέους.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Σημαντικότερος είναι ο δάσκαλος θεωρώντας ότι το σχολείο είναι μια μικρογραφία της κοινωνίας και τα παιδιά είναι η πρώτη μικροκοινωνία στην οποία μπαίνουν τα παιδιά και κοινωνικοποιούνται μετά την οικογένεια φυσικά!

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Ασφαλώς και θα ήταν! Μάλιστα η βιωμένη εμπειρία μας έχει δείξει ότι αυτό ισχύει κιόλας. Στα σχολεία στα οποία είχαμε ενεργή συμμετοχή γονέων μαθητών προσφύγων και στον σύλλογο γονέων έδειχναν ενδιαφέρον για τη διαδικασία μάθησης των παιδιών τους και έρχονταν σε επαφή με τους καθηγητές και τους διευθυντές των σχολείων τα παιδιά τους είχαν μια πολύ πιο ομαλή ένταξη στο σχολικό σύστημα.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

- Ασφαλώς! Θεωρώ ότι είναι κομβικό σημείο να έχουμε μία επιτυχημένη διδασκαλία. Καταρχάς να διερευνήσουμε ποιες είναι αυτές οι ανάγκες, να δούμε τη διαφορετικότητα, να τη σεβαστούμε και να προσαρμόσουμε τη διδασκαλία μας σε

αυτές. Είναι προϋπόθεση και του σεβασμού απέναντι στον μαθητή και στις ιδιαιτερότητές του.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

- Αυτή τη στιγμή επειδή δε διδάσκω ακριβώς, δε χρησιμοποιώ. Αλλά θα χρησιμοποιούσα τεχνικές οι οποίες συνήθως προσφέρονται για τη διδασκαλία ελληνικών ως δεύτερης ξένης γλώσσας οι οποίες κατά τη γνώμη μου δε διαφέρουν κατά πολύ από αυτές που χρησιμοποιούμε γενικότερα. Γιατί αν αναλύσουμε λίγο την κατάσταση αυτών των παιδιών βλέπουμε ότι είναι ίδιες οι ανάγκες τους με μικρές διαφοροποιήσεις...στη βάση είναι ίδιες οι ανάγκες τους με τα άλλα παιδάκια κυρίως στο δημοτικό. Θα προσπαθούσα να απλοποιώ το κείμενο έτσι ώστε να γίνεται κατανοητό σε αυτούς τους μαθητές. Θα προσπαθούσα να χρησιμοποιήσω βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας. Να αντλήσω από το γνωστικό υπόβαθρο αυτών των μαθητών και πάνω σε αυτόν να πατήσω για να διδάξω τη νέα γνώση. Με αυτόν τον τρόπο θα κατάφερα να κερδίσω το ενδιαφέρον τους και να τους εμπλέξω στη μαθησιακή διαδικασία.0

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Εξαρτάται από τα σχολικά εγχειρίδια. Αυτά που χρησιμοποιούμε τις ΔΥΕΠ δυστυχώς δεν προσφέρονται διότι το “Γεια σας” γνωρίζουμε ότι έχει γραφτεί για τις ανάγκες ενός άλλου μαθητικού πληθυσμού. Ήταν για μουσουλμάνους, πομάκους οι οποίοι είναι φυσικοί ομιλητές της ελληνικής γλώσσας και απλά υστερούν στον γραπτό λόγο. Αυτό στην πράξη διαπιστώσαμε ότι δυσκόλεψε σε ένα βαθμό τα παιδιά. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη για εξειδικευμένο διδακτικό υλικό το οποίο να είναι σχεδιασμένο ακριβώς για τις ανάγκες αυτών των παιδιών.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Υπάρχουν τεχνικές οι οποίες είναι γνωστές στους ανθρώπους που διδάσκουν χρόνια σε αλλόγλωσσους οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν τουλάχιστο στην αρχή. Μπορούμε μέσα από το παιχνίδι το εκπαιδευτικό παιχνίδι να αρχίσουμε να εξοικειώνουμε αυτούς τους μαθητές με κάποιες στερεότυπες εκφράσεις έτσι ώστε να

αποκτήσουν μια πρώτη εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα όπως η φρουτοσαλάτα και άλλες γνωστές τεχνικές σε όλους τους παιδαγωγούς πιστεύω.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

- Έχει αποδειχτεί ότι στους ανθρώπους που έχουν κάποια εξοικείωση με τεχνικές διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης γλώσσας τους είναι πιο ευκολο να διδάξουν ίσως γιατί είναι η βιωμένη εμπειρία η οποία έχει εξελιχθεί σε θεωρητική γνώση . Όμως πιστεύω ότι και ο δάσκαλος ο οποίος δεν έχει αυτή τη εξειδικευμένη γνώση μέσα από ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης μπορεί να αποκτήσει εξοικείωση με κάποιες βασικές τεχνικές και να ανταπεξέλθει ικανοποιητικά.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

- Μέσα από το εκπαιδευτικό παιχνίδι, με τεχνικές όπως το παιχνίδι με το μπαλάκι ή το παιχνίδι με το κουβάρι μπορούν να αξιοποιηθούν σε πρώτη φάση για να μάθουν σε μετανάστες που έχουν ελάχιστη ή μηδενική γνώση της ελληνικής γλώσσας έτσι ώστε να αποκτήσουν μια εξοικείωση με τις στερεότυπες εκφράσεις. Μετά μπορούμε με άλλους τρόπους να προχωρήσουμε με βιωματικές διδασκαλίες έτσι ώστε να αξιοποιηθεί και το διαφορετικό υπόβαθρο αυτών των μαθητών.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Σημαντικότατος γιατί αργότερα θα ενταχθούν και στο ελληνικό σύστημα όπου εκεί εκ των πραγμάτων θα έρθουν σε επαφή και με μαθητές που έχουν μια άλλη κουλτούρα, με τους Έλληνες . Πρέπει να μάθουν να αποδέχονται και τα ίδια το διαφορετικό, να καταλάβουν ότι όλοι είμαστε διαφορετικοί αλλά έχουμε τα ίδια δικαιώματα και αξίζουμε τον ίδιο σεβασμό. Θεωρώ ότι όταν αυτό θα γίνει μια βιωμένη γνώση θα διευκολυνθούν και στη δική τους ενσωμάτωση στο ελληνικό σχολείο όπου δε θα έρθουν σε επαφή μόνο με Έλληνες μιας και η εισροή είναι μαζική και από διαφορετικές εθνικότητες.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

- Εγώ προσωπικά θεωρώ ότι είμαι . Χωρίς να λέω ότι δεν μπορώ να μάθω κι άλλα πράγματα ή ότι τα ξέρω όλα .

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

- Είναι τεράστιο το ζήτημα της επιμόρφωσης των δασκάλων. Πιστεύω ότι θα έπρεπε να γίνεται σε συστηματική και σταθερή βάση. Ειδικά για μια εμπειρία όπως το προσφυγικό που είναι σχετικά πρωτόγνωρη για τα ελληνικά δεδομένα όσον αφορά τη μαζικότητα που το αντιμετωπίζουμε τώρα. Διότι σαν εμπειρία την είχαμε και στο παρελθόν. Απλά σε αυτή την περίπτωση είναι διαφορετικά αφού έχουμε μαζική εισροή μεταναστών από πολλές διαφορετικές χώρες με πολλές διαφορετικές κουλτούρες. Από την πολιτεία θα ζητούσα περισσότερα τέτοια προγράμματα επιμόρφωσης σε σταθερή βάση που θα αποσκοπούν στη στήριξη του εκπαιδευτικού και τη γνωστική και την ψυχολογική .

3^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Μαρία.00

-Καλημέρα σας.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

- 15 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

- Όχι!

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

- Το 2^ο Δημοτικό Σχολείο Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι, δεν είχα

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

- Είναι αρκετά δύσκολη. Δεν έχει οργανωθεί σωστά έτσι ώστε τα παιδιά να συμμετέχουν στα σχολικά προγράμματα.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Έχουν πολλές ανάγκες. Δεν μπορούν να συνυπάρξουν ακόμη με τους υπόλοιπους μαθητές στο γνωστικό αντικείμενο.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Πιστεύω ότι είναι δυνατή αρκεί να γίνει ένας σωστός προγραμματισμός.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, υπάρχει!

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Συμφωνώ, απόλυτα!

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Θα πρέπει να είναι εκπαιδευτικοί οι οποίοι θα έχουν παρακολουθήσει ίσως κάποια εξειδικευμένα σεμινάρια και να γνωρίζουν καλά και την αγγλική γλώσσα για να μπορέσουν να επικοινωνήσουν μαζί τους.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

- Ο εκπαιδευτικός μπορεί να δουλέψει σε αυτό. Μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές του να αποδεχτούν το “ξένο”, αλλά δεν μπορεί να βοηθήσει ολόκληρη την κοινωνία.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Νομίζω πως ναι. Μπορεί να αντιμετωπιστεί και να διαχειριστεί με διάφορα παιχνίδια μέσα στην τάξη όπου οι Έλληνες μαθητές θα μαθαίνουν για την κουλτούρα των παιδιών από άλλες χώρες.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Όπως είπα και πριν ο δάσκαλος μπορεί μέσα στην τάξη να βοηθήσει αυτά τα παιδιά να γίνουν αποδεκτά από τους συμμαθητές τους αλλά θα πρέπει πρώτα απ' όλα να γίνουν αποδεκτά από την κοινωνία. Σε αυτό θα πρέπει να συμβάλει το κράτος!

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Θεωρώ πως θα ήταν πιο ομαλή γιατί θα γινόταν αποδεκτά τα παιδιά και από τους γονείς των άλλων μαθητών. Σίγουρα θα πρέπει να γίνει με προγραμματισμό γιατί πάλι θα είχαν να αντιμετωπίσουν πολλές δυσκολίες.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Αν θα υπήρχαν στην τάξη πρόσφυγες θα έπρεπε οπωσδήποτε να προσαρμοστεί η διδασκαλία. Διαφορετικά δε θα υπήρχε κανένα θετικό αποτέλεσμα για αυτά τα παιδιά.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Αν είχα μαθητές πρόσφυγες θα έπρεπε οπωσδήποτε να χρησιμοποιήσω! Κυρίως τα παιδιά να μάθουν να μιλούν τη ελληνική γλώσσα για να μπορούν τουλάχιστον να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές τους.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

- Όχι! Τα σχολικά εγχειρίδια δε βοηθούν καθόλου! Θα πρέπει πρώτα αυτά τα παιδιά να κάνουν μια άλλη προετοιμασία και μετά να μπορέσουν να ενταχθούν στις κανονικές τάξεις.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

- Θα έπρεπε όπως και τώρα, πρώτα να μάθουν έστω λίγο να χειρίζονται την ελληνική γλώσσα στα ειδικά τμήματα και μετά να ενταχθούν στην κανονική τάξη.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Πρέπει οπωσδήποτε να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό. Πρέπει να μάθουν να χρησιμοποιούν την ελληνική γλώσσα πριν μπουν στην κανονική τάξη γιατί εκεί μέσα δε θα τα καταφέρουν.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

- Όπως είπα και πριν να υπάρχουν τάξεις όπου τα παιδιά με εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς θα μάθουν τη γλώσσα και έπειτα θα μπορούν να μπουν στη τάξη για να μάθουν να τη χρησιμοποιούν και γραπτά.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Η διαπολιτισμική επικοινωνία είναι σημαντική για όλα τα παιδιά όχι μόνο για τους πρόσφυγες. Θα πρέπει όλα τα παιδιά να μάθουν να συνυπάρχουν με παιδιά άλλων χωρών.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

- Όχι!

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

- Θεωρώ αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και αυτό που θα ζητούσα είναι να εξειδικευθούν πολύ περισσότερο οι δάσκαλοι που εργάζονται στις ΔΥΕΠ και μέσα από αυτούς να επιμορφωθούμε και εμείς.

-Ωραία! Σας ευχαριστώ.

-Κι εγώ, ευχαριστώ.

4^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας!

-Καλημέρα.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

- Εργάζομαι από το 2004.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

- Εργάστηκα στο 2^ο Δημοτικό Σχολείο Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Νομίζω ότι η κατάσταση αυτή είναι αρκετά δύσκολη για τα παιδιά που έρχονται από μια τέτοια χώρα και έχουν περάσει τόσα σε αυτή την τρυφερή ηλικία και πρέπει να εγκλιματιστούν σε ένα νέο περιβάλλον και σε ένα νέο σχολείο με διαφορετική γλώσσα άλλα ήθη, έθιμα....

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Πιστεύω πως χρειάζεται αρκετή δουλειά ώστε τα παιδιά αυτά να περάσουν από ένα προκατασκευαστικό στάδιο για να ενταχθούν στα ελληνικά δημοτικά σχολεία.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Πιστεύω, αλλά χρειάζεται νομίζω πολλή δουλειά!

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, υπήρχε!

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Ναι, συμφωνώ!

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Πιστεύω ότι πρέπει να είναι οι δάσκαλοι με αρκετά χρόνια εμπειρίας ώστε να έχουν αντέξει στην πίεση που επικρατεί στην τάξη και να μπορέσουν να διδάξουν και παιδιά όπως αυτά όπου χρειάζονται πολλή υπομονή. Να μπορεί δηλαδή ο δάσκαλος να εφευρέσει διάφορες δραστηριότητες ώστε να τους κρατάει το ενδιαφέρον στην τάξη και να μπορεί να τους δώσει όλη την αγάπη του.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε ‘ξένο’- ‘διαφορετικό’;

-Πιστεύω πως ο ρόλος του εκπαιδευτικού εδώ θα πρέπει να είναι καταλυτικός. Δηλαδή θα πρέπει να μπορεί να βοηθήσει και τα παιδιά που έχει ήδη στην τάξη του, τα ελληνόπουλα στην προκειμένη περίπτωση να δεχτούν τόσο καλά τα ξένα-διαφορετικά παιδιά για να μπορούν κι αυτά να ζήσουν ωραία μέσα σε αυτό το νέο περιβάλλον.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Νομίζω ότι το θέμα αυτό είναι αρκετά δύσκολο. Πιστεύω ότι θα μπορούσα αρκεί να υπήρχε και κάποια βοήθεια από το κράτος με κάποια επιπλέον σεμινάρια . Με βοήθεια ειδικών σε αυτά τα θέματα από όσα γνωρίζει μια δασκάλα.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Σε αυτό το κομμάτι πιστεύω ότι και ο Δήμος θα μπορούσε να κάνει διάφορα πράγματα ώστε να κοινωνικοποιηθούν πιο ομαλά οι πρόσφυγες στη χώρα και στην πόλη μας. Φυσικά και με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών θα μπορούσε να γίνει

οργάνωση παιχνιδιών στην πόλη, στην πλατεία σε συνεργασία με τους γονείς και τους μαθητές από την τάξη .

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Φυσικά! Πιστεύω ότι οποιοσδήποτε γονιός είναι δίπλα στο παιδί του είτε είναι ελληνόπουλο είτε προσφυγάκι ανοίγει στο παιδί του όλους τους δρόμους.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Φυσικά! Πολλές φορές κάνουμε και ειδική διδασκαλία σε όσους μαθητές παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα προσπαθούσα να με νιώθουν κοντά τους. Θα χρησιμοποιούσα όλες μου τις γνώσεις και τη φαντασία μου αλλά ίσως χρειαζόμουν και κάποια βοήθεια για αυτά τα παιδιά. Διότι αν δεν ξέρεις τη γλώσσα κάποιου είναι δύσκολο να τον διδάξεις.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Βοηθούν μόνο όσον αφορά το θεωρητικό επίπεδο. Σχετικά με το πρακτικό δεν είναι βοηθητικά.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Εδώ θα πρέπει να εντάξει όπως είπα και πριν κάποιο προπαρασκευαστικό στάδιο. Να μάθουν τα παιδιά σε ένα αρκετά καλό επίπεδο τη γλώσσα ώστε να ενταχθούν στα ελληνικά δημοτικά σχολεία.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Ναι! Νομίζω πως εδώ θα μπορούσαν να συνεισφέρουν και οι φιλόλογοι οι οποίοι θα μπορούσαν να κατέβουν μια βαθμίδα και να βοηθήσουν αρκετά αυτά τα παιδιά.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Όπως είπα και πριν μέσα από το παιχνίδι αναπτύσσεται και ο λόγος και τα παιδιά μπορούν να μάθουν τη γλώσσα. Σε συνδυασμό με τη βοήθεια των φιλολόγων και των δασκάλων τα παιδιά μπορούν να κατακτήσουν σιγά σιγά την ελληνική γλώσσα.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος της καλλιέργειας της διαπολιτισμικής επικοινωνίας για αυτά τα παιδιά γιατί θα αισθάνονται ασφαλή. Δε θα νιώθουν ξένοι και ούτε θα δέχονται κριτική για την ταυτότητα και την προέλευσή τους . Με τη διαπολιτισμική επικοινωνία δημιουργείται ένας δρόμος αλληλοσεβασμού ανάμεσα σε όλα τα παιδιά.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Όχι στο 100%.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Θεωρώ αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων. Από την πολιτεία θα ζητούσα να επιμορφώνει περισσότερο τους δασκάλους. Να είναι κοντά στους δασκάλους και να μπορεί να τους βοηθήσει και πρακτικά αλλά και ψυχολογικά. Να μπορεί να βοηθήσει τον δάσκαλο για να ανταπεξέλθει σε αυτά που περνάει στην τάξη του.

-Πολύ ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

-Κι εγώ. Να είστε καλά.

5^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Γιάννα

-Καλημέρα Σοφία.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-Εργάζομαι 8 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Έχω ένα μεταπτυχιακό στη διδακτική των μαθηματικών και κάνω και ένα δεύτερο στη ειδική αγωγή.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

- Η πόλη είναι η Θήβα και το σχολείο είναι το 8^ο δημοτικό.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι, φέτος δεν είχα.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Η κατάσταση για τους ίδιους είναι αρκετά δύσκολη πιστεύω. Οι περισσότεροι από αυτούς δε γνωρίζουν καθόλου την ελληνική γλώσσα και έχουν διαφορετικές συνήθειες, ίσως άλλη θρησκεία, οπότε είναι δύσκολη η μετάβασή τους και η ενσωμάτωσή τους στην τάξη.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Θεωρώ ότι θα έπρεπε να τους βοηθήσουμε με οποιοδήποτε τρόπο να ανταπεξέλθουν στη πραγματικότητα της σημερινής τάξης ενός σχολείου.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Πιστεύω ότι με την κατάλληλη βοήθεια και υποστήριξη όλων των εκπαιδευτικών αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να περάσουμε και στα παιδιά, στους μαθητές λίγο τη νοοτροπία ότι πρέπει να προσεγγίσουν τα προσφυγόπουλα . Εντάξει θα γίνει η ένταξη αλλά θα χρειαστεί αρκετός χρόνος.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, υπάρχει τα τελευταία 2 χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Ναι. Είναι μια καλή αρχή για να μπορέσουν αργότερα να ενσωματωθούν στην τυπική τάξη.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Θεωρώ ότι θα είναι άτομα που θα έχουν ειδικευθεί πάνω σε αυτό το κομμάτι. Είτε έχουν κάνει κάποια σεμινάρια είτε κάποιο μεταπτυχιακό αλλά και να έχουν μάθει κάποια πράγματα για τα παιδιά, για τις θρησκείες τους , για την κουλτούρα τους έτσι ώστε να μπορέσουν να τους βοηθήσουν να ενσωματωθούν .

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε ‘‘ξένο’’- ‘‘διαφορετικό’’;

-Νομίζω ότι ο ρόλος του είναι καθοριστικός γιατί είναι εκείνος που εάν ενημερώσει τα υπόλοιπα παιδιά, εάν φερθεί στο παιδί με οικειότητα και με κάποιους απλούς τρόπους και καλή διάθεση θα καταφέρει να καταπολεμήσει τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που έχουν απέναντι στο διαφορετικό και στο ξένο Έλληνες μαθητές.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Δεν ξέρω αν σίγουρα θα μπορούσε να το φέρω εις πέρας με επιτυχία. Σίγουρα θα προσπαθούσα να το κάνω. Σχετικά με το πως: αρχικά θα ενημέρωνα τα υπόλοιπα παιδιά που ίσως είχαν φόβο στο οτιδήποτε ξένο για αυτά. Θα συζητούσα με τους συναδέλφους να κάνουμε κάποια δράση όλοι μαζί με σκοπό την καταπολέμηση της ξеноφοβίας.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Σίγουρα είναι πού σημαντική και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ο δάσκαλος μπορεί να συμβάλει αλλά δεν είναι ο μόνος . Θα μπορούσε ίσως να βοηθήσει στην κοινωνική ένταξη για την οποία όμως πρέπει να μεριμνήσει και η πολιτεία.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Ναι, θα ήταν σίγουρα πιο ομαλή. Όμως είναι αρκετά δύσκολο να πραγματοποιηθεί αφού ούτε οι γονείς γνωρίζουν τη γλώσσα και τις συνήθειες του ελληνικού σχολείου.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Ναι! Νομίζω δε γίνεται διαφορετικά.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Αρχικά για κάποιον πρόσφυγα μαθητή θεωρώ ότι πρέπει να προσεγγίσεις το παιδί ώστε έτσι να διώξεις τον φόβο του, διότι μπαίνοντας σε μια τάξη που δε γνωρίζει τη γλώσσα, που δε γνωρίζει κανέναν μαθητή είναι λογικό να κυριαρχούν μέσα του το άγχος και ο φόβος. Οπότε δεν είναι πρωτεύον να μάθει τη γλώσσα όσο να αισθανθεί οικεία μέσα στον χώρο που βρίσκεται.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Όχι, δε θεωρώ ότι βοηθούν.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

- Θα μπορούσαμε ίσως να τους δώσουμε κάποια βίντεο ή να τους δώσουμε κάποιο λεξικό ή να τους βάζαμε ταινίες με υπότιτλους στη γλώσσα τους έτσι ώστε σιγά να συνηθίζουν την ελληνική γλώσσα αλλά θα πρέπει να γίνεται αρκετή δουλειά και εκτός σχολικού πλαισίου.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Θα ήταν καλό να ήταν εξειδικευμένο το προσωπικό αλλά αν κάποιος δάσκαλος έχει την όρεξη και το μεράκι και θέλει πραγματικά να διαχειριστεί αυτή την κατάσταση σίγουρα θα μπορούσε.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

- Θεωρώ όπως είπα και πριν ότι μέσα από βίντεο, λεξικά και βιωματικές δραστηριότητες και πολλή επιμονή τα παιδιά θα κατακτήσουν σιγά σιγά κομμάτια της ελληνικής γλώσσας.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Σίγουρα είναι πολύ σημαντικό αυτά τα παιδιά που προέρχονται από διαφορετικές χώρες να καταφέρουν να επικοινωνήσουν τόσο μεταξύ τους όσο και με τους Έλληνες μαθητές ώστε για γίνουν μια ομάδα . Θα έπρεπε να βρουν κάποιο κοινό κώδικα επικοινωνίας είτε αυτός είναι η ελληνική γλώσσα είτε είναι χειρονομίες-νοήματα. Νομίζω ότι τα παιδιά μπορούν να βρουν τη δική τους γλώσσα για να επικοινωνούν μεταξύ τους.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Νομίζω πως οι εκπαιδευτικοί δεν είναι προετοιμασμένοι για οτιδήποτε καινούριο αλλά θα καταφέρνουν ανάλογα τις συνθήκες να προσαρμόζονται και να κάνουν όσο το δυνατόν μια πιο ομαλή μετάβαση και να βρουν τρόπους να εντάξουν αυτά τα παιδιά στα ελληνικά σχολεία.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Ναι, θεωρώ απαραίτητη την επιμόρφωση των δασκάλων. Πιστεύω ότι πρέπει να γίνουν κάποια σεμινάρια σε πρώτη φάση για να μάθουν πως να διαχειρίζονται τα συγκεκριμένα παιδιά και έπειτα ο κάθε δάσκαλος να αναζητά μόνος του τρόπους που θα τον βοηθήσουν .

-Σας ευχαριστώ πολύ!

-Κι εγώ, ευχαριστώ.

6^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κ. Θωμά

-Καλημέρα!

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

- Εργάζομαι 25 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Έχω κάνει 2 χρόνια μετεκπαίδευση.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

- Η Θήβα και το 7^ο Δημοτικό.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρία νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Η παρούσα κατάσταση είναι κάπως δύσκολη διότι είναι μια καινούρια κατάσταση, οι μετανάστες δεν έχουν ενσωματωθεί στον κοινωνικό ιστό. Βρίσκονται στα hotspot. Οι μαθητές ξεκίνησαν με ένα καινούριο πρόγραμμα το οποίο δεν έχει δείξει ακόμη αν λειτουργεί.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Δεν είναι το ίδιο με τους μετανάστες των προηγούμενων χρόνων όπου έρχονταν και κατοικούσαν μέσα στην πόλη. Τώρα αυτοί οι περισσότεροι δεν έχουν αποφασίσει αν θέλουν να μείνουν μόνιμα στη Ελλάδα ή να μετακινηθούν κάπου αλλού. Εγώ προσωπικά δε νιώθω ότι έχω την εμπειρία να διαχειριστώ αυτούς τους μαθητές.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Πιστεύω ότι μπορεί να γίνει η ένταξη τους στα σχολεία.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, υπήρχε τα δυο τελευταία χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Συμφωνώ.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

- Εγώ νομίζω είναι οι υπάρχοντες εκπαιδευτικοί οι οποίοι πρέπει οπωσδήποτε να επιμορφωθούν σε συνδυασμό με συναδέλφους οι οποίοι γνωρίζουν τις διαφορετικές αυτές γλώσσες των παιδιών.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι σημαντικός στο κομμάτι αυτό. Πρέπει να προσπαθήσει να διώξει το εθνικιστικό μένος και να εξηγήσει στα παιδιά ότι σήμερα οι κοινωνίες είναι πολυπολιτισμικές . Θα πρέπει να ανεχόμαστε τη διαφορετική γλώσσα, θρησκεία, κουλτούρα, τρόπο ζωής, ήθη, έθιμα των παιδιών και να τους γίνει κατανοητό ότι όπως οι πρόσφυγες έχουν έρθει στη χώρα μας έτσι και εμείς μπορεί κάποια στιγμή να αλλάξουμε χώρα αναζητώντας δουλεία, μόρφωση κ.α

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Αυτό θα το δείξει η πράξη πιστεύω. Έτσι θεωρητικά δεν μπορείς να το πεις, πολλά είναι αυτά που μπορείς να κάνεις αλλά και αυτά που μπορούν να προκύψουν. Για την ώρα όμως επειδή δεν είναι πολλοί οι μετανάστες μπορούν να αντιμετωπιστούν. Αν όμως μελλοντικά προκύψει μεγαλύτερος αριθμός μαθητών, δεν ξέρω πως θα εξελιχθεί. Σιγά σιγά όμως μαθητές και γονείς αρχίζουν και δίνουν χρόνο και αποδέχονται τους πρόσφυγες. Ήδη έχει αφομοιωθεί ένα κομμάτι του φόβου.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Αυτό νομίζω είναι προέκταση όπως και στο σχολικό περιβάλλον έτσι κι έξω και στην κοινωνία και μέσα στο χώρο που ζουν θα πρέπει να μάθουν να ανέχεται ο ένας τον άλλον, να έχουν σχέση, να έρθουν σε επαφή, να παίζουν το απόγευμα, να κάνουν κοινές δραστηριότητες και αν δεν ενταχθούν και στο κοινωνικό περιβάλλον δεν θα πετύχουμε το στόχο που έχουμε να μάθουν την ελληνική γλώσσα την κουλτούρα μας. Οπότε θα πρέπει να αναπτυχθεί αυτό το κομμάτι της κοινωνικής ένταξης των προσφύγων.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Δεν μπορώ να ξέρω σίγουρα πως θα εξελισσόταν μια τέτοια δράση διότι με το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο δεν έχουμε τη δυνατότητα να εισέρχονται οι γονείς στο σχολείο. Πιστεύω όμως ότι θα ήταν χρήσιμο να υπήρχε ένας αλλόθρησκος και αλλόγλωσσος δάσκαλος ο οποίος θα αναλάμβανε να πραγματοποιήσει τέτοιες δράσεις.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Ο δάσκαλος είναι υποχρεωμένος να προσαρμόζει τη διδασκαλία του με βάση το υπάρχον υλικό που έχει είτε οι μαθητές είναι πρόσφυγες είτε είναι παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

- Θα χρησιμοποιούσα πολλές διαφορετικές διδακτικές προσεγγίσεις από τη διαφοροποίηση, την εξατομικευμένη διδασκαλία και κυρίως με τους πρόσφυγες, αρχές της διαπολιτισμικής εκπ/σης και μαθητοκεντρικές προσεγγίσεις, ομαδοσυνεργατικές διδασκαλίες και προτζεκτ.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Από την εμπειρία μου πιστεύω ότι τα σχολικά εγχειρίδια δε βοηθούν. Όχι μόνο για τους πρόσφυγες μαθητές αλλά δεν βοηθούν ούτε τους Έλληνες μαθητές με δυσκολίες μάθησης.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Αυτό το θέμα είναι κάπως δύσκολο! Πρέπει να ξεκινήσουμε με χρήση λεκτικής επικοινωνίας. Να ενισχύσουμε τον προφορικό λόγο και όχι το γραπτό. Να τους εντάξουμε σε ομάδες έτσι ώστε από δραστηριότητες σίγα σιγά να εκφραστούν με κάποιο τρόπο. Θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε κάποια λεξικά της γλώσσας τους και οποιοδήποτε οπτικοακουστικό υλικό υπάρχει στα χέρια μας.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Δεο συμφωνώ με το εξειδικευμένο προσωπικό. Νομίζω ότι ο δάσκαλος ο οποίος έχει επιμορφωθεί, μπορεί να ανταπεξέλθει. Απλά χρειάζονται υποστηρικτικές δομές και ειδικότητες που να γνωρίζουν επιπλέον γλώσσες.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Θα προσπαθούσα να βρω το υπάρχον δυναμικό δηλαδή ποιες είναι οι γνώσεις τους σε ξένες γλώσσες. Να δω σε ποιο επίπεδο βρίσκονται οι γνώσεις τους, ποιο υπόβαθρο έχουν έτσι ώστε μετά θνα ξεκινήσουμε τη διδασκαλία στον κάθε μαθητή στο επίπεδο που το χρειάζεται.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Η διαπολιτισμική επικοινωνία είναι πάρα πολύ σημαντική. Δεν είναι να τους βοηθήσεις μόνα να μάθουν 5 ελληνικές λέξεις και να αρχίσουν να επικοινωνούν, αλλά και να λειτουργήσει κανονική τάξη. Να υπάρξει αποδοχή και σεβασμός εκατέρωθεν. Αν καλλιεργηθεί σωστά δεν θα υπάρχουν εντάσεις και η ενσωμάτωση των προσφύγων θα είναι πολύ πιο γρήγορη.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-θεωρώ ότι δεν είμαι προετοιμασμένος.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Είναι αναγκαία η επιμόρφωση των δασκάλων! Από την πολιτεία θα ζητούσαμε καινούρια αναλυτικά προγράμματα, επιμόρφωση όλων των εκπ/κων και περισσότερο επιστημονικό προσωπικό.

-Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

- Κι εγώ ευχαριστώ.

7^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Χρύσα.

-Καλημέρα.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-Εργάζομαι 25 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι, δεν έχω.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Φέτος εργάστηκα στο 7^ο δημοτικό σχολείο Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ δύσκολη!

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Πιστεύω ότι οι μαθητές αυτοί επειδή δεν έχουν τελικό προορισμό την Ελλάδα δεν τους ενδιαφέρει να ενταχθούν στο σχολείο και γενικότερα στην ελληνική κοινωνία.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Μπορεί να γίνει. Βέβαια με δυσκολίες!

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, υπήρχε δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Βεβαίως, συμφωνώ!

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Πιστεύω ότι μπορεί να διδάξει ο δάσκαλος, οι ειδικότητες και θα πρέπει να υπάρχει και δάσκαλος της δικής τους γλώσσας.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Ο δάσκαλος πιστεύω ότι θα πρέπει να καλλιεργήσει τη νοοτροπία της αποδοχής της διαφορετικότητας και επίσης να μεταφέρει στάσεις, αξίες, σχέσεις συνεργασίας.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Πιστεύω ότι θα μπορούσα να τη διαχειριστώ μέχρι ένα σημείο και ίσως με κοινές δραστηριότητες.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Πιστεύω ότι και εδώ πρέπει να βοηθήσει. Να ωθήσει τα παιδιά να δημιουργήσουν σχέσεις συνεργασίας και πέρα από το σχολείο.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Πιστεύω πως ναι θα ήταν πιο ομαλή.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Ναι, την προσαρμόζω όσο μπορώ.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα χρησιμοποιούσα την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, εξατομικευμένη, ερευνητική, μέθοδο πρότζεκτ.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Νομίζω ότι δε βοηθούν ιδιαίτερα.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε οπτικό υλικό ή ακόμη να φέρουμε μαθητές μεγαλύτερων τάξεων και να οργανώσουμε δραστηριότητες ομαδικές μέσα από τις οποίες να κατακτούν οι πρόσφυγες μαθητές ελληνικές φράσεις, λέξεις και συνήθειες.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Όχι, δε νομίζω.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Πρώτα απ' όλα θα πρέπει να έχουμε πάρα πολλή υπομονή με αυτά τα παιδιά, θα πρέπει να τους δίνουμε χρόνο να σκέφτονται, θα πρέπει να γνωρίζουμε το γλωσσικό τους επίπεδο και να τους ενισχύουμε στην ομαδοσυνεργατική και τον προφορικό λόγο περισσότερο . Θα μπορούσαμε έξω από την τάξη να οργανώνουμε παιχνίδια έτσι ώστε να έρχονται όλοι μαθητές σε επαφή.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Πολύ σημαντικός ο ρόλος της. Βοηθά τα παιδιά να ενσωματωθούν στο σχολείο, στην τάξη, στην κοινωνία και κυρίως να υπάρχει αλληλοσεβασμός και αλληλοαποδοχή των εθίμων και των συνηθειών από όλα τα παιδιά προς όλα τα παιδιά.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Όχι, θεωρώ ότι δεν είμαι.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Πιστεύω ότι είναι αναγκαία η επιμόρφωση των δασκάλων για να ασχοληθείς με την εκπαίδευση προσφύγων. Από την πολιτεία θα ζητούσα εξειδικευμένο προσωπικό που θα εξηγήσει στους εκπαιδευτικούς πως να διαχειριστούν και να διδάξουν τους πρόσφυγες μαθητές.

-Σας ευχαριστώ πολύ!

-Κι εγώ, ευχαριστώ.

8^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κ. Αργύρη

-Καλημέρα.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-18 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Στο 7^ο δημοτικό σχολείο Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Ως μια δύσκολη κατάσταση.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Χρειάζονται τη στήριξή μας για την ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Υπό κάποιες προϋποθέσεις, σίγουρα! Όχι άμεσα όμως.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Είχαμε, ναι. Τα δύο τελευταία χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Συμφωνώ.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Οποιοσδήποτε εκπαιδευτικός με κάποια στήριξη, εκπαίδευση, σεμινάριο....

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Σίγουρα πολύ σημαντικός ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Προσπαθούμε καθημερινά όχι μόνο στην περίπτωση των προσφυγόπουλων να καταπολεμήσουμε αυτές τις προκαταλήψεις. Θα έλεγα ότι είναι ένας μεγάλος δρόμος και χρειάζεται συνεχής αγώνας.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Αυτό είναι κάτι δύσκολο. Τα παιδιά έρχονται από το σπίτι, από τους γονείς επηρεασμένα εναντίον πολλές φορές των προσφύγων. Η ΔΥΕΠ γινόταν στη δική μου τάξη μετά το σχόλιασμα των δικών μου μαθητών. Παρατήρησα παράπονα ότι έρχοντα εδώ μέσα τα προσφυγάκια, ακούμπησαν τα πράγματά μας. Θεωρούσαν εντός εισαγωγικών ότι η τάξη τους ‘μολύνεται’. Εγώ προσπαθούσα μέσα από την κουβέντα να μειώσω και να εξαλείψω τέτοιες σκέψεις αλλά δεν μπορώ να πω ότι το πέτυχα.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

-Όλων ο ρόλος είναι σημαντικός για να επιτευχθεί η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ο δάσκαλος σε συνδυασμό με τους γονείς και την τοπική κοινωνία, μέσα από διάφορες δράσεις θα μπορούσε να βοηθήσει.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Έχω παρατηρήσει ότι οι γονείς αυτοί έχουν μια απόσταση από το σχολείο. Πιστεύω όμως πως ναι θα βοηθούσε η παρουσία τους και η συμμετοχή τους στην ομαλή ένταξη των μαθητών.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Πάντα και καθημερινά πρέπει να γίνεται αυτό.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα χρησιμοποιούσα οτιδήποτε θα βοηθούσε στο να ξεπεραστεί το εμπόδιο της γλώσσας, της γλωσσικής επικοινωνίας. Οπότε μέσα από το παιχνίδι, παιγνιώδη μορφή, με σκίτσα ώστε να αντιλαμβάνονται και αυτά ό,τι μπορούν.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Όχι ιδιαίτερα.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Μπορούμε όπως είπα και πριν να ξεκινήσουμε με κάποια παιχνίδια αλλά πρέπει να γίνει και διδασκαλία της ελληνικής από επιμορφωμένους δασκάλους.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Ναι!

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Το οπτικοακουστικό υλικό θα ήταν πολύ χρήσιμο στην γλωσσική ανάπτυξη των προσφύγων μαθητών. Για παράδειγμα θα μπορούσαμε να έχουμε κάθε λέξη μαζί με μια εικόνα-ζωγραφιά.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Είναι πολύ σημαντικός στην πολυπολιτισμική κοινωνία που ζούμε. Η επικοινωνία μεταξύ των νεομεταναστών μαθητών και των δικών μας μέχρι τώρα μαθητών θα βοηθούσε πολύ και στην ομαλότερη ένταξή τους.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Θεωρώ ότι υπάρχει πολύς δρόμος ακόμη. Εγώ προσωπικά αισθάνομαι ανέτοιμος!

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Οπωσδήποτε! Η επιμόρφωση πρέπει να είναι συνεχής! Θα ζητούσα σεμινάρια που να μας προτείνουν πρακτικές λύσεις .

-Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

-Να είστε καλά.

9^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Ειρήνη

-Καλημέρα.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-7 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Στο 8^ο δημοτικό σχολείο Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Είναι δύσκολη και πολύπλοκη.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Τις περισσότερες φορές είναι πρόθυμοι να ενταχθούν. Δείχνουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Βέβαια υπάρχουν και εκείνες οι περιπτώσεις που πολύ εύκολα παρασύρονται από το γενικότερο κλίμα που δεν τους αποδέχονται κάποιες φορές και τους αφήνουν στο περιθώριο.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Η ένταξη είναι δυνατή αλλά υπό προϋποθέσεις. Πρώτα θα πρέπει να δημιουργηθούν ειδικά τμήματα ένταξης γιατί το γεγονός ότι δε γνωρίζουν τη γλώσσα τους δημιουργεί αρκετά προβλήματα στην επικοινωνία και στην κατανόηση πολλών πραγμάτων.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, τα τελευταία δύο χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Ναι, συμφωνώ απόλυτα!

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Συνάδελφοι εκπαιδευτικοί οποιοί όμως θα πρέπει να έχουν κάποια επιμόρφωση και ειδικευση. Δεν αρκεί δηλαδή ένας απλός δάσκαλος. Πρέπει να γνωρίζεις κάποια πράγματα σχετικά με την ψυχολογία και την κοινωνική ψυχολογία .

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σχετίζεται με το τι πρότυπα θέλεις να μεταδώσεις στους μαθητές. Δηλαδή η δουλειά να γίνει μέσα από διαδικασίες βιωματικότητας. Να δείχνεις στα παιδιά καθημερινά με τις πράξεις σου, με την ίδια σου τη στάση, με τις δράσεις τις οποίες κάνεις ότι όλοι είμαστε ίσοι και όλοι έχουμε δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες στη ζωή. Δεν αρκεί μόνο η δουλειά που θα κάνει ο δάσκαλος πολύ σημαντικό ρόλο παίζει και το περιβάλλον.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Την διαχειρίζεσαι σε κάποιο βαθμό αλλά θα ξανά πω πάλι πως όλα ξεκινούν από την οικογένεια. Αν το παιδί έχει συγκεκριμένες προσλαμβάνουσες από την οικογένεια οι οποίες ενδεχομένως να είναι ρατσιστικής φύσεως το παιδί έρχεται ήδη με αυτές τις αποσκευές στο σχολείο. Πολλές φορές οι όποιες προσπάθειες γίνονται να αποδεχτούν το διαφορετικό παιδάκι στην τάξη που η διαφορετικότητα δεν έχει να κάνει μόνο με το αν είναι μετανάστης, έχει να κάνει με το αν φοράει γυαλιά, αν είναι χοντρό κ.α. Πάντοτε με το διάλογο και το παράδειγμα προσπαθείς τα μικρά παιδιά που είναι σφουγγαράκια τρόπων τινά να τους μεταλαμπαδεύσεις κάποιες αξίες.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο δάσκαλος όσον αφορά την κοινωνική ένταξη των προσφύγων αυτό που μπορεί να κάνει είναι μαζί με όλη την τάξη να συμμετέχουν σε κάποιες κοινές δραστηριότητες που ενδεχομένως να έχουν να κάνουν με τα ήθη και τα έθιμα αυτών των παιδιών.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Εννοείται! Αυτό βέβαια προϋποθέτει να γνωρίζουν τη γλώσσα. Όσο δεν καταλαβαίνουν και δεν μπορούν να επικοινωνήσουν νιώθουν αυτήν τη δυστοκία στην επικοινωνία και είναι πιο μαζεμένοι.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Προσπαθούμε να την προσαρμόσουμε αλλά δεν είναι πάντοτε εφικτό. Γιατί το ωράριο του σχολείου και οι απαιτήσεις των μαθημάτων είναι πολύ συγκεκριμένες και σε πολλές περιπτώσεις αρκετά ασφυκτικές. Οπότε η διαφοροποίηση δεν είναι πάντοτε εφικτή.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα χρησιμοποιούσα τον διαδραστικό πίνακα, δείχνοντάς τους κάποια βιντεάκια και επίσης πολλές φορές έχει αποδειχτεί χρήσιμο το παιχνίδι. Μέσα από δράσεις με παιγνιώδη περιεχόμενο προσπαθούμε να διδάξουμε τα παιδιά αυτά που δε γνωρίζουν τη γλώσσα.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Όχι, πρέπει να αναπροσαρμοστούν.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Ο μόνος τρόπος που μπορώ να σκεφτώ αυτή τη στιγμή είναι να τη μάθουν.
Υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών που μαθαίνουν πραγματικά πάρα πολύ γρήγορα.
Αυτό είναι αισιόδοξο. Δεν μπορούν να πάνε παρακάτω αν δεν ξέρουν τη γλώσσα.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Ναι, το πιστεύω απόλυτα!

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Θα πρέπει αφενός να έρχονται σε επαφή με ανθρώπους που έχουν ως μητρική την ελληνική γλώσσα και από την άλλη θα πρέπει μέσα από τη χρήση εικόνων παράλληλα με τα γράμματα και τη βιωματικότητα, μέσα από καθημερινές δραστηριότητες να ξέρουν ποιες φράσεις και πότε λέμε κάποια πράγματα σε συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Η διαπολιτισμική επικοινωνία είναι απαραίτητη όχι μόνο για αυτά τα παιδιά αλλά για όλους μας. Από τη στιγμή που αυτό είναι ένα δεδομένο ότι στη χώρα έρχονται μετανάστες-πρόσφυγες και ζούμε σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία είναι κάτι το οποίο πρέπει να το αποδεχτούμε και όλοι να είμαστε ανοιχτοί στο να γνωρίζουμε νέες κουλτούρες και νέες γλώσσες, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι θα βάλουμε σε δεύτερη μοίρα τη δική μας γλώσσα και τη δική μας κουλτούρα. Υπάρχει μια ισοτιμία και ένας απόλυτος σεβασμός.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Όχι, δεν είμαι απόλυτα έτοιμη ακόμη.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Ναι! Θεωρώ αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων. Θα ζητούσα από την πολιτεία να εν σκύψει σοβαρά σε όλα αυτά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το ελληνικό σχολείο και η ελληνική εκπαίδευση και να μην εστιάζει μόνο στην ένταξη

των μεταναστών-προσφύγων αφήνοντας όμως και όλα τα άλλα προβλήματα μαστίζουν τα ελληνικά σχολεία.

-Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

-Να είστε καλά.

10^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Ρένα

-Καλημέρα!

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-Εργάζομαι 29 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Στην πόλη της Θήβας, στο 1^ο δημοτικό.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Φέτος όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Θα έλεγα ότι βιώνουν μια δύσκολη κατάσταση και ότι η κοινωνική τους ενσωμάτωση είναι κάπως δύσκολη και θα πρέπει να συνεργαστούν και η πολιτεία και η κοινωνία αλλά και οι ίδιοι οι νεομετανάστες!

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Θεωρώ ότι είναι αδικημένοι από τους πολέμους, από το όλο σκηνικό που υπάρχει γύρω τους και είναι αναγκασμένα να βιώσουν και φυσικά ο ψυχολογικός τους παράγοντας δεν είναι ο καλύτερος.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Αν καταπολεμηθούν κάποια κοινωνικά στερεότυπα που υπάρχουν, πιστεύω πως ναι!

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Στο σχολείο που εργάζομαι όχι! Ωστόσο το 1/3 των μαθητών μας είναι αλλοδαποί.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Βεβαίως! Αρκεί να λειτουργούν κάτω από τις απαραίτητες προϋποθέσεις, να είναι επανδρωμένες με το κατάλληλο προσωπικό και να έχουν το κατάλληλο υλικό για να μπορέσουν να εργαστούν.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Θα μπορούσαν να είναι και οι δάσκαλοι γενικής παιδείας με την προϋπόθεση να έχουν επιμορφωθεί ανάλογα και επίσης να έχουν τη βοήθεια ίσως κάποιων μεταφραστών.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε ‘ξένο’- ‘διαφορετικό’;

-Η αλήθεια είναι ότι πρέπει να υπάρξει πρόληψη για τον ρατσισμό γιατί η χώρα μας παρουσιάζει τέτοια φαινόμενα. Καλό είναι να δώσουμε σημασία και να ενθαρρύνουμε την κοινωνική ενσωμάτωση των νεομεταναστών πρώτα των γονέων και μετά των μαθητών.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Θα μπορούσα να τη διαχειριστώ. Τη διαχειρίζομαι ήδη διότι όπως σας είπα εργάζομαι σε ένα σχολείο όπου πολλοί μαθητές είναι αλλοδαποί. Μέσα από μαθήματα κυρίως της Μελέτης Περιβάλλοντος και της Ευέλικτης Ζώνης όπου μπορούμε διαθεματικά να παρουσιάσουμε συνταγές μαγειρικής, μουσική, χορό, έθιμα από διάφορα μέρη και να γνωρίσει ο ένας λαός τις συνήθειες του άλλου.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Για να γίνει η κοινωνική ένταξη των νεομεταναστών καλό είναι να το θέλουν και οι ίδιοι. Οι περισσότεροι βρίσκουν την Ελλάδα σαν ένα πρώτο σταθμό για να περάσουν στην κεντρική Ευρώπη. Πρέπει πρώτα να πείσουμε τους ενήλικες και ύστερα να προχωρήσουμε σε δράσεις με στόχο τη σχολική και κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Αυτό είναι γεγονός, γιατί η οικογένεια καλλιεργεί τα πάντα! Οπότε αν οι γονείς θέλουν να μείνουν στην Ελλάδα θα πρέπει πρώτα οι ίδιοι να μάθουν τα ελληνικά σε κάποια σεμινάρια που μπορεί να κάνει ο δήμος και να μπορούν μετά να τη χρησιμοποιούν στο σπίτι τους σαν κύρια γλώσσα βοηθώντας έτσι τα παιδιά.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Αυτό γίνεται πάντα. Ένας ευέλικτος δάσκαλος οφείλει να έχει ευέλικτη διδασκαλία. Οπότε λογικό είναι τις περισσότερες φορές να κάνουμε και εξατομικευμένες εργασίες και να διαθέτουμε επιπλέον χρόνο για τα παιδιά αυτά.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα χρησιμοποιούσα οπτικοακουστικό υλικό και διάφορα παιχνίδια στα οποία θα μπορούσαν να συμμετέχουν και χωρίς να γνωρίζουν τη γλώσσα αλλά στόχος μου κάθε φορά να μαθαίνουν και μια ελληνική φράση ή κάποιες ελληνικές λέξεις μέσα από την εμπειρία.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Θεωρώ πως όχι!

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Είναι πολύ δύσκολο γιατί όπως είπα και πριν πολλοί από αυτούς δε θέλουν να μάθουν ελληνικά. Θεωρούν ότι θα φύγουν από την Ελλάδα. Άρα πρέπει πρώτα να τους πείσουμε και έπειτα μέσα από δραστηριότητες και πολύ προσπάθεια θα τους διδάξουμε τα ελληνικά.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Όχι δεν είναι απαραίτητο αυτό! Εάν οι δάσκαλοι επιμορφωθούν κατάλληλα, μπορούν οι ίδιοι να διδάξουν στους νεομετανάστες μαθητές την ελληνική γλώσσα.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

- Καλό θα είναι τα παιδιά αυτά να συμμετέχουν και σε εξωσχολικές δραστηριότητες, να τους δίνουμε τη δυνατότητα και τον χρόνο μέσα στην τάξη να αφηγούνται δραστηριότητες και πράγματα που έκαναν στον τόπο τους. Μπορούμε επίσης σαν δάσκαλοι να κολλήσουμε φωτογραφίες και υλικό που θα βρούμε από τη UNICEF γύρω στην τάξη έτσι ώστε να δημιουργήσουμε ένα περιβάλλον οικείο .

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Είναι σημαντικό γιατί γνωρίζοντας ο ένας τις συνήθειες του άλλου έρχονται πιο κοντά και τελικά καταλαβαίνουν ότι δε διαφέρουν σε πολλά και ότι ανήκουν στην ίδια ομάδα.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Ναι, αρκεί να επιμορφωθώ και να έχω το κατάλληλο υλικό.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Θεωρώ αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και από την πολιτεία θα ζητούσα να συνεργαστεί με τις διάφορες φυλές που έχουν έρθει στην Ελλάδα, να βρει μεταφραστές οι οποίοι θα μπορούν να λειτουργήσουν σε μας ως “δάσκαλοι” ώστε να μπορέσουμε και εμείς να προσαρμοστούμε και να προσαρμόσουμε τη διδασκαλία μας αντίστοιχα.

-Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

-Να είστε καλά!

11^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Βάσω

-Καλημέρα σας.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-Εργάζομαι 37 χρόνια περίπου και τα τελευταία 2 είμαι διευθύντρια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Ναι. Έχω τελειώσει και τη σχολή νηπιαγωγών και έχω κάνει ειδική αγωγή στο Μαράσλειο διδασκαλείο .

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Το 8^ο δημοτικό σχολείο Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

- Είχαμε στο σχολείο τμήμα ΔΥΕΠ.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Είναι μια δύσκολη κατάσταση οφείλω να ομολογήσω.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Τα παιδιά είναι από διαφορετικές ηλικίες, από διαφορετικές χώρες και διαφορετικές γλώσσες και η ένταξή τους είναι πάρα πολύ δύσκολη.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Ναι, βεβαίως. Κυρίως όμως όταν ενταχθούν πια στην πρωινή ζώνη.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ) όπως μου έχετε ήδη αναφέρει. Πόσα χρόνια;

-Τα δύο τελευταία χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Δε θα το έλεγα. Βέβαια είναι λίγος ο χρόνος για να δούμε τα αποτελέσματα των δομών. Η γνώμη μου επαναλαμβάνω είναι να μπουν τα παιδιά αυτά σε πρωινή ζώνη.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Κυρίως δάσκαλοι, ίσως και δάσκαλοι ειδικοτήτων, αλλά θέλουν ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”-

“διαφορετικό”;

-Ο ρόλος είναι πολύ σπουδαίος γιατί ο εκπαιδευτικός είναι αυτός που καθοδηγεί και τα παιδιά και τους γονείς, άρα κατ’ επέκταση και ολόκληρη την κοινωνία, ότι πρέπει να αποδεχτούμε το “διαφορετικό-ξένο”.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Βεβαίως θα μπορούσαμε. Άλλωστε αυτή είναι η δουλειά μας! Μπορούμε να τη διαχειριστούμε με τελείως φυσιολογικό τρόπο. Τα παιδιά θα πρέπει να ενταχθούν με τα δικά μας ή με τα δικά τους πολιτισμικά στοιχεία σαν να έχουμε τα ελληνόπουλα χωρίς καμία διαφορά!

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο ρόλος του δασκάλου για την κοινωνική ένταξη των προσφύγων είναι σημαντικός και μπορεί να γίνει μέσα από τα βιωματικά πρότζεκτ που τα παιδιά θα είναι πρωταγωνιστές σε αυτά.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Μμμ...ίσως.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Επιβάλλεται να την προσαρμόσουμε.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Πιο πολύ βιωματικά πρότζεκτ.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Βεβαίως.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Τα παιδιά μαθαίνουν πολύ εύκολα και την ώρα της διδασκαλίας, στα διαλείμματα και στις κοινωνικές υποχρεώσεις όποτε αν οι πρόσφυγες μαθητές ενταχθούν στην πρωινή ζώνη και στην κοινωνία και συμμετέχουν στις δραστηριότητες μαζί με τα ελληνόπουλα θα μάθουν τη γλώσσα.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Όσον αφορά τον τρόπο που θα μεταδώσουν οι εκπαιδευτικοί την ελληνική γλώσσα, ναι, το προσωπικό πρέπει να είναι εξειδικευμένο.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Η καθημερινή επαφή με τους Έλληνες είναι ο καλύτερος δυνατός τρόπος!

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Επιβάλλεται τα παιδιά να επικοινωνούν διαπολιτισμικά στην χώρα και την κοινωνία που ζουν. Επίσης, τα στοιχεία τα δικά τους να τα μεταδώσουν σε μας και αντίστροφα εμείς σε αυτούς.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Ναι, βεβαίως.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Βεβαίως θεωρώ αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και εκείνο που θα ήθελα να πω είναι ότι πρέπει όλοι μας να κατανοήσουμε ότι οφείλουμε να δεχτούμε αυτή τη νέα κατάσταση και να κάνουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε. Τώρα όσον αφορά τι θα ζητούσα από την πολιτεία , περισσότερα μέσα διδασκαλίας όχι μόνο για αυτά τα παιδιά αλλά και για όλα!

-Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

-Να είστε καλά!

12^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Κατερίνα

-Καλημέρα Σόφη.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-26 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι. Αλλά φροντίζω κάθε χρόνο να παρακολουθώ σεμινάρια και προγράμματα που θεωρώ ότι θα με βοηθήσουν .

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

- Εργάστηκα στο 8^ο δημοτικό σχολείο Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Τη φετινή χρονιά, όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Είναι μια δύσκολη κατάσταση η οποία θέλει ιδιαίτερο χειρισμό.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Οι μαθητές αυτοί έχουν ανάγκη από μια ιδιαίτερη προσέγγιση από τον εκπαιδευτικό έτσι ώστε να ενταχθούν ομαλότερα στα σχολεία.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Είναι ένα δύσκολο εγχείρημα! Όμως με μεθοδική δουλειά πότο κράτος και τον εκπαιδευτικό, θα είναι δυνατό!

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, τα δύο τελευταία χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Συμφωνώ, βέβαια!

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν επιμορφωθεί.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Πολύ μεγάλος! Καθοριστικός! Γενικότερα για το τι σκέφτεται ο μαθητής, αλλά και το συγκεκριμένο καθοριστικός ο ρόλος του.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Χωρίς να εστιάσω στο παιδί που θα εμφάνιζε την ξενοφοβία θα προσπαθούσα να δίνω ερεθίσματα αποδοχής της διαφορετικότητας με παιχνίδια, με δραστηριότητες, ,ετο να βάζω παιδάκια που έχουν ασ πούμε κάποιο ‘‘θέμα’’ με εκείνα που έχουν πιο ‘‘ανοιχτό’’ μυαλό σε ομάδες για να υπάρξει αλληλεπίδραση.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο δάσκαλος θα κάνει ό,τι είναι στο χέρι του. Για παράδειγμα θα προσπαθήσει μέσα στο μάθημα, στην ώρα της γυμναστικής, ακόμη και στα διαλείμματα να βάλει δραστηριότητες, παιχνίδια και συζητήσεις που θα ενισχύσουν και την κοινωνική ένταξη των νεομεταναστών μαθητών και όχι μόνο.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Οπωσδήποτε!

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Πάντα, το κάνω!

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Για μένα πολύ σημαντικό είναι το κλίμα της τάξης. Θα φρόντιζα να έχει η τάξη μου ένα υποστηρικτικό για αυτά τα παιδιά περιβάλλον ώστε να μπορούν να είναι ανοιχτά στη γνώση. Διότι θεωρώ ότι όταν ένα παιδί νιώθει ότι βάλλεται από το περιβάλλον δεν μπορεί. Από εκεί και πέρα θα δίνω πολλές ευκαιρίες στα παιδιά, χρόνο ώστε να σκέφτονται και δε θα θεωρώ τίποτα δεδομένο.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Πιστεύω ότι δεν είναι κατάλληλα.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Είναι μια δυσκολία μεγάλη αυτό. Με καλή διάθεση και υπομονή, ναι! Τόσο εμείς όσο και τα παιδιά της τάξης θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε να μάθουν τουλάχιστον τις πρώτες βασικές λέξεις και φράσεις για να επικοινωνούν.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

- Ο δάσκαλος πρέπει να είναι ενημερωμένος και ευαισθητοποιημένος! Μόνος του με αυτά που ξέρει είναι δύσκολο. Οπότε ή επιμόρφωση δασκάλου ή εξειδικευμένο προσωπικό.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Θεωρώ ότι το παιχνίδι είναι ένας πολύ καλός τρόπος να φέρνω τα παιδιά κοντά στη γλώσσα και στο βασικό λεξιλόγιο. Τόσο μέσα στην τάξη όσο και σε δραστηριότητες που αφορούν την αυλή αλλά και γενικότερα στο περιβάλλον, στη γειτονιά τους.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος διότι μέσα από αυτήν τα παιδιά θα ενσωματωθούν πιο γρήγορα κι πιο ουσιαστικά . Θα έχουν την αίσθηση της ασφάλειας και του σεβασμού .

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Προσωπικά, ναι!

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Θεωρώ αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων ιδιαίτερα για το συγκεκριμένο θέμα. Από την πολιτεία θα ζητούσα σεμινάρια αλλά εκτός από τη θεωρία και κάποια πρακτικά μαθήματα, τεχνικές που θα βοηθούσαν και ίσως κάποιο υποστηρικτικό υλικό.

-Ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

-Παρακαλώ.

13^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Αμαλία

-Καλημέρα!

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α ;

-20 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

- Στη Θήβα στο 5^ο δημοτικό σχολείο.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Αρκετούς μαθητές.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Υπάρχει δυσκολία στη συνεννόηση λόγω έλλειψης γνώσης της γλώσσας αλλά επειδή υπάρχει το τμήμα υποδοχής (ΖΕΠ) που δουλεύει στο σχολείο τα παιδιά έχουν γρήγορη ένταξη μέσα στην τάξη.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Η ίδια που είναι και για όλους τους μαθητές!

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Υπάρχουν δυσκολίες αλλά νομίζω επειδή τα παιδιά είναι όπως και τα δικά μας αρκετά ευφυή και δεν παύουν να είναι παιδιά και μαθαίνουν εύκολα νομίζω ότι μπορούν να ενταχθούν κανονικά.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Όχι. Στο σχολείο που εργάζομαι φέτος δεχτήκαμε στην πρωινή ζώνη προσφυγόπουλα που πέρσι φοιτούσαν σε ΔΥΕΠ.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Ναι, διότι τα παιδιά δεν ήρθαν τελείως ανέτοιμα στην πρωινή ζώνη.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Όλοι μπορούμε να διδάξουμε αυτά τα παιδιά και οι δάσκαλοι και οι ειδικότητες. Απλά χρειάζεται και ένας μεταφραστής για να μπορούν να αντιλαμβάνονται πιο εύκολα την παράδοση.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε ‘ξένο’- ‘διαφορετικό’;

-Ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως προς αυτό είναι πολύ σημαντικός καθώς ο ίδιος είναι αυτός που διδάσκει της βασικές αξίες και τις σωστές συμπεριφορές, την αποδοχή του διαφορετικού και του ξένου σε εμάς. Όλο αυτό βέβαια πετυχαίνει όταν έχει κοινή πορεία και η οικογένεια!

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Πιστεύω ότι θα μπορούσα μέσα από τη συζήτηση να φέρω τα παιδιά με επιχειρήματα στο σκεπτικό πως πρέπει να αποδέχονται οτιδήποτε διαφορετικό.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο δάσκαλος μπορεί μέσα από το μάθημά του και μέσα από δραστηριότητες, παιχνίδια, μουσική, χορό να προσεγγίσει τα πάντα, να μάθει στα παιδιά να συνυπάρχουν, να συνεργάζονται και να επικοινωνούν.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Το πιστεύω απόλυτα! Μάλιστα φέτος διοργανώσαμε μια εκδήλωση στο τέλος της σχολικής χρονιάς και προς μεγάλη μου έκπληξη οι γονείς των προσφύγων μαθητών ήρθαν να παρακολουθήσουν τη γιορτή και μάλιστα έδειξαν μεγάλη χαρά.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Το προσπαθώ! Σκοπός μου είναι να γίνω κατανοητή σε όλους τους μαθητές.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Φέτος που είχα νεομετανάστες μαθητές μιλούσα πιο αργά, σχεδίαζα αυτό που ήθελα να κάνουν, τους έδινα εικόνες με λέξεις και γενικά χρόνο για να μπορούν να αποδώσουν.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Όχι, καθόλου!

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Τα παιδιά είναι σαν τα σφουγγάρια ρουφάνε οτιδήποτε καινούριο αρκεί να το θέλουν. Πρόσφυγες μαθητές που έχουν ίδια ηλικία και μπήκαν στο ελληνικό σχολείο μαζί ο ένας ήδη επικοινωνεί ενώ ο άλλος δεν αντιλαμβάνεται ούτε απλά νοήματα. Ο δάσκαλος προσπαθεί αλλά χρειάζεται και η θέληση του καθενός μαθητή.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Ναι!

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Πιστεύω η γλωσσική τους ανάπτυξη θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσα από το παιχνίδι και την συχνή επαφή και επικοινωνία με τους συμμαθητές του και αυτό φυσικά μπορεί να συμβεί από πρωτοβουλίες και κινήσεις του δασκάλου.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Πολύ σημαντικός ! Όλα τα κράτη του κόσμου είναι διαπολιτισμικά και πρέπει ο ένας να σέβεται τα ήθη και τα έθιμα του άλλου.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Ναι, βεβαίως.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την
πολιτεία;

-Η επιμόρφωση των δασκάλων είναι αναγκαία γιατί κακά τα ψέματα δεν ξέρουμε ακριβώς πώς να διαχειριστούμε το θέμα. Πρέπει να γίνουν σεμινάρια πάνω σε αυτό και από την πολιτεία θα ζητούσα να έχει καλές κτηριακές εγκαταστάσεις για να μπορούν να υποστηριχτούν όλα αυτά.

-Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

-Ευχαρίστησής μου!

14^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Βούλα

-Καλημέρα Σοφία μου.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-Εργάζομαι 13 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Εργάστηκα στη Θήβα στο 8^ο δημοτικό σχολείο.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Φέτος, όχι!

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Είναι μια κατάσταση στην οποία αναγκαστικά μπήκαμε ως χώρα. Είναι κάτι καινούριο. Οι άνθρωποι αυτοί έχουν δικαίωμα στην επιβίωση αλλά και στη μόρφωσή τους.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Αναγκάζονται να μάθουν μια γλώσσα χωρίς να έχουν κατασταλάξει ότι θα μείνουν μόνιμα ή όχι στην Ελλάδα. Νιώθω ότι είναι κάτι πάρα πολύ δύσκολο για αυτούς ! Βλέπω στα ματάκια τους την αγωνία και την ανάγκη να νιώσουν ασφάλεια και να επικοινωνήσουν.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Ναι!

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, τα δύο τελευταία χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Απόλυτα!

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Άνθρωποι οι οποίοι σίγουρα το θέλουν γιατί είναι κάτι διαφορετικό. Πρέπει να θέλεις να τα προσεγγίσεις, να τα αγαπήσεις, να τα διδάξεις με υπομονή και σιγά σιγά να τα εντάξεις στη γλώσσα και στην κουλτούρα τη δική μας.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Νομίζω πως εμείς οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είμαστε ευέλικτοι. Να μπορούμε να προσαρμοζόμαστε στις διαφορετικές καταστάσεις. Αυτό ακριβώς προσπαθούμε να περάσουμε και στους μαθητές μας. Τους μιλάμε συνέχεια για τη διαφορετικότητα, για το “ξένο” και το ότι δεν είμαστε όλοι ίδιοι αλλά έχουμε τις ίδιες ανάγκες και τα ίδια δικαιώματα .

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Ναι! Αυτή είναι και η δουλειά μας. Να μπορούμε να δένουμε τα παιδιά μεταξύ τους και να τους βοηθάμε σε οτιδήποτε αισθάνονται ή σκέφτονται. Να τους κάνουμε να αντιληφθούν ότι και αυτοί οι ίδιοι είναι κάτι “ξένο” για κάποιον άλλον αλλά αυτός δεν είναι λόγος για να φοβάσαι αλλά να επικοινωνήσεις και να γνωρίσεις κάτι διαφορετικό που μπορεί και να σου αρέσει.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο δάσκαλος πέρα από τη στερεότυπη γνώση, γλώσσα, μαθηματικά κ.α. πιστεύω ότι προσπαθεί να διδάξει και συμπεριφορές και τρόπους επικοινωνίας , σεβασμού και αλληλοεκτίμησης . Με αυτά ως οδηγό τους τα παιδιά σίγουρα θα μπορέσουν να ενταχθούν και κοινωνικά.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Νομίζω πως ναι γιατί έτι θα μπορούσαν κατά κάποιο τρόπο να βοηθήσουν και οι γονείς τα παιδιά τους μετά το σχολείο . Να συνεχίσουν δηλαδή αυτό που προσπαθεί ο δάσκαλος στο σχολείο να το εφαρμόσουν κάπως και στο σπίτι. Αυτό θα βοηθούσε και τους γονείς αλλά και τα παιδιά να προσαρμοστούν γρηγορότερα.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Ναι! Βλέπεις το επίπεδο του καθενός μαθητή και έπειτα προσαρμόζεις τη διδασκαλία σου.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα αναζητούσα πρώτα τα ενδιαφέροντα που είχαν στη δική τους χώρα και ύστερα μαζί με κάποιο οπτικό υλικό και ίσως κάποιο λεξικό θα έκανα δραστηριότητες παρόμοιες εντός και εκτός της τάξης και για κερδίσω το ενδιαφέρον τους αλλά και για μια καινούρια εμπειρία προς τα ελληνόπουλα.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Όχι, δε βοηθούν καθόλου.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

- Στην αρχή είναι πολύ δύσκολο. Δουλεύει περισσότερο η γλώσσα του σώματος όσον αφορά τον δάσκαλο και τα παιδιά, προσπαθούν να επικοινωνήσουν με νοήματα. Μέχρι να μάθουν κάποιες βασικές φράσεις έτσι ώστε να συνεννοούνται.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Ναι, νομίζω ότι θα βοηθούσε και ίσως θα είχε πιο γρήγορα αποτελέσματα.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

- Θα πρότεινα να υπάρχουν συγκεκριμένα βιβλία για αυτά τα παιδιά που να βοηθούν κυρίως στην προφορική χρήση των ελληνικών και αργότερα στην ορθογραφία και γραμματική.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Σίγουρα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής επικοινωνίας. Έρχονται από μια άλλη χώρα με διαφορετικά έθιμα, διαφορετική κουλτούρα, διαφορετικό τρόπο ζωής, άλλα παιχνίδια και πρέπει να δείξουν σεβασμό στα δικά μας ήθη, έθιμα, συνήθειες, παιχνίδια όπως και εμείς αντίστοιχα. Οπότε

αλληλοεκτίμηση, αλληλοσεβασμός και τότε η ενσωμάτωση και η επικοινωνία πολύ πιο εύκολα θα επιτευχθεί.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Το θέλω πολύ αλλά όχι δεν είμαι κατάλληλα προετοιμασμένη.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Οπωσδήποτε πρέπει να υπάρξει επιμόρφωση των δασκάλων. Από την πολιτεία θα ζητούσα υποστηρικτικό υλικό και κάποιους μεταφραστές οι οποίοι θα βοηθούσαν στην πρώτη επαφή με τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές έτσι ώστε αυτή η προσπάθεια να είναι επιτυχής!

-Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

-Κι εγώ ευχαριστώ.

15^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Κατερίνα

-Καλημέρα σας.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

- 12 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Στη Θήβα, στο 4^ο Δημοτικό σχολείο.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Ναι , είχα 2 πρόσφυγες μαθητές από Αφγανιστάν.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Λόγω των εξελίξεων σε παγκόσμιο επίπεδο είναι φυσιολογικό να έχουμε στη χώρα μας όπως και σε άλλες χώρες, νεομετανάστες.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Θεωρώ ότι με την κατάλληλη προσέγγιση θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη φοίτησή τους στο ελληνικό σχολείο.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Μπορούν αλλά χρειάζονται ίσως κάποιες υποδομές. Κατάλληλη προσέγγιση και αντιμετώπιση από την πολιτεία αλλά και από το σχολείο σίγουρα!

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Στο σχολείο μας τα παιδιά φοιτούσαν σε Τμήμα Υποδοχής (ΖΕΠ) και κάποιες ώρες έμπαιναν και στα τμήματά μας . Πριν έρθουν στην πρωινή ζώνη είχα φοιτήσει σε ΔΥΕΠ.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Συμφωνώ διότι τα παιδιά είχαν και έχουν μια πρώτη επαφή με το ελληνικό σχολείο και έτσι εντάσσονται ομαλότερα στην πρωινή ζώνη.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Αρχικά εφόσον δεν μπορούν να μιλήσουν ελληνικά διότι δε γνωρίζουν καθόλου τη γλώσσα αυτοί που μπορούν να τα διδάξουν είναι εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν κάποια επιμόρφωση σχετικά με τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”-

“διαφορετικό”;

-Θα έλεγα κάτι σαν διαμεσολαβητής. Όταν έρχεται κάτι καινούριο-διαφορετικό είναι απόλυτα φυσιολογικό να είμαστε επιφυλακτικοί απέναντί του. Για μένα ο δάσκαλος οφείλει να το προσεγγίσει και να το δώσει στα παιδιά με έναν τρόπο όμορφο ώστε να νιώσουν ασφάλεια και να αγκαλιάσουν και να αποδεχτούν τη διαφορετικότητα όποια είναι σε κάθε περίπτωση . Τα παιδιά δεν είναι τόσο προκατειλημμένα όσο οι ενήλικες όποτε δε θα είναι πολύ δύσκολο.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Πιστεύω ότι θα μπορούσα. Όσο η ξενοφοβία είναι σε επίπεδο παιδικής ηλικίας είναι αντιμετωπίσιμη. Σχετικά με τον τρόπο διαχείρισής της, θα προσπαθούσα μέσα από ομαδικά παιχνίδια και δραστηριότητες να φέρω τα παιδιά κοντά και να εξαλειφθεί οποιοσδήποτε φόβος.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Μπορεί ο δάσκαλος να οργανώσει περίπατο και επισκέψεις σε διάφορες δομές της πόλης. Για παράδειγμα θα μπορούσαμε να πάμε στο ταχυδρομείο, στο μουσείο, στην τράπεζα, στο σούπερ μάρκετ ή ακόμη και στην πλατεία. Ίσως να παρακινήσει τα παιδιά να συμμετέχουν και σε εξωσχολικές δραστηριότητες και αθλήματα. Αυτά σίγουρα θα βοηθούσαν στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Πιστεύω πως θα βοηθούσε. Βέβαια πολλά παιδιά μπορεί να μην έχουν γονείς ή οι γονείς να μην μπορούν να παρακολουθήσουν λόγω της γλώσσας. Σίγουρα η τάξη και ο δάσκαλος μπορεί να βοηθήσει στην ένταξη των παιδιών στα σχολεία.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Ναι, προσαρμόζω τη διδασκαλία ανάλογα με τις ανάγκες του μαθητικού δυναμικού. Επίσης, δεν είμαι τόσο απαιτητική με τους μαθητές που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Όσον αφορά το μάθημα της γλώσσας είχα προμηθευτεί με κάποια μικρά βιβλιαράκια τα οποία είχαν προ γραφικές ασκήσεις και την ώρα που εμείς κάναμε γλώσσα τα παιδιά συμπλήρωναν αυτά τα βιβλία. Σχετικά με το μάθημα των μαθηματικών τα παιδιά μπορούσαν να ανταποκρίνονται καλύτερα και πολλές φορές να ακολουθούν το επίπεδο της τρίτης τάξης.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Θα έλεγα πως όχι.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Θεωρώ πως εγώ προσωπικά δε θα μπορούσα να το διαχειριστώ αυτό το κομμάτι διότι δεν έχω τις γνώσεις. Ίσως θα έπρεπε να είχα μια βοήθεια μέσα στην τάξη από κάποιον μεταφραστή ή έναν εκπαιδευτικό καταρτισμένο σε αυτό το θέμα.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Σε πρώτο επίπεδο, ναι! Βέβαια να υπάρχει μια συνεργασία με τον δάσκαλο της τάξης έτσι ώστε να έρθει αργότερα ο μαθητής στην τάξη μου και να συνεχίσω εγώ τη διδασκαλία του.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Πιστεύω ότι θα έδινα έμφαση στα παιχνίδια. Για παράδειγμα θα μπορούσαμε να κάνουμε έναν κύκλο και με τη βοήθεια μουσικών οργάνων να παίζαμε ένα παιχνίδι το οποίο θα είχε στόχο τα παιδιά αυτά να λυθούν, να εκδηλωθούν. Επίσης, με εικονοιστορίες, ζωγραφιές και ίσως βοηθούσε η χρήση των υπολογιστών. Βέβαια εγώ

πιστεύω ότι τα άτυπα περιβάλλοντα μάθησης όπως το διάλειμμα είναι πολύ σημαντικό τόσο για τη γλωσσική όσο και την κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικός γιατί αν καλλιεργήσουμε από μικρή ηλικία τη διαπολιτισμική επικοινωνία ανάμεσα στα προσφυγόπουλα και στα ελληνόπουλα σίγουρα θα βοηθήσει στο να γνωρίσουν καλύτερα ο ένας τον πολιτισμό, την κουλτούρα, τα ήθη, τα έθιμα του άλλου και φυσικά να τα αποδεχτούν και να συνυπάρξουν .

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Όχι απόλυτα.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Ναι, τη θεωρώ αναγκαία. Από την πολιτεία θα ζητούσα σεμινάρια στο τέλος της χρονιά ή πριν την αρχή της επόμενης. Όχι μόνο θεωρία όμως! Να προτείνει τρόπους πρακτικούς που θα μας βοηθούσαν στην προσέγγιση και τη διδασκαλία αυτών των μαθητών.

-Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

-Κι εγώ ευχαριστώ.

16^η Συνέντευξη

-Καλησπέρα σας κα. Κατερίνα

-Καλησπέρα σας.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

- Εργάζομαι 2 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Ναι. Έχω δυο μεταπτυχιακά. Ένα στην αξιολόγηση σχολικών μονάδων και ένα στην ειδική αγωγή.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Η Θήβα και το 8^ο Δημοτικό.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Είναι αρκετά δύσκολη διότι το κράτος δεν μπορούσε να ανταπεξέλθει σε όλο αυτό τον όγκο των προσφύγων. Σχετικά με τους ίδιους τους νεομετανάστες θεωρώ ότι τους είναι επίσης δύσκολο να ενσωματωθούν σε όλες τις δομές του κράτους.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Δεν μπορώ να τους διαχωρίσω από τους υπόλοιπους μαθητές. Για μένα είναι το ίδιο. Απλά είναι δύσκολη η προσαρμογή τους εξαιτίας της διαφορετικής νοοτροπίας από όπου προέρχονται.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Είναι δυνατή, όμως χρειάζονται οι κατάλληλες δομές για αυτό και οι κατάλληλοι άνθρωποι.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι , τα δύο τελευταία χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Δε συμφωνώ απόλυτα. Πιστεύω πως ένα τμήμα υποδοχής στην πρωινή ζώνη θα ήταν καταλληλότερο.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Σίγουρα οι εκπαιδευτικοί αφού πρώτα επιμορφωθούν.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Όλα ξεκινούν από την οικογένεια. Ο εκπαιδευτικός φυσικά παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση των προκαταλήψεων και αυτό τον καταφέρνει μέσα από το μάθημά του και από την επικοινωνία με τους μαθητές του.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Θα μπορούσα να τη διαχειριστώ. Όχι μόνο από την πλευρά μου αλλά σε συνεργασία με τους γονείς και τους συναδέλφους μέσα από κάποιες δραστηριότητες ή συναντήσεις που θα ενίσχυαν την αίσθηση ασφάλειας και αποδοχής του “ξένου”.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο χώρος του σχολείου δεν είναι αρκετός για την κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών εκτός από το διάλειμμα που σίγουρα βοηθάει. Ίσως πρέπει να γίνουν δράσεις εκτός σχολείου όπως μια εκδρομή, μια επίσκεψη, ένας αθλητικός διαγωνισμός με σκοπό την κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Σίγουρα. Θα μπορούσαν να συμμετέχουν οι γονείς όλων των παιδιών όχι μόνο των νεομεταναστών.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Βεβαίως! Προσπαθώ!

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα οργάνωνα ομάδες παιδιών μέσα στις οποίες θα είχα παιδιά που θα αλληλοβοηθούσαν ο ένας τον άλλον. Επίσης θα χρησιμοποιούσα οπτικό υλικό και κάποιο λεξικό για να μπορέσω να δημιουργήσω έναν κώδικα επικοινωνίας μαζί με τους πρόσφυγες μαθητές.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Όχι!

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

- Παίξει πολύ σημαντικό ρόλο η γλώσσα. Θα μπορούσαμε όμως να επικοινωνήσουμε και να ανταλλάξουμε ιδέες μέσα από τη ζωγραφική και με νοήματα.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Θα μπορούσαν να υπάρχουν κάποιες επιπλέον ώρες στο σχολείο όπου εξειδικευμένο προσωπικό θα διδάξει την ελληνική γλώσσα στους νεομετανάστες μαθητές.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας με εξειδικευμένο προσωπικό.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Δεδομένου ότι είμαστε μια πολυπολιτισμική κοινωνία θα μπορούσε να καλλιεργηθεί η διαπολιτισμική επικοινωνία ανταλλάσσοντας εμπειρίες που αφορούν την

κουλτούρα, τα ήθη, τις θρησκείες και τις συνήθειες μεταξύ των εθνικοτήτων που έχουν έρθει στη χώρα μας και των ελληνόπουλων μαθητών με αποτέλεσμα να ενταχθούν ομαλότερα στην κοινωνία μας .

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Ναι.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Ναι, είναι αναγκαία! Σίγουρα θα ζητούσα την ενδοεπιμόρφωση των δασκάλων μέσα στο σχολείο, μέσα στις τάξεις αλλά και την αλλαγή της νοοτροπίας τους. Διότι δε φταίει μόνο η μόρφωσή τους όσο και τα στερεότυπα που έχουν.

-Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

-Κι εγώ ευχαριστώ.

17^η Συνέντευξη

-Καλησπέρα σας κα. Κατερίνα.

-Καλησπέρα σας.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-15.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Η Θήβα και το 3^ο δημοτικό σχολείο.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Βεβαίως!

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Από τη στιγμή που βρέθηκαν για οποιονδήποτε λόγο στη χώρα μας οφείλουμε να τους αποδεχτούμε και να τους βοηθήσουμε στην ένταξή τους στην κοινωνία μας με την προϋπόθεση ότι το θέλουν και οι ίδιοι.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Πιστεύω ότι οι απαιτήσεις για τη διδασκαλία αυτών των μαθητών είναι μεγάλες και χρειάζεται ιδιαίτερη προσπάθεια και να γίνει προσεκτικός σχεδιασμός για την ομαλότερη ένταξή τους.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Βεβαίως, με την προϋπόθεση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Όχι.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Εννοείται!

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Θα πρέπει να είναι συνάδελφοι οι οποίοι θα έχουν εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με αυτό το θέμα.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

- Ο εκπαιδευτικός παίζει πολύ σημαντικό ρόλο σε αυτό διότι είναι το πρότυπο των μαθητών. Αν ο εκπαιδευτικός αγκαλιάσει τα προσφυγόπουλα και δείξει σε όλα τα παιδιά πώς διαχειριζόμαστε το διαφορετικό τότε σίγουρα τα παιδιά θα υιοθετήσουν μια ανάλογη συμπεριφορά.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Θα μπορούσα με τον διάλογο, τη συνομιλία και με τη δική μου συμπεριφορά ως παράδειγμα προς μίμηση όπως είπα και παραπάνω.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Αν θεωρήσουμε ότι το σχολείο είναι η πρώτη μικρή κοινωνία, ο δάσκαλος βέβαια μπορεί να βοηθήσει στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων και όλων των μαθητών αντίστοιχα.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

- Θα βοηθούσε στην ένταξη των παιδιών. Βέβαια εκεί θα υπήρχε το θέμα ότι και οι γονείς των Ελλήνων μαθητών πρέπει να αποδεχτούν τους νεομεταναστες γονείς.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Ναι!

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομεταναστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Χρησιμοποιούμε ψηφιακά μέσα, βίντεο ή παιχνίδια που τους είναι γνώριμα από τη χώρα τους.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Θα έλεγα πως όχι!

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Θα έπρεπε μέσω της ενισχυτικής διδασκαλίας να διδάσκονται την ελληνική γλώσσα ώστε να φτάσουν σε ένα επίπεδο που να μπορούν να ενταχθούν σε τμήμα.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Ναι, θεωρώ ότι πρέπει σε αρχικό στάδιο να αναλάβει εξειδικευμένο προσωπικό τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Θα βοηθούσε να βρίσκονται στην πρωινή ζώνη του σχολείου έτσι ώστε να έρχονται σε επαφή με γλωσσικά και οπτικά ερεθίσματα , είτε από τη γυμναστική, τα εικαστικά, τη μουσική και τα διαλείμματα και αργότερα θα ενισχυθεί και η συμμετοχή τους και στο μάθημα της γλώσσας.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

- Πολύ σημαντικός ο ρόλος της. Αν καλλιεργηθεί από μικρή κιόλας ηλικία και μάθουν να αποδέχονται και να μοιράζονται ανά μεταξύ τους τα ήθη, τα έθιμα, τις θρησκείες και τις κουλτούρες που έχει η κάθε εθνικότητα τότε σίγουρα θα είναι πολύ πιο ομαλή η ένταξη και η συνύπαρξη όλων των μαθητών .

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Νομίζω πως όχι.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Θεωρώ ότι η επιμόρφωση είναι αναγκαία! Από την πολιτεία θα ζητούσα προγράμματα επιμόρφωσης και επιπλέον διδακτικό προσωπικό το οποίο θα είναι καταρτισμένο.

-Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

-Παρακαλώ!

18^η Συνέντευξη

-Καλησπέρα σας κα. Ειρήνη.

-Καλησπέρα.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-14.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Η Θήβα και το 7^ο δημοτικό σχολείο.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Φέτος, όχι!

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Μια δύσκολη κατάσταση και θέλει πολύ προσπάθεια και καλό προγραμματισμό από την πολιτική ηγεσία για να ενταχθούν στην κοινωνία μας.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Έχουν περάσει δύσκολες στιγμές και έχουν άσχημα βιώματα. Εμείς οι δάσκαλοι πρέπει να τους βοηθήσουμε και να τους δοθεί και ψυχολογική στήριξη από τους αρμόδιους του αντικειμένου.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Ναι, φυσικά! Απαραίτητη όμως η επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, τα τελευταία δύο χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Βεβαίως, συμφωνώ!

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Οι δάσκαλοι του σχολείου και οι ειδικότητες σε συνεργασία με εξειδικευμένο προσωπικό.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Μέσα από κατάλληλες βιωματικές δράσεις πιστεύω ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καταπολεμήσουν όλα αυτά τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που πιθανόν υπάρχουν στην κοινωνία μας.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Πιστεύω πως θα μπορούσαμε να τη διαχειριστούμε. Πάλι μέσα από βιωματικές δράσεις και μέσα από διδακτικές παρεμβάσεις σε κάθε διδακτικό αντικείμενο θα μπορούσαμε ίσως και να προλάβουμε να μην εμφανιστούν τέτοια φαινόμενα ξеноφοβίας αλλά και να τα αντιμετωπίσουμε σε αντίθετη περίπτωση.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Θα μπορούσε ο δάσκαλος να διοργανώσει διάφορα βιωματικά παιχνίδια στην αυλή του σχολείου ή και δράσεις μέσα στο μάθημα. Επίσης θα μπορούσε να συνεργαστεί ο σύλλογος διδασκόντων με τον σύλλογο γονέων και την τοπική κοινωνία και να γίνουν κοινές δράσεις με στόχο την κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Σίγουρα θα βοηθούσε. Θα έπρεπε όμως να βρεθεί τρόπος επικοινωνίας αφού ούτε αυτοί γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα. Αν αφήσουμε στην άκρη τις δυσκολίες θα

μπορούσαμε με αφορμή μια παγκόσμια ημέρα θα μπορούσαμε να καλέσουμε όλους τους γονείς όχι μόνο των νεομεταναστών μαθητών και να κάνουμε κάποιες δράσεις στο σχολείο. Για παράδειγμα μια δεντροφύτευση ή κάποιες δράσεις εθελοντισμού.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Πάντα!

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Γενικά ήδη χρησιμοποιώ ενεργητικές μεθόδους διδασκαλίας που στο επίκεντρο είναι ο μαθητής όχι δασκαλοκεντρικές αλλά μαθητοκεντρικές και γενικά βιωματικές δράσεις.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Θα έλεγα πως όχι.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Θα μπορούσαμε με κάποιο οπτικό υλικό, κάποιο βίντεο, κάποιες εικόνες και άλλα ήδη επικοινωνίας όπως τα νοήματα και η ζωγραφική να έρθουν σε επαφή με την ελληνική γλώσσα.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Πιστεύω ότι είναι απαραίτητο βέβαια και το εξειδικευμένο προσωπικό αλλά και με την κατάλληλη επιμόρφωση θα μπορούσαν να το αναλάβουν οι ίδιοι οι δάσκαλοι.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Θα χρησιμοποιούσα εποπτικό υλικό, βίντεο, εικόνες και θα προσπαθούσα να ενισχύσω τη συμμετοχή των προσφύγων μαθητών και τη συνεργασία τους με τους

Έλληνες μαθητές. Μέσα από τη διαρκή προσπάθεια και τριβή θα αναπτυχθεί η γλωσσική τους ανάπτυξη. Σίγουρα θέλει υπομονή και χρόνο!

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

- Ζούμε σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Οπότε ο ρόλος της καλλιέργειας της διαπολιτισμικής επικοινωνίας είναι πολύ σημαντικός όχι μόνο για αυτά τα παιδιά αλλά για όλα! Σίγουρα θα βοηθήσει στην ομαλή αποδοχή και συνύπαρξη των ελληνόπουλων και προσφυγόπουλων μαθητών στο σχολείο και στην κοινωνία γενικότερα.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Όχι.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Ναι είναι αναγκαία! Από την πολιτεία θα ζητούσα επιμόρφωση των δασκάλων πάνω σε διδακτικές τεχνικές που θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε για να προσεγγίσουμε τα παιδιά και συζήτηση με ψυχολόγους για τον τρόπο που πρέπει να διαχειριστούμε τα βιώματά τους.

-Σας ευχαριστώ πολύ!

- Παρακαλώ.

19^η Συνέντευξη

-Καλησπέρα σας κα. Βάσω

-Καλησπέρα Σοφία.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-34 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Είμαι πτυχιούχος του πολιτικού τμήματος δημόσιας διοίκησης στις πολιτικές και κοινωνικές επιστήμες του πανεπιστημίου Αθηνών, έχω κάνει Μαράσλειο διδασκαλείο ειδική αγωγή και τέλος έχω παρακολουθήσει το τμήμα συμβουλευτικής της ΑΣΠΑΙΤΕ.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

- Η Θήβα και το 7^ο Δημοτικό Σχολείο.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Φέτος, όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Είναι ένα παγκόσμιο θέμα η μετανάστευση των λαών και καλούμαστε να το αντιμετωπίσουμε και σαν δάσκαλοι με επιπλέον ευαισθησία.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Είναι παιδιά, έχουν δικαιώματα και δεν μπορούμε σκεφτούμε κάτι άλλο! Είναι αναφαίρετο δικαίωμα των παιδιών να βρίσκονται στο σχολείο!

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Εγώ πιστεύω ότι είναι και δυνατή και αναγκαία.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, έχουμε τα τελευταία 2 χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Κοίταξε Σοφία μου, σαν αρχή η ΔΥΕΠ είναι ένα μεταβατικό στάδιο. Θα έλεγα πως βοηθάει στην ομαλότερη ένταξη των μαθητών αυτών στην πρωινή ζώνη.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Εγώ θα έλεγα όχι μόνο όλοι οι δάσκαλοι αλλά όλοι οι άνθρωποι! Έχουμε απέναντί μας παιδιά. Οφείλουμε να ανοίξουμε την αγκαλιά μας και να τα βοηθήσουμε με κάθε μέσο!

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Όλοι είμαστε δημιουργήματα ενός Θεού. Ο δάσκαλος μέσα και έξω από την τάξη στην καθημερινή του επαφή με τα παιδιά σίγουρα καταπολεμά αυτά τα στερεότυπα . Το έργο του είναι πιο εύκολο όταν έχει σύμμαχό του τους γονείς.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Ναι, είναι ένα θέμα που θα το αντιμετωπίσουμε. Τα παιδιά έρχονται από το σπίτι με κάποιες στερεότυπες αντιλήψεις εμείς μέσα από το μάθημα, τη συζήτηση και τα βιβλία μπορούμε να την καταπολεμήσουμε. Όλοι αναζητούμε μια καλύτερη ζωή. Πόσο μάλλον όταν ερχόμαστε από ένα περιβάλλον πολέμου. Αυτά θα πουμε με τους μαθητές μας και με τον καιρό δε θα υπάρχει φόβος στο “ξένο”.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο ρόλος του δασκάλου όσον αφορά την κοινωνική ένταξη των μαθητών είναι πάλι καθοριστικός. Το μάθημα δε γίνεται μόνο στην τάξη αλλά και στην αυλή . Παρακινώντας τα παιδιά να παίζουν σε ομάδες και να βρίσκονται σε παιχνίδια εκτός σχολείου σίγουρα βοηθά στην κοινωνική ενσωμάτωση των προσφύγων μαθητών.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Το πιστεύω απόλυτα. Θα μπορούσαν γονείς όλων των παιδιών, προσφύγων και μη, να συμμετέχουν σε δράσεις που αφορούν την ανταλλαγή κουλτούρας, γεύσεων,

μουσικής, χορού και μέσα από αυτό θα ενισχυόταν η ομαλή ένταξη και η αυτοπεποίθηση των προσφύγων μαθητών και η αποδοχή τους από τα ελληνόπουλα.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Αυτό είναι αναγκαίο . Δε θα μπορούσε να λειτουργήσει διαφορετικά η διδασκαλία στην τάξη.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Στο στάδιο που τα παιδιά δεν ξέρουν καθόλου τη γλώσσα το μόνο μέσο που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε είναι η εικόνα και ίσως τα νοήματα.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Δυστυχώς , όχι!

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Χρειάζεται υπομονή και επίμονη προσπάθεια. Με τη βοήθεια εποπτικού υλικού και κοινές δραστηριότητες με τα ελληνόπουλα ίσως βοηθήσουμε τη εξοικείωση με ελληνικές φράσεις και βασικές λέξεις.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Αν είναι ένας δάσκαλος που αγαπάει τη δουλειά του, που σέβεται τους μαθητές του πιστεύω ότι θα βρει τρόπο να διδάξει σε όποια πιθανά εμπόδια συναντήσει. Χωρίς όμως να θέλω να παραγκωνίσω το θέμα της ειδικευσης!

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

- Για την γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών μαθητών θα πρέπει να τυπωθούν βιβλία. Βιβλία που να λειτουργούν πολύ με την εικόνα, που να δίνεται η δυνατότητα να αναπτύσσουν πιο πολύ τον προφορικό λόγο.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Ο ρόλος αυτός είναι πολύ σημαντικός. Διότι τα παιδιά έχοντας καλλιεργήσει τη διαπολιτισμική τους επικοινωνία θα μπορούν να ενσωματωθούν σε οποιοδήποτε πολιτισμό βρεθούν και να νιώθουν ασφαλή και αποδεκτά, κάνοντας και αυτά το ίδιο απέναντι στην κοινωνία που βρίσκονται . Δείχνοντας σεβασμό στα ήθη και τα έθιμα ενός τόπου που ίσως διαφέρει από τον δικό τους.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Ναι!

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Η επιμόρφωση των δασκάλων δεν πρέπει να είναι μόνο για αυτό το θέμα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ο δάσκαλος πρέπει να επιμορφώνεται διαρκώς! Αυτό ζητάω από την πολιτεία. Να επιμορφώνει συνεχώς τους δασκάλους σε όλα τα θέματα να μην τους δίνει ως μόνη λύση ακριβά μεταπτυχιακά!

-Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

- Να είσαι καλά!

20^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Σοφία.

-Καλημέρα σας.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

- Εργάζομαι 9 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι δεν έχω.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

- Εργάστηκα στο 8^ο δημοτικό σχολείο Θήβας .

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Φέτος, όχι!

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Θεωρώ ότι οι άνθρωποι αυτοί βρίσκονται σε πολύ δύσκολες συνθήκες και έχουν να αντιμετωπίσουν πολλά προβλήματα. Βέβαια στην Ελλάδα υπάρχει έλλειψη σεβασμού ως προς τη διαφορετικότητα και θα πρέπει όλοι να συνειδητοποιήσουμε ότι οι άνθρωποι αυτοί έχουν δικαιώματα και ανάγκες και εμείς πρέπει να τους βοηθήσουμε να ενσωματωθούν ομαλά στην κοινωνία.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Οι συγκεκριμένοι μαθητές έχουν ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες καθώς βρίσκονται ανάμεσα σε δύο γλώσσες, δύο κουλτούρες και διαφορετικούς πολιτισμούς. Το σχολείο πρέπει να συμβάλει στην ομαλή προσαρμογή τους.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Ναι, θεωρώ ότι μπορούν να ενταχθούν στο σχολείο αν όλοι οι εκπαιδευτικοί και η κοινωνία γενικότερα δουλέψουν ως προς αυτή την κατεύθυνση και πάρουν τα κατάλληλα μέτρα. Θα πρέπει όλοι οι φορείς να συνεργαστούν με κοινούς στόχους και οργανωμένες προσπάθειες.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι, τα τελευταία δύο χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Συμφωνώ, καθώς μέσα από αυτές τις δομές τα παιδιά προσαρμόζονται στην εκπαιδευτική διαδικασία και έρχονται σε επαφή με την ελληνική γλώσσα.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Θεωρώ ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά αρκεί να είναι ευαισθητοποιημένοι στο θέμα αυτό και φυσικά να επιμορφωθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Θεωρώ πως ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να προωθήσει τη συνεργασία όλων των παιδιών μέσα από ομαδικές δραστηριότητες όπου να συμμετέχουν και οι Έλληνες αλλά και οι πρόσφυγες μαθητές. Επίσης μπορεί να διδάξει σεβασμό απέναντι στη διαφορετικότητα δίνοντας ο ίδιος το παράδειγμα στους μαθητές του.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξеноφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

- Είναι δύσκολο να διαχειριστούμε μια τέτοια κατάσταση γιατί πολλές φορές προκαλούνται συγκρούσεις ανάμεσα στους μαθητές αλλά ίσως και ανάμεσα στους γονείς. Οι γονείς των Ελλήνων μαθητών θεωρούν ότι η ύπαρξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο επηρεάζει αρνητικά την απόδοση της τάξης. Μπορεί ο εκπαιδευτικός να οργανώσει εκδηλώσεις και συζητήσεις για τους πρόσφυγες με σκοπό να αναπτύξει τη θετική στάση τους απέναντι στη διαφορετικότητα και να τους πείσει να αποδεχτούν και να μη φοβούνται το ξένο έτσι ώστε να μην επηρεάζονται και οι μαθητές.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο δάσκαλος φυσικά θα πρέπει να φέρει τα παιδιά του σε επαφή με την κοινωνία στην οποία ζουν. Μπορεί να οργανώσει διάφορες επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, βιβλιοθήκες όπου εκεί τα παιδιά θα μπορούν να

συμμετέχουν σε βιωματικές δραστηριότητες, παιχνίδια κλπ. Έτσι τα παιδιά θα έρθουν σε επαφή με την πόλη και την ιστορία της. Επίσης μπορούν να χρησιμοποιήσουν Μέσα Μεταφοράς και να γνωρίσουν τους κατοίκους και την ευρύτερη κοινωνία.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Η συμμετοχή των γονέων πιστεύω ότι μπορεί να βοηθήσει στην ομαλή ένταξη των παιδιών. Ίσως οι γονείς θα μπορούσαν να συμμετέχουν σε κάποια μαθήματα. Για παράδειγμα να μάθουν την ελληνική γλώσσα και να συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες του σχολείου μαζί με τα παιδιά τους. Επίσης να έχουν συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς για να αναπτύξουν ένα αίσθημα εμπιστοσύνης και να ενισχύσουν στα παιδιά τους τη θετική στάση απέναντι στο ελληνικό σχολείο.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Ναι, φυσικά! Πάντα προσαρμόζω τη διδασκαλία μου πόσο μάλλον αν θα έχω στην τάξη μου νεομετανάστες μαθητές.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα προσπαθούσα να απλοποιήσω τη γλώσσα στην οποία θα γινόταν η διδασκαλία και τα παραδείγματα που θα χρησιμοποιούσα θα ήταν όσο πιο απλά . Πολύ σημαντικό είναι να δημιουργηθεί και ένα κλίμα εμπιστοσύνης ανάμεσα στον δάσκαλο και στον μαθητή . Επίσης θα προσπαθούσα να μάθω ποια ήταν τα ενδιαφέροντά τους πριν την Ελλάδα και θα τα έφερνα με κάποιον τρόπο μέσα στην τάξη.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

- Όχι δε βοηθούν.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

- Πρέπει να παρακολουθήσουν μαθήματα ελληνικής γλώσσας και παράλληλα να έρχονται σε επαφή με παιδιά που μιλούν την ελληνική γλώσσα είτε στον προαύλιο χώρο είτε στην πλατεία της πόλης.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

- Πιστεύω ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφωθούν στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας και να αναλάβουν αυτοί τους πρόσφυγες μαθητές.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Θεωρώ ότι η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας ίσως θα μπορούσε να βελτιώσει την γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών. Αν τα παιδιά συμμετέχουν σε ομαδικές δραστηριότητες μπορούν να αναπτύξουν περισσότερο τον προφορικό τους λόγο, να μαθαίνουν να επικοινωνούν και να βελτιώνουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

- Ναι... καθώς ζούμε μέσα σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος της καλλιέργειας της διαπολιτισμικής επικοινωνίας. Μέσα από αυτή μαθαίνουμε να σεβόμαστε τη διαφορετικότητα, τον πολιτισμό, την κουλτούρα του άλλου. Όποτε ο ρόλος της είναι σημαντικός όχι μόνο για αυτά τα παιδιά αλλά για όλα τα παιδιά .

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Δεν είμαι προετοιμασμένη για να διδάξω σε αυτά τα παιδιά.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία έτσι ώστε αυτοί να είναι έτοιμοι να διδάξουν στους πρόσφυγες μαθητές. Από την πολιτεία θα ζητούσα να οργανώσει σεμινάρια και διδακτικές πρακτικές της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης

γλώσσας σε όλους τους εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων που εργάζονται στο ελληνικό σχολείο.

-Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

-Παρακαλώ.

21^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας.

-Καλημέρα.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

- Εργάζομαι 6 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Ναι, έχω ένα μεταπτυχιακό στην ειδική αγωγή.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Η Θήβα και το 2^ο δημοτικό σχολείο Θήβας.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Φέτος, όχι!

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Ως μια δύσκολη κατάσταση τόσο για τους ίδιους όσο και για τη χώρα μας.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Οι μαθητές αυτοί έχουν ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες. Θα είναι δύσκολη η ενσωμάτωσή τους στην πρωινή ζώνη αλλά θα κάνουμε ό,τι είναι δυνατό για να είναι ομαλότερη.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Με τα κατάλληλα διδακτικά και πρακτικά μέσα φυσικά και είναι δυνατή. Δεν παύουν να είναι μαθητές!

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

- Ναι, υπήρχε τα τελευταία δύο χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Φυσικά και συμφωνώ διότι είναι ένα στάδιο που προετοιμάζει μαθησιακά και ψυχολογικά τους πρόσφυγες μαθητές για την ένταξή τους στο πρωινό σχολείο.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Όλοι οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν έστω μια στοιχειώδη γνώση στη διαπολιτισμική εκπαίδευση ή στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας.

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Στον περιβάλλον του σχολείου τον ρόλο αυτόν τον έχει φυσικά ο δάσκαλος. Ο οποίος μπορεί μέσα από τη φιλιανγνωσία, τη συζήτηση και το παιχνίδι να καταπολεμήσει κάθε στερεοτυπία. Όμως έξω από το σχολείο είναι η οικογένεια. Αν η οικογένεια δε συμβαδίζει με αυτά που διδάσκει ο δάσκαλος τότε το έργο του εκπαιδευτικού είναι δύσκολο έως ακατόρθωτο.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Ναι, θα μπορούσα! Μέσα από τον διάλογο και από τα παραμύθια με θέμα τη διαφορετικότητα, είτε αυτή αφορά την εμφάνισή είτε την καταγωγή κ.α.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

- Ο δάσκαλος όσον αφορά την κοινωνική ένταξη όλων των μαθητών και στην προκειμένη περίπτωση των προσφύγων πρέπει να δημιουργεί ομαδικά παιχνίδια στην

τάξη ή στη αυλή του σχολείου με σκοπό να ενισχύσει τη συμμετοχή των παιδιών.
Ίσως μπορεί να κάνει δράσεις εκτός σχολείου, εκδρομές και επισκέψεις σε χώρους και μέρη της πόλης.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Φυσικά και θα ήταν. Πρώτα από όλα θα μάθαιναν και οι ίδιοι τον χώρο και τους δασκάλους που έρχονται κάθε μέρα σε επαφή τα παιδιά τους. Αυτό αμέσως θα μείωνε το άγχος και τον φόβο τους για το άγνωστο. Σίγουρα θα είχε θετικά αποτελέσματα και στην ψυχολογία των προσφύγων μαθητών.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Πάντα το κάνω!

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

- Θα δούλευα αρχικά πολύ με την εικόνα και με τις κινήσεις, τη γλώσσα του σώματος. Ίσως με τη ζωγραφική, με τη μέθοδο πρότζεκτ ή κάποια βίντεο.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Όχι!

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Με τη βοήθεια κάποιου λεξικού και με εποπτικό υλικό όλα είναι δύσκολα στην αρχή. Με υπομονή και διάθεση θα είναι εφικτό. Σίγουρα χρειάζεται χρόνο !

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Στην αρχή θα μπορούσε να ανατεθεί. Μέχρι να επιμορφωθούν οι δάσκαλοι και να πάρουν τα ηνία.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Η καθημερινή τους επαφή με τα ελληνόπουλα και να μη χάνουν καμία μέρα σχολείου είναι αρκετά σημαντικά για την επιτυχή γλωσσική ανάπτυξη των προσφύγων μαθητών.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Πολύ σημαντικός διότι όταν ενταχθούν στο ελληνικό σύστημα οπου εκεί εκ των πραγμάτων θα έρθουν σε επαφή και με μαθητές που έχουν μια άλλη κουλτούρα, άλλα ήθη, άλλη θρησκεία, πρέπει να μάθουν να αποδέχονται το διαφορετικό, να καταλάβουν ότι όλοι είμαστε διαφορετικοί αλλά έχουμε τα ίδια δικαιώματα και αξίζουμε τον ίδιο σεβασμό.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Όχι απόλυτα.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Ναι, τη θεωρώ αναγκαία! Από την πολιτεία θα ζητούσα συνεχή επιμόρφωση όχι μόνο όσον αφορά το προσφυγικό αλλά γενικότερα !

-Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

-Κι εγώ, ευχαριστώ!

22^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας κα. Έλενα

-Καλημέρα σας.

-Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δάσκαλος/α;

-8 χρόνια.

-Έχετε επιπλέον σπουδές;

-Όχι.

-Ποια η πόλη και το σχολείο που εργαστήκατε φέτος;

-Η Θήβα και το 2^ο Δημοτικό Σχολείο.

-Εσείς είχατε κάποιο μαθητή/τρια νεομετανάστη- πρόσφυγα στην τάξη σας;

-Όχι.

-Πώς αντιλαμβάνεστε την παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες;

-Θεωρώ πως είναι μια δύσκολη κατάσταση αρχικά για τους ανθρώπους που έχασαν τα σπίτια και την πατρίδα τους χωρίς να το θέλουν, αλλά και για την χώρα υποδοχής τους.

-Ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς τους μαθητές;

-Όπως όλοι οι μαθητές έτσι κι αυτοί έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση. Το ότι δεν ξέρουν καθόλου τη γλώσσα καθιστά δύσκολη την ένταξή τους στις τάξεις αλλά όχι ακατόρθωτη.

-Πιστεύετε πως είναι δυνατή η ένταξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών στα σχολεία;

-Δεν έχουμε τις υποδομές για να βοηθήσουμε αυτούς τους μαθητές. Είναι δύσκολη η ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο, λόγω γλώσσας αφού ούτε οι γονείς δε μιλούν ελληνικά αλλά και λόγω κουλτούρας και πολιτισμού. Οπότε είναι δύσκολη η ένταξή τους.

-Τα τελευταία χρόνια υπήρχε στο σχολείο σας δομή υποδοχής εκπαίδευσης προσφύγων(ΔΥΕΠ);

-Ναι. Δύο χρόνια.

-Συμφωνείτε με την ύπαρξη αυτών των δομών;

-Είναι μια καλή λύση, ώστε οι μαθητές να αρχίσουν να έρχονται σε επαφή με την ελληνική γλώσσα, τους δασκάλους και το ελληνικό σύστημα.

-Ποιοι είναι αυτοί σύμφωνα με τη γνώμη σας που μπορούν να διδάξουν αυτά τα παιδιά;

-Οι εκπαιδευτικοί αρκεί να έχουν το μεράκι να το κάνουν!

-Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού όσον αφορά την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο”- “διαφορετικό”;

-Αν ο εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια της ημέρας στο σχολείο και της διδασκαλίας στην τάξη συμπεριφέρεται σε όλους τους μαθητές με την ίδια αυστηρότητα ή τρυφερότητα ή γενικά έχει την ίδια συμπεριφορά προς όλους είναι το καλύτερο παράδειγμα προς μίμηση. Ο ρόλος του να διδάξει ότι όλοι είμαστε ίσοι και η διαφορετικότητά μας δεν είναι κάτι που θα έπρεπε να μας κάνει καχύποπτους.

-Θα μπορούσατε να διαχειριστείτε την πιθανή ξενοφοβία των Ελλήνων μαθητών; Και πώς;

-Ναι θα μπορούσα. Τονίζοντας πως βιολογικά οι άνθρωποι είμαστε ίδιοι, ασχέτως αν διαφέρει το χρώμα, η θρησκεία κλπ. Αυτό που παίζει τον πιο σημαντικό ρόλο είναι η προσωπικότητα του ανθρώπου.

-Εκτός από τη σχολική ένταξη, σημαντική είναι και η κοινωνική ένταξη των προσφύγων. Ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου είναι ως προς αυτό;

-Πιστεύω ότι εκτός από δραστηριότητες που μπορεί να κάνει ο δάσκαλος στο σχολείο με σκοπό την κοινωνική ένταξη των νεομεταναστών παιδιών πρέπει να οργανωθούν δράσεις από το κράτος και τον δήμο.

-Αν οι γονείς των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών συμμετείχαν στις δραστηριότητες του σχολείου, θα ήταν πιο ομαλή η ένταξη των παιδιών;

-Βεβαίως και θα ήταν. Καλό θα ήταν όμως να μάθουν και οι γονείς την ελληνική γλώσσα ώστε να είναι πιο εύκολο να πραγματοποιηθεί μια τέτοια δράση.

-Προσαρμόζετε τη διδασκαλία σας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών;

-Φυσικά το κάνω. Αλλιώς πολλοί μαθητές δε θα μπορούσαν να συμβαδίσουν με το τμήμα.

-Ποιες οι συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές; ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Ή ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΤΕ;

-Θα χρησιμοποιούσα απλό λεξιλόγιο και εικόνες. Έτσι θα δημιουργούσα ένα θετικό κλίμα και θα προσπαθούσα να ενθαρρύνω τα παιδιά στη συμμετοχή τους.

-Τα σχολικά εγχειρίδια βοηθούν τον δάσκαλο να ενσωματώσει τους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές με δυσκολίες μάθησης;

-Όχι δε βοηθούν.

-Πώς θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε το γεγονός ότι δε γνωρίζουν καθόλου / ΕΛΑΧΙΣΤΑ την ελληνική γλώσσα;

-Στην αρχή ειδικά που δε γνωρίζουν καθόλου την ελληνική γλώσσα θα μπορούσαμε με νοήματα και τη γλώσσα του σώματος.

-Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες-πρόσφυγες μαθητές πρέπει σύμφωνα με τη γνώμη σας να ανατεθεί σε εξειδικευμένο προσωπικό;

-Όχι. Μπορεί και ο δάσκαλος αρκεί να έχει τα κατάλληλα εργαλεία.

-Ποιους τρόπους προτείνετε εσείς ως εκπαιδευτικός για τη γλωσσική ανάπτυξη των νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών;

-Εγώ προσωπικά θα χώριζα τους μαθητές σε ομάδες οι οποίες θα είχαν και γηγενείς και πρόσφυγες μαθητές και θα τους έβαζα κάποιες δραστηριότητες, παιχνίδια με σκοπό την ενίσχυση του προφορικού τους λόγου.

-ΠΟΙΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

-Ο ρόλος της είναι πολύ σημαντικός. Μέσω αυτής τα παιδιά θα ενταχθούν γρηγορότερα την κοινωνία μας , στο σχολείο μας και η ψυχολογία τους θα είναι πολύ καλή διότι η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής επικοινωνίας ενισχύει και το αίσθημα της αποδοχής και της ασφάλειας.

-Θεωρείτε ότι είστε προετοιμασμένοι για αυτή την ένταξη;

-Θα έλεγα πως ναι.

-Θεωρείτε αναγκαία την επιμόρφωση των δασκάλων και τι θα ζητούσατε από την πολιτεία;

-Η επιμόρφωση είναι αναγκαία ώστε να βελτιωθεί και διευκολυνθεί το εκπαιδευτικό έργο. Από την πολιτεία θα ζητούσα επιμορφωτικά σεμινάρια και υλικό με σκοπό την ομαλότερη ένταξη των προσφύγων μαθητών .

-Σας ευχαριστώ πολύ.

-Να είστε καλά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

(Συγκεντρωτικός πίνακας έκθεσης δεδομένων των εκπαιδευτικών)

Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	ΠΡΕΚΠ=	Προβληματισμός εκπαιδευτικών
	ΕΚΠΑΝΔΝΜ=	Η εκπαίδευση αναφαίρετο δικαίωμα των νεομεταναστών
	ΔΥΕΝΣΧ=	Δυσκολία της ένταξής τους στα σχολεία
	ΔΥΣΚΑΤ=	Δύσκολη κατάσταση
	ΔΥΔΓΝΕΛ=	Δύσκολη αφού δε γνωρίζουν την ελληνική
	ΥΠΣΥΠΚΝΜ=	Υποχρεωτική συνεργασία πολιτείας, κοινωνίας και νεομεταναστών
	ΛΟΓΥΠ=	Λογική η ύπαρξή τους
	ΔΥΕΝΣΣΔ=	Δύσκολη η ενσωμάτωσή τους σε όλες τις δομές
	ΑΠΕΝΜΣΚ=	Αποδοχή και ένταξη νεομεταναστών στην κοινωνία μας
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	ΘΕΠΡΑΔΚ=	Θερμή προσέγγισή τους από τους δασκάλους και την κοινωνία
	ΚΔΑΑΛΜ=	Καμία διάκριση από τους άλλους μαθητές
	ΔΣΥΝΜΑΛΜ=	Δυσκολία συνύπαρξης με τους άλλους μαθητές
	ΑΠΠΡΓΕΝ=	Απαραίτητη η καλή προετοιμασία για την ένταξή τους
	ΑΓΤΡΔΙΑ=	Άγνωστος ο τρόπος διαχείρισής τους

	ΑΔΝΜΕΝΕΚ=	Αδιαφορία νεομεταναστών να ενταχθούν στην ελληνική κοινωνία
	ΝΜΠΡΓΕΝ=	Προθυμία νεομεταναστών για την ένταξή τους
	ΑΔΛΠΑΣΕΜ=	Αδικημένοι λόγω πολέμων και άσχημων εμπειριών
	ΑΠΨΥΣΤ=	Απαιράιτη η ψυχολογική τους στήριξη
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΔΥΕΝΤ=	Δυνατή η ένταξη
	ΔΠΟΘΡΕΤ=	Διακοπή πολιτιστικής και θρησκευτικής ετερότητας
	ΣΠΡΟΓΚΡ=	Σωστός προγραμματισμός του κράτους
	ΠΡΝΜΑΕΛΜ=	Προσέγγιση νεομεταναστών από Έλληνες μαθητές
	ΒΥΠΕΚΠ=	Βοήθεια και υποστήριξη των εκπαιδευτικών
	ΕΦΑΛΔΥΕΝ=	Εφικτή αλλά δύσκολη ένταξη
	ΔΥΠΡΚΧΡ=	Δυνατή υπό προϋποθέσεις και χρόνο
	ΔΗΕΙΤΜ=	Δημιουργία ειδικών τμημάτων
	ΠΡΕΠΚΑΤ=	Προβλήματα επικοινωνίας και κατανόησης
	ΚΠΟΛΚΣΤ=	Καταπολέμηση κοινωνικών στερεοτύπων
	ΕΝΠΠΡΖΩ=	Ένταξη προσφύγων στην πρωινή ζώνη
	ΑΠΚΥΠΚΡ=	Απαραίτητες οι κατάλληλες υποδομές από το κράτος
ΑΠΕΠΜΕΚΠ=	Απαραίτητη επιμόρφωση εκπαιδευτικών	

4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	ΣΗΥΠΔΥΕΠ=	Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
	ΣΤΕΝΜ=	Σταδιακή ένταξη νεομεταναστών μαθητών
	ΟΜΣΧΠΡ=	Ομαλότερη σχολειοποίηση των προσφύγων
	ΕΠΚΠΡΚΥΛ=	Επάνδρωση τους με κατάλληλο προσωπικό και υλικό
	ΠΡΕΝΠΡΖΩ=	Προτιμότερη η ένταξή τους στην πρωινή ζώνη
	ΠΡΣΕΚΠΔ=	Προσαρμογή στην εκπαιδευτική διαδικασία
	ΕΜΕΛΓΛ=	Επαφή με την ελληνική γλώσσα
	ΨΥΠΡΜ=	Ψυχολογική προετοιμασία μαθητών για μετάβαση σε πρωινή ζώνη
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	ΕΠΕΚΔΙΑ=	Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπ/ση
	ΔΙΕΛΔΑ=	Διδασκαλία από τους Έλληνες δασκάλους
	ΓΝΔΙΕΛΞΓΛ=	Εξειδικευμένη γνώση στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας
	ΚΓΝΑΓΛ=	Καλή γνώση αγγλικής γλώσσας
	ΔΑΠΧΡΕΜΠ=	Διδασκαλία από δασκάλους με πολλά χρόνια εμπειρίας
	ΕΚΓΝΞΓΛ=	Εκπαιδευτικοί γνώστες ξένων γλωσσών
	ΔΑΓΝΓΛΠΡ=	Δάσκαλοι γνώστες της γλώσσας των προσφύγων
	ΕΠΕΚΠ=	Επιμορφωμένοι εκπ/κοί
	ΣΥΔΜΚΨΥΧ=	Συνεργασία δασκάλου-κοινωνικού ψυχολόγου
	ΕΚΠΥΠΚΑΓ=	Εκπ/κοί με υπομονή και αγάπη
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων	ΚΑΡΟΕΚΠ=	Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού
	ΔΗΕΠΙΚΠΕ=	Δημιουργία ενός επικοινωνιακού περιβάλλοντος

απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	ΔΙΑΠΔΙΑ=	Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας
	ΔΙΑΞΑΡΚ=	Διδασκαλία αξιών και αρχών της κοινωνίας
	ΕΞΕΘΝΜΕ=	Εξάλειψη του εθνικιστικού μένους
	ΔΡΚΑΤΠΡ=	Δράσεις καταπολέμησης προκαταλήψεων
	ΕΚΠΠΑΠΡΜΙ=	Ο εκπ/κός παράδειγμα προς μίμηση
	ΔΡΠΡΟΡΑ=	Δράσεις πρόληψης του ρατσισμού
	ΚΠΕΚΠΟΙΚ=	Κοινή πορεία εκπ/κού και οικογένειας
	ΑΙΣΑΣΦΜ=	Αίσθημα ασφάλειας στους μαθητές
	ΚΜΦΑΣΥΠΑ =	Καταπολέμηση μέσω φιλιανγνωσίας, συζήτησης και παιχνιδιού
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	ΣΥΖΑΝΠΑΡ=	Συζήτηση και ανάγνωση παραμυθιών
	ΣΥΜΤΔΙΔ=	Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας
	ΑΝΞΦΜΠΑΙ=	Αντιμετώπιση ξενοφοβίας μέσα από παιχνίδια
	ΔΥΔΙΑΞΦ=	Δυσκολία διαχείρισης της ξενοφοβίας
	ΚΔΡΕΚΠ=	Κοινή δράση εκπ/κών
	ΟΙΚΔΥΔΙΑΞ=	Η οικογένεια δυσκολεύει τη διαχείριση της ξενοφοβίας
	ΜΠΚΕΖΒΔ=	Μελέτη Περιβάλλοντος & Ε.Ζ βοηθούν στη διαχείρισή της
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	ΧΡΠΠΑΙΒΙ=	Χρήση παραμυθιών, παιχνιδιών και βίντεο
	ΔΙΣΕΥ=	Διδασκαλία για την ισότητα ευκαιριών
	ΣΗΜΡΟΔΑ=	Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου
	ΣΧΜΙΚΓΡΚ=	Σχολείο, μια μικρογραφία της

		κοινωνίας
	ΣΗΣΥΚΡ=	Σημαντική η συμβολή του κράτους και των δήμων
	ΚΟΙΕΝΤΚΔΙ=	Κοινωνική ένταξη μαθητών κατά τη διδασκαλία
	ΟΡΔΡΕΚΣΧ=	Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου
	ΑΝΣΥΜΟΙΚ=	Ανάγκη συνεργασίας με την οικογένεια
	ΧΡΒΙΩΠΡΟ=	Χρήση βιωματικών προτζεκτ
	ΟΡΠΑΙΣΑΥ=	Οργάνωση βιωματικών παιχνιδιών στην αυλή
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	ΒΔΡΑΝΓΜΠ=	Βιωματικές δραστηριότητες με ανταλλαγή γεύσεων, μουσικής και παιχνιδιών
	ΕΠΓΡΕΓΝ=	Επίτευξη γρηγορότερης εγκλιμάτισης των νέων
	ΟΕΝΣΧΣΥ=	Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα
	ΜΑΓΙΕΝ=	Η μάθηση γίνεται ενδιαφέρουσα
	ΤΡΑΠΠΡΑΠΕΛ=	Τρόπος αποδοχής των προσφύγων από τους Έλληνες
	ΔΥΟΡΤΕΔΡ=	Δύσκολη η οργάνωση τέτοιων δράσεων
	ΣΥΓΠΑΝΔΡ=	Η συνεργασία εκπ/κού-γονιού-παιδιού ανοίγει νέους δρόμους
	ΑΓΕΛΓΛ=	Άγνοια ελληνικής γλώσσας
	ΑΠΓΟΑΠΣΧ=	Αποστασιοποιημένοι οι πρόσφυγες γονείς από το σχολείο
	ΕΚΕΛΓΛΠΡΓ=	Εκμάθηση ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες γονείς
	ΠΙΟΜΕΝ=	Πιθανή η ομαλότερη ένταξη
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ
10.Προσαρμογή διδασκαλίας	ΔΥΣΠΡΟ=	Δύσκολη η προσαρμογή

σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	ΑΠΡΕΠΔΙ=	Απαραίτητη η προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία
	ΔΙΕΑΝΚΜ=	Διερεύνηση αναγκών καθενός μαθητή
	ΥΠΔΑΠΡΔΙ=	Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	ΔΙΕΛΦΡΚΧ=	Διδασκαλία ελληνικών φράσεων καθημερινής χρησιμότητας
	ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=	Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων
	ΔΙΕΛΑΜΒ=	Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με βιντεοπαρουσίαση
	ΔΙΕΛΒΙΜΕΘ=	Διδασκαλία ελληνικών ως ξένης γλώσσας με βιωματικές μεθόδους
	ΓΝΥΠΣΥΝΓΝ=	Άντληση γνωστικού υποβάθρου και συνέχιση στη νέα γνώση
	ΔΗΟΠΕΔΙ=	Δημιουργία οικείου περιβάλλοντος και έπειτα διδασκαλία
	ΟΜΣΥΔΙ=	Ομαδοσυνεργατικές διδασκαλίες
	ΕΞΑΤΔΙΔ=	Εξατομικευμένη διδασκαλία
	ΜΕΘΠΡΟ=	Μέθοδος πρότζεκτ
	ΔΙΜΖΩΚΣΚ=	Διδασκαλία μέσα από τη ζωγραφική και τα σκίτσα
	ΔΤΠΑΙΜΣΤΑΥ=	Διδακτικές τεχνικές παιγνιώδους μορφής στην τάξη και την αυλή
	ΧΡΔΙΑΔΡΠΙ=	Χρήση διαδραστικού πίνακα
	ΧΡΒΓΠΡΑΣ=	Χρήση βιβλίων με προγραφικές ασκήσεις
	ΧΡΛΔΗΚΕ=	Χρήση λεξικού και δημιουργία κώδικα επικοινωνίας
	ΑΠΛΠΓΛ=	Απλοποίηση της γλώσσας
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	ΜΧΡΣΧΕΓ=	Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
	ΜΒΓΜΑΜΔΥ=	Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
	ΑΝΕΞΔΙΥΛ=	Ανάγκη για εξειδικευμένο

		διδασκτικό υλικό
	ΔΧΡΒΔΥ=	Δύσκολη χρήση των βιβλίων ΔΥΕΠ
	ΑΠΑΝΣΧΕΓ=	Απαραίτητη αναπροσαρμογή των σχολικών εγχειριδίων
	ΒΣΧΕΓΜΔ=	Βοηθητικά τα σχολικά εγχειρίδια για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
13.Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	ΣΥΠΡΣΟΜ=	Συμμετοχή των προσφύγων σε όλα τα μαθήματα
	ΕΚΕΛΕΚΣΧ=	Εκμάθηση ελληνικών και εκτός σχολικού πλαισίου
	ΕΞΕΛΓΛΕΚΠ=	Εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα μέσα από το εκπαιδευτικό παιχνίδι
	ΕΝΕΤΕΣΤ=	Ένταξη σε ειδικά τμήματα και έπειτα στην τάξη
	ΧΡΛΕΤΓΛ=	Χρήση λεξικού της γλώσσας τους
	ΕΝΠΡΛΟ=	Ενίσχυση προφορικού λόγου
	ΠΡΤΜΥΠ=	Προβολή ταινιών με υπότιτλους
	ΕΝΜΟΜΔΡ=	Ένταξη μαθητών σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες
	ΔΙΕΛΕΠΔΑ=	Διδασκαλία ελληνικών από επιμορφωμένους δασκάλους
	ΑΠΘΕΜ=	Απαραίτητη η θέληση των μαθητών
	ΕΠΜΝΟΕΙ=	Επικοινωνία μέσω νοημάτων και εικόνων
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	ΑΝΕΞΙΠΡ=	Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
	ΔΙΔΕΠΔΑ=	Διδασκαλία από επιμορφωμένους δασκάλους
	ΑΝΕΠΥΠΕΚ=	Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού
	ΔΗΠΡΑΦΙ=	Διδασκαλία προσφύγων από φιλόλογους

	ΑΠΕΚΓΝΠΓΛ=	Απαραίτητοι εκπ/κοί γνώστες πολλών γλωσσών
	ΔΙΑΔΑΔΣΧ=	Διδασκαλία από τους δασκάλους του δημοσίου σχολείου
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	ΧΡΕΠΥΛ=	Χρήση εποπτικού υλικού
	ΣΥΕΠΓΛΠΡ=	Συχνή επανάληψη γλωσσικών προτύπων
	ΕΞΜΣΤΕΚ=	Εξοικείωση με στερεότυπες εκφράσεις
	ΕΞΜΕΚΠΠ=	Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι
	ΕΝΜΣΕΙΤΜ=	Ένταξη μαθητών σε ειδικά τμήματα
	ΒΙΔΡΑ=	Βιωματικές δραστηριότητες
	ΕΝΠΡΛ=	Ενίσχυση προφορικού λόγου
	ΣΥΜΕΞΔΡ=	Συμμετοχή μαθητών σε εξωσχολικές δραστηριότητες
	ΣΥΜΕΜΕΛΜ=	Συχνή επαφή με Έλληνες μαθητές
	ΔΗΒΓΔΠΡΜ=	Δημιουργία βιβλίων για τη διδασκαλία προσφύγων μαθητών
	ΧΡΥΠ=	Χρήση των υπολογιστών
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	ΕΝΘΣΧΣΥ=	Ενθάρρυνση θετικών σχέσεων & συμπεριφορών
	ΑΝΔΥΖ=	Αντιμετώπιση δυσκολιών της ζωής
	ΔΙΕΝΠΡ=	Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων
	ΑΠΣΕΔΙ=	Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό
	ΣΥΠΙΑΔΙΕΘ=	Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων
	ΑΙΑΣΦ=	Αίσθημα ασφάλειας
	ΑΝΤΣΥΚΟ=	Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης		

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	ΑΠΕΠΕΚ=	Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών
	ΑΝΚΑΕΚΑΠ=	Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία
	ΕΠΔΑΣΤΑΒ=	Επιμόρφωση δασκάλων σε σταθερή βάση
	ΣΕΓΝΨΥΣΤ=	Σεμινάρια γνωστικής και ψυχολογικής στήριξης
	ΠΑΠΡΣΕΜ=	Παρακολούθηση πρακτικών σεμιναρίων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

(Ατομικοί Πίνακες Δεδομένων των Εκπαιδευτικών)

Εκπαιδευτικός 1	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟ ΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας: 9 Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 7^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΠΡΕΚΠ=Προβληματισμός εκπ/κών
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΘΕΠΡΑΔΚ=Θερμή προσέγγισή τους από δασκάλους και κοινωνία
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη ❖ ΔΠΟΘΡΕΤ=Διακοπή πολιτιστικής και θρησκευτικής ετερότητας
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ ❖ ΣΤΕΝΜ=Σταδιακή ένταξη νεομεταναστών μαθητών.
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΔΙΑ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπαίδευση
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού ❖ ΔΗΕΠΙΚΠΕ=Δημιουργία ενός επικοινωνιακού περιβάλλοντος από τον εκπ/κό
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων	❖ ΖΥΖΑΝΠΑΡ=Συζήτηση &

μαθητών	ανάγνωση παραμυθιών
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΧΡΙΠΠΑΙΒΙ=Χρήση παραμυθιών, παιχνιδιών και βίντεο ❖ ΔΙΣΕΥ=Διδασκαλία για την ισότητα ευκαιριών
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΒΔΡΑΝΓΜΠ=Βιωματικές δραστηριότητες ανταλλαγής γεύσεων, μουσικής και παιχνιδιών ❖ ΕΠΓΡΕΓΝ=Επίτευξη γρηγορότερης εγκλιμάτισης των νέων
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΣΠΡΟ=Δύσκολη η προσαρμογή
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΛΑΛΜΒ=Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων ❖ ΔΙΕΛΦΡΚΧ=Διδασκαλία ελληνικών φράσεων καθημερινής χρησιμότητας ❖ ΔΙΕΛΑΛΜΒ= Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με βιντεοπαρουσίαση
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης ❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΥΠΡΣΟΜ=Συμμετοχή των προσφύγων σε όλα τα μαθήματα ❖ ΕΚΕΛΕΚΣΧ=Εκμάθηση ελληνικών και εκτός σχολικού πλαισίου
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΕΞΙΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΧΡΕΠΥΛ=Χρήση εποπτικού

προσφύγων μαθητών	υλικού ❖ ΣΥΕΠΓΛΠΡ=Συχνή επανάληψη γλωσσικών προτύπων
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΕΝΘΣΧΣΥ=Ενθάρρυνση θετικών σχέσεων και συμπεριφορών ❖ ΑΝΔΥΖ=Αντιμέτωπιση δυσκολιών ζωής
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία ❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών
Εκπαιδευτικός 2	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο: 2 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ &1 ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας: 3 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: Συντονίστρια ΔΥΕΠ σε όλα τα σχολεία της Θήβας Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΝΑΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΕΚΠΑΝΔΝΜ=Αναφαίρετο δικαίωμα των νεομεταναστών η εκπ/ση
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΚΔΑΑΛΜ=Καμία διάκριση από τους άλλους μαθητές

Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΟΜΣΧΠΡ=Ομαλότερη σχολειοποίηση των προσφύγων
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΔΙΕΛΔΑ=Διδασκαλία από τους Έλληνες δασκάλους ❖ ΓΝΔΙΕΛΞΓΛ=Γνώση διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΔΙΑΞΑΡΚ=Διδασκαλία αξιών και αρχών της κοινωνίας
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΗΜΠΟΔΑ=Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου ❖ ΣΧΜΙΚΓΚ=Σχολείο μια μικρογραφία της κοινωνίας
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα ❖ ΜΑΓΙΕΝ=Η μάθηση γίνεται ενδιαφέρουσα
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΑΠΡΕΠΔΙ=Απαραίτητη η προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία ❖ ΔΙΕΛΝΚΜ=Διερεύνηση αναγκών καθενός μαθητή
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΕΛΒΙΜΕΘ=Διδασκαλία ελληνικών με βιωματικές μεθόδους ❖ ΓΝΥΠΣΥΝΓΝ=Άντληση γνωστικού υποβάθρου και συνέχιση στη νέα γνώση
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για	❖ ΑΝΕΞΔΙΥΛ=Ανάγκη για

την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	εξειδικευμένο διδακτικό υλικό ❖ ΔΧΡΒΔΥ=Δύσκολη χρήση των βιβλίων ΔΥΕΠ
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΞΕΛΓΛΕΚΠ=Εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα με εκπ/κό παιχνίδι
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΠΥΠΕΚ=Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού ❖ ΔΙΑΕΠΔΑ=Διδασκαλία από επιμορφωμένους δασκάλους
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΞΜΕΚΠΠ=Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι ❖ ΕΞΜΣΤΕΚ=Εξοικείωση με στερεότυπες εκφράσεις
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΔΙΕΝΠΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΕΠΔΑΣΤΑΒ=Επιμόρφωση δασκάλων σε σταθερή βάση ❖ ΣΕΓΝΨΥΣΤ=Σεμινάρια για γνωστική & ψυχολογική στήριξη

Εκπαιδευτικός 3	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο:ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο:ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας:15 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 2^ο Λ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ

	Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΕΝΣΧ=Δυσκολία ένταξής τους στα σχολεία
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΣΥΝΜΑΛΜ=Δυσκολία συνύπαρξης με τους άλλους μαθητές
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη ❖ ΣΠΡΟΓΚΡ=Σωστός προγραμματισμός του κράτους
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΔΙΑ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπαίδευση ❖ ΚΓΝΑΓΛ=Καλή γνώση αγγλικής γλώσσας
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΑΝΞΦΜΠΙΑΙ=Αντιμετώπιση ξενοφοβίας μέσα από παιχνίδια
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΗΣΥΚΡ=Σημαντική η συμβολή του κράτους ❖ ΚΟΙΕΝΤΚΔΙ=Κοινωνική ένταξη μαθητών κατά τη διδασκαλία
9. Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΤΡΑΠΠΡΑΠΕΛ=Τρόπος αποδοχής προσφυγόπουλων από τους Έλληνες ❖ ΔΥΟΡΤΕΔΡ=Δύσκολη η οργάνωση τέτοιων δράσεων
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	

10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΑΠΡΕΠΔΙ=Απαραίτητη η προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία
11. Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΗΟΠΕΔΙ=Δημιουργία οικείου περιβάλλοντος και έπειτα διδασκαλία ❖ ΔΙΕΛΦΡΚΧ=Διδασκαλία ελληνικών φράσεων καθημερινής χρησιμότητας
12. Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13. Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΝΕΤΕΣΤ=Ένταξη σε ειδικά τμήματα και έπειτα στην τάξη
14. Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΞΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15. Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΝΜΣΕΙΤΜ=Ένταξη μαθητών σε ειδικά τμήματα
16. Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΣΥΠΑΔΙΕΘ=Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17. Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών
Εκπαιδευτικός 4	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟ ΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας: 15 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19:

	2^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΠΠΡΓΕΝ=Απαραίτητη καλή προετοιμασία για την ένταξή τους
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΔΑΠΧΡΕΜΠ=Διδασκαλία από δασκάλους με πολλά χρόνια εμπειρία
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΔΥΔΙΑΞΦ=Δυσκολία διαχείρισης της ξενοφοβίας
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΗΣΥΚΡ=Σημαντική η συμβολή του κράτους ❖ ΟΡΔΡΕΚΣΧ=Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου
9. Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΣΥΓΠΑΝΔΡ= Συνεργασία γονιού-εκπ/κού ανοίγει νέους δρόμους
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΑΠΡΕΠΑΔΙ=Απαραίτητη Αη προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία

11. Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΗΟΠΠΕΔΙ=Δημιουργία οικείου περιβάλλοντος και έπειτα διδασκαλία ❖ ΔΙΕΛΦΡΚΧ=Διδασκαλία ελληνικών φράσεων καθημερινής χρησιμότητας
12. Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης ❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13. Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΝΕΤΕΣΤ=Ένταξη σε ειδικά τμήματα και έπειτα στην τάξη
14. Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΠΡΑΦΙ=Διδασκαλία προσφύγων από φιλόλογους
15. Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΞΜΕΚΠΠ=Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι
16. Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΑΙΑΣΦ=Αίσθημα ασφάλειας
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17. Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία ❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών ❖ ΣΕΓΝΨΥΣΤ=Σεμινάρια για γνωστική & ψυχολογική στήριξη

Εκπαιδευτικός 5	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΑ	<p>Φύλο:ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο:2 μεταπτυχιακά→στη διδακτική των μαθηματικών και στην ειδική αγωγή</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας:8</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19:</p> <p>8° Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη:ΟΧΙ</p>
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΔΓΝΕΛ=Δύσκολη, διότι δε γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΘΕΠΡΑΔΚ=Θερμή προσέγγιση τους από δασκάλους και κοινωνία
<p style="text-align: center;">❖ Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών</p>	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	<p>❖ ΠΡΝΜΑΕΛΜ=Προσέγγιση νεομεταναστών από Έλληνες μαθητές</p> <p>❖ ΒΥΠΕΚΠ=Βοήθεια και υποστήριξη εκπ/κών</p>
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	<p>❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ</p> <p>❖ ΟΜΣΧΠΡ=Ομαλότερη σχολειοποίηση των προσφύγων</p>
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΔΙΑ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπαίδευση
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	<p>❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας</p> <p>❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού</p>

7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΚΔΡΕΚΠ=Κοινή δράση εκπ/κών για την καταπολέμηση ξενοφοβίας
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΗΜΡΟΔΑ=Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου ❖ ΚΟΙΕΝΤΚΔΙ=Κοινωνική ένταξη μαθητών κατά τη διδασκαλία
9. Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΟΡΤΕΔΡ=Δύσκολη η οργάνωση τέτοιων δράσεων ❖ ΑΓΕΛΓΛ=Άγνοια ελληνικής γλώσσας
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΡΕΠΔΙ=Απαραίτητη Αη προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία
11. Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΗΟΙΠΕΔΙ=Δημιουργία οικείου περιβάλλοντος και έπειτα διδασκαλία ❖ ΔΙΕΛΦΡΚΧ=Διδασκαλία ελληνικών φράσεων καθημερινής χρησιμότητας
12. Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης ❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13. Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΚΕΛΕΚΣΧ=Εκμάθηση ελληνικών και εκτός σχολικού πλαισίου ❖ ΧΡΛΕΤΓΛ=Χρήση λεξικού της γλώσσας ❖ ΠΡΤΜΥΠ=Προβολή ταινιών με υπότιτλους
14. Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΕΠΥΠΕΚ=Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού ❖ ΑΝΕΞΙΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό

15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΒΙΔΡΑ=Βιωματικές δραστηριότητες ❖ ΧΡΕΠΥΛ=Χρήση εποπτικού υλικού
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΝΠΙΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων ❖ ΣΥΠΑΔΙΕΘ=Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών

Εκπαιδευτικός 6	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο: ΑΝΤΡΑΣ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας: 25</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 7^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ</p>
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΓΤΡΔΙΑ=Άγνωστος ο τρόπος διαχείρισής τους
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη

στα σχολεία	των ΔΥΕΠ
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΛΔΑ=Διδασκαλία από τους Έλληνες δασκάλους ❖ ΕΚΓΝΞΓΛ=Εκπ/κοί γνώστες ξένων γλωσσών
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΕΞΕΘΝΜΕ=Εξάλειψη του εθνικιστικού μένους
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΔΙΑΞΦ=Δυσκολία διαχείρισης της ξενοφοβίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΗΣΥΚΡ=Σημαντική η συμβολή του κράτους ❖ ΟΡΔΡΕΚΣΧ=Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΓΕΛΓΛ=Άγνοια ελληνικής γλώσσας
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΥΠΔΑΠΡΔΙ=Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΟΜΣΥΔΙ=Ομαδοσυνεργατικές διδασκαλίες ❖ ΕΞΑΤΔΙΔ=Εξατομικευμένη διδασκαλία
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης ❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΧΡΛΕΤΓΛ=Χρήση λεξικού της γλώσσας ❖ ΠΡΤΜΥΠ=Προβολή ταινιών με υπότιτλους ❖ ΕΝΠΡΛΟ=Ενίσχυση προφορικού λόγου ❖ ΕΝΜΟΜΔΡ=Ένταξη μαθητών σε

	ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ANEΠΥΠΕΚ=Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού ❖ ΑΠΕΚΓΝΠΓΛ=Απαραίτητοι εκπ/κοί γνώστες πολλών γλωσσών
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ENMΣΕΙΤΜ=Ένταξη μαθητών σε ειδικά τμήματα
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΔΙΕΝΠΙΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ANKAΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία

Εκπαιδευτικός 7	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας: 25 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 7^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΔΝΜΕΝΕΚ=Αδιαφορία νεομεταναστών να ενταχθούν στην ελληνική κοινωνία
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των	

Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΕΦΑΛΔΥΕΝ=Εφικτή αλλά δύσκολη ένταξη
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΔΙΕΛΔΑ=Διδασκαλία από τους Έλληνες δασκάλους ❖ ΕΚΓΝΞΓΛ=Εκπ/κοί γνώστες ξένων γλωσσών ❖ ΔΑΓΝΛΠΡ=Δάσκαλοι γνώστες της γλώσσας των προσφύγων
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΔΙΑΞΑΡΚ=Διδασκαλία αξιών και αρχών της κοινωνίας
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΚΔΡΕΚΠ=Κοινή δράση εκπ/κών για την καταπολέμηση ξενοφοβίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΗΜΠΡΟΔΑ=Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου ❖ ΚΟΙΕΝΤΚΔΙ=Κοινωνική ένταξη μαθητών κατά τη διδασκαλία
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΔΥΣΠΡΟ=Δύσκολη η προσαρμογή
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΜΕΘΠΡΟ=Μέθοδος πρότζεκτ
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13.Τρόπος διαχείρισης/ελάττωσης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΞΕΛΓΛΕΚΠ=Εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα με εκπ/κό

	<p>παιχνίδι</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΝΠΡΛΟ=Ενίσχυση προφορικού λόγου ❖ ΕΝΜΟΜΔΡ=Ένταξη μαθητών σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΑΔΑΔΣΧ=Διδασκαλία από τους δασκάλους του δημοσίου σχολείου
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΞΜΕΚΠΠ=Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι ❖ ΕΝΠΡΛ=Ενίσχυση προφορικού λόγου
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΝΠΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων ❖ ΣΥΠΑΔΙΕΘ=Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών

Εκπαιδευτικός 8	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο:ΑΝΤΡΑΣ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο:ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας:18</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 7^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη:ΟΧΙ</p>
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση

2.Απόψεις για τους νεομετανάστες- πρόσφυγες μαθητές	❖ ΘΕΠΡΑΔΚ=Θερμή προσέγγισή τους από δασκάλους και κοινωνία
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΠΡΚΧΡ=Δυνατή υπό προϋποθέσεις και χρόνο
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΠ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού ❖ ΔΡΚΑΤΠΡ=Δράσεις καταπολέμησης προκαταλήψεων
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΔΥΔΙΑΞΦ=Δυσκολία διαχείρισης της ξενοφοβίας ❖ ΟΙΚΔΥΔΙΑΞ=Η οικογένεια δυσκολεύει τη διαχείριση της ξενοφοβίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΗΣΥΚΡ=Σημαντική η συμβολή του κράτους ❖ ΣΗΜΡΟΔΑ=Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα ❖ ΑΠΓΟΑΠΣΧ=Αποστασιοποιημένοι οι πρόσφυγες γονείς από το σχολείο
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΥΠΑΠΡΔΙ=Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΕΛΦΡΚΧ=Διδασκαλία ελληνικών φράσεων καθημερινής χρησιμότητας ❖ ΔΙΜΖΩΚΣΚ=Διδασκαλία μέσα από τη ζωγραφική & τα σκίτσα ❖ ΔΤΠΑΙΜΣΤΑΥ=Διδακτικές τεχνικές παιγνιώδους μορφής στην τάξη & αυλή

12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΞΕΛΓΛΕΚΠ=Εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα με εκπ/κό παιχνίδι ❖ ΔΙΕΛΕΠΔΑ=Διδασκαλία ελληνικών από επιμορφωμένους δάσκαλους
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΞΙΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΧΡΕΠΥΛ=Χρήση εποπτικού υλικού
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΔΙΕΝΠΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών ❖ ΕΠΔΑΣΤΑΒ=Επιμόρφωση δασκάλων σε σταθερή βάση ❖ ΠΑΠΡΣΕΜ=Παρακολούθηση πρακτικών σεμιναρίων

Εκπαιδευτικός 9	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο:ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο:ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας:7 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 8⁰⁰ Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	

1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΝΜΠΡΓΕΝ=Προθυμία νεομεταναστών για την ένταξή τους
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΠΡΚΧΡ=Δυνατή υπό προϋποθέσεις και χρόνο ❖ ΔΗΕΙΤΜ=Δημιουργία ειδικών τμημάτων ❖ ΠΡΕΠΚΑΤ=Προβλήματα επικοινωνίας & κατανόησης
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΠ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί ❖ ΣΥΔΜΚΨΥΧ=Συνεργασία δασκάλου και κοινωνικού ψυχολόγου
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΕΚΠΠΑΠΡΜΙ=Ο εκπ/κός παράδειγμα προς μίμηση
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας ❖ ΟΙΚΔΥΔΙΑΞ=Η οικογένεια δυσκολεύει τη διαχείριση της ξενοφοβίας
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΟΡΔΡΕΚΣΧ=Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου
9. Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα ❖ ΑΓΕΛΓΛ=Άγνοια ελληνικής γλώσσας
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΔΥΣΠΡΟ=Δύσκολη η προσαρμογή
11. Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για	❖ ΔΙΕΛΑΛΜΒ= Διδασκαλία

τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	ελληνικού αλφάβητου με βιντεοπαρουσίαση ❖ ΔΤΠΑΙΜΣΤΑΥ=Διδακτικές τεχνικές παιγνιώδους μορφής στην τάξη & αυλή ❖ ΧΡΔΙΑΔΡΠ=Χρήση διαδραστικού πίνακα
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΑΠΑΝΣΧΕΓ=Απαραίτητη αναπροσαρμογή των σχολικών εγχειριδίων
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΚΕΛΕΚΣΧ=Εκμάθηση ελληνικών και εκτός σχολικού πλαισίου ❖ ΕΝΠΡΛΟ=Ενίσχυση προφορικού λόγου
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΞΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΒΙΔΡΑ=Βιωματικές δραστηριότητες ❖ ΕΞΜΣΤΕΚ=Εξοικείωση με στερεότυπες εκφράσεις
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία

Εκπαιδευτικός 10	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο:ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο:ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας:29 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19:

	1^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΟΧΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΥΠΣΥΠΚΝΜ=Υποχρεωτική συνεργασία πολιτείας, κοινωνίας και νεομεταναστών
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΔΛΠΑΣΕΜ=Αδικημένοι λόγω πολέμων και άσχημων εμπειριών
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη ❖ ΚΠΟΛΚΣΤ=Καταπολέμηση κοινωνικών στερεοτύπων
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ ❖ ΕΠΚΠΡΚΥΛ=Επάνδρωση των ΔΥΕΠ με κατάλληλο προσωπικό & υλικό
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΔΑΓΝΛΠΡ=Δάσκαλοι γνώστες της γλώσσας των προσφύγων ❖ ΕΠΕΚΠ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	❖ ΔΡΠΡΟΡΑ=Δράσεις καταπολέμησης προκαταλήψεων
7.Διαχείριση πιθανής ξеноφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΜΠΚΕΖΒΔ=Μελ. Περιβάλλοντος & Ε.Ζ Βοηθούν στη διαχείρισή της
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΑΝΣΥΜΟΙΚ=Ανάγκη συνεργασίας με την οικογένεια
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΕΚΕΛΓΛΠΡΓ=Εκμάθηση ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες γονείς

	❖ ΣΥΓΠΙΑΝΔΡ= Συνεργασία γονιού-εκπ/κού ανοίγει νέους δρόμους
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΥΠΔΑΠΡΔΙ=Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας
11. Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων ❖ ΔΙΕΛΦΡΚΧ=Διδασκαλία ελληνικών φράσεων καθημερινής χρησιμότητας ❖ ΔΤΠΑΙΜΣΤΑΥ=Διδακτικές τεχνικές παιγνιώδους μορφής στην τάξη & αυλή
12. Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13. Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΞΕΛΓΛΕΚΠ=Εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα με εκπ/κό παιχνίδι ❖ ΕΝΜΟΜΔΡ=Ένταξη μαθητών σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες ❖ ΑΠΘΕΜ=Απαραίτητη η θέληση των μαθητών
14. Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΠΥΠΕΚ=Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού ❖ ΔΙΑΕΠΔΑ=Διδασκαλία από επιμορφωμένους δασκάλους
15. Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΣΥΜΕΞΔΡ=Συμμετοχή μαθητών σε εξωσχολικές δραστηριότητες
16. Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΑΙΑΣΦ=Αίσθημα ασφάλειας
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17. Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης

	<p>εκπ/κών από την πολιτεία</p> <p>❖ ΠΑΠΡΣΕΜ=Παρακολούθηση πρακτικών σεμιναρίων</p>
--	---

Εκπαιδευτικός 11	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο: Ειδική αγωγή στο Μαράσλειο διδασκαλείο και δεύτερο πτυχίο νηπιαγωγών</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας: 35</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 8^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ</p>
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΣΥΝΜΑΛΜ=Δυσκολία συνύπαρξης με τους άλλους μαθητές
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	<p>❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη</p> <p>❖ ΕΝΠΠΡΖΩ=Ένταξη προσφύγων στην πρωινή ζώνη</p>
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΠΕΕΝΠΡΖΩ=Προτιμότερη η ένταξη προσφύγων στην πρωινή ζώνη
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΔΙΕΛΔΑ=Διδασκαλία από τους Έλληνες δασκάλους

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΚΓΝΞΓΛ=Εκπ/κοί γνώστες ξένων γλωσσών ❖ ΕΠΕΚΠ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΗΜΡΟΔΑ=Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου ❖ ΧΡΒΙΩΠΡΟ=Χρήση βιωματικών πρότζεκτ
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΠΙΟΜΕΝ=Πιθανή η ομαλότερη ένταξη
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΥΠΔΑΠΡΔΙ=Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΜΕΘΠΡΟ=Μέθοδος πρότζεκτ
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΒΣΧΕΓΜΔ=Βοηθητικά τα σχολικά εγχειρίδια για μαθητές με Μ.Δ
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΥΠΡΣΟΜ=Συμμετοχή των προσφύγων σε όλα τα μαθήματα ❖ ΕΚΕΛΕΚΣΧ=Εκμάθηση ελληνικών και εκτός σχολικού πλαισίου
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΕΠΥΠΕΚ=Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού ❖ ΑΝΕΞΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό

15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΣΥΕΜΕΛΜ=Συχνή επαφή με Έλληνες μαθητές
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΑΝΤΣΥΚΟ=Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία

Εκπαιδευτικός 12	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο:ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο:ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας:26 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 8^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΘΕΠΡΑΔΚ=Θερμή προσέγγισή τους από δασκάλους και κοινωνία
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΕΦΑΛΔΥΕΝ=Εφικτή αλλά δύσκολη ένταξη ❖ ΣΠΡΟΓΚΡ=Σωστός προγραμματισμός του κράτους
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ

5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΠ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΑΝΞΦΜΠΑΙ=Αντιμετώπιση ξενοφοβίας μέσα από παιχνίδια
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΧΡΙΠΠΑΙΒΙ=Χρήση παραμυθιών, παιχνιδιών και βίντεο ❖ ΚΟΙΕΝΤΚΔΙ=Κοινωνική ένταξη μαθητών κατά τη διδασκαλία
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα ❖
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΑΠΡΕΠΔΙ=Απαραίτητη Αη προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΗΟΠΠΕΔΙ=Δημιουργία οικείου περιβάλλοντος και έπειτα διδασκαλία
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης ❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΣΥΠΡΣΟΜ=Συμμετοχή των προσφύγων σε όλα τα μαθήματα ❖ ΕΚΕΛΕΚΣΧ=Εκμάθηση ελληνικών και εκτός σχολικού πλαισίου ❖ ΕΝΜΟΜΔΡ=Ένταξη μαθητών σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΠΥΠΕΚ=Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού ❖ ΑΝΕΞΙΡΡ=Ανάθεση σε

	εξειδικευμένο προσωπικό
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΞΜΕΚΠΠ=Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι ❖ ΒΙΔΡΑ=Βιωματικές δραστηριότητες ❖ ΣΥΜΕΞΔΡ=Συμμετοχή μαθητών σε εξωσχολικές δραστηριότητες
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΝΠΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων ❖ ΑΙΑΣΦ=Αίσθημα ασφάλειας
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία ❖ ΠΑΠΡΣΕΜ=Παρακολούθηση πρακτικών σεμιναρίων

Εκπαιδευτικός 13	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας: 20</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 5^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΟΧΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΝΑΙ</p>
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΔΓΝΕΛ=Δύσκολη, διότι δε γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΚΔΑΑΛΜ=Καμία διάκριση από τους άλλους μαθητές
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των	

Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΦΑΛΔΥΕΝ=Εφικτή αλλά δύσκολη ένταξη
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ ❖ ΣΤΕΝΜ=Σταδιακή ένταξη νεομεταναστών μαθητών.
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΛΔΑ=Διδασκαλία από τους Έλληνες δασκάλους ❖ ΕΚΓΝΞΓΛ=Εκπ/κοί γνώστες ξένων γλωσσών ❖ ΔΑΓΝΛΠΡ=Δάσκαλοι γνώστες της γλώσσας των προσφύγων
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού ❖ ΚΠΕΚΠΟΙΚ=Κοινή πορεία εκπ/κού & οικογένειας ❖ ΔΙΑΞΑΡΚ=Διδασκαλία αξιών και αρχών της κοινωνίας
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΧΡΠΠΑΙΒΙ=Χρήση παραμυθιών, παιχνιδιών και βίντεο ❖ ΚΟΙΕΝΤΚΔΙ=Κοινωνική ένταξη μαθητών κατά τη διδασκαλία
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΣΠΡΟ=Δύσκολη η προσαρμογή ❖ ΔΙΕΛΝΚΜ=Διερεύνηση αναγκών καθενός μαθητή
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση

	<p>εικόνων</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΜΖΩΚΣΚ=Διδασκαλία μέσα από τη ζωγραφική & τα σκίτσα
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης ❖ ΜΧΡΣΧΕΓ=Μη χρήσιμα τα σχολικά εγχειρίδια
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΘΕΜ=Απαραίτητη η θέληση των μαθητών ❖ ΕΝΠΡΛΟ=Ενίσχυση προφορικού λόγου
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΕΞΙΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΞΜΕΚΠΠ=Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι ❖ ΕΝΠΡΛ=Ενίσχυση προφορικού λόγου ❖ ΣΥΕΜΕΛΜ=Συχνή επαφή με Έλληνες μαθητές
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία

Εκπαιδευτικός 14	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΑ	<p>Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας: 13</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 8^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη</p>

	φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΕΚΠΑΝΔΝΜ=Αναφαίρετο δικαίωμα των νεομεταναστών η εκπ/ση
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΔΝΜΕΝΕΚ=Αδιαφορία νεομεταναστών να ενταχθούν στην ελληνική κοινωνία
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΚΠΥΠΚΑΓ=Διδασκαλία από εκπ/κού με υπομονή & αγάπη
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας
7. Διαχείριση πιθανής ξеноφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΚΟΙΕΝΤΚΔΙ=Κοινωνική ένταξη μαθητών κατά τη διδασκαλία
9. Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΕΠΓΡΕΓΝ=Επίτευξη γρηγορότερης εγκλιμάτισης των νέων ❖ ΣΥΓΠΑΝΔΡ= Συνεργασία γονιού-εκπ/κού ανοίγει νέους δρόμους ❖ ΠΙΟΜΕΝ=Πιθανή η ομαλότερη ένταξη
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΔΙΕΛΝΚΜ=Διερεύνηση αναγκών καθενός μαθητή

<p>11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων ❖ ΔΙΕΛΑΛΜΒ= Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με βιντεοπαρουσίαση ❖ ΓΝΥΠΙΣΥΝΓΝ=Άντληση γνωστικού υποβάθρου και συνέχιση στη νέα γνώση
<p>12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
<p>13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΠΜΝΟΕΙ=Επικοινωνία μέσω νοημάτων και εικόνων
<p>14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΕΞΙΡΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
<p>15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΝΙΡΡΛ=Ενίσχυση προφορικού λόγου ❖ ΔΗΒΓΔΙΡΡΜ=Δημιουργία βιβλίων για τη διδασκαλία προσφύγων μαθητών
<p>16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΑΝΤΣΥΚΟ=Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας ❖ ΔΙΕΝΙΡΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων
<p>Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης</p>	
<p>17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών

Εκπαιδευτικός 15	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας: 12 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 4^ο Λ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΟΧΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΝΑΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΛΟΓΥΠ=Λογική η ύπαρξή τους μετά τις εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΘΕΠΡΑΔΚ=Θερμή προσέγγισή τους από δασκάλους και κοινωνία
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΑΠΚΥΠΚΡ=Απαραίτητες οι κατάλληλες υποδομές από το κράτος ❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ ❖ ΟΜΣΧΠΡ=Ομαλότερη σχολειοποίηση των προσφύγων
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΓΝΔΙΕΛΞΓΛ=Γνώση διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΑΙΣΑΣΦΜ=Αίσθημα ασφάλειας στους μαθητές
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων	❖ ΑΝΞΦΜΠΑΙ=Αντιμετώπιση

μαθητών	ξενοφοβίας μέσα από παιχνίδια
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΟΡΔΡΕΚΣΧ=Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΑΓΕΛΓΛ=Άγνοια ελληνικής γλώσσας ❖ ΠΙΟΜΕΝ=Πιθανή η ομαλότερη ένταξη
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΔΙΕΛΝΚΜ=Διερεύνηση αναγκών καθενός μαθητή
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΧΡΒΠΡΑΣ=Χρήση βιβλίων με προγραφικές ασκήσεις
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
13.Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΔΙΕΛΕΠΔΑ=Διδασκαλία ελληνικών από επιμορφωμένους δάσκαλους
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΑΔΑΔΣΧ=Διδασκαλία από τους δασκάλους του δημοσίου σχολείου ❖ ΑΝΕΞΙΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΞΜΕΚΙΠΠ=Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι ❖ ΧΡΥΠΙΟ=Χρήση υπολογιστών
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΑΝΤΣΥΚΟ=Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας ❖ ΕΝΘΣΧΣΥ=Ενθάρρυνση θετικών σχέσεων και συμπεριφορών ❖ ΣΥΠΑΔΙΕΘ=Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης

	<p>εκπ/κών από την πολιτεία</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΠΔΑΣΤΑΒ=Επιμόρφωση δασκάλων σε σταθερή βάση ❖ ΠΑΠΡΣΕΜ=Παρακολούθηση πρακτικών σεμιναρίων
--	--

Εκπαιδευτικός 16	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο:ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο:2 Μεταπτυχιακά→ στη διοίκηση σχολικών μονάδων και στην ειδική αγωγή</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας:2</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 8^ο Λ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη:ΟΧΙ</p>
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΕΝΣΣΔ=Δύσκολη η ενσωμάτωσή τους σε όλες τις δομές
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΚΔΑΑΛΜ=Καμία διάκριση από τους άλλους μαθητές
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΚΥΠΚΡ=Απαραίτητες οι κατάλληλες υποδομές από το κράτος ❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΠΕΕΝΠΡΖΩ=Προτιμότερη η ένταξη προσφύγων στην πρωινή ζώνη

5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΠ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	❖ ΔΗΕΠΙΚΠΕ=Δημιουργία ενός επικοινωνιακού περιβάλλοντος από τον εκπ/κό ❖ ΚΠΕΚΠΟΙΚ=Κοινή πορεία εκπ/κού & οικογένειας
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΚΔΡΕΚΠ=Κοινή δράση εκπ/κών για την καταπολέμηση ξενοφοβίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΟΡΔΡΕΚΣΧ=Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα ❖ ΤΡΑΠΠΡΑΠΕΛ=Τρόπος αποδοχής προσφυγόπουλων από τους Έλληνες
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΥΠΔΑΠΡΔΙ=Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων ❖ ΟΜΣΥΔΙ=Ομαδοσυνεργατικές διδασκαλίες ❖ ΧΡΛΔΗΚΕ=Χρήση λεξικού και κώδικα επικοινωνίας
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
13.Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΠΙΜΝΟΕΙ=Επικοινωνία μέσω νοημάτων και εικόνων
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΞΙΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΝΜΣΕΙΤΜ=Ένταξη μαθητών σε ειδικά τμήματα

16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ANTSYKO=Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας ❖ ΔΙΕΝΠΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων ❖ ΣΥΠΑΔΙΕΘ=Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ANKAEKAIΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία

Εκπαιδευτικός 17	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας: 15</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 3^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΟΧΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΝΑΙ</p>
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΕΝΜΣΚ=Αποδοχή και ένταξη των νεομεταναστών στην κοινωνία μας
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΠΡΓΕΝ=Απαραίτητη καλή προετοιμασία για την ένταξή τους
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη ❖ ΑΠΕΠΜΕΚΠ=Απαραίτητη μόρφωση εκπ/κών

4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΔΙΑ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπαίδευση
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΧΜΙΚΓΚ=Σχολείο μια μικρογραφία της κοινωνίας ❖ ΣΗΜΡΟΔΑ=Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΤΡΑΠΠΡΑΠΕΛ=Τρόπος αποδοχής προσφυγόπουλων από τους Έλληνες ❖ ΠΙΟΜΕΝ=Πιθανή η ομαλότερη ένταξη
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΥΠΔΑΠΡΔΙ=Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΕΛΑΛΜΒ= Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με βιντεοπαρουσίαση ❖ ΔΙΕΛΒΙΜΕΘ=Διδασκαλία ελληνικών με βιωματικές μεθόδους ❖ ΔΤΠΑΙΜΣΤΑΥ=Διδακτικές τεχνικές παιγνιώδους μορφής στην τάξη & αυλή ❖ ΧΡΔΙΑΔΡΠΙ=Χρήση διαδραστικού πίνακα
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για	❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για

την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	μαθητές με δυσκολίες μάθησης
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΝΕΤΕΣΤ=Ένταξη σε ειδικά τμήματα και έπειτα στην τάξη
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΞΙΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΝΠΡΛ=Ενίσχυση προφορικού λόγου ❖ ΧΡΕΠΥΛ=Χρήση εποπτικού υλικού ❖ ΣΥΕΠΓΛΠΡ=Συχνή επανάληψη γλωσσικών προτύπων
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΑΝΤΣΥΚΟ=Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας ❖ ΣΥΠΑΔΙΕΘ=Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία ❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών

Εκπαιδευτικός 18	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο:ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο:ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας:14 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 7^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ

Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΠΨΥΣΤ=Απαραίτητη η ψυχολογική στήριξη
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη ❖ ΑΠΕΠΜΕΚΠ=Απαραίτητη μόρφωση εκπ/κών
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΔΙΑ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπαίδευση ❖ ΕΚΓΝΞΓΛ=Εκπ/κοί γνώστες ξένων γλωσσών
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΔΡΚΑΤΠΡ=Δράσεις καταπολέμησης προκαταλήψεων
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΚΔΡΕΚΠ=Κοινή δράση εκπ/κών για την καταπολέμηση ξενοφοβίας
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΗΣΥΚΡ=Σημαντική η συμβολή του κράτους ❖ ΑΝΣΥΜΟΙΚ=Ανάγκη συνεργασίας με την οικογένεια ❖ ΟΡΠΑΙΣΑΥ=Οργάνωση βιωματικών παιχνιδιών στην αυλή
9. Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα ❖ ΕΚΕΛΓΛΠΡΓ=Εκμάθηση ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες γονείς ❖ ΒΔΡΑΝΓΜΠ=Βιωματικές δραστηριότητες ανταλλαγής γεύσεων, μουσικής και παιχνιδιών

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΓΕΛΓΛ=Άγνοια ελληνικής γλώσσας
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΡΕΠΔΙ= Απαραίτητη η προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία
11. Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΕΛΒΙΜΕΘ=Διδασκαλία ελληνικών με βιωματικές μεθόδους ❖ ΕΞΑΤΔΙΔ=Εξατομικευμένη διδασκαλία ❖ ΧΡΔΙΑΔΡΠΠ=Χρήση διαδραστικού πίνακα
12. Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
13. Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΠΙΜΝΟΕΙ=Επικοινωνία μέσω νοημάτων και εικόνων
14. Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΕΠΥΠΕΚ=Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού ❖ ΑΝΕΞΙΡΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15. Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΝΠΡΛ=Ενίσχυση προφορικού λόγου ❖ ΧΡΕΠΥΛ=Χρήση εποπτικού υλικού ❖ ΣΥΕΜΕΛΜ=Συχνή επαφή με Έλληνες μαθητές
16. Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΣΥΠΑΔΙΕΘ=Συνύπαρξη παιδιών διαφορετικών εθνοτήτων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17. Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία ❖ ΣΕΓΝΨΥΣΤ=Σεμινάρια για

	γνωστική & ψυχολογική στήριξη
--	-------------------------------

Εκπαιδευτικός 19	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο: πτυχιούχος του πολιτικού τμήματος δημόσιας διοίκησης στις πολιτικές και κοινωνικές επιστήμες του πανεπιστημίου Αθηνών, Μαράσλειο διδασκαλείο ειδική αγωγή και τμήμα συμβουλευτικής της ΑΣΠΑΙΤΕ.</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας: 34</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 7^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ</p>
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΛΟΓΥΠ=Λογική η ύπαρξή τους μετά τις εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΚΔΑΑΛΜ=Καμία διάκριση από τους άλλους μαθητές
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	<p>❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ</p> <p>❖ ΟΜΣΧΠΡ=Ομαλότερη σχολειοποίηση των προσφύγων</p> <p>❖ ΠΕΕΝΠΡΖΩ=Προτιμότερη η ένταξη προσφύγων στην πρωινή</p>

	ζώνη
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΚΠΥΠΚΑΓ=Διδασκαλία από εκπ/κού με υπομονή & αγάπη
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε ‘ξένο-διαφορετικό’	❖ ΚΠΕΚΠΟΙΚ=Κοινή πορεία εκπ/κού & οικογένειας
7.Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας ❖ ΖΥΖΑΝΠΙΑΡ=Συζήτηση & ανάγνωση παραμυθιών ❖ ΟΙΚΔΥΔΙΑΞ=Η οικογένεια δυσκολεύει τη διαχείριση της ξενοφοβίας
8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΗΜΡΟΔΑ=Σημαντικός ο ρόλος του δασκάλου ❖ ΟΡΠΑΙΣΑΥ=Οργάνωση βιωματικών παιχνιδιών στην αυλή
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα ❖ ΒΔΡΑΝΓΜΠ=Βιωματικές δραστηριότητες ανταλλαγής γεύσεων, μουσικής και παιχνιδιών ❖ ΜΑΓΙΕΝ=Η μάθηση γίνεται ενδιαφέρουσα ❖ ΤΡΑΠΠΡΑΠΕΛ=Τρόπος αποδοχής προσφυγόπουλων από τους Έλληνες
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΑΠΡΕΠΔΙ=Απαραίτητη Αη προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης

13. Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΠΜΝΟΕΙ=Επικοινωνία μέσω νοημάτων και εικόνων ❖ ΕΝΠΡΛΟ=Ενίσχυση προφορικού λόγου ❖ ΕΝΜΟΜΔΡ=Ενταξη μαθητών σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες
14. Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΑΔΑΔΣΧ=Διδασκαλία από τους δασκάλους του δημοσίου σχολείου
15. Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΝΠΡΛ=Ενίσχυση προφορικού λόγου ❖ ΔΗΒΓΔΙΠΡΜ=Δημιουργία βιβλίων για τη διδασκαλία προσφύγων μαθητών
16. Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΔΙΕΝΠΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων ❖ ΑΙΑΣΦ=Αίσθημα ασφάλειας
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17. Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία ❖ ΕΠΔΑΣΤΑΒ=Επιμόρφωση δασκάλων σε σταθερή βάση

Εκπαιδευτικός 20	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟ ΠΤΥΧΙΟ</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας: 9</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 8° Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ</p>

Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΑΠΕΝΜΣΚ=Αποδοχή και ένταξη των νεομεταναστών στην κοινωνία μας
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΠΠΡΓΕΝ=Απαραίτητη καλή προετοιμασία για την ένταξή τους
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΚΥΠΚΡ=Απαραίτητες οι κατάλληλες υποδομές από το κράτος ❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη ❖ ΣΠΡΟΓΚΡ=Σωστός προγραμματισμός του κράτους
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΜΕΛΓΛ= Επαφή με την ελληνική γλώσσα ❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ ❖ ΠΡΣΕΚΠΔ=Προσαρμογή στην εκπαιδευτική διαδικασία
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΔΙΑ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπαίδευση
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΚΑΡΟΕΚΠ=Καθοριστικός ρόλος του εκπ/κού ❖ ΔΡΚΑΤΠΡ=Δράσεις καταπολέμησης προκαταλήψεων
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας ❖ ΔΥΔΙΑΞΦ=Δυσκολία διαχείρισης της ξενοφοβίας ❖ ΟΙΚΔΥΔΙΑΞ=Η οικογένεια δυσκολεύει τη διαχείριση της ξενοφοβίας

8.Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΟΡΔΡΕΚΣΧ=Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου
9.Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΕΚΕΛΓΛΠΡΓ=Εκμάθηση ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες γονείς ❖ ΣΥΓΠΙΑΝΔΡ= Συνεργασία γονιού-εκπ/κού ανοίγει νέους δρόμους ❖ ΑΓΕΛΓΛ=Άγνοια ελληνικής γλώσσας ❖ ΠΙΟΜΕΝ=Πιθανή η ομαλότερη ένταξη
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10.Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΥΠΔΑΠΡΔΙ=Υποχρέωση του δασκάλου η προσαρμογή διδασκαλίας
11.Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΗΟΙΠΕΔΙ=Δημιουργία οικείου περιβάλλοντος και έπειτα διδασκαλία ❖ ΑΠΛΠΓΚ=Απλοποίηση της γλώσσας ❖ ΓΝΥΠΣΥΝΓΝ=Άντληση γνωστικού υποβάθρου και συνέχιση στη νέα γνώση
12.Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
13.Τρόπος διαχείρισηςελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΚΕΛΕΚΣΧ=Εκμάθηση ελληνικών και εκτός σχολικού πλαισίου ❖ ΕΝΕΤΕΣΤ=Ένταξη σε ειδικά τμήματα και έπειτα στην τάξη ❖ ΕΝΠΡΛΟ=Ενίσχυση προφορικού λόγου
14.Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής	❖ ΑΝΕΠΥΠΕΚ=Ανάγκη

γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	<p>επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ΔΙΑΔΑΔΣΧ=Διδασκαλία από τους δασκάλους του δημοσίου σχολείου
15.Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΒΙΔΡΑ=Βιωματικές δραστηριότητες ❖ ΣΥΕΜΕΛΜ=Συχνή επαφή με Έλληνες μαθητές
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΑΝΤΣΥΚΟ=Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία ❖ ΠΑΠΡΣΕΜ=Παρακολούθηση πρακτικών σεμιναρίων

Εκπαιδευτικός 21	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>Φύλο:ΓΥΝΑΙΚΑ</p> <p>Μορφωτικό επίπεδο:Μεταπτυχιακό στην ειδική αγωγή</p> <p>Χρόνια Προϋπηρεσίας:6</p> <p>Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 2^ο Δ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ</p> <p>Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ</p> <p>Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη:ΟΧΙ</p>

Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1. Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2. Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΠΠΡΓΕΝ=Απαραίτητη καλή προετοιμασία για την ένταξή τους
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3. Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΑΠΚΥΠΚΡ=Απαραίτητες οι κατάλληλες υποδομές από το κράτος ❖ ΔΥΕΝΤ=Δυνατή η ένταξη
4. Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΣΗΥΠΔΥΕΠ=Σημαντική η ύπαρξη των ΔΥΕΠ ❖ ΣΤΕΝΜ=Σταδιακή ένταξη νεομεταναστών μαθητών. ❖ ΨΥΠΡΜ=Ψυχολογική προετοιμασία προσφύγων μαθητών
5. Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΠΕΚΔΙΑ=Επιμορφωμένοι εκπ/κοί στη διαπολιτισμική εκπαίδευση ❖ ΓΝΔΙΕΛΞΓΛ=Γνώση διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας
6. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε "ξένο-διαφορετικό"	❖ ΚΠΕΚΠΟΙΚ=Κοινή πορεία εκπ/κού & οικογένειας ❖ ΚΜΦΑΣΥΠΑ=Καταπολέμηση μέσω φιλιανωνοσίας, συζήτησης & παιχνιδιού
7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΖΥΖΑΝΠΙΑΡ=Συζήτηση & ανάγνωση παραμυθιών
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΧΡΙΠΠΑΙΒΙ=Χρήση παραμυθιών, παιχνιδιών και βίντεο ❖ ΟΡΔΡΕΚΣΧ=Οργάνωση δράσεων εκτός σχολείου ❖ ΟΡΠΑΙΣΑΥ=Οργάνωση βιωματικών παιχνιδιών στην αυλή
9. Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε	❖ ΕΠΓΡΕΓΝ=Επίτευξη γρηγορότερης

δραστηριότητες του σχολείου	εγκλιμάτισης των νέων ❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΔΙΕΛΝΚΜ=Διερεύνηση αναγκών καθενός μαθητή
11. Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων ❖ ΔΙΕΛΑΛΜΒ= Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με βιντεοπαρουσίαση ❖ ΔΙΜΖΩΚΣΚ=Διδασκαλία μέσα από τη ζωγραφική και τα σκίτσα ❖ ΜΕΘΠΡΟ=Μέθοδος πρότζεκτ
12. Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
13. Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΠΙΜΝΟΕΙ=Επικοινωνία μέσω νοημάτων και εικόνων ❖ ΧΡΛΕΤΓΛ=Χρήση λεξικού της γλώσσας
14. Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΑΔΑΔΣΧ=Διδασκαλία από τους δασκάλους του δημοσίου σχολείου ❖ ΑΝΕΞΙΠΡ=Ανάθεση σε εξειδικευμένο προσωπικό
15. Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΣΥΕΜΕΛΜ=Συχνή επαφή με Έλληνες μαθητές
16. Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΑΝΤΣΥΚΟ=Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17. Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία

	❖ ΕΠΔΑΣΤΑΒ=Επιμόρφωση δασκάλων σε σταθερή βάση
--	--

Εκπαιδευτικός 22	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ / ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	Φύλο: ΓΥΝΑΙΚΑ Μορφωτικό επίπεδο: ΒΑΣΙΚΟΠΤΥΧΙΟ Χρόνια Προϋπηρεσίας: 8 Σχολείο που εργάστηκε 2018-19: 2^ο Λ.ΣΧ.ΘΗΒΑΣ Λειτουργία ΔΥΕΠ στο σχολείο: ΝΑΙ Νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές στη φετινή τάξη: ΟΧΙ
Θεματικός άξονας Α: Προσδιορισμός του Νεομετανάστη-Πρόσφυγα Μαθητή	
1.Η παρούσα κατάσταση με τους νεομετανάστες	❖ ΔΥΣΚΑΤ=Δύσκολη κατάσταση
2.Απόψεις για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΚΔΑΑΛΜ=Καμία διάκριση από τους άλλους μαθητές
Θεματικός άξονας Β: Εκπαιδευτική Ένταξη/Διαχείριση των Νεομεταναστών-Προσφύγων Μαθητών	
3.Ένταξη των νεομεταναστών/προσφύγων μαθητών στο σχολείο	❖ ΕΦΑΛΔΥΕΝ=Εφικτή αλλά δύσκολη ένταξη ❖ ΑΠΚΥΠΚΡ=Απαραίτητες οι κατάλληλες υποδομές από το κράτος
4.Λειτουργία Δομών Υποδοχής Προσφύγων στα σχολεία	❖ ΕΜΕΛΓΛ= Επαφή με την ελληνική γλώσσα
5.Διδασκαλία νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΔΙΕΛΔΑ=Διδασκαλία από τους Έλληνες δασκάλους
6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την καταπολέμηση προκαταλήψεων και στερεοτύπων απέναντι σε οτιδήποτε “ξένο-διαφορετικό”	❖ ΔΙΑΠΔΙΑ=Διδασκαλία αποδοχής της διαφορετικότητας ❖ ΕΚΠΠΑΠΡΜΙ=Ο εκπ/κός παράδειγμα προς μίμηση

7. Διαχείριση πιθανής ξενοφοβία Ελλήνων μαθητών	❖ ΣΥΜΤΔΙΔ= Συμβουλευτική μέσω της διδασκαλίας
8. Ο ρόλος του δασκάλου στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων μαθητών	❖ ΣΗΣΥΚΡ=Σημαντική η συμβολή του κράτους
9. Συμμετοχή προσφύγων γονέων σε δραστηριότητες του σχολείου	❖ ΟΕΝΣΧΣΥ=Ομαλότερη ένταξη στο σχολικό σύστημα ❖ ΕΚΕΛΓΛΠΡΓ=Εκμάθηση ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες γονείς
Θεματικός άξονας Γ: Διδακτικές Πρακτικές	
10. Προσαρμογή διδασκαλίας σύμφωνα με τις ανάγκες και τη διαφορετικότητα των μαθητών	❖ ΑΠΡΕΠΔΙ=Απαραίτητη Αη προσαρμογή για επιτυχημένη διδασκαλία
11. Συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές για τους νεομετανάστες-πρόσφυγες μαθητές	❖ ΔΙΕΛΑΛΜΕΙ=Διδασκαλία ελληνικού αλφάβητου με χρήση εικόνων ❖ ΔΗΟΙΠΕΔΙ=Δημιουργία οικείου περιβάλλοντος και έπειτα διδασκαλία ❖ ΑΠΛΠΓΚ=Απλοποίηση της γλώσσας
12. Χρησιμότητα σχολικών εγχειριδίων για την ένταξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών με δυσκολίες μάθησης	❖ ΜΒΓΜΑΜΔΥ=Μη βοηθητικά για μαθητές με δυσκολίες μάθησης
13. Τρόπος διαχείρισης ελάχιστης/καθόλου γνώσης της ελληνικής γλώσσας	❖ ΕΠΜΝΟΕΙ=Επικοινωνία μέσω νοημάτων και εικόνων
14. Ανάθεση διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες μαθητές	❖ ΑΝΕΠΥΠΕΚ=Ανάγκη επιμόρφωσης του υπάρχοντος εκπ/κού ❖ ΔΙΑΔΑΔΣΧ=Διδασκαλία από τους δασκάλους του δημοσίου σχολείου
15. Γλωσσική ανάπτυξη νεομεταναστών-προσφύγων μαθητών	❖ ΕΞΜΕΚΠΠ=Εξάσκηση με εκπαιδευτικό παιχνίδι ❖ ΒΙΔΡΑ=Βιωματικές δραστηριότητες

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΕΝΠΡΛ=Ενίσχυση προφορικού λόγου
16.Καλλιέργεια Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΠΣΕΔΙ=Αποδοχή και σεβασμός στο διαφορετικό ❖ ΑΝΤΣΥΚΟ=Ανταλλαγή συνηθειών και κουλτούρας ❖ ΔΙΕΝΠΡ=Διευκόλυνση ενσωμάτωσης προσφύγων
Θεματικός άξονας Δ: Ζητήματα Επιμόρφωσης	
17.Αναγκαιότητα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ΑΝΚΑΕΚΑΠ=Ανάγκη κατάρτισης εκπ/κών από την πολιτεία ❖ ΑΠΕΠΕΚ=Απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπ/κών

